

148183

Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Bölümü

Yabancı Dil (İngilizce) Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

**OKUMA EDİMİNDE BAĞLAM İPUÇLARININ SÖZCÜK
EDİNİMİNE ETKİSİ**

148183

Onur HELVACI

01708101

Tez Danışmanı: Dr. Aybars ERÖZDEN

İstanbul 2004

ÖZ

Bu çalışma, okuma sırasında bağlam ipuçlarının doğal yolla sözcük edinimine etkisini konu alır. Araştırmada öğrencilerin sözcüklerindeki değişim incelenmiştir. Doğal yolla sözcük ediniminin basamaklarını oluşturan okuma metinlerinde yer alan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilmesi, doğru kullanılması ve anımsanması, okumadan önce ve sonra uygulanan ölçme araçlarıyla ölçülüp değerlendirilmiştir. Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nın ikinci döneminde okuyan ve belirli bir sözcük bilgisine sahip 14-15 yaş grubundaki 360 öğrenciden 86 öğrenci erek kitle olarak seçilmiştir. Bu doğal yolla sözcük edinimi araştırması için, kolay sözcük öğrenimine yol gösterecek bir kitapçık, 10 ön-test, 10 okuma metni ve 486 test maddesinden oluşan 60 art-test hazırlanmıştır.

ABSTRACT

This study explores the effect of contextual clues on incidental vocabulary acquisition during reading. The vocabulary growth of the learners has been researched and analyzed. Guessing the meaning of unknown words during reading, using them and their retention which comprise the steps of incidental vocabulary acquisition have been measured and evaluated by the pre-tests and post-tests of reading. Among the 360 students who study at Kuleli Military High School in the second semester, 86 students were chosen as the target group. The selected students were between 14 and 15 years of age and achieved vocabulary growth to a certain extent during the year. In this study of incidental vocabulary acquisition, a booklet which may help students learn words easily, 10 pre-tests, 10 reading texts and 60 post-test containing 486 test items were prepared.

İÇİNDEKİLER

Öz.....	i
Abstract.....	ii
İçindekiler.....	iii
Tablolar Dizini.....	vi
Grafikler.....	viii
Kısaltmalar.....	ix
Önsöz.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. YABANCI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE GÖRE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ.....	5
3. SÖZCÜK BİLGİSİ.....	9
4. OKUMANIN SÖZCÜK EDİNİMİNDEKİ ETKİSİ.....	15
5. BAĞLAM İPUÇLARI.....	19
5.1. BAĞLAM İPUÇLARININ TÜRLERİ.....	19
5.1.1. ZİT ANLAMLI BAĞLAM İPUCU.....	19
5.1.2. TANIMLAMA İPUCU.....	20
5.1.3. GENEL KÜLTÜR.....	21
5.1.4. EŞANLAMLI- YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER VE YENİDEN İFADEYE DAYALI İPUCU.....	21
5.1.5. ÖRNEKLEME.....	22
5.1.6. BİLİNMEYEN SÖZCÜĞÜ ÇEVRELEYEN SÖZCÜKLER.....	22
5.1.7. RESİMLER.....	22
5.1.8. SÖZCÜĞÜN TÜRÜ.....	23
5.1.9. SÖZCÜĞÜN BÖLÜMLERİ.....	23
5.2. BAĞLAM, BAĞLAM İPUÇLARI ve SÖZCÜK ÖĞRENİMİ.....	24
5.2.1. BAĞLAMDAN SÖZCÜKLERİN ANLAMLARINI TAHMİN ETME.....	27
5.2.1.1. SÖZVARLIĞI EŞİK DÜZEYİ.....	32
5.2.1.2. TAHMİN YÖNTEMİNİN ÖĞRETİMİ.....	34
5.2.1.3. ÖĞRENCİNİN GENEL BİLGİ BİRİKİMİ ve ŞEMA KURAMI....	36
5.2.2. TAHMİN SÜRECİNDE KULLANILAN BİLGİ KAYNAKLARI.....	38

5.3.	BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN ANLAMLARINI TAHMİN ETME SÜRECİNDEN SÖZCÜK EDİNİMİNE.....	41
6.	YÖNTEM.....	46
6.1.	AMAÇ.....	46
6.2.	ARAŞTIRMA SORULARI.....	47
6.3.	DENEKLER.....	47
6.4.	ARAŞTIRMA'NIN ÖYKÜSÜ.....	48
6.4.1.	HAZIRLIK EVRESİ.....	48
6.4.2.	ÖN-EĞİTİM.....	53
6.4.3.	ÖLÇME ARAÇLARI.....	60
6.4.3.1.	ÖLÇME ARAÇLARININ HAZIRLANMASI.....	60
6.4.3.2.	ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMASI.....	62
6.4.3.2.1.	Bilinmeyen Sözcüklerin Belirlenmesi (BSB).....	63
6.4.3.2.2.	Deneme-İçi Ölçüm: Tanıma (TT).....	64
6.4.3.2.3.	Deneme-İçi Uygulama (UT).....	65
6.4.3.2.4.	Art-Ölçme (AÖ).....	67
6.5.	METİN OKUMA ve TEST UYGULAMA TAKVİMİ.....	68
6.6.	VERİLERİN TOPLANMASI.....	69
7.	TARTIŞMA.....	73
7.1.	BULGULAR ve YORUMLAR.....	74
7.1.1.	GENEL VERİLER.....	75
7.1.2.	BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN BELİRLENMESİ.....	81
7.1.3.	OKUMADAN ÖNCE BİLİNEN SÖZCÜKLER.....	82
7.1.4.	OKUMADAN ÖNCE BİLİNMEYEN SÖZCÜKLER.....	84
7.1.5.	ÖNCEDEN BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN SÖZCÜK TÜRLERİ AÇISINDAN ÇÖZÜMLENMESİ.....	87
7.1.6.	METİN TABANLI VERİ ÇÖZÜMLEMESİ.....	92
7.1.6.1.	METİNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİNİN SÖZCÜK ÖĞRENİMİYLE İLİŞKİSİ.....	93
7.1.7.	METİNLERİN KONU ÖZELLİKLERİYLE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	99
7.1.8.	METİNLERİN DİL DÜZEYİYLE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	105
7.1.9.	ANLAMI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLERİN TÜM TESTLERDEKİ DOĞRU YANITLANMA ORANLARI, YÜZDELERİ ve GRAFİKLERİ.....	110

8.	SONUÇ.....	117
9.	SINIRLILIKLAR.....	122
10.	EKLER.....	124
	EK-1 BAĞLAM İPUÇLARININ ÖĞRETİMİ İÇİN HAZIRLANAN KİTAPÇIK	124
	EK-2 BAĞLAM İPUÇLARINI TANIMA TESTLERİ.....	136
	EK-3 ARAŞTIRMADA KULLANILAN TÜM METİNLER ve TESTLER.....	143
	EK-4 KAYNAK VERİ DİSKETİ	
	a. Tüm testlerden elde edilen verilerin sınıflandırılmış dökümanını içeriyor.	
	b. Excel programı'nda hazırlandı.	
	c. WinZip programıyla sıkıştırıldı. 666 KB yer kaplıyor.	
11.	KAYNAKÇA (Göndermeler).....	206

TABLolar

Tablo 5.1.	Önekler.....	23
Tablo 5.2.	Sonekler.....	24
Tablo 6.1.	Bağlam İpuçlarının Türleri.....	54
Tablo 7.1.	Metinlerden Seçilen Sözcüklerin Listesi.....	74
Tablo 7.2.	Genel Veriler Tablosu.....	75
Tablo 7.3.	Bilinmeyen Sözcüklerin Belirlenmesi Ölçümü.....	81
Tablo 7.4.	Okumadan Önce Bilinen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri.....	82
Tablo 7.5.	Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri.....	84
Tablo 7.6.	Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri.....	87
Tablo 7.7.	Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Tüm Testlerdeki Doğruluk Yüzdeleri.....	87
Tablo 7.8.	Tüm Metinler İçin Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtların Yüzdeleri.....	92
Tablo 7.9.	Öğrencilerin Tüm Metinlerin Dil ve Konu Özellikleriyle İlgili Görüşleri.....	93
Tablo 7.10.	Tüm Metinlerin Başlıkları ve Metinlerden Seçilen Sözcüklerin Tüm Sözcük Sayısıyla Karşılaştırılması.....	94
Tablo 7.11.	Öğrencilerin İlgiğini Çeken ve Çekmeyen Konuları İçeren Metinlerdeki Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlanma Oranları.....	100
Tablo 7.12.	Öğrencilerin İlgiğini Çeken ve Çekmeyen Konuları İçeren Metinlerdeki Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlanma Yüzdeleri.....	100

Tablo 7.13.	Konu Temelinde AÖ4 Sonuçları.....	104
Tablo 7.14.	Öğrencilere Göre Dil Düzeyi Normal ve Zor Olan Metinlerden Sonra Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlar.....	106
Tablo 7.15.	Öğrencilere Göre Dil Düzeyi Normal ve Zor Olan Metinlerden Sonra Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtların Yüzdeleri.....	106
Tablo 7.16.	Dil Düzeyine Göre AÖ4 Sonuçları.....	110
Tablo 7.17.	Anlamları ve Türleri Birbiriyle Karıştırılan Sözcükler.....	111
Tablo 7.18.	'Facilities' ve 'Recreation' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtlar.....	112
Tablo 7.19.	'Facilities' ve 'Recreation' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtların Yüzdeleri.....	112
Tablo 7.20.	'Violence' ve 'Violent' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtlar.....	114
Tablo 7.21.	'Violence' ve 'Violent' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtların Yüzdeleri.....	114

GRAFİKLER

Grafik 7.1.	Tüm Testlerdeki Doğruluk Yüzdeleri.....	76
Grafik 7.2.	Bilinmeyen Sözcüklerin Belirlenmesi Ölçümü.....	81
Grafik 7.3.	Okumadan Önce Bilinen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri.....	82
Grafik 7.4.	Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri.....	85
Grafik 7.5.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Tanıma Testi Doğruluk Yüzdeleri.....	88
Grafik 7.6.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Uygulama Testi Doğruluk Yüzdeleri.....	88
Grafik 7.7.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Art-Ölçme 1 Doğruluk Yüzdeleri.....	89
Grafik 7.8.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Art-Ölçme 2 Doğruluk Yüzdeleri.....	90
Grafik 7.9.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Art-Ölçme 3 Doğruluk Yüzdeleri.....	90
Grafik 7.10.	Önceden Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Art-Ölçme 4 Doğruluk Yüzdeleri.....	91
Grafik 7.11.	Konular (+).....	101
Grafik 7.12.	Konular (-).....	101
Grafik 7.13.	Dil (+).....	106
Grafik 7.14.	Dil (-).....	107
Grafik 7.15.	'Facilities' Sözcüğüne Verilen Doğru Yanıtların Grafiği.....	112
Grafik 7.16.	'Recreation' Sözcüğüne Verilen Doğru Yanıtların Grafiği.....	112
Grafik 7.17.	'Violence' Sözcüğüne Verilen Doğru Yanıtların Grafiği.....	114
Grafik 7.18.	'Violent' Sözcüğüne Verilen Doğru Yanıtların Grafiği.....	115

KISALTMALAR

TT	Tanıma Testi
UT	Uygulama Testi
AÖ-1	Art-Ölçme-1
AÖ-2	Art-Ölçme-2
AÖ-3	Art-Ölçme-3
AÖ-4	Art-Ölçme-4

ÖNSÖZ

Yakın dönemlerde dil öğrenim sürecinde sözcük bilgisinin değerinin farkına varılmasıyla sözcük öğrenim sürecinin betimlenmesi ve açıklanmasını kapsayan araştırma sayısında büyük artış gerçekleşmiştir. Son yirmi yılda üzerinde oldukça araştırma yapılan sözcük bilgisi, dil yeterliliğinin ve etkili bir şekilde iletişim kurmanın en temel yanısıdır. Yeterli sözcük bilgisi olmayanlar etkili bir şekilde iletişim kuramazlar ve düşüncelerini dile getiremezler. Sınırlı sözcük bilgisine sahip olma yabancı dil öğrencilerinin önündeki engellerden biridir. Eğer öğrenciler sözvarlıklarını nasıl geliştireceklerini bilmiyorlarsa, yabancı dile karşı ilgileri de yavaş yavaş azalacaktır. Bu bakımdan öğrencilerin sözcük dağarcıklarını geliştirmek için başvuracakları yolların neler olduğunu ve nasıl geliştireceklerini öğretmeliyiz.

Günümüze kadar yapılan araştırmalarda “Bir yabancı dil öğrencisi sözcükleri doğal olarak öğrenebilir mi yoksa sözcükler doğrudan öğretilmeli midir ?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu araştırmada doğrudan veya dolaylı sözcük öğrenim yöntemlerinin birbirine üstünlüğü kıyaslanmamış, doğal yolla sözcük öğreniminin sözvarlığını genişletmede ne kadar etkili olduğu araştırılmıştır.

Etkili bir sözcük öğreniminde öğretmenin rolü önemlidir. Öğrencilere, yeni sözcüklerle karşılaştıklarında sözcüğün anlamını bulmak için nasıl bir yol izlemeleri konusunda verilen ön-eğitimin değeri yadsınamaz. Yabancı dil öğrenmeye karşı güdülenmişliği yüksek öğrencilerin sözcük öğrenimine karşı olumlu tutumları da sözcük öğrenimini etkilemektedir. Öğrencilerin ilgilerine ve dil düzeylerine uygun metinleri seçmeleri sözcük öğrenimini kolaylaştıracaktır. Ayrıca sözcükleri listeler halinde ezberlemektense anlamlı bağlam içinde yeni sözcüklerle karşılaşmak sözcüklerin daha kolay öğrenilmesini sağlamaktadır. Okuma sırasında yeni sözcüklerle karşılaşmak, bu sözcüklerin anlamını tahmin etmek için çaba harcamak ve başka bağlamlarda bu sözcükleri kullanmak sözvarlığını arttıracaktır.

Yüksek lisans derslerimizde değerli bilgileri ve görüşleriyle bu araştırmanın oluşumunda ve tamamlanmasına kadar geçen sürede büyük pay sahibi olan danışman hocam Sayın Dr. Aybars ERÖZDEN'e çok teşekkür ederim.

Bu araştırmanın yürütülmesinde büyük katkıları olan değerli mesai arkadaşlarım Öğ.Yzb. Barış ŞAHAN'a, Öğ.Ütgm. Erkut BAYKUT'a, Öğ.Ütgm.Mustafa SAĞLAM'a teşekkür ederim.

Son olarak, yüksek lisans derslerine başladığım ilk günden bu yana karşılaştığım her zorlukta desteğini esirgemeyen, araştırmanın her bir adımında değerli katkıları olan eşim Bahar'a sonsuz teşekkürler...

1. GİRİŞ

Yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde sözcük öğretimine verilen önem, farklı dil öğretim yaklaşımlarına ve yöntemlerine göre değişiklikler göstermiştir. Zimmerman (1997:5)'e göre yabancı dil edinimi alanında bugüne kadar sözcük öğrenimine ve öğretimine gereken önem verilmemiştir. Bu yüzden sözcük bilgisi öğretimi çoğunlukla ya ihmal edilmiş ya da başka beceriler üzerinde durulmuştur. Sözcük bilgisi okumayla dolaylı olarak edinildiği için okuma becerisinin bir alt-alanı olarak görülmüştür. Bununla birlikte, son yirmi yılda sözcük bilgisi alanında çok sayıda araştırma yapılmıştır. Richards (1976), Nation (1990, 2001), Haastrop (1991) ve Qian (1998, 1999)'un araştırmaları örnek olarak sıralanabilir. Sözcük bilgisi dil yeterliliğinin en temel yanı olduğu için bu alana doğru ilginin kayması kaçınılmazdır (Harley, 1996). Nitekim, sözcük öğretiminin ihmal edilmesi dilbilgisinde ve sesletimdeki ihmalle karşılaştırıldığında iletişimde ciddi engellere yol açabilir (Mattheoudakis, 2002).

Uygulamalı dilbilimcilerin yabancı dilde sözcük edinimi konusunu ihmal etmelerini Meara (1982), öğrencilerin bu konuya verdikleri önemle karşılaştırmıştır. Öğrenciler, yabancı dilde sözcük öğreniminde oldukça zorlanmaktadırlar ve yabancı dil ediniminin başlangıç aşamalarını geçtiklerinde sözcük edinimini en büyük sorun olarak belirtmektedirler (Meara, 1982: 100). Zhihong (2000:18)'e göre yeterli sözcük bilgisi olmayanlar etkili bir şekilde iletişim kuramazlar ve düşüncelerini dile getiremezler. Sınırlı sözcük bilgisine sahip olma yabancı dil öğrencilerinin önündeki engellerden biridir. Eğer öğrenciler sözcüklerini nasıl geliştireceklerini bilmiyorlarsa, yabancı dile karşı ilgileri de yavaş yavaş azalacaktır. Bu bakımdan öğrencilerin sözcük

dağarcıklarını geliştirmek için başvuracakları yolların neler olduğunu ve nasıl geliştireceklerini öğretmeliyiz.

Son yirmi yılda sözcük öğretimi alanında yapılan araştırmalarda (örneğin; Nagy & Anderson, 1984, Nation (1990, 2001), Haastруп (1991) ve Qian (1998, 1999)) aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır: a) Yabancı / ikinci dil öğrencilerinin sözcük bilgisi ne kadardır ? b) Bir sözcüğü bilmek ne anlama gelir ? c) Sözcük bilgisiyle okuduğunu anlama arasındaki ilişki nedir ? d) Bağlamdan sözcük nasıl öğrenilir ? e) Sözcük öğretimine ne kadar süre ayrılması gerekir ?

Yabancı dil öğretiminde yapılan araştırmalar (Örneğin: Hulstijn, 1992; Herman vd., 1987; Mondria & Wit-de Boer, 1991) sözcüklerin en iyi nasıl öğretileceği ve öğrenileceği sorusuna odaklanmıştır. Sözcük öğrenimi için en iyi yöntem arayışında sözcük öğrenim sürecinin çözümlenmesi ortaya pek çok terim çıkarmıştır. Bunlar; doğal, açık, örtülü, dolaylı, doğrudan, öğretim yoluyla, raslantısal, kasıtlı sözcük öğrenim yöntemleridir. Aslında bütün bu yöntemler iki farklı yöntemin bu alandaki araştırmacılar tarafından değişik isimler altında sunulmasıdır. Sözcük öğrenimine ilişkin kuramlar iki farklı yöntemde incelenmektedir: a) Öğretim yoluyla (doğrudan, açık, kasıtlı) b) Doğal yolla (dolaylı, örtülü, raslantısal) sözcük öğrenimi. Hulstijn (1992) ve Hulstijn vd. (1996) doğal ve öğretim yoluyla sözcük öğrenimi arasında bir ayrım yaparlar. Bu araştırmacılara göre her iki yaklaşım yabancı dil öğreniminde mevcuttur. Öğrenciler sadece derslerin gerektirdiği ölçüde sözcük öğrenmekle kalmayıp okuma yoluyla dolaylı olarak da sözcük öğrenirler. Nagy ve Anderson (1984)'un varsayımına göre anadili İngilizce olan lise son sınıf öğrencileri ortalama 45.000 sözcük

bilmektedirler. Önemli miktarda sözcük öğrenimi sadece dizgesel doğrudan öğretimle gerçekleştirilemez (Chall, 1987; Jenkins & Dixon, 1983; Nagy & Anderson, 1984; Stahl, 1999).

İkinci dil araştırmalarında, Elley (1989), Krashen (1989), Day, Omura ve Hiramatsu (1991) doğal yolla sözcük ediniminin ikinci dilde okuma veya dinleme yoluyla gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Hem anadil hem de ikinci dil gelişimiyle ilgili araştırmalar çoğu sözcüğün öğreniminin öğrencilerin bağlam içinde duydukları veya okudukları yeni sözcükleri anlamaya çalışırken doğal olarak gerçekleştiği sonucunu desteklemektedir (Paribakht ve Wesche, 1999). Krashen (1989)'un edinme ve öğrenme kavramları arasında yaptığı ayırım bilinçli, bilinçaltı ve bilinçsiz kavramlarını da beraberinde getirmiştir. Krashen (1989) bu kavramları sözcük öğrenimi gibi diğer dil öğrenim süreçlerini tanımlarken de kullanmaktadır. Krashen (1989) edinme sürecinde öğrencilerin biçime değil anlama odaklı olduklarını ifade eder. Koren (1999)'a göre doğal yolla sözcük edinimi sözcükleri bilinçli olarak öğrenme çabasını gerektirmez ve okuma sırasında kendiliğinden gerçekleşir.

Krashen (1989)'un öğrenme-edinme ayırımını destekleyici olarak Schmitt (2000:116), doğal yolla sözcük ediniminin öğrencinin dikkatinin bilinçli olarak sözcük öğrenme amacından çok, dilin kullanımına odaklandığında gerçekleştiğini belirtir. Bununla birlikte doğrudan öğrenme durumunda öğrenci, sözlük kullanarak ya da doğrudan öğretim yoluyla kimi sözcükleri öğrenme amacına sahiptir. Benzer olarak Beck ve McKeown (1996) doğal yolla sözcük edinimini, sohbet etme, film izleme, dinleme ve okuma etkinliklerinde ana amacın sözcük öğrenimi olmadığı durum olarak

tanımlar. Huckin ve Coady (1999)'a göre doğal yolla sözcük edinimi ana bilişsel etkinliğin (okuma) amacı değil yan üründür. Ancak Ellis (1994) ve Schmidt (1999)'a göre öğrencilerin okuma sırasında sözcük öğrenmek için bilinçli bir çaba harcamamaları bilinmeyen sözcüklere dikkat etmedikleri anlamını taşımaz.

Doğal yolla sözcük ediniminde öğrencinin dikkati sözcük öğreniminin dışında okumaya, okuduğu metnin anlamaya ve metni kavramaya odaklıdır. Bir anlamda yeni sözcüklerle tesadüfen karşılaşılır. Yeni sözcüklerle bağlam içinde karşılaşan okuyucu, sözcüklerin anlamını dünya bilgisi ve metinde yer alan bağlam ipuçlarından yararlanarak çıkarmaya çalışır. Ancak anlamı bağlamdan doğru olarak çıkarılan her sözcüğün edinileceğine dair bir kesinlik yoktur. Huckin ve Coady (1999, 185) doğal yolla sözcük ediniminin farklı bağlamlarda bir sözcükle birden fazla kez karşılaşmaya bağlı olduğunu savunur. Bu karşılaşmanın kaç defa ve ne tür olduğuna ilişkin net bir cevap yoktur. Bununla birlikte, bağlamdan sözcük anlamlarını tahmin etme üzerinde yapılan araştırmalarda ve bu konuyla ilgili yazında bir sözcüğün anlamının metindeki bağlam ipuçlarını kullanarak bağlamdan çıkarılmasıyla zihinde tutulması arasında bir ayrıma gidilir. Öğrenilen ve zihinde tutulan sözcük sayısının öğrencilerin bilinmeyen sözcükler üzerinde harcadıkları zihinsel çabayla bağlantılı olduğu varsayılır (Walker, 2001).

Doğal yolla sözcük ediniminin ilk adımı, bağlamdan sözcük anlamlarının çıkarılmasıdır. Zhihong (2000:1)'e göre sözcük dağarcığını genişletme bağlam yoluyla mümkün olduğundan bağlamdan sözcük anlamlarını çıkarma becerisini öğrencilere kazandırmamız ve bunun için de öğrencileri eğitmemiz gerekir. Bağlamdan yeni

sözcüklerin öğreniminde temel beceri olan tahmin becerisini geliştirmek için Twaddell (1980) öğretmen rehberliğinde öğrencilerin uygulama yapmalarını önermektedir. Öğrencilerin, yeni sözcüklerle ilk kez karşılaştıklarında sözcüklerin anlamlarına ilişkin net olmayan tahminlerde bulunabileceklerini göz önüne aldığımızda, onların tahmin becerilerini geliştirmek için öğretimi düzenlemede öğretmene görev düşmektedir (Twaddell, 1980). Bu bilgiler ışığında bu araştırma esnasında öğrencilere bağlamdan sözcük anlamlarını tahmin etme eğitimi verilmiştir.

2. YABANCI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE GÖRE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ

Yabancı dil öğretim yöntemleri ışığında sözcük bilgisinin rolünü incelediğimizde ilk akla gelen yöntem Dilbilgisi-Çeviri yöntemidir. Bu yöntem sözcük öğrenimini dil öğreniminin merkezi olarak kabul etmekteydi. Öğrenciler sözcükleri listeler halinde ya anadillerine çevirerek ya da ezberleyerek öğreniyorlardı. “Öğretim, ezber, bağlam dışı sözcükler, sözcük listeleri ve onların çekimiyle başlardı. Bu sözcüklerin kullanılacağı metin ile aralarında bir sıra izlenmez, listeler sonradan ezberlenirdi.” (Demircan, 1990: 150).

XIX. yüzyılın başından sonuna değin yaygın olarak kullanılan Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi’ne bir tepki ve Doğal Yöntem’in uzantısı olarak XX. yüzyılın başında ortaya çıkıp, bu yüzyılın ilk yarısında çok geniş ölçüde kullanılan Dolaysız Yöntem dil ve sözcük ediniminin etkileşim yoluyla doğal olarak gerçekleştiğini vurgular (Demircan,

1990:171). Daha sonra II.Dünya Savaşı'nda ordu personelinin gereksinimlerinden İşitsel-Dilsel Yöntem ortaya çıkmıştır. Bu yöntem dil öğretimine diyalogların yinelenerek ezberlenmesi, yapıların örgü alıştırmalarıyla otomatikleştirilmesi işlemlerini sokmuştur (Demircan, 1990: 184). Larsen ve Freeman (1986)'nın belirttiği gibi yeni sözcükler diyaloglarla sunulur. Sözcükler, yapıları öğretmek için seçilir ve sayıları en alt düzeyde tutulur. Dil öğretiminin ana ereği öğrencilerin yapıları edinmesi olmalıdır; öğrenciler sözcükleri daha sonra öğreneceklerdir.

1900'lerin başında geçerli olan ruhbilim akımı davranışçılıktır. İşitsel-Dilsel Yöntemin temeli olan davranışçılık akımı, öğrenmeyi “bir uyarıcı-tepki ilişkisinin pekiştirme yoluyla kurulmasına dayanan mekanik bir işlem” (Demircan, 1990: 183) olarak açıklıyordu. Bu yolla öğrenmede önce davranış (yapı) belirleniyor, bu davranış bir çok aşamalara (alıştırmalar) ayrılıyor, verilen uyarıcılara doğru tepki gösterilmesi sağlanarak hemen ödüllendiriliyordu. Aynı dönemde davranışçı öğrenme görüşünden etkilenen betimlemeli dilbilimin kurucusu Bloomfield (1942:12) dil öğrenmenin yapıları aşırı öğrenme işlemi olduğunu savunmuştur.

Yabancı dilde sözcük öğretiminin geri planda kaldığı bu dönemde dil öğretiminde betimlemeli dilbilim ve davranışçı ruhbilim önemli bir yer tutmaktadır. Ancak betimlemeli dilbilim ve davranışçı ruhbilimden dil öğretiminin bilişsel ruhbilim ve toplumdilsel özelliklerine doğru eğilim İletişimsel yaklaşımın ortaya çıkışıyla kendisini göstermiştir. Davranışçı ruhbilim açısından öğrenme, organizmanın dışında kalan güçlere dayanmaktadır. Bu görüşü reddeden bilişsel ruhbilim açısından ise, öğrenme kişinin kendisince denetlenen ussal bir etkinliktir. Öğrenme anlamlı olmalıdır.

Yapılar ve dilbilgisi İletişimsel Yaklaşım'da önemi kabul edilen unsurlar olmalarına rağmen, bu yaklaşımın esas hedefi öğrencinin erek dili kullanarak anlamlı iletişim kurmasını sağlamaktır. Maiguascha (1993: 84)'ün de belirttiği gibi bu yaklaşımın varsayımı, öğrenciler dilbilgisel veya iletişimsel etkinliklerle uğraşırken yeni sözcükleri dolaylı olarak ya da okuma yoluyla öğrendikleri için sözcükleri ve anlamlarını doğrudan ve ayrı ayrı öğretmeye gerek yoktur. Kısacası sözcük öğrenimi, diğer dilsel öğrenmelerin yan ürünü olarak kendiliğinden ya da bilinçli olmayan bir süreç olarak görülmekteydi. Anlamlı iletişim arayışı dil öğreniminde sözcük bilgisinin rolünü büyük ölçüde gölgelemiştir.

Görüldüğü üzere İşitsel-Dilsel ve İletişimsel Yaklaşımlarda sözcük bilgisi dil öğreniminin ana odağı değildir. Sözcük öğrenimi konusunu ele alma açısından her bir dil öğrenim yaklaşımında eksiklikler bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar sözcük öğrenimine ya listeler halinde ezberleme olarak ya da kendiliğinden gerçekleşen bir olgu olarak bakmışlardır. Sözcük öğrenimi alanında 1900'li yılların başında yeterli araştırma yapılmamıştır. Yakın dönemlerde dil öğrenim sürecinde sözcük bilgisinin değerinin farkına varılmasıyla sözcük öğrenim sürecinin betimlenmesi ve açıklanmasını kapsayan araştırma sayısında büyük artış gerçekleşmiştir. Bazı araştırmacılar en verimli ve etkin sözcük öğrenme yöntemlerini bulmayı amaçlamışlardır.

Bu alanda yapılan araştırmaların (örneğin, Beck vd., 1983; Coady, 1993; Coady ve Huckin, 1997; Harley, 1996; Lawson ve Hogben 1996; Mondria ve Wit-de Boer 1991; Nation, 1980) ana ilgisi, dil öğreniminde sözcük bilgisinin rolünü araştırmak ve uygun bir sözcük öğrenme yöntemi ortaya koymaktır. En iyi sözcük öğrenme yöntemini

araştırmak sözcük öğrenimi alanına açık (kasıtlı) ve örtülü (doğal) öğrenme arasında hep süregelen tartışmayı da katmıştır. Yukarıda örnek olarak sunulan araştırmacılar, “Bir yabancı dil öğrencisi sözcükleri doğal olarak öğrenebilir mi yoksa sözcükler doğrudan öğretilmeli midir?” sorularına yanıt aramışlardır. Bu araştırmacılar iki grup dil öğrencisini seçmişler ve doğrudan ve dolaylı sözcük öğrenim yöntemlerinin sözcük öğreniminde etkilerini ölçmüşlerdir. Bu araştırmaların bulguları her iki yöntemin de lehinde görünmektedir. Bundan başka, anadili İngilizce olanlarla yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerin doğal yolla sözcük öğrenimlerinin etkinliğini ve verimliliğini ölçmek için yapılan araştırmaların (örn. Huckin ve Coady, 1999; Oxford ve Crookhall, 1990; Tudor ve Hafiz, 1989) ortak olarak vardıkları bir sonuç yoktur. Bu alanda yapılan araştırmalar bazen birbirlerine benzer bazen de zıt sonuçlar üretmişlerdir. Yapılan araştırmalarda sözcük öğrenimine ilişkin soruların çözülemediğini görmekteyiz. Bu bakımdan bu araştırmada iki farklı sözcük öğrenim yönteminin birbirine üstünlüğü karşılaştırılmayacak fakat doğal yolla sözcük öğreniminin sözcük öğreniminde ne kadar etkili olduğu araştırılacaktır. Doğal yolla sözcük öğrenimi, öğrencinin anadildeki sözcük öğrenimine benzemektedir. Anadilde okuma sırasında karşılaştırdığımız yeni sözcüklerin anlamlarını, bilgi birikimimizi, metindeki anlam örgüsünü oluşturan bağlamı ve bağlamdaki ipuçlarını kullanarak çıkarmaya çalışırız. Aynı durum yabancı dil öğrencisi için de geçerlidir. Yabancı dil öğrencileri gerek ders içinde gerekse ders dışındaki okuma sırasında yeni sözcüklerle karşılaştıklarında sözlüğe başvurmakla okumaya devam etmek arasında ikilem yaşayabilirler. Sözcük öğrenimi konusunda yabancı dil öğrencileri iyi yönlendirilmelidirler. Doğal yolla sözcük öğreniminin kilit noktalarını oluşturan bilgi birikiminin okuma sırasında kullanılması, bağlamın yorumlanması, bağlam ipuçlarının kullanılması gibi becerilerin öğrencilere

kazandırılabilceđi dűşűnűlmektedir. Bu arařtırmada, bu becerileri kazanan ۆğrencilerin sűzvarlıklarındaki deđiřim adım adım izlenecektir. Bu adımlar sűzcűk okuma metinlerinde yer alan bilinmeyen sűzcűklerin anlamlarının dođru tahmin edilmesi, dođru kullanılması ve anımsanmasından oluřmaktadır.

3. SÖZCÜK BİLGİSİ

Bir sűzcűđü bilmek gűnűműze kadar çeřitli arařtırmacılar tarafından farklı Őekillerde tanımlanmıřtır. Bir sűzcűđü bilmenin ne anlama geldiđine iliřkin yaygın olarak kabul edilen tanımında deđiřiklik olmuřtur. Gelenekçi gűrűře gűre bir sűzcűđü bilmek sűzcűđűn sűzlűk anlamını bilmek anlamına gelmektedir . Ancak bir sűzcűđü bilmek sadece tanımını bilmekten daha fazla bilgiyi içerir. ۆğrencinin zihninde bir sűzcűđü gűrdűđű andan etkin bir biçimde kullanabildiđi ana kadar pek çok karmařık zihinsel iřlemler meydana gelmektedir. Bu yűzden, bir sűzcűđűn tanımını bilmek, ۆğrencinin o sűzcűđűn biçimini ve sicilini (register) edindiđi anlamını tařımaz. Bir sűzcűđűn anlamını bilmek sűzcűđűn tamamen ۆğrenildiđini sűyleyebilmek için yeterli deđildir. Bir sűzcűđü bilmenin tanımı sűzcűk ۆğrenimi arařtırmaları alanının bařlıca konusu olagelmiřtir. Sűzcűk ۆğrenimi alanındaki bazı arařtırmacılar (örneđin, Richards, 1976; George, 1983; Taylor, 1990; Laufer, 1990; Oxford & Crookhall, 1990; Nation, 1990; Stahl, 1999; Paribakht ve Wesche, 1997) sűzcűk bilgisini farklı sınıflara ve derecelere ayırmıřlardır. Sűzcűk edinimi sűrecini arařtırırken, ‘bir sűzcűđü bilme’ ve ‘bir sűzcűđü ۆğrenme’ kavramları arařtırma için seçilen sűzcűk bilgisi kategorilerine dayandırılarak iyi analiz edilmeli ve sonuçlar yorumlanmalıdır.

Sözcük bilgisi genel olarak iki farklı bilgiden oluşur: a) Etkin bilgi: Bir sözcüğün nasıl kullanıldığının bilgisi , b) Edilgin bilgi: Bir sözcüğün anlamını bilme. Koren (1999:3)'e göre yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin genellikle okuduğunu anlama görevlerinde etkin olarak sözcükleri kullanmaları gerekmediğinden edilgin sözcük bilgisi sözcük öğrenimi için yeterlidir. Ancak Qian (1999)'a göre bazen ikinci dil öğrencileri okuduklarını anlamak için bir metindeki sözcükleri kısmen bilmeleri gerekmesine rağmen çoğu durumda sözcükle ilgili daha fazla bilgi gereklidir.

Cronbach (1942) sözcük bilgisini iki kategoriye ayırmıştır: a) sözcüğün anlamını bilmek (genelleme, anlam genişliği ve anlamda kesinlik) b) sözcük bilgisini kullanabilme düzeyi. Sözcük bilgisinin en kapsamlı ve temel sayılabilecek nitelikteki tanımı Richards (1976) tarafından yapılmıştır. Richards (1976), sözcük bilgisini 8 kategoriye ayırmıştır:

- 1) sözcüğün sıklığını
- 2) sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanıldığını,
- 3) sözcüğün sicilini
- 4) tümcedeki yerini
- 5) biçimini
- 6) çağrışımlarını
- 7) anlamsal özelliklerini
- 8) eğretilene anlamlarını bilmektir.

Bir başka sözcük bilgisi sınıflandırması Taylor (1990)'inkidir. Sözcük bilgisini 8 kategoriye ayırmıştır:

- 1) Sözcüğün sıklığını
- 2) sicilini
- 3) sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanıldığını
- 4) yapısını
- 5) anlamsal özelliklerini
- 6) yan anlamlarını
- 7) sözcüğün sesletimini ve yazımını
- 8) sözcüğün anadildeki karşılığını bilmektir.

Bu iki araştırmacının sözcük bilgisi kategorileri büyük oranda birbirine benzemekte olup farklı bir terimler dizgesi kullandıkları görülmektedir.

Laufer (1990) ve Palmberg (1987)'ye göre daha önce bir sözcüğü bilmek sözcüğün sözlük anlamını bilmek olarak tanımlanırken artık bir sözcüğü bilmek onu etkin bir şekilde kullanabilmek anlamına gelmektedir. Oxford ve Crookall (1990) yeni bir bakış açısı ile konuya yaklaşarak bir sözcüğü bilmenin onu ait olduğu dilin dört temel becerisinin (okuma, yazma, dinleme, ve konuşma) herhangi birinde etkili bir şekilde kullanabilmeyi gerektirdiğini söyler.

Son on yılda çeşitli araştırmacılar tarafından sözcük bilgisine iki boyuttan bakılabileceğine dair öneriler getirildi: genişlik ve derinlik (Qian, 1998, 1999; Read, 1988, 1989; Wesche & Paribakht, 1996). Sözcük bilgisinin genişliği bilinen sözcük sayısına işaret eder. Okuma alanında yapılan araştırmalarda, Qian (1998, 1999) sözcük bilgisinin derinliğinin sözcüğün sesletimini, hecelenişini, anlamını, sicilini, sıklığını,

başka sözcüklerle birlikte kullanımını, cümle içinde kullanımını ve yapısal özelliklerini içerdiğini dile getirmiştir. Qian'a göre sözcüğün yukarıda sayılan bileşenleri hem yapısal hem de işlevsel olarak birbirleriyle bağlantılıdır.

Leung ve Pikulski (1990), 0-3 ölçeğiyle sözcük bilgisini sınıflandırır. Buna göre;

- 0= Öğrenici, sözcüğün anlamını hiç bilmiyor.
- 1= Öğrenici, sözcüğün anlamına ilişkin kaba taslak, belli belirsiz bir fikre sahip
- 2= Öğrenici, sözcüğün anlamını iyi biliyor fakat en doğru anlamı değil
- 3= Öğrenici, sözcüğün en uygun anlamını biliyor.

Paribakht ve Wesche (1997:181) sözcük bilgisini 5 farklı kategoriye ayırmıştır:

- 1) Sözcük tamamen yabancı
- 2) Sözcük tanıdık fakat anlamı bilinmiyor
- 3) Sözcüğün anlamı biliniyor ve öğrenici sözcüğün doğru eşanlamlı karşılığını söyleyebilir
- 4) Sözcük bir cümlede anlamlı olarak kullanılır
- 5) Sözcük bir cümlede hem anlamlı hem de dilbilgisel açıdan doğru kullanılır.

Grabe ve Stoller (1997:111), 6 aşamada sözcük bilgisini sınıflandırır:

- 1) Hiç bilinmeyen sözcükler
- 2) Az bilinen sözcükler
- 3) Günlük hayatta kullanılan sözcükler
- 4) Tanıdık ve anlaşılır sözcükler

5) Tanıdık ve anlaşılır olmalarına karşın daha iyi ve net tanımlarına ihtiyaç duyulan sözcükler

6) Çok anlamlı sözcükler ve okuma sırasında en uygun anlamın sağlandığı sözcükler

Stahl (1999)'a göre bir sözcüğü bilmek, tanımını bilmekten daha fazlasını gerektirir. Öğrenciler, sözcüğün farklı bağlamlarda nasıl kullanıldığını da bilmelidirler. George (1983)'un dört genel sınıflama ölçeği olan sözcüğün biçimi, cümle içindeki konumu, işlevi ve anlamından hareketle Nation (1990) bir adım öteye giderek bu bilgi kategorisinin her birini algılamaya ve uygulamaya yönelik olmak üzere ikiye ayırır.

Önerdiği kategoriler şöyledir:

- 1) sözcüğün anlamı
- 2) yazılı biçimi
- 3) sesletimi
- 4) türü
- 5) birlikte kullanıldığı diğer sözcükler
- 6) sicili
- 7) çağrışımları
- 8) sıklığıdır.

Read (2000:27), Nation (1990)'ın sözcük bilgisi ölçütlerini şöyle eleştirmektedir. Nation'ın ölçütlerine göre sözcük bilgisini ölçmek oldukça zor ve karmaşıktır. Meara (1996:46)'nın da belirttiği gibi teorik olarak sözcük bilgisi için ölçütler koymak mümkün olabilir ancak bu ölçütleri pek çok sözcüğe uygulamak oldukça zordur.

Schmitt (2000) sözcük bilgisinin yavaş yavaş arttığını ve sözcük bilgisinin farklı kategorilerinin aynı anda öğrenilmediğini belirtir. Örneğin öğrencinin bir sözcüğü doğru yazabilmesi doğru sesletebileceği anlamına gelmez. Bir sözcüğü bilmek öğrencinin amaçlarına, dil bilgisi düzeyine, durumuna (yaygın okuma, sınav, etkin kullanım vb.), öğretmenin ya da testi uygulayanın gereksinimlerine bağlı olarak değişen bir kavramdır ve araştırmacılar sözcük bilgisinin ne anlama geldiğine farklı görüşler öne sürmüşlerdir.

Bu çalışma 'bir sözcüğü bilme' kavramını tüm yönleriyle ölçmeyi amaçlamamaktadır. Read (2000)'in de belirttiği gibi sadece bir araştırmayla sözcük bilgisinin her yönünü değerlendirmek zordur ve uygulama açısından elverişsizdir. Araştırma alanı iki ölçütle sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada bir sözcüğü bilmek a) anadildeki anlamını bilmeye ve b) sözcüğü başka bağlamlarda doğru kullanabilmeye işaret eder. Diğer bir deyişle, sözcük bilgisinin bu iki ölçütünün bu çalışmanın araştırma konusu olduğunu düşünürsek, sözcük bilgisinin hem algısal hem de uygulamaya yönelik alanlarının kastedildiği söylenebilir. Algısal alan araştırılmaktadır çünkü öğrenciler metni okuduktan sonra bilmedikleri sözcüklerin anadildeki karşılıklarını belirteceklerdir. Araştırma sözcüklerin başka bağlamlarda kullanılmalarını gerektirdiği için uygulama alanıyla da ilgilidir.

4. OKUMANIN SÖZCÜK EDİNİMİNDEKİ ETKİSİ

Sözcük bilgisiyle okuduğunu anlama arasındaki bağlantı Bossers (1992), Coady (1993), ve Grabe ve Stoller (1997) gibi araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Nation ve Coady (1988: 98)'ye göre sözcük bilgisi okuma becerisinin en açık tanımlanabilir alt-bileşenidir. Grabe ve Stoller (1997)'e göre çoğu yabancı dil öğretmeninin belirttiği gibi öğrenciler yabancı dildeki bir metinle karşılaştıklarında yaşadıkları ilk zorluk metindeki bilinmeyen sözcüklerdir. Okunan metinde pek çok yeni sözcük varsa öğrenciler zorluk yaşarlar ve ümitsizliğe kapılıp okumayı bırakabilirler.

Günlük sözlü kullanımda yer alan ilk birkaç bin sözcüğün ötesinde, anadilin sözcük bilgisinin artışı metni anlama odaklı okuma bağlamında gerçekleşir görünür ve öğrencinin erek dildeki okuma yetisinin gelişimiyle yakından ilgilidir. Sözcük bilgisiyle okuduğunu anlama yeteneği arasındaki ilişki hem anadil hem de ikinci dil öğrencileri için eğitimlerinin her seviyesinde geçerlidir. Anadil edinimi alanında yapılan araştırmalarda okumanın yeni sözcükleri edinmenin ana yöntemlerinden biri olduğu ve daha çok okuyanların daha çok sözcük bildikleri belirlenmiştir. (Sternberg, 1987; West & Stanovich, 1991). İkinci dil edinimiyle ilgilenen araştırmacılar okumayla yeni sözcük ediniminin mümkün olduğunu tespit etmişlerdir (Krashen, 1989; Wodinsky & Nation, 1988). Yakın bir zamanda ikinci dil araştırmacıları, öğrencinin önceden bilmediği bir sözcükle ilk anlam çıkarma denemesinden o sözcüğü zihnindeki sözcük haznesine başarılı bir şekilde yerleştirmesine kadar geçen olaylara odaklanmaya başlamışlardır.

Anderson ve Freebody (1981) (Hague, 1987& Stahl, 1999'dan alıntı) sözcük bilgisiyle okuma arasındaki ilişkiyi göstermek için üç teori ortaya atar:

- a) **Genel Yetenek Varsayımı:** Buna göre sözcük bilgisi zeka ile ilişkilidir. Daha zeki insanlar daha çok sözcük bilir ve daha iyi okuyucudurlar.
- b) **Bilgi Varsayımı:** Sözcük bilgisi okunacak metnin konusuna dair bilginin bir yansımasıdır. Bu da okuduğunu anlamayı etkiler.
- c) **Araçsallık Varsayımı (Instrumentalist Hypothesis):** Sözcük bilgisi ile okuduğunu anlama arasında doğrudan bir ilişki olduğu varsayımdır. Okuyucular söz konusu bir metindeki sözcükleri biliyorlarsa metni kavrayabilirler.

Paribakht & Wesche (1999:216), öğrencilerin okuma ile bilinmeyen sözcükleri öğrenebilmeleri için en az üç önkoşul olduğunu belirtir. Bunlar;

- a) **Uygun metinlerin seçimi:** Konular öğrencilerin ilgisini çekici nitelikte olmalı ve metinler öğrencinin daha önce gördüğü konularla ilgili olmalıdır. Aynı zamanda başa çıkılabilir zorluk derecesinde olmalıdır. Öğrencinin konunun seçildiği alanla ilgili bilgisi olmalıdır.
- b) **Uygun görevlerin seçimi:** Öğrencilerin sözcük bilgilerini geliştirmelerini sağlayacak uygun görevler seçilmelidir.
- c) **Sözcük bilgisini geliştirme yollarını öğretmek:** Yeni sözcüklerin okuma ve ilgili etkinliklerle nasıl geliştirilebileceğini öğrencilerin bilmesi sağlanmalıdır.

Yaygın okumanın sözcük öğreniminde etkili olduğunu savunanlar doğal yolla sözcük öğreniminin sözcük bilgisini azar azar arttırdığını ve okumanın da uzun vadede

somut ve birikimsel etkilerinin olduğunu belirtirler (Nagy vd., 1985; Nagy, 1997). Ayrıca, Cohen (1968) ve Anderson ve Fielding (1988)'in araştırmaları okumanın sözcük bilgisini geliştirmenin güvenilir bir yolu olduğuna dair bulgular sunmuştur. Anderson ve Fielding (1988)'in araştırması 5.sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin ders dışında yaptıkları okuma etkinliğindeki artış sözcük bilgilerinde gelişmeyle sonuçlanmıştır.

Saragi, Nation ve Meister (1978)'in yaptıkları deneysel araştırma, ikinci dilde sözcük ediniminin okumayla dolaylı olarak gerçekleştiğini gösterdiğini öne süren araştırmaların öncüsü niteliğindedir. Anadili İngilizce olan öğrencilerin Anthony Burgess'in "A Clockwork Orange" adlı eserini okuduktan sonra romanda yer alan Rusça argo sözcüklerin çoğunu anlayıp anlamadıkları test edilmiştir. Deneklerin habersiz verilen çoktan seçmeli bir testteki bu sözcüklerin çoğunun anlamını doğru olarak tanımlayabildikleri bulunmuştur.

Sözcük öğrenimi alanındaki en temel araştırmalardan biri olan Nagy vd. (1985)'in araştırması açıklayıcı metinlerle öykü metinlerini (yaklaşık 1000 sözcük) okuyarak ne kadar yeni sözcüğün öğrenildiğini bulmayı amaçlamaktadır. Ortalama yaşı 13'ün biraz üzerinde olan 8.sınıf öğrencileri araştırma grubunu oluşturmuşlardır. Öğrencilere araştırmanın amacı önceden bildirilmeksizin çoktan seçmeli test ve bireysel görüşme yoluyla araştırmanın verileri toplanmıştır. Veri çözümlemesinin sonuçları, bağlamdan az sayıda fakat istatistiksel olarak önemli sayıda sözcük öğrenildiğini göstermiştir. Bilinmeyen bir sözcükle bir bağlamda sadece bir kez karşılaşarak sözcüğü öğrenme olasılığını % 10-15 olarak buldular. Bu bulgulara dayanarak, yazılı bağlamdan

doğal yolla sözcük öğreniminin okul çağındaki bir çocuğun sözcük bilgisinin gelişimini önemli oranda sağladığı sonucuna varmışlardır (Nagy vd., 1985: 250).

Hulstijn (1992)'nin okumayla sözcük edinimi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğrencilere 900 sözcükten oluşan bir metin vermiştir. Bilinmeyen sözcüklerle sadece bir kez karşılaşan öğrencilerin sözcük bilgilerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer olarak, Joe (1995), yaptığı çalışmada ikinci dil olarak İngilizce öğrenen yetişkin öğrencilerin 300 sözcükten oluşan açıklayıcı (expository) bir metinde ilk defa karşılaşılan bazı düşük sıklıktaki sözcüklerin hafızada kaldığını göstermiştir.

Yukarıdaki çalışmalara dayanarak sözcük öğrenimiyle okuma arasında güçlü bir bağıntının olduğu söylenebilir. Okuma sözcük bilgisini artırırken, sözcük bilgisi de okuyucunun okuduğunu daha iyi anlamasını sağlamaktadır. Okuma sırasında karşılaşılan bilinmeyen ya da yeni olarak nitelendirebileceğimiz sözcükler bağlam içinde yer almaktadırlar. Bu yüzden okuma ile sözcük ediniminin etkisini araştırırken bağlamın sözcük edinimine etkisi de ortaya konur. Okuma aracılığıyla sözcük öğreniminin gerçekleşmesi için ilk adım, bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilmesidir. Johnson ve Bauman (1984)'e göre günümüzde hem anadil hem de ikinci dilde yaygın olarak bilinen tüm okuma stratejilerinden bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme üzerinde çok sayıda araştırma yapılmıştır.

5. BAĞLAM İPUÇLARI

Dycus (1997:2)'ye göre bağlam bir metnin öğeleri, bu öğelerin anlamları ve bir bütün olarak metnin anlamına ilişkin belirsizlikleri azaltan bilgidir. Bialystok (1983, Barnett, 1989'dan alıntı)'a göre okuyucunun sezgisel ikinci dil bilgisi, dünya bilgisi ve bir metnin dilsel ve yapısal özellikleri arasındaki ilişki bağlamı oluşturur. Bağlam, okuyucu tarafından oluşturulur ve okuyucunun dile ait bilgisi ve genel bilgi birikimi bağlamı etkiler. Okuyucunun, okuduğu metnin konusuyla ilgili bilgi birikimine genel bağlam denir (Nation & Coady, 1988:102). Okuyucular bir metinle uğraşırken ve karşılaştıkları yeni sözcüklerin anlamları üzerinde düşünürlerken bilgi birikimlerinden yararlanırlar.

5.1. BAĞLAM İPUÇLARININ TÜRLERİ

Bağlam içindeki sözcüklerin anlamlarını çıkarmamıza yardım eden sözcükler ve ifadeler bağlam ipuçları olarak adlandırılır. Bağlam ipuçları, bir metinde farklı şekillerde yer alırlar. Bağlam ipuçlarının türleri aşağıda sunulmuştur. ¹

5.1.1. ZIT ANLAMLI BAĞLAM İPUCU

Zıtlık ve karşılaştırma bilinmeyen bir sözcüğün anlamını bulmaya yardımcı olabilir. Bilinmeyen bir sözcüğe zıt anlamda bir sözcük ya da ifade kullanılarak o sözcüğün anlamı yazar tarafından belirgin hale getirilebilir. Bilinmeyen sözcüğe zıt anlamdaki bir sözcüğün ya

¹http://www.montgomerycollege.org/faculty/~steuben/public_html/vocabularycontext.htm 28.11.2002

da ifadenin kullanıldığını bazı anahtar sözcüklerle (bağlaçlar) anlayabiliriz. Aşağıdaki 'anahtar sözcük' kutusunda zıtlığı gösteren bağlaçlar sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler
But, instead of, even though, in contrast to
yet, in spite of, although, as opposed to
Unlike, despite, however, on the other hand
Whereas, like or as (for comparisons)

Örnek: Unlike his *quiet and low key* family, Brad is *garrulous*. (Sessiz sakin ailesinin aksine Brad gevezedir.)

5.1.2. TANIMLAMA İPUCU

- 1) **Tanımlama:** Özellikle bilimsel ya da teknik yazılarda en yaygın kullanılan ipucu türüdür. Bilinmeyen sözcüğün tanımı yazar tarafından sözcükten önce ya da sonra verilip anlam belirgin hale sokulur.

Anahtar Sözcükler
is defined as
Means

Örnek: *Sedentary* individuals, people who are not very active, often have diminished health. (Uyuşuk bireylerin, yani aktif olmayan insanların sık sık sağlık sorunları ortaya çıkar.)

- 2) **Noktalama İşaretleri:** Tanımlama ipucu olarak noktalama işaretleri de kullanılır. Noktalama işaretleri bilinmeyen sözcüklerin anlamını göstermede aracı konumdadırlar. Yazar okuyucu tarafından bilinmediğini varsaydığı sözcüklerin ardından yeni noktalama işaretlerini kullanır. Noktalama işaretlerini bilinmeyen sözcüğün anlamını açıklayan basit kelimeler izler.

Örnek: He greeted the other man who had higher status – social position. (Daha yüksek bir mevkiye- konuma – sahip öteki adamı selamladı.)

5.1.3. GENEL KÜLTÜR

Metinde geçen yeni sözcüklerin anlamı metne dayalı genel kültür bilgimizden çıkarılabilir.

Örnek: Lourdes is always sucking up to the boss, even in front of others. That *sycophant* just doesn't care what others think of her behavior. (Lourdes, başkalarının önünde bile patronuna daima yağcılık yapıyor. Bu yalaka adam başkalarının kendi davranışı hakkında ne düşündüğünü umursamıyor.)

5.1.4. EŞANLAMLI- YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER ve YENİDEN İFADEYE DAYALI İPUCU

Yazar, okuyucu için yeni olabileceğini tahmin ettiği sözcüklerin anlamlarını eşanlamlı ya da yakın anlamli sözcüklerle gösterebilir ya da yeni sözcüğün yer aldığı cümleyi yeniden farklı bir şekilde ifade edebilir. Bunu izleyen okuyucu sözcüğün anlamını kolaylıkla bulabilir. Aşağıdaki kutuda bilinmeyen sözcüklerin anlamının bulunmasına yardım edecek ipuçları sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler
Or
that is to say
In other words
i.e. or that is

Örnek: The *dromedary*, commonly called a camel, stores fat in its hump. (Tek hörgüçlü deve hörgücünde yağ depolar.)

5.1.5. ÖRNEKLEME

Bir sözcüğün anlamı örnekler yoluyla açıklanabilir. Sözcüğün anlamını gösterecek örneklerin kullanımını işaret eden sözcükler aşağıdaki kutuda gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler
such as
Like
for example, ...
for instance
Is / are

Örnek: By and large, businesses can make profits only by producing *goods and services* that people want to buy: autos, houses, dry cleaning, air travel, pet food, etc. (Genellikle şirketler sadece insanların satın almak istedikleri mal ve hizmetleri (ör: otomobil, ev, kuru temizleme, uçak bileti, hayvan yemi vb.) üreterek kar elde edebilirler.)

5.1.6. BİLİNMEYEN SÖZCÜĞÜ ÇEVRELEYEN SÖZCÜKLER

Metinde, yukarıda sunulan ipuçları yoksa, bilinmeyen sözcüğün anlamına kendisini çevreleyen sözcükler ipucu oluşturabilir.

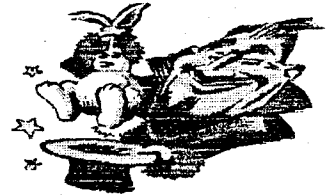
Örnek: In Istanbul on Friday evening, most streets are very crowded, so Mr. Ak came home late because he was trapped in traffic. (İstanbul'da Cuma akşamı çoğu cadde oldukça kalabalıktır. Bu yüzden Bay Ak trafiğe takıldığı için eve geç geldi).

5.1.7. RESİMLER

Sözlüğe başvurmadan resimler yoluyla bilinmeyen sözcüklerin anlamını çıkarmak mümkündür.

She is skiing.

He is a magician.

5.1.8. SÖZCÜĞÜN TÜRÜ

Cümle içinde yeni sözcüğün öncelikli olarak isim mi, fiil mi yoksa sıfat mı olup olmadığını belirlemek sözcüğün anlamını biraz da olsa belirgin hale getirecektir.

Örnek: Many ships have vanished during hurricanes. No survivors from the lost ships have ever been found. (Pek çok gemi kasırga sırasında ortadan kayboldu. Kayıp gemilerden hayatta kalan hiç kimse şimdiye dek bulunamadı.)

5.1.9. SÖZCÜĞÜN BÖLÜMLERİ

Ayrıca, İngilizce’de bazı sözcük köklerinin önüne ve sonuna ekler eklenerek yeni sözcükler türetilmektedir. Aşağıdaki 1 tabloda, yaygın olarak kullanılan ‘önek’ler ve bunlarla nasıl sözcük türetileceği gösterilmiştir.

Tablo 5.1. ÖNEKLER

Önek	Kök		Örnek
Im-	Potent	Possible	Impotent, Impossible
Ir-	Resistable	Responsible	Irresistable, Irresponsible
Il-	Logical	Legal	Illogical, Illegal
In-	Sensitive	Credible	Insensitive, Incredible
Dis-	Appear	Respectful	Disappear, Disrespectful
Un-	Believable	Happy	Unbelievable, Unhappy
Re-	Wind	Write	Rewind, Rewrite

2. tabloda yaygın olarak kullanılan 'sonek'ler ve bunlarla nasıl sözcük türetilceği gösterilmiştir.

Tablo 5.2. SONEKLER

<i>Kök</i>		<i>Sonek</i>	<i>Örnek</i>	
Teach	Act	-er, -or	Teacher	Actor
Tour	Capital	-ist	Tourist	Capitalist
Discuss	Extend	-sion	Discussion	Extension
Act	Correct	-tion	Action	Correction
Enroll	Enlighten	-ment	Enrollment	Enlightenment
Press	Fail	-ure	Pressure	Failure
Happy	Bright	-ness	Happiness	Brightness
Physic	Abdomen	-al	Physical	Abdominal
Expense	Mass	-ive	Expensive	Massive

5.2. BAĞLAM, BAĞLAM İPUÇLARI ve SÖZCÜK ÖĞRENİMİ

Sözcük öğreniminin büyük oranda bağlam yoluyla gerçekleştiği yaygın olarak kabul edilmektedir (Nation & Coady, 1988; Liu & Nation, 1985). Ying (2001:1)'e göre bağlam ipuçları yardımıyla öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bulmalarını sağlamak sözcük bilgisini arttıran ve okuduğunu anlamayı geliştiren bir yaklaşımdır. Araştırmacılar (Kruse, 1979; Nation, 1980; Carnine vd., 1984; Gairns & Redman, 1986; Oxford & Crookhall, 1988) sözcükleri bağımsız olarak değil de bağlam içinde öğrenmenin etkili bir sözcük öğrenme stratejisi olduğu konusunda aynı görüşe sahiptirler. Bu öğrenme yöntemi hem anadilde hem de ikinci dildeki sözcük öğrenimini kapsamaktadır. Beheydt (1987:63)'e göre hem ruhbilimsel hem de dilbilimsel açıdan

sözcüklerin bağlam içinde öğrenilmesi doğru bir yaklaşımdır. Sözcükler anlamlı bir bağlam içinde yer alıyorsa anlamları daha kolay çıkarılır.

Farklı bağlamlarda kullanılan bir sözcük farklı anlamlara gelebilir. Bu yüzden bir sözcüğün nerede ve ne zaman kullanıldığına ilişkin örnekleri görmeksizin sadece tanımını öğrenmek sözcüğün anlamını tamamen çıkarmak için yeterli değildir. Herhangi bir bağlama işaret etmeksizin sözcükleri bağımsız bir liste halinde öğrenmek sadece ezberleme çalışmasıdır. Bu şekilde sözcükleri yazılı ve sözlü dilde kullanmak yabancı dil öğrencileri için zordur. Ying (2001:2)'ye göre sözcüğün yer aldığı bağlama bakmak sözcüğü öğrenmenin etkili bir yolu olarak görünür.

Bağlamdan sözcük öğrenimi okuyucunun okumaya karşı bütüncül bir yaklaşım geliştirmesine yardımcı olur. Yeni sözcüğün bağlamı, tümceler kümesini, bir paragrafı ya da tüm metni kapsadığı için öğrenciler yeni sözcükler için bağlam ipuçları ararlarken daha büyük dil birimlerine dikkatlerini yönlendirmelerini sağlar. Ayrıca, bu yöntem okuyucuların sadece sözcük öğrenmelerine yardımcı olmakla kalmayıp bağlam içinde sözcüklerin nasıl kullanılacağını bilmelerini sağlar.

Sternberg ve Powell (1983) bağlamdan sözcük öğrenme teorisi ortaya koymuşlardır. Bu teori üç bölümden oluşur:

- 1) Metinden bilgi edinme süreci,
- 2) Bilinmeyen sözcüklerin bulunduğu bağlamdaki ipuçları,
- 3) Diğer değişkenler:
 - a) Bilinmeyen sözcüğün bir metinde kaç kez kullanıldığı,

- b) Bağlamın değişkenliği,
- c) Bilinmeyen sözcüğün metni kavramadaki önemi,
- d) Bilinmeyen sözcüğün anlamını bulmada bağlam ipuçlarının yararı,
- e) Okuyucunun genel bilgi birikimi ve yabancı dil düzeyi.

Görüldüğü gibi bağlamdan sözcük öğreniminde çeşitli süreçler ve değişkenler etkilidir.

Bağlamdan sözcük anlamlarını tahmin etme üzerinde yapılan araştırmalarda ve konuyla ilgili literatürde bir sözcüğün anlamının bağlam ipuçlarını kullanarak bağlamdan çıkarılmasıyla bu sözcüğün öğrenilip akılda tutulması arasında bir ayrıma gidilir. Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bağlamdan çıkarma üzerine yapılan çalışmalar, bağlamdaki ipucu türlerine, öğrencilerin mevcut ipuçlarını kullanabilmede başarılı olup olmadıklarına ve bağlam ipuçlarını kullanabilme ile ilgili eğitimin etkisine dikkatlerini yönlendirmişlerdir. Bununla birlikte, bağlamdan sözcüklerin öğrenimi üzerindeki araştırmalar metinlerdeki bağlam ipuçlarının varlığını göz önüne alırlar ve bağlamda bir sözcükle karşılaşıldıktan sonra o sözcükle ilgili hangi bilgilerin hatırlandığını araştırırlar.

Bağlamdan sözcük öğrenimini destekleyen araştırmalar olduğu gibi bağlamın sözcük öğreniminde yeterince etkili olmadığı sonucuna varan araştırmalar da vardır. Bunlardan biri Jenkins vd. (1984)'ün araştırmasıdır. Jenkins vd. (1984), araştırmasında birkaç gün boyunca okunan iki, altı ya da on metinde sıklık oranı düşük sözcükleri bilgilendirici bağlamlarda sundu. Bilinmeyen sözcüklerin yarısı metin verilmeden önce öğretilmiştir. Kalan kısmı ise bağlam içinde öğrenildi. Ancak Jenkins vd. (1984),

bağlamdan sözcük öğrenme miktarının beklendiği kadar büyük olmadığını buldu. Nagy vd. (1985), Jenkins vd. (1984)'ün bağlamdan sözcük öğrenimini inceleyen araştırmasının başarısızlığının bağlamdan sözcük öğrenmedeki artışı gerçekten göz önüne almamasından kaynaklandığını belirttiler. Jenkins vd. (1984)'ün araştırmalarında sözcük bilgisinin ölçüm biçimi az miktarda da olsa öğrenmedeki artışı göstermeye duyarlı değildi. Nagy vd. (1985), araştırmalarında az miktardaki öğrenme artışlarını göstermek için tasarlanan çoktan seçmeli soruları ve görüşme (interview) tipi soruları kullandılar. Araştırmalarının sonucu olarak, Nagy vd. (1985) bilinmeyen bir sözcükle bir kez karşılaştıktan sonra bağlamdan sözcüğü öğrenme olasılığının %10-15 arasında olduğunu buldular. Bu oran düşük görünmesine rağmen, bir öğrencinin karşılaştığı yüzlerce belki de binlerce bilinmeyen sözcüğe oranla oldukça büyük bir öğrenme yüzdesi anlamına gelir. Ayrıca bilinmeyen sözcüklerle defalarca karşılaşmak sözcük öğrenimini artırır. Nation (1990)'ın bulduğu sonuca göre sözcük ediniminin tam olarak gerçekleşmesi için bilinmeyen sözcükle gerekli karşılaşma sayısı 5-16'dır. Her durumda bir sözcüğü öğrenirken etkili olan pek çok değişken vardır. Bu yüzden bilinmeyen bir sözcükle karşılaşma sayısı için bir eşik belirlemek pek olası değildir.

5.2.1. BAĞLAM DAN SÖZCÜKLERİN ANLAMLARINI

TAHMİN ETME

Yeni sözcüksel bilginin kavranması ve başarıyla özüm senmesi okuma sırasında "kestirim" olarak bilinen bilişsel bir işlemi gerektirir. Kestirim sırasında bilinen bağlamlar ve özellikler bilinmeyeni tanımada kullanılır (Carton, 1971: 45). Diğer bir deyişle, kestirim bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmedir.

Sözcüklerin anlamlarının bağlamdan tahmin edilmesi yeni sözcüklerin anlamlarını keşfetmek için en sık başvurduğumuz yoldur (Nattinger,1988:63).

Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bağlamdan tahmin etme yöntemi okuma sırasında bağlamı yorumlama, tahmin etme ve tahminleri sınama gibi becerileri de içermektedir. Öğrencinin bağlamı doğru yorumlayabilmesi için okuduğu metnin konusuyla ilgili genel kültürü, dilsel bilgisinin olması gerekir. Tahmin yöntemi bir bütün olarak okuma becerisini geliştirir (Coady & Nation, 1988; Liu & Nation, 1985). Buna ek olarak, bilinmeyen bir sözcikle karşılaşıldığında durup sözlüğe bakmak okuma akışını kestiği için sözlük kullanımının yerine tahmin stratejisi önerilir (Brown, 1972). Tahmin stratejisinin kullanılmasının avantajı, anlamı bağlamdan çıkarılan sözcüklerin, sözlük anlamı verilen sözcüklerden biraz daha iyi hatırlanmasıdır (Hulstijn, Hollander & Greidanus, 1996).

İngilizce'deki çok sayıda sözcüğü, bir yetişkinin bildiği ortalama sözcük sayısını ve bireyin yazılı bir metindeki sözcükleri büyük oranda tanıması için bilmesi gereken sözcük sayısını düşündüğümüzde tahmin stratejisinin destek bulması şaşırtıcı değildir. Webster'ın Üçüncü Yeni Uluslararası Sözlüğü (Third New International Dictionary)'nde yaklaşık 460.000 sözcük vardır. Bu rakam, isimlerin çoğul biçimlerini, fillerin geniş ve geçmiş zamandaki hallerini, yeni türetilen sözcükleri ve bazı teknik terimleri içermemektedir (Denning & Leben, 1995: 3). Ana-dili İngilizce olan sıradan bir kişinin hem etkin hem de edilgin sözcük varlığının boyutu değişiklik gösterir. Ortak olarak kabul edilen rakam yaklaşık 20.000'dir (Nation, 1990:11). Sözcük sıklığını göz önüne aldığımızda bu sayının çoğu sıradan (teknik olmayan) metnin içindeki sözcükleri

anlamak için yeterli olmanın ötesindedir. Diller (1978)'e göre bir sayfadaki sözcüklerin 1/3'ü İngilizce'de en sık rastlanan 25 sözcüğü, %50'si en sık rastlanan 135 sözcüğü içermektedir. En sık rastlanan 2500 sözcük bir sayfadaki sözcüklerin %78'ini, 5000 sözcük %86'sını ve 10.000 sözcük %92'sini içermektedir. Kalan %8'i oluşturan sıklığı düşük sözcükleri bilmek için 200.000 sözcüğü bilmek gereklidir. Ancak Nation (1990:16)'ın araştırması İngilizce'de en sık kullanılan 2000 sözcüğün ortalama bir metnin %87'sini ve 2800'ünün de %95'ini oluşturduğunu ortaya koymuştur. Nation (1990)'ın araştırma sonuçları bugün yaygın olarak kabul görmektedir (Dycus, 1997). İngilizce'yi anadili olarak konuşanların sözcük bilgisiyle karşılaştırılınca ortalama bir ikinci yada yabancı dil olarak İngilizce öğrencisi sözcük bilgisi açısından büyük bir zorlukla karşı karşıyadır. Bilinmeyen sözcüklerle karşılaştıklarında tahmin yöntemini kullanmaya öğrencileri güdülemenin ana nedeni geniş bir sözvarlığı oluşturmaları için etkili bir yol oluşudur. Dycus (1997:2)'ye göre tahmin yöntemine verilen destek İngilizce'yi anadili olarak konuşan öğrencilerle yapılan deneysel sözcük tanıma araştırmalarından gelmektedir.

Yabancı dilde bilinmeyen sözcüklerin edinilmesi için bağlamdan tahmin etme etkili bir yol olarak gözüke de kusursuz bir yöntem değildir. Anlamsal kestirim ile ilgili temel olarak iki sorun vardır:

1. Okuyucuların yeni sözcüklerin anlamları ile ilgili sık sık yanlış çıkarımlar yaparlar ve sonuç olarak sözcükleri yanlış öğrenirler (Bensoussan & Laufer, 1984; Laufer & Sim, 1985a; Hulstijn, 1992; Laufer, 1997). Laufer (1997), bu yanlış çıkarımların iki nedene bağlar:

a) Bazı sözcükler ya başka sözcüklerin biçimine benzemektedir ya da çok anlamlıdır.

b) Bazıları da deyimler ya da köktaş gibi görünen fakat köktaş olmayan sözcüklerdir.

2. Orijinal metinlerde bağlam ipuçlarının sık sık örtülü ya da belirsizdir (Beck vd. (1983; Deighton, 1959; Schatz & Baldwin, 1986). Bu yüzden bazı bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bağlamdan çıkarmak zordur (Bensoussan, 1983; Koren, 1997).

Sözcük öğreniminde bağlamın rolünü araştıran ilk bilim adamlarından biri Elivian (1938)'dir (Beck ve McKeown, 1996'dan alıntı). Bu araştırma 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin okudukları metinlerde yer alan bilinmeyen sözcüklerin yaklaşık olarak %22'sinin anlamını doğru tahmin edebildiklerini göstermiştir. Ames (1966), araştırmasında tahmin edilecek çoğu sözcüğü rasgele seçtiği için başarı oranını açıkça göstermiştir. Araştırmasına katılan doktora düzeyindeki öğrenciler karşılaştıkları sözcüklerin %60'ını doğru tahmin etmişlerdir.

Liu ve Nation (1985), ileri düzeydeki ikinci dil olarak İngilizce öğrencileriyle yaptıkları araştırmada dil yeterliliği yüksek öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin % 85-100'ünü doğru tahmin ettiklerini bulmuştur. Öğrencilerin okudukları metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin tümü A General Service List (West, 1953) ve A University Word List (Xue ve Nation, 1984)'te yer almayan düşük sıklıktaki sözcüklerdi.

Nation ve Coady (1988)'e göre, bir metinde bilinmeyen sözcüklerin yoğunluğu çok yüksek değilse öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin % 60-80'ini doğru tahmin etmeleri beklenmesi gerçek dışı bir amaç değildir. Li (1988), sözcük ediniminde bağlamın etkisini araştırmıştır. Araştırmasındaki deneklerin, yeterli bağlam ipucu

sağlayan cümlelerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamını çıkarmada ve hafızalarında tutmada iyi sonuçlar elde ettiklerini buldu.

Bağlamdan sözcük anlamlarının tahmin edilmesi ile ilgili ilgi çekici bir araştırma da Mondria ve Wit-de Boer (1991) tarafından yapılmıştır. Mondria ve Wit-de Boer (1991), ikinci dil öğrencileri için bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmede ve akılda tutmada metindeki bağlam ipuçlarının zenginliğinin etkisini araştırdılar. Ayrıca doğru ya da yanlış sözcük tahmininin sözcüğü anımsamaya nasıl etki ettiği sorusunu sordular. Bu araştırmada, Mondria ve Wit-de Boer (1991) anlamları yanlış olarak tahmin edilen ve daha sonra doğru anlamları öğrenilen sözcüklerin, anlamları doğru olarak tahmin edilen sözcüklerden daha iyi öğrenildiklerini ve akılda tutulduklarını buldular.

Van Daalen-Kapteijns vd. (2001)'in Hollandalı 6. sınıf öğrencileriyle (11-12 yaş grubu) yaptığı araştırma bağlamdan sözcük anlamlarını çıkarmanın sözlü becerileri iyi olan öğrencilere özgü olmadığını ve sözlü becerisi düşük olan öğrencilerin de metinler bilgilendirici olduğu ve bireysel yardım aldıkları sürece başarılı bir şekilde sözcük anlamlarını metinden çıkarabildiklerini gösterdi.

Parry (1993, 1997)'nin uzamsal (longitudinal) araştırmasında öğrenciler ders kitaplarında okudukları metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin kayıtlarını tutmuşlardır. Araştırmasında, Parry (1993, 1997), öğrencilerin metinlerin sağladığı bağlam ipuçlarını kullanarak akademik metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerle ilgili tahmin becerilerinin geliştiğini buldu.

Bağlamdan sözcük anlamlarını doğru tahmin edebilmek için bazı önkoşullar vardır.

Bunlar;

- a) Öğrencinin sözvarlığının genişliği- Eşik Düzeyi
- b) Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bağlamdan tahmin etme becerisinin öğrencilere kazandırılması (Yöntem Öğretimi)
- c) Öğrencinin genel bilgi birikimi ve Şema Kuramı

5.2.1.1. SÖZVARLIĞI EŞİK DÜZEYİ

Bağlam içindeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmek için öğrencinin belli bir sözvarlığının olması ve bilinmeyen sözcüğün yer aldığı bağlamdaki çoğu sözcüğü bilmesi gereklidir (Huckin & Coady, 1999:184). Yakın zamanda yapılan deneysel bir araştırma (Haynes ve Baker, 1993) bu ihtiyacı ortaya koymuştur. Bağlamdan sözcük öğreniminin ön koşullarından biri olan sözvarlığının önemi Shefelbine (1990) tarafından da vurgulanmıştır. Shefelbine (1990), sözcük bilgisi az olan öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmak için bağlamsal bilgilerinin az oluşu ve geniş bir sözvarlıklarının olmayışı nedeniyle bağlamdan daha az sözcük öğrendiklerini belirtir. Bilinmeyen bir sözcüğün anlamını tahmin edebilmek için bir okuyucunun sözcük dağarcığının kaç tane sözcüğü içermesi gerektiğine dair araştırmacılardan farklı yorumlar gelmiştir. Nation ve Hwang (1995), İngilizce'de en sık rastlanan 2000 sözcüğü bilen öğrenciler çok çeşitli yazılı metinlerdeki sözcüklerin yaklaşık %84'ünü tanıyıp kullanabildiklerini ifade eder. Ancak Huckin & Coady (1999:184)'ye göre bir metni genel olarak kavrayabilmek için %84 yeterli değildir. Bu bakımdan 2000 sözcük bir metni kavrayabilmek için yeterli bir sayı değildir. Nation

(1990) ve Laufer (1997), bir metni kavrayabilmek için metindeki sözcüklerin en azından % 95'ini önceden bilmek gereklidir. Çeşitli metinleri kavramanın eşik düzeyine ulaşabilmek için bir dilde en sık kullanılan 3000 sözcüğü bilmek gereklidir. Bir metni genel çizgileriyle kavrama, tümüyle kavramayla aynı değildir. Bir metni tamamen kavrama bilinmeyen sözcüklerin ve söz kalıplarının doğru tahminini gerektirir. Bağlama dayalı doğru tahmin için, ikinci dil alanındaki araştırmacılar, okuyucunun bir metindeki sözcüklerin en az % 98'ini bilmesi gerektiği konusunda hemfikirdirler (Coady, 1993; Hirsh ve Nation, 1992; Laufer, 1997) ve bunun için okuyucunun aşağı yukarı 5000 sözcüklük bir sözvarlığına sahip olması gereklidir.

Laufer ve Sim (1985a, 1985b), yabancı dil öğrencilerinin okudukları metnin konusuna ilişkin bilgilerinden daha çok sözcük bilgilerine önem verdiklerini belirtirler ve öğrencilerin bir metni rahat bir şekilde okumadan önce belli ölçüde sözcük dağarcıklarının olması gerektiğini vurgularlar. Laufer (1992a, 1992b)'ye göre akademik düzeyde İngilizce bir metni okumak için sözcük dağarcığının alt sınırı 3000 sözcük ya da 5000 sözlüksel birimdir.

Sözvarlığı yetersiz öğrenciler, bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin ederlerken sözcüğün biçimine büyük oranda bağlı kalırlar (Laufer ve Sim, 1985) (Nation & Coady, 1988:107'den alıntı). Bu durumdaki öğrencilerin kullanabilecekleri tek bilgi kaynağı bilinmeyen sözcüğün biçimidir. Nation & Coady (1988:108)'e göre öğrenciler bağlamın anlaşılır olduğu durumlarda bağlam ipuçlarından yararlanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeye güdülenirler. Ancak bir okuma

metnindeki bilinmeyen sözcüklerin sıklığı yüksekse öğrenciler bağlam ipuçları yerine sözcüğün biçimiyle ilgili ipuçlarını kullanırlar.

5.2.1.2. TAHMİN YÖNTEMİNİN ÖĞRETİMİ

Sözcük bilgisindeki artış için etkili bir yol olarak görünen bağlamı iyi kullanabilmek için iki tamamlayıcı adım vardır: a) öğrenciyi çok miktarda okumaya teşvik etme ve b) bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme becerisini geliştirme. Öğrencilerin bağlamdaki ipuçlarını doğru kullanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin edebilme becerilerine geliştirmede öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmenin, öğrencilerine sözcük öğrenme yollarını öğretirken metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını bulmalarını sağlayacak bağlam ipucu türlerini tanıtmada yarar vardır.

Bağlam ipuçlarının ne olduğunu bilmeyen, bağlam ipuçlarını kullanma konusunda eğitim almamış öğrencilerin yaygın hatalarının kaynağı sadece sözcüğün biçimini kullanarak anlamını tahmin yoluna gitmeleridir (Haynes, 1984; Bensoussan ve Laufer, 1984). Örneğin, sadece biçime odaklı öğrenciler ‘habitat’ (bir şeyin doğal yeri) sözcüğünü ‘habit’ (alışkanlık), ‘enormous’ (kocaman) sözcüğünü ‘abnormal’ (anormal), ‘offspring’ (ürün, evlat) sözcüğünü ‘the end of spring’ (bahar mevsiminin sonu), ‘on the grounds’ (nedeniyle) sözcüğünü ‘on the earth’ (Dünya’da), ‘uniquely’ (eşsiz bir biçimde) sözcüğünü ‘unequally’ (eşit olmayan bir biçimde) olarak tahmin etmektedirler (Nation & Coady, 1988).

Bağlam ipuçlarının kullanımının öğretilmesi için Ryder (1987) aşağıdaki yöntemi önermektedir:

1. Öğretmen metinden bir cümle okur, hedef sözcüğü belirler ve bağlama uygun bir tanım verir. Öğrenciler sözcüğün anlamını bulmalarına yardım edecek bağlam ipuçlarını tespit ederler.
2. Öğretmen hedef sözcüğü belirler ve bağlam ipuçlarına işaret eder. Öğrenciler hedef sözcüğün anlamını tahmin ederler.
3. Öğrenciler aşağıdaki soruları sorarak bağlam ipuçlarını kullanımlarını denetleyebilirler:

- a) Yeni sözcüğün anlamıyla ilgili bulduğum cevap mantıklı görünüyor mu?
- b) Bu cümlede anlamlı mı ?
- c) Bulduğum karşılık geçmişteki bilgilerime ve parçadaki sözcüğe mi dayanıyor? Kullandığım ipucu parçada nerededir?

Öğrencileri bağlam ipuçlarıyla bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin etme konusunda eğitim verme üzerine yapılan birkaç deneysel araştırma (De Glopper, 1996; Fraser, 1999; Sternberg, 1987) tahmin etmede kayda değer ilerlemelerin olduğunu gösterdi (Nation & Coady, 1988:107). Holmes ve Ramos (1993)'ün Brezilyalı alt-orta düzey İngilizce öğrencileriyle yaptığı bir dizi gözleme dayalı araştırma, öğrencilerin köktaş sözcükleri tanıma yöntemini ağırlıklı olarak kullandıklarını fakat bunda başarılı olamadıklarını gösterdi. Kök benzerliği kurmanın açıkça öğretilmesi gereken bir strateji olduğu sonucuna vardılar.

Moss (1992), İspanyolca konuşan 400 üniversite öğrencisiyle yaptığı benzer bir araştırmada, öğrencilerin İspanyolca-İngilizce köktaş sözcükleri bulma becerilerinin beklenenin altında olduğunu buldu. Bu öğrenciler bağlam içinde köktaş sözcüklerin sadece % 67'sini, bağlam dışında da % 45'ini tanımışlardır. Moss (1992), araştırmasında doğal bir strateji olmasına rağmen köktaş sözcükleri tanımanın olması gerektiği kadar gibi başarılı olmadığı sonucuna vardı.

Bazı dil yeterliliği zayıf öğrenciler bilinmeyen sözcükleri kendi kendilerine tahmin edemezlerken ana strateji olarak bilinmeyen sözcükleri anadillerine tercüme etmeye çalışırlar. Bu da bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin edebilmeleri için öğrencilere verilen ön-eğitimin tahmin stratejisini yerinde ve doğru kullanmak için gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu fikre destek Prince (1996)'in araştırmasından gelir. Prince (1996), İngilizce yeterliliği zayıf Fransız üniversite öğrencilerinin tercih yapmaları istendiğinde sözcükleri bağlamdan öğrenmek yerine anadillerine tercüme ederek öğrenmeyi tercih ettiklerini buldu.

5.2.1.3. ÖĞRENCİNİN GENEL BİLGİ BİRİKİMİ ve ŞEMA KURAMI

Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını metinden doğru çıkarmada önemli önkoşullar öğrencinin hem anadildeki hem de ikinci dildeki dilsel bilgi birikimi (De Bot vd., 1997; Haastруп, 1991; Haynes ve Baker, 1993) ve genel bilgi birikimidir (De Bot vd., 1997; Sternberg, 1987).

Okuyucunun bir metnin konusuyla ilgili bilgi birikimine genel bağlam denir (Nation & Coady, 1988:102). Okuyucular bir metni okurlarken ve metinde yeni sözcüklerle karşılaştıklarında bilgi birikimlerinden yararlanırlar. Okuduğunu anlama, metinde yer alan bilgiyle okuyucunun genel bilgi birikiminin etkileşiminden kaynaklanır.

Ying (2001:19)'in sözcük edinimine ilişkin bağlama dayalı yaklaşımında ortaya attığı dört varsayımdan ilki, sözcük anlamlarını tahmin etmede genel bilgi birikimidir. Ying (2001:19)'a göre gözlemlerimizden sonuç çıkarma düşünmenin temelidir. Aynı ilke okuma sürecinde de geçerlidir. Şema Teorisi (Schema Theory), sahip olduğumuz bilginin birbiriyle ilişkili kalıplar halinde düzenlendiğini açıklar. Bu kalıplar geçmiş bilgilerimizce oluşturulmuştur. Bilinmeyeni anlamak için bildiklerimizi kullanmak günlük hayatımızda sıkça başvurduğumuz bir yoldur. Örneğin bir binanın içinde olduğumuzu varsayalım. Binaya girerken birisinin ıslak bir şemsiyeyi katladığını gördüğümüzde dışarıda yağmur yağdığı sonucunu çıkarırız.

İkinci varsayımında Ying (2001:19), sözcük bilgisiyle dilbilgisinin bağlantılı olduğunu belirtir. Okuyucunun bir bağlamdaki dilbilgisi yapılarını bilmesi bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmesine yardımcı olur. Bir sözcük hem dilbilgisel hem de sözcüksel bir birim olarak sınıflandırılabilir. Sözcükle dilbilgisi arasındaki bağlantı, dilbilgisel ve sözcüksel bağlaşıklığın birbirine bağımlılığı olarak görülebilir. Herhangi bir metinde dilbilgisel ve sözcüksel bağlaşıklık birbirini destekler.

Nation (1990b) [Budi, 1997:4'ten alıntı], öğrencilerin ikinci dille ilgili bilgi birikimlerinin yeni sözcüklerin anlamlarını bağlamdan çıkarmada kendilerine yardımcı olacağını varsayar. Ayrıca, sözcüklerle ilgili önceki bilgilere işaret etmek için sözcük şeması (word schema) terimini kullanır. Önceki bilgiler üst-bilişsel, üstdilsel bilgiler ve biçimbilgisidir.

Bilgi birikiminin okuduğunu anlamda kolaylaştırıcı etkisi üzerinde bir deneyinde, Adams (1982) öğrencilere bir metni okumadan önce konusu hakkında bilgi vermenin metindeki bilinmeyen sözcükleri tahmin etmede kolaylaştırıcı etkisini buldu. Öğrencilerin bilinmeyen sözcükleri çok yüksek oranda doğrulukla tahmin ettikleri sonucuna vardı.

5.2.2. TAHMİN SÜRECİNDE KULLANILAN BİLGİ KAYNAKLARI

Öğrenciler bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını belirlemeye çalıştıklarında, kullandıkları ana strateji çıkarımdır. Paribakht ve Wesche (1999: 205)'nin araştırmasında ayrıntılı veri çözümlemesi, öğrencilerin çıkarım sürecinde bazen yararlı bazen de yanıltıcı olarak çeşitli bilgilerden ve bilgi kaynaklarından yararlandıklarını ortaya koydu. Bu kaynaklar hem dilsel (dil-içi ve diller arası) ve dilselliğin dışında olarak bağlama ve sözcüklerin kendisine ait ipuçlarıyla öğrencinin kendi bilgisinin etkileşimini gösterir.

Paribakht ve Wesche (1999: 205), öğrencilerin okudukları bir metinde bilinmeyen sözcüklerle karşılaştıklarında 8 çeşit bilgi kaynağından yararlandığını belirtirler. Paribakht ve Wesche araştırmalarında belli bilgi kaynaklarının çoğu öğrenci tarafından sık sık kullanılırken bazılarının nadiren ya da sadece bir kaç öğrenci tarafından kullanıldığını tespit ettiler. Bu bilgi kaynakları şunlardır:

- a) **Cümle düzeyinde dil bilgisi:** Paribakht ve Wesche'nin araştırması öğrencilerin bilinmeyen isimlerle ve sıfatlarla uğraşırken cümlede sözcük dizilişinin gösterdiği sözcük türü bilgisini içeren cümlenin öğeleri arasındaki ilişkilerle ilgili bilgilerini sık sık kullandıklarını ortaya koydu.
- b) **Sözcüğün köken bilgisi:** Öğrencinin ikinci dildeki sözcük türetmeye dair bilgisi ve dilbilgisel çekimlere ait bilgisi bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmada kullanılan ikinci önemli bilgi kaynağıdır.
- c) **Noktalama:** Öğrenciler yazılı bir metinde bilinmeyen bir sözcüğün anlamını çıkarmak için imla ve noktalamaya ait bilgilerini kullanırlar.
- d) **Genel kültür:** Öğrencinin okuyacağı metnin teması ve konusuyla ilgili önbilgisinin olması metinde yer alan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarabilmek için önemli bir ipucu kaynağıdır. Paribakht ve Wesche (1999: 210)'a göre okuyucuların metnin zorluk derecesiyle ilgili görüşleri metindeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarıp çıkaramamalarını büyük ölçüde etkilemektedir. Okunacak metnin türü ve konusu hakkında bilgisi az olan ya da hiç olmayan öğrenciler için

metin güdüleyici olmayıp öğrencilere itici gelmektedir. Metin çok kolaysa ve sadece bir kaç bilinmeyen sözcük içeriyorsa, öğrencinin bu sözcüklerin anlamlarını çıkarmaya çalışmaksızın metni kavraması mümkündür. Öte yandan, çok zor bir metin zorlanmalara ve bıkkınlığa yol açabilir ve öğrenciler bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmaktan tümüyle vazgeçebilirler.

e) **Söylem bilgisi ve metin:** Öğrenciler bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmek için cümle sınırlarının ötesindeki bilgilerinden yararlanabilirler. Söylem bilgisi ve genel kültür olarak iki tür bilgi kaynağı öğrenci bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmaya çalışırken etkileşime girer.

f) **Eşseslilik:** Öğrenci bilinmeyen bir sözcüğün anlamını, sözcük dağarcığındaki bilinen bir sözcükle bilinmeyen arasındaki ses benzerliğinden yararlanarak ya da ses ilişkisine ait bilgisini kullanarak bulabilir.

g) **Sözcük çağrışımları:** Öğrenci, bilinmeyen bir sözcükle karşılaştığında genel sözcük bilgisini kullanarak bilinmeyen sözcüğün işaret ettiği kavramla ilgili çağrışımlar yaparak sözcüğün anlamını bulabilir.

h) **Birlikte kullanılan sözcükler (collocations):** Öğrenci, bilinmeyen sözcüğün metinde birlikte kullanıldığı sözcükleri biliyorsa anlamını tahmin edebilir.

5.3. BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN ANLAMLARINI TAHMIN ETME SÜRECİNDEN SÖZCÜK EDİNİMİNE

Twaddle (1980), Sternberg (1987) ve Krashen (1989) sözcük anlamlarını öğrenmede okumanın ve bağlamın önemini vurgulamaktadırlar. Ancak sözcük öğrenimine ve bağlamın sözcük öğrenimindeki yerine ilişkin tartışmalarda, tartışmacıların bilinmeyen sözcüğü içeren bağlamın sözcüğün anlamını bulmaya etkisini nasıl somutlaştırdıkları belirgin değildir. Bu belirsizliğin nedeni bağlamdan sözcük edinimiyle sözcük anlamlarının çıkarılması arasındaki farkın kesin çizgileriyle ortaya konmayışıdır. Haastруп (1991), sözcük edinimi için yabancı dil öğrencilerinin sözcüksel anlam çıkarma işlemine ilişkin araştırmasında, bağlamdaki sözcükleri anlama ile öğrenme arasında bir ayrım yapar. Haastруп (1991:23)'a göre sözcüğün anlamını çıkarma doğrudan doğruya öğrenmeyle sonuçlanmayan bir kavrama işlemidir. Ancak öğrenmeye dayanak oluşturur.

Öğrencinin okuma sırasında bilinmeyen bir sözcükle karşılaştığında sözcüğün anlamını tahmin etme ihtiyacını hissetmesi metni kavrama amacının bir parçasıdır. Lawson ve Hogben (1996:103)'e göre bağlamdan yeni bir sözcüğün anlamını çıkarmaya çalışmak cümlenin ya da metnin tutarlı bir yorumu için anlam üretmeye eşdeğerdir. Bu noktada, öğrenci metinsel anlam üretme sürecindedir. Öncelikli amacı okuduğu metni kavrama olan öğrenci, metinde yer alan bilgiye dayalı olarak metinsel anlamın zihninde resmini oluşturan ve bu amaçla tamamlayıcı bilgi kaynaklarını kullanan kişidir (Van Dick & Kintsch, 1983; Johnson-Laird, 1983). Meutsh (1987),

metni kavramayı edilgin bir anlam çözüme süreci olarak görmeyip öğrencinin etkin olduğu bir anlam oluşturma süreci olduğunu belirtmektedir.

Öğrenci, okuduğu metnin anlamını oluşturma sürecinde önce metni işler ve daha sonra sözcükler ve cümlelerle ilgili anlamları oluşturmak için dil bilgisini kullanarak metin anlamının önermeye dayalı temelini oluşturur. Bir metni kavramak için gereken bilginin çoğu metinde açıkça yer almadığı için bu temel eksik olacaktır. Bu yüzden, öğrenci metindeki açıklamalar ve imalar aracılığıyla bu önermeye dayalı temeli desteklemek için bilgi birikimi gibi bütüncü bilgi kaynaklarını harekete geçirmelidir (Blakemore, 1992). Bunu yaparak öğrenci metinde söz edilen durumun tutarlı bir resmini zihninde oluşturur.

İki tür bilgi kaynağının etkileşimine paralel olarak metni kavrama iki bütüncü işlemle belirlenir. Bir yanda öğrenci dil bilgisine dayalı olarak aşağıdan yukarı işlemler (bottom-up processing) aracılığıyla önermeye dayalı temeli oluşturur. Öte yandan yukarıdan aşağı işlemlerle (top-down processing) (ek bilgi kaynaklarına ve önceden işlenen bilgiye dayanan çağrışımlar ve tahminler) aşağıdan yukarı analizi bütüncüleştirilir (Brown ve Yule, 1983: 234). Böylece öğrenci okuma sürecinde aşağıdan-yukarı ve yukarıdan-aşağı işlemlerin etkileşimi aracılığıyla metinsel anlamın zihinsel modelini oluşturur. Bu süreçte okumanın belli bir aşamasında var olan model yeni okunan bilginin yorumu için dayanak oluşturur ve sırayla test edilir ve yeni bilgiyle güncellenir (Rickheit ve Habel, 1995). Ayrıca, öğrencinin yorumu okuma sırasında bir tutarlılık arayışı olarak nitelendirilebilir. Öğrenci daima mevcut zihinsel modeliyle tutarlı bir şekilde yeni bilgiyi yorumlamaya çalışacaktır. Metinsel temelde

kopukluklar metinsel tutarlılığı sürdürmek için giderilir ve bu kopuklukları gidermek için harekete geçen bilgi kaynakları metinsel tutarlılığa odaklı olarak kullanılır (Beaugrande & Dressler, 1981: 108).

Metinsel anlamdaki kopuklukları gidermek için öğrencinin kullandığı stratejilerin amaca götüren araç nitelikleri doğal yolla sözcük edinimine ilişkin önemli anlamlar taşır. İkinci dil öğrencisinin okuduğu bir metinde bilinmeyen bir sözcükle karşılaşması durumunda, zihninde metinsel anlamı oluşturan modelde bir kopma meydana gelir. Metinsel anlam oluşturma stratejileri metinsel tutarlılık sağlanana dek zihindeki anlam modelinde kopuklukları giderme amaçlı kullanılırlarsa, öğrenci bilinmeyen sözcüklere odaklanacaktır. Öğrenci, bilinmeyen sözcükleri metnin anlamını kavramak için yeterli öneme sahip gördüğü takdirde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme yoluna gidecektir.

Öğrenci, bir metinde bilinmeyen bir sözcükle karşılaştığında, öncelikle sözcüğün neye işaret ettiğine dair hiçbir bilgiye sahip değildir. Okuma sırasında zihinsel modelinde bilinmeyen sözcüğün anlamına dair bir belirsizlik hakim olur. Öğrencinin ana ereğinin metni kavrama olduğunu varsayarsak, bilinmeyen sözcüğün anlamını tespit etmeye çalışma ölçüsü, başlıca o sözcüğün metinsel anlama ilişkin zihinsel modeli başarıyla oluşturmada ne kadar önemli oluşuna bağlıdır. Metinsel anlama bilinmeyen sözcüğün katkısı çok yüzeyselse, öğrenci sözcüğe dikkat etmeksizin okumaya devam etmesi olasılığı yüksektir. Bilinmeyen sözcüğün hem biçim hem de anlam bakımından metinde dikkat çekmesi, öğrencinin o sözcüğe karşı bireysel ilgisi ve özel okuma

amacı bilinmeyen sözcüğün anlamını çözmek için harcayacağı çabanın derecesini belirleyecektir.

Doğal yolla sözcük edinimi açısından, burada akılda tutulması gereken önemli bir nokta, öğrencinin bilinmeyen sözcüğün anlamını bulmaya çalışırken genellikle metin seviyesinde kalacağıdır. Yeterli anlam çıkarana dek zihinsel modelindeki boşluğu doldurmaya çalışacaktır. Bu noktada öğrencinin dikkati sözcüğün metinsel anlama katkısı üzerindedir. Öğrenci bilinmeyen bir sözcüğe odaklansa ve okuma sırasında bağlamdan anlamını çıkarmaya çalışsa bile ancak metin (bağlam ipuçları) ve öğrencinin yeterli kaynağa sahip olma (bilgi birikimi ve dil bilgisi) ve öğrencinin odağının metin düzeyinden sözcük düzeyine inmesi durumunda doğal yolla sözcük edinimi için koşullar hazırlanmış olur (De Glopper, 1996; Dubin & Olshain, 1993; Haastруп, 1991; Haynes, 1993; Hulstijn, 1992; Li, 1988, Sternberg, 1987).

Hatch ve Brown (1995: 373), sözcük öğrenme sürecini yeni sözcüklerin öğrencinin sözcük dağarcığına girerken geçmesi gerektiği bir dizi “süzgeç” olarak görür. Bu süzgeçten geçen sözcüklerin hemen unutulmaması için “öğrencinin derin düzeyde zihinsel çaba harcaması gereklidir” (Paribakht & Wesche, 1999: 215). Bu çaba düzeyi bazı araştırmacılar (Chaudron, 1985; Gass, 1988, 1997; Hatch & Brown, 1995; Krashen, 1985, Wesche, 1994) tarafından “girdiyi işleme” (input processing) olarak adlandırılır. Krashen (1989)’a göre doğal yolla sözcük edinimi “girdi işleme varsayımına” göre gerçekleşir. Schmitt ve Schmitt (1995: 135)’e göre “girdi işleme varsayımı” sözcükle ilgili bilişsel işlem miktarının ve yeni sözcüğün işlenmesini

gerektiren zihinsel etkinliklerin sözcüğün öğrenilmesine katkıda bulunacağını ifade etmektedir.

Gass (1988) tarafından önerilen şablonda öğrencinin yeni dil bilgileriyle ilk karşılaşması ve doğru olsun ya da olmasın girdiye dönüşen yeni bilginin öğrencinin erek dil sistemine eklenmesi arasında 5 ana evre vardır. Bu evreler: 1) Öğrencinin algılanmış girdiye ya da yeni dil verilerine dikkat etmesi ve önceki bilgileriyle birleştirmesi 2) Girdinin kavranması 3) İşlem (ilk kavrama sırasında çözümleme düzeyiyle sınırlanan yeni dilsel bilginin özümsemesi) 4) Öğrencinin ikinci dil sistemine işlemin tümünün ya da bir kısmının eklenmesi 5) Çıktı (başka kavranan girdinin işleme dönüşmesine yardım edebilecek yeni bilginin öğrenci tarafından etkin kullanımı)

Yeni bir sözcüğün uzun dönemli hafızada tutulması için sözcüğü işleme, sözcüğün daha geniş sözcüksel bir ağa katılmasını sağlamalıdır (Huckin & Coady, 1999:2). Uzun dönemli hafızada bir sözcüğün tutulması için, öğrenci sadece yeni sözcüğü ve anlam (lar)ını çözümleyip tekrarlamakla kalmayıp, sözcük-anlam bütünü kavrayıp uygun anlam ağı içine yerleştirmelidir (Lawson & Hogben, 1996: 104). Bununla birlikte, bir sözcüğü edinme olasılığını yükseltmek için, farklı bağlamlarda sözcükle karşılaşmak gereklidir. Bu durumda öğrenci sözcüğün anlamına dair ilk ortaya koyduğu varsayımı test edebilir, sözcüğün işaret ettiği bir dizi kavramı bulabilir ve biçimiyle kavramsal yapısı arasındaki bağlantıyı pekiştirebilir.

6. YÖNTEM

6.1. AMAÇ

Bu çalışmanın konusu okuma ediminde bağlam ipuçlarının doğal yolla sözcük edinimine etkisidir. Araştırmanın amacı, Askeri Lise Hazırlık Sınıfında okuyan öğrencilerin sözcük bilgilerini doğal yolla ne ölçüde arttırabildiklerini araştırmaktır. Bu amaçla, gerekli araç gereçler (bağlam ipuçlarını tanıttıcı bir kitapçık, bağlam ipuçlarını tanıma testleri, metinler, ve ölçme araçları) hazırlanmıştır.

Askeri Lise Hazırlık Sınıfı'nın ikinci döneminde okuyan öğrencilerin yabancı dilde metinleri okurken ne ölçüde sözcük edinebildikleri araştırılmaktadır. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerin yaş kümelerine, ilgilerine ve İngilizce dersinin izlencesine eşdeğerde seçilen okuma metinleri öğrencilere verilmeden bu metinlerdeki bazı sözcükler seçilmiştir. Öğrencilere bu sözcüklerden oluşan bir ön-test verilmiştir. Bu ön-testin amacı öğrencilerin seçilen sözcüklerden kaç tanesini önceden bildiklerini belirlemektir. Ön-testte, öğrencilerden bildikleri sözcüklerin yanına anadildeki (Türkçe) karşılıklarını yazmaları istenmiştir. Bu şekilde, okumadan önce bilinen ve bilinmeyen sözcüklerin oranı belirlenmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde öğrencilerin okudukları metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını doğru tanıyıp tanımadıkları okumanın hemen ardından verilen bir eşleştirme-testi ile belirlenmiştir. Bu testte, metinden seçilen bazı sözcüklerin karşısına karışık olarak anadildeki karşılıkları verilmiş ve öğrencilerden yabancı dildeki sözcükleri anadildeki karşılıklarıyla eşleştirmeleri istenmiştir. Üçüncü bölümde ise ayrı zamanlarda uygulanan (1. Test, metni okumanın hemen ardından; 2. Test, metni

okuduktan 2 gün sonra; 3. Test, 1 hafta sonra; 4. Test, 3 hafta sonra; 5. Test, 6 ay sonra) boşluk doldurma testleriyle öğrencilerin metinden seçilen bilinmeyen sözcükleri ne ölçüde öğrendikleri ve hafızalarında tuttıkları araştırılmıştır.

6.2. ARAŞTIRMA SORULARI

Bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Bağlam içinde bilinmeyen sözcüklerle sadece bir kez karşılaşıldığında sözcüğün anlamını doğru tahmin etme oranı nedir ?
2. Bağlam içinde bilinmeyen sözcüklerle sadece bir kez karşılaşıldığında sözcüğü öğrenme oranı nedir ?
3. Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilmesiyle öğrenilmesi ve hafızada tutulması arasındaki bağıntı nedir ?
4. Bilinmeyen sözcüklerin türüyle sözcükleri doğru tahmin etme, anımsama ve öğrenme arasındaki bağıntı nedir ?
5. Metinsel özelliklerle sözcük öğrenimi arasındaki ilişki nedir ?

6.3. DENEKLER

Araştırma 2002-2003 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nda yürütülmektedir. Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nda 360 öğrenci eğitim görmektedir. Öğrencilerin yaş grubu 14-15'tir. Askeri Liseler Giriş Sınavlarını kazanıp bir Askeri lisede okumaya hak kazanan öğrenciler bir yıl Hazırlık Sınıfı'nda eğitim almaktadırlar. Hazırlık Sınıfı'nda ortalama 21 öğrenciden oluşan kısımlarda öğrencilere İngilizce dersi haftada 19 saati Ana Ders (Main Course), 8 saati Dört Beceri (Four Skills) dersi olmak üzere iki farklı ders halinde verilmektedir.

Hazırlık sınıfındaki tüm öğrencilerin İngilizce düzeyleri Oxford Placement Test (Oxford Seviye Belirleme Testi) ile belirlenmektedir. Tüm öğrenciler İngilizce eğitimlerine başlangıç seviyesinden başlamaktadırlar. Hazırlık sınıfı sonunda varılması hedeflenen seviye orta-üstü (upper-intermediate) seviyedir. Hazırlık sınıfında Ana Ders kitabı 5 kitaptan oluşan, başlangıç seviyesinden orta-üstü seviyeye kadar süren Cambridge English for Schools'dur. Bu araştırma başladığında öğrenciler ders kitabı serisinin orta düzey olan üçüncü kitabını (CES Book 3) izlemekteydiler.

Bu araştırma için 16 kısımdan oluşan Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nın 4 kısmı rasgele seçilmiştir. Rasgele seçilen 4 kısmın öğrenci mevcudu 86'dır. Öğrencilerin veri kayıtlarının tutulmasını kolaylaştırması amacıyla her bir kısma A, B, C, ve D kodları ve her bir kısmın öğrencisine birer kod numarası verilmiştir. A kodlu kısım A-01 ile A-22, B kodlu kısım B-23 ile B-43, C kodlu kısım C-44 ile C-65 ve D kodlu kısım D-66 ile D-86 numaralı öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma Mart 2003-Eylül 2003 ayları arasındaki altı aylık dönemi kapsamaktadır.

6.4. ARAŞTIRMANIN ÖYKÜSÜ

6.4.1. HAZIRLIK EVRESİ

Altı ay gibi uzun bir dönemi kapsayan bu araştırma için gerekli hazırlıklar yapıldı. Araştırmanın hazırlık evresi 03 Şubat 2003- 04 Mart 2003 arasındadır. Bu evrede yapılanlar aşağıda sunulmuştur:

03 Şubat 2003: Hazırlık Sınıfı'nda seçilen dört kısım olan 11, 13, 14 ve 16. kısımların Ana Ders (Main Course) öğretmenleriyle öğrencilerin okuma sırasında metinde yer alan

bağlam ipuçlarını kullanarak yeni sözcükleri edinip edinmedikleri ile ilgili bir araştırma yapılacağı konusu görüşüldü. Bu araştırmanın uygulama aşamasına geçmeden önce öğrencilerin yeni sözcüklerle karşılaştıklarında ne yapacaklarını, sözlüğe hangi durumlarda ve ne zaman başvuracaklarını, okuma hızlarını artırıcı yöntemleri, metinlerdeki bağlam ipuçlarının neler olduğunu anlatan bir kitapçık hazırlanmasına karar verildi. Bu kitapçığın çalışmaya katılan tüm öğrencilere dağıtılması ve okuma sırasında bağlam ipuçlarından yararlanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilmesi ile ilgili ön-eğitim yapılması öngörüldü.

Öğrencilerin okuma sırasında karşılaştıkları yeni sözcükleri doğru tahmin edip edinmeleri için bağlam ipuçları yardımıyla tahmin etme yöntemlerini bilmeleri önemlidir² (bkz. Ek-1).

04-06 Subat 2003: Bu araştırmaya katılacak öğrencileri okuma sırasına metinde yer alan bağlam ipuçlarının türleri ve bu ipuçlarını kullanarak metinden bilinmeyen kelimelerin anlamlarını nasıl çıkaracakları konusunda eğitmek, sözlüğe okuma sırasında hangi durumlarda ve ne zaman başvuracaklarını öğretmek için “*Bilinmeyen Sözcüklerle Nasıl Başa Çıkarız*” (bkz. Ek-1) adlı kaynak kitapçık hazırlandı. 11 sayfalık bu kitapçık ‘Herhangi bir okuma metninde bilmediğimiz sözcüklerle karşılaşınca ne yaparız ?’ sorusunun cevabı olarak izlenecek adımları, metinlerdeki bağlam ipuçlarının türlerini içermektedir.

Kitapçıkta bağlam ipuçları sekiz gruba ayrılmıştır:

² Coady ve Huckin (1997)’e göre “Bazı tahmin etme stratejileri doğal olarak bilinirken bazılarının da öğretilmesi gerekir. Dil becerisi düşük öğrenciler bağlamdan yeni sözcüklerin anlamını kendi kendilerine tahmin edemezlerken ana strateji olarak bilinmeyen sözcükleri anadillerine tercüme etmeye çalışırlar Bu da üst-bilişsel eğitimin tahmin stratejilerini yerinde kullanmak için gerekli olduğunu gösterir.”

- a) Tanımlama b) Zıtlık c) Eş-anlamlılık, Yakın anlamlılık d) Örnekler
e) Okurun genel kültürü f) Bilinmeyen sözcüğü çevreleyen sözcükler
g) Resimler h) Sözcük türü ve sözcüğün ek-kök ayrışımı

Her bir bağlam ipucu türü örnek cümlelerle açıklanmıştır ve bağlam ipucu türlerinin sonunda iki-üç sorudan oluşan pekiştirme testleri yer almıştır. Bu kitapçık, internetteki sözcük bilgisi testlerini içeren sitelerden³ alınan 34 sorudan oluşan dört testle desteklenmiştir. Dört testin üçü 10'ar sorudan, biri de 4 sorudan oluşmaktadır. Bu testler ön-eğitim sırasında kullanılmışlardır. Testlerin ekran görüntüleri aşağıda sunulmuştur (bkz. Ek-2).

³ [http:// www. eslcafe. com](http://www.eslcafe.com) 30. 01. 2003

[http:// www. mc. cc. md. us/ faculty/ steuben/ public_ html/ practice_ cc_ answer. htm](http://www.mc.cc.md.us/faculty/steuben/public_html/practice_cc_answer.htm) 30. 01. 2003

[http:// www. english- zone. com/ index. html](http://www.english-zone.com/index.html) 30. 01. 2003

Practice Context Clues

Read each sentence below and write down the closest meaning type of context clue (contrast/antonym, restatement/synonym, example or general knowledge) that helps you define the meaning of the key term.

- Joan loves to buy **exotic** foods: vegetables and herbs from China, spices from India, olives from Greece, and cheeses from France.
 expensive seasonings rare from other places
- Emotionally disturbed people may be troubled by **tormented** thoughts. For instance, they may often think about suicide or murder.
 disturbing dealing with death psychologically ill scary
- At first, the surgery seemed to be successful. But several hours later, the patient's condition began to **deteriorate**, and it continued to worsen over the next few days.
 stabilize surprise everyone change decay or decline
- In Dickens' *A Christmas Carol*, the **miserly** Ebenezer Scrooge is visited by three spirits who changed him into a generous man.
 cheapskate single and elderly unhappy wealthy
- Paul is an **indulgent** father. For instance, he lets his daughter stay up as late as she likes and he never insists that she does her homework.
 lenient and caring stupid and kind strict and mean tolerant and tolerant
- Language **evolve** over time, as you can see if you open a page of *The Canterbury Tales*, written about six hundred years ago by the English poet Chaucer. It is barely recognizable as English today.
 develop age increase complexity regress
- The decision Veronica made to study instead of going out for pizza with her friends was **prudent**. She got an A on the exam, while her

ENGLISH-ZONE.com
The BEST English-learning website on the net!

Guessing Vocabulary in Context 2

How to guess vocabulary in context

READ the sentence. CIRCLE the answer, and get your score instantly!

- I took the **volume** off the shelf and opened it to page 34. Then I began to read.
 What does **volume** probably mean?
 A) some food
 B) a bad dream
 C) a cigarette
 D) a book
- Hurricanes and tornadoes are **treacherous**. Only a very foolish person would get lost during that kind of weather.
 What does **treacherous** probably mean?
 A) exciting
 B) dangerous
 C) difficult
 D) safe
- Many ships have **vanished** during hurricanes. No survivors from the lost ships have ever been found.
 What does **vanished** probably mean?
 A) arrived
 B) departed
 C) returned
 D) disappeared
- By **anticipating** the robber's next move, the police were able to arrive at the bank before the next robbery happened. Now the robber is in jail.
 What does **anticipating** probably mean?

Words in Context 1: An English-Zone.com Lesson Review Worksheet

Learning how to guess words you don't know is an important skill. Nobody wants to look every word up in a dictionary! If you learn how to guess the unfamiliar words in sentences, then you won't have to read with your dictionary open all the time!

NOW TO GUESS WORDS IN CONTEXT

Example sentence: The snake slithered through the grass. He was hunting.
 What did the snake slither mean by using this? Here are your choices, and the analysis.

A) stopped moving
 INCORRECT: The word does always say he is moving. Slither don't a stoppage they had

B) slept in the grass
 INCORRECT: The word does always say he is hunting. Slither don't a sleepation they had

C) ate something
 INCORRECT: The word does always say he is hunting. Slither don't eat when they are hunting. They eat AFTER they hunt

D) moved or traveled
 CORRECT: The word does always say he is moving. Slither don't a stoppage they had

READ the sentence, CHOOSE the answer, and get your score instantly!

1) The tiger's roar could be heard in villages far away.
 What does roar probably mean?
 A) food a tiger eats
 B) a tiger's claw
 C) a tiger's ear
 D) a sound a tiger makes

2) The thought of eating a rat is abhorrent to most people.
 What does abhorrent probably mean?
 A) fun, lively
 B) horrible, repulsive
 C) delicious, tasty
 D) sweet, sugary

3) My scatter-brained teacher loses his keys, his book and his chalk almost every day!
 What does it mean to be scatter-brained?

Context Clues: Algebra 1: Michigan (1) Word

CONTEXT CLUES

crusty
 The floors of the restaurant were extremely crusty. They were covered with spilled grease, crumbs of food, and cigarette butts.

1. Select the meaning of the word "crusty".
 CRISP DIRTY STRAIGHT

brackets
 The department store carries a variety of brackets, for example they carried Lacie, Zangler, and some other plain metal brackets made of copper.

2. Select the meaning of the word "brackets".
 CRYSTAL FABRIC METAL

beak
 She received a beak for the money from her good uncle. The beak was with her silver, a pair of beautiful earrings, a blue diamond pendant, and a ring that looked like a ruby.

3. Select the meaning of the word "beak".
 BEANS FANCY BATS JEWELRY

remunerated
 The contractor was always well remunerated for his work. For example, he received \$20,000 for a small addition to a house and last year he was rewarded \$2,000 for reconstructing a driveway.

4. Select the meaning of the word "remunerated".
 WAS PAID PAID PAID

07 Şubat 2003: Hazırlanan malzemeler, araştırmanın yapılacağı kısımların Ana Ders öğretmenlerine gösterildi ve birlikte ön-eğitimin nasıl yapılacağı tartışıldı. Uygulama Aşaması 1'in (Ön-eğitim) tüm kısımlarda beş saat (40 dk. x 5 = 200 dk.) yapılmasının öğrencilere bağlam ipuçlarını tanıma ve kullanabilmeleri için yeterli olacağı öngörüldü.

6.4.2. ÖN-EGİTİM

18 Şubat 2003: "Bilinmeyen Sözcüklerle Nasıl Başa Çıkarız?" adlı kitapçık araştırmaya katılan tüm öğrencilerin sayısı kadar çoğaltılarak öğrencilere dağıtıldı. Öğrencilerden kitapçığı derse gelmeden önce okumaları istendi.

24-28 Şubat 2003: Öğrenciler bağlam ipuçlarını kullanma stratejileriyle ilgili hazırlanan kitapçığı okuyup hazırlık yaptıktan sonra her dört kısımda aynı haftanın farklı günlerinde 5 ders saati boyunca öğrencilere bu stratejileri kullanarak bağlamda yer alan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının nasıl bulunacağı ile ilgili ön-eğitim verildi. Derslerde anlatılanlar aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

1. DERS: "Okurken sözcük öğrenmek olası mıdır ? Okuma hızını kesmeden bilinmeyen sözcüklerle nasıl başa çıkarız ? Bağlam nedir ? Bağlam ipucu nedir ? Bağlam ipuçlarının türleri nelerdir ?" sorularının yanıtları verildi.

2. ve 3. DERSLER : "Bilinmeyen Sözcüklerle Nasıl Başa Çıkarız?" adlı kitapçığa dayalı olarak sekize ayrılan bağlam ipuçlarının türleri örnek tabloda (Tablo1) gösterildi. Bağlam ipuçlarının türlerinin sunulmasının ardından öğrencilere kitapçıkta

yazan aşağıdaki 20 örnek cümle ve bunun dışında üç örnek cümle verildi. Bu örnek cümlelerin verilmesinin amacı öğrencilerin altı çizili sözcüklerin anlamlarını örnek cümlelerde yer alan bağlam ipuçlarını kullanarak tahmin etmelerini sağlamaktır. Örnek cümlelerdeki altı çizili bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilebilmesi için derslerde aşağıdaki işlem basamakları izlendi. Öğrencilerin bağlam ipuçlarını kullanma stratejilerini geliştirmeleri hedeflendi.

Tablo 6.1. (Bağlam ipuçlarının türleri)⁴

Bağlam İpuçunun Türü	Tanımı	Gösterimi	Örnekler
1 Zıt Anımlı Bağlam İpucu	Bazen metinde bilinmeyen sözcüklerin zıt anlamlısı kullanılırken anlam olarak genel bir zıtlık da bağlamda sunulabilir.	but, in contrast however, instead of unlike, yet	Unlike his <i>quiet and low key</i> family, Brad is <i>garulous</i> .
2 Tanımlama İpucu	Özellikle bilimsel veya teknik yazılarda en yaygın kullanılan ipuçları arasındadır. Genellikle yazar bilinmeyen sözcükten hemen önce ya da sonra tanım verir. Bazen tire ya da virgül gibi noktalama işaretleri tanımlama ipucunu sunar.	is defined as, means, the term, [a term in boldface or italics] set off with commas	<i>Sedentary</i> individuals, people who are not very active, often have diminished health.
3 Genel Kültür	En yaygın bağlam ipucudur. Okuyucu, anlamı bilgi birikiminden, sağduyusundan veya mantığıyla çıkarabilir.	the information may be something basically familiar to you	Lourdes is always sucking up to the boss, even in front of others. That <i>syccophant</i> just doesn't care what others think of her behavior.
4 Eşanımlı-Yakın Anımlı Sözcükler ya da Yeniden İfadeye Dayalı İpucu	Yazar, zor sözcüklerin anlamlarını vermek için farklı sözcükleri, söz kalıplarını ya da cümleleri metne koyabilir.	in other word, that is, also known as, sometimes called, or	The <i>dromedary</i> , commonly called a camel, stores fat in its hump.
5 Örnekler	Örnekler bilinmeyen bir sözcüğün anlamını çözmeye yardım eder. Yazarlar sık sık örnekleri bilinmeyen sözcüğün anlamını ayrıntılarla göstermek için kullanırlar.	Such as, like, for example, instance,	By and large, businesses can make profits only by producing goods and services that people want to buy: autos, houses, dry cleaning, air travel, pet food, etc.
6 Bilinmeyen Sözcüğün Çevresindeki Sözcükler	Eğer yukarıda belirtilen ipuçlarına rastlamazsanız, bilinmeyen sözcüğün etrafındaki sözcüklere bakıp tahminde bulunabilirsiniz.		In Istanbul on Friday evening, most streets are very crowded, so Mr. Ak came home late because he was trapped in traffic.
7 Resimler	Bir Çin atasözü "Bir resim binlerce sözcükten daha değerlidir" der. Resimler yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin etmenize yardımcı olurlar.		
8 Sözcüğün Türü ve Bölümleri	Sözcüğün ekleri, kökü ile ilgili bilginiz anlamına ilişkin ipucu verecektir.	Önek, Sonek, Sözcük kökü	im-possible, dis-able develop-ment, enjoy-ment

⁴ http://www.montgomerycollege.org/faculty/~steuben/public_html/vocabularycontext.htm 28.12.2002

DERSTE KULLANILAN ÖRNEK CÜMLELER:

1. Unlike his quiet and low key family, Brad is **garrulous**.
2. **Sedentary** individuals, people who are not very active, often have diminished health.
3. Lourdes is always sucking up to the boss, even in front of others. That **sycophant** just doesn't care what others think of her behavior.
4. The **dromedary**, commonly called a camel, stores fat in its hump.
5. By and large, businesses can **make profits** only by producing goods and services that people want to buy: autos, houses, dry cleaning, air travel, pet food, etc.
6. In Istanbul on Friday evening, most streets are very crowded, so Mr. Ak came home late because he was **trapped in** traffic.
7. Mark is **overbearing** when it comes to competition, but in social situations, he is willing to let someone else act as leader.
8. Sue spends a lot of money to buy things whereas Vipa loves to **economize**.
9. Coronary occlusion often results from a disease called **atherosclerosis** in which fatty substances containing large amounts of cholesterol are deposited in the walls of arteries.
10. "A term that we often use when we talk about business is "supply and demand". **Supply** is the amount of a product or service that is available for people to buy or use."
11. The time of the year when days and nights are the same length all over the earth is called **equinox**
12. This company does business **globally** (internationally).

13. It's a highly successful enterprise- business- in our country.
14. They brought an odd number (1, 3, 5, 7) of flowers.
15. He greeted the other man who had higher status – social position.
16. The surface of Africa consists mainly of plateaus, or large flat areas, although these occur at different levels.
17. The government regulates,- that is, controls- the amount of education that people receive.
18. Among lizards, the marine iguana looks like a little sea dragon.
19. She gave many compliments such as “You’re doing a very good job” or “That’s a nice shirt.”
20. Business doesn't take place on Fridays in that company. For religious reasons, no business can occur on a Friday.
21. Each society's values and goals determine its economic system. These values and goals decide the type of economy for the country.
22. Iran is trying to restore many of its ancient monuments; Persepolis, for example, is being partly rebuilt by a group of Italian experts.
23. The conflagration was so big that within just a few seconds one could see flames where the house had stood, and the smoke, which filled the sky, could be seen for miles around.
24. Many products are sold to stop perspiration. This wetness comes from our body whenever we are too warm, work very hard, or are afraid, and it usually doesn't smell very good.

Örnek cümlelerdeki bilinmeyen sözcüklerin öğrenciler tarafından anlamlarının bağlam ipuçları yardımıyla doğru tahmin edilmesi için aşağıdaki işlem basamakları izlendi:

- 1. Aşama:** Öğrencilerin bilinmeyen sözcük üzerine odaklanmaları istendi. Bu aşamada yapısal açıdan bağlam ipuçlarına bakılmıştır. Öğrencilere şu soruları soruldu: “Bilinmeyen sözcüğün türüne bakın. Sözcük sıfat mı, isim mi, fiil mi yoksa zarf mı ?
- 2. Aşama:** Sözcükler arası biçimsel-anlamsal ilişkiye dikkat çekildi. Öğrencilerden bilinmeyen sözcüğün bulunduğu cümle ya da cümlecige dikkatle bakmaları ve bilinmeyen sözcüğün türünü göz önüne cümledeki yeri ve diğer sözcüklerle arasındaki bağlantı üzerinde bilgi birikimlerinden yararlanarak düşünmeleri istendi. Şu sorular soruldu: Bilinmeyen sözcük sıfatsa, hangi ismi niteliyor ? Fiilse hangi isimlerle birlikte hangi durumda kullanılıyor. İsimse diğer sözcüklerle arasındaki bağlantı nedir ? Zarfsa fiili mi yoksa sıfatı mı niteliyor ?
- 3. Aşama:** Bu aşamada öğrencilerden bilinmeyen sözcüğün bulunduğu cümle ya da cümlecikle diğer cümle ya da cümlecikler arasındaki ilişkiyi dikkatli incelemeleri istendi. Ardından öğrencilerin dikkati bilinmeyen sözcük için iyi birer ipucu niteliği taşıyan işaret sözcüklere (signal words) çekildi. Cümleler arasındaki ilişkiler, sebep-sonuç, zıtlık, zaman ve örnekleme gösteren bağlaçlarla (and, but, that is to say, whereas, in spite of, when vb.) sağlanır. Bu bağlaçlar işaret sözcükler olarak adlandırılır.
- 4. Aşama:** Son aşamada öğrenciler, örnek cümlelerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeleri istendi. Tüm öğrenciler tahminlerini sözcüğün

altına yazdılar. Öğrencilere bu aşamada tahminlerinin doğruluğunu denetlemeleri için dört seçenek sunuldu:

- a) Bilinmeyen sözcüğün yerine sözcüğün bulunduğu bağlama uygun önceden bildiğiniz bir sözcüğü yerleştirin. Cümle anlamlıysa tahmininizin doğru olduğu söylenebilir.
- b) Bilinmeyen sözcüğü mümkünse parçalara ayırın (ön-ek, kök, son-ek). Sözcüğün kökü anlamı tahmin etmenize yardımcı olacaktır. Parçaların anlamı sözcük tahmininizle bağlantılıysa tahmininizin doğru olduğu söylenebilir.
- c) Yaptığınız tahminleri arkadaşınızla tartışın.
- d) Sözlükten tahmininizin doğruluğunu kontrol edin.

4. **DERS:** Bu derste Altman (2002) tarafından hazırlanan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının bağlamdan çıkarılması alıştırmaları kullanılmıştır. Bu alıştırma 4 bölüme ayrılmış toplam 20 cümleden oluşmuştur. Her bir cümleye İngilizce’de olmayan hayali sözcükler yerleştirilmiştir. Öğrenciler bu sözcüklerin anlamlarını cümlelerdeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışmışlardır.

DERSTE KULLANILAN ÖRNEK CÜMLELER:

BÖLÜM A

1. Sometimes when I am reading a book in English, I use my **kreplach** to find new vocabulary words. (**dictionary**)
2. Hiro often **chroset** to music on a CD player. (**listens**)
3. Almost every morning Jane eats oatmeal for **megillah**. (**breakfast**)

4. Have you **noshed** the movie "Crouching Tiger, Hidden Dragon" yet ? (**watched, seen**)
5. Michael always rides the **ungepachkit** to Ochanomizu. (**train, bus**)

BÖLÜM B

1. Yesterday I talked to my friend on the **schmutz** for 2 hours. My ear was sore! (**telephone**)
2. Donna **matzo** a letter to Mary yesterday. (**wrote, sent**)
3. Miki ate lunch at a Thai **verboten** in Shimokitazawa. (**restaurant**)
4. Over the weekend it **verklempt** in the mountains, so Bob and I went skiing. (**snowed**)
5. I read an interesting **schiksa** last month. It was about the history of Tokyo from 1600 to 1868. (**book, magazine, article, story, etc.**)

BÖLÜM C

1. Did you buy that pair of **goyim** at the department store ? (**shoes, pants, socks**)
2. Cats like to chase **boubeleh**. (**mice, bugs, birds**)
3. Children play **latkes** during recess. (**games**)
4. At the end of the movie Titanic the **schpillkes** sank. (**boat, ship**)
5. After I finished jogging around the lake, I **tchotchke** on a bench. (**rested, sat**)

BÖLÜM D

1. Some people **plotz** in a bed at night. Others **plotz** on a sofa. (**sleep**)
2. On rainy days, I like to **chazerei** a book. (**read**)
3. Pete sent his friend a **kugel** from his computer at home. (**email message, picture**)
4. Caroline **toukes** in a house near the university. (**lives**)
5. Masa left his grammar **schmeiel** at home. (**book, homework**)

5.DERS: Hazırlanan kitapçığı destekleyici nitelikte seçilen, bağlam ipuçlarının kullanımına alışma çalışması olarak hedeflenen çoktan-seçmeli soruları içeren toplam 34 sorudan oluşan 4 test öğrencilere verildi. Bu testlerde, bilinmeyen sözcükler bağlam içinde altı çizili olarak verilmiştir. Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmini kolaylaştıracak seçenekler de birlikte sunulmuştur. Bu dört testin 20 sorudan oluşan 2 testi internetten okulun bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu iki testin her bir test maddesi dört seçeneği içermektedir. Öğrencilere 20 soru için toplam 25 dakika süre verildi. Öğrenciler tüm soruları cevapladıktan sonra bilgisayar ekranında yer alan 'Cevaplar' ya da 'Kontrol Et' göstergesine basarak doğru cevaplarının sayısını ve doğru cevapları gördüler. Daha sonra tahminleri önce eşli çalışma yaparak kontrol ettiler ve daha sonra da sınıfta tartıştılar. Bundan başka 14 sorudan oluşan iki test öğrencilere çalışma kağıdı olarak verildi. Bu iki testin ilki dört seçenekli 10 soruyu , ikincisi ise üç seçenekli 4 soruyu içermektedir.

6.4.3. ÖLÇME ARAÇLARI

6.4.3.1. ÖLÇME ARAÇLARININ HAZIRLANMASI

24 Subat- 02 Mart 2003:

Uygulama aşamasının ilkinin oluşturulan bağlam ipuçlarını tanıma ve kullanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarma çalışmasının ardından ikinci basmağı oluşturulan metin okuma ve metinden bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarma uygulaması için Hazırlık Sınıfı İngilizce dersi izlencesinde yer alan konulara paralel, öğrencilerin yaş grubu ve ilgi alanlarına uygun konuları içeren 10 metin seçildi. Metinler, okuma yazma becerisine yönelik **North Star (İlk-Orta), Interactions (Orta**

Düzyey) kitaplardan seçilmiştir. Metinlerin seçiminde konunun yanı sıra metnin dil özelliği hem dilbilgisi hem de sözlük açısından göz önüne alınmıştır. Bu bakımdan metinlerin seçildiği her bir kitabın farklı düzeyde olmasına dikkat edilmiştir. Metinler, dilbilgisi ve sözlük açısından temel-orta ve orta üstü gibi farklı zorluk derecelerine sahiptirler. Bunda amaç öğrenciye farklı düzeylere ait metinler vererek araştırmada motivasyonunu korumak ve sözcük öğrenimi açısından bireysel gelişimini daha iyi izlemektir⁵.

Bu kitaplardaki metinler Hazırlık sınıfı İngilizce ders kitaplarında öğrencilerin daha önce gördüğü ya da metni okumadan önce göreceği konulara eşdeğerdir. Bunda amaç bir konuyla ilgili bilgi birikiminin uygulama sırasında metinlerde yer alacak yeni sözcüklerin anlamları için ipucu oluşturmaktır⁶.

Seçilen metinlerin konuları:

1. Yiyecekler ve beslenme alışkanlığı
2. Adres bulma
3. Televizyon ve hayatımıza etkileri
4. Yüzme
5. Çevreyi koruma ve çevre bilinci
6. Uzun yaşam

⁵ Coady ve Huckin (1997: 188) bazı tür metinlerin doğal yolla sözcük edinimini kolaylaştırdığını ve birkaç araştırmaya göre öğrencilere ilginç gelen ve ilgilerini çeken metinlerin doğal yolla sözcük edinimine katkıda bulunduğunu belirtirler. Parry (1993, 1997)'nin vaka incelemesinde öğrenciler ders kitabındaki metinlerin kendilerini güdülediğini belirttiler. Grabe ve Stoller (1997) de Portekizce bir gazeteyi her gün okuyarak kendi kendine Portekizce öğrenen Amerikalı bir öğrenciyle yaptığı vaka incelemesinde benzer sonuçlar buldu.

⁶ Nagy, vd. (1990) sözcük öğrenicisi yeni sözcüklerin anlamlarını metinden çıkarırken geçmiş bilgi birikiminin kendisine yardım ettiğini varsayar.

7. Bir cinayet öyküsü
8. Aile hayatı
9. Kendinize uygun bir iş arama
10. Organik ve organik olmayan besinler

Metinlerin seçiminde üzerinde durulan konulardan bir diğeri de metinlerin uzunluğudur. Metinlerin uzun ve sıkıcı olmamasına dikkat edilmiştir. Bu bakımdan seçilen metinler uygulamanın yapılacağı kısımların öğretmenlerine gösterilmiş ve fikir alışverişinde bulunulmuştur. Seçilen metinler üç farklı öğretmen tarafından okunmuş ve seçilen metinlerin ortalama 15-20 dakikada okunabilecek uzunlukta olduğu öngörülmüştür.

6.4.3.2. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMASI

Bu araştırmanın amacı metindeki bağlam ipuçları yardımıyla sözcük anlamlarının tahmin edilip öğrenilmesi olduğu için metinler sözcük öğrenimi için birer araçtır. Bu araçlara ek olarak seçilen metinlerdeki sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilip edilmediğini ve ne derecede öğrenilip öğrenilmediğini ölçmek amacıyla okuma bittikten sonra ikinci bir araştırma aracı olarak sözcük testlerinin kullanılması düşünülmüştür.

Uygulama şu şekilde yapılmıştır: Metin okuma ve test uygulaması toplam 6 aylık bir dönemi (Mart-Eylül 2003) kapsamaktadır. Metinler uygulama kolaylığı açısından öğrencilere ikişer ikişer verildi. İki metne toplam 40 dakika okuma süresi

verildi. Okuma sırasında öğrenciler bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçlarını, dil bilgilerini ve genel kültürlerini kullanarak tahmin etmeye çalıştılar. Okuma sırasında sözlük kullanımına izin verilmemiştir. 40 dakika verilen okuma işleminden sonra 10 dakika ders arası verilmiştir. Diğer derste her bir metni iki farklı test izlemiştir. Testler güvenilirlik açısından öğrencilere verilmeden önce iki öğretmen tarafından çözülmüştür. Hatalı test maddeleri hemen düzeltilmiştir.

6.4.3.2.1. Bilinmeyen Sözcüklerin Belirlenmesi- Ön-Ölçüm (BSB):

Bu aşamada metinlerden bazı sözcükler seçilmiştir. Bu sözcüklerin seçiminde İngilizce ders izlencesi temel olarak alınmıştır. İngilizce izlencesi önceden incelenmiş ve izlencede yer almayan sözcükler metinlerden seçilmiştir. Metinlerden seçilen sözcük sayısı 81'dir. Seçilen sözcükleri öğrencilerin ders kitabının dışında yaygın okuma sırasında öğrenme olasılığına karşı, metinler öğrencilere verilmeden önce metinlerden seçilen sözcükler okuma öncesinde öğrencilere sorulmuştur. Bu sözcüklerden öğrencilerin önceden bildikleri varsa sözcüklerin yanına (+) işareti koymaları ve sözcüğün Türkçe karşılığını yazmaları istenmiştir. Sözcüğün anlamını doğru yazan öğrencinin sözcüğü doğru bildiği kabul edilmiştir. Bu şekilde öğrencinin metinde bilmediği sözcükler tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencinin metni okumadan önce bildikleri sözcükler değerlendirme dışında tutulmuştur.

Örnek:

ÖN-ÖLÇÜM-1

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1.	convenience foods		
2.	junk food		
3.	inaccurate		
4.	substances		
5.	raw		
6.	nutrition		
7.	lean		
8.	argument		
9.	prevent		
10.	customs		
11.	confused		
12.	landmark		
13.	distance		
14.	measure		
15.	impolite		

6.4.3.2.2. Deneme-İçi Ölçüm: Tanıma (TT)

Bu testte metinden seçilen sözcüklerin Türkçe anlamları örnekte görüldüğü gibi ikinci sütunda karışık olarak verilmiştir. Öğrenciler bu sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları yardımıyla doğru olarak tahmin etmeye çalışacaklardır.

Tanıma testinde öğrencilere tanınan toplam süre 15 dakikadır. Tanıma testi bittikten sonra öğrencilerden anlamlarını tahmin ettikleri sözcükleri ikinci bir testte (Uygulama Testi) uygun cümlelerdeki boş bırakılan yerlere yerleştirmeleri istenecektir.

Örnek:

TEST-1

METİN 1

YÖNERGE:

Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1. convenience foods	a. yağ oranı çok düşük olan
2. ____	2. junk food	b. çiğ, pişmemiş
3. ____	3. inaccurate	c. tartışma
4. ____	4. substances	d. Besleme, beslenme
5. ____	5. raw	e. Çok miktarda şeker, tuz ve yağ içerdikleri için sağlıklı olan gıdalar
6. ____	6. nutrition	f. Madde
7. ____	7. lean	g. Konserve ya da dondurulmuş gıdalar
8. ____	8. argument	h. Önlemek
9. ____	9. prevent	i. Yanlış, kusurlu, hatalı

6.4.3.2.3. Deneme-İçi Uygulama Testi (UT):

Tanıma testinde öğrenciler metinden seçilen bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin ettikten sonra o sözcükleri başka bağlamlarda kullanıp kullanamadıkları ölçmek amacıyla 1. uygulama testi hazırlanmıştır. Bu testin önemli bir özelliği test maddelerinin her birinin bağlam ipucu açısından zengin olmasıdır. Metinden bağlam ipuçları yardımıyla bilinmeyen sözcüğün anlamını çıkaran öğrenci, uygulama testinde cümlelerde boş bırakılan yere tanıma testi için metinden seçilen sözcüklerden uygun olanını yerleştirmesi istenecektir. Uygulama süresinin toplam süresi 15 dakikadır. 40 dakikalık ders saati süresinin son 10 dakikası tartışma ve geribildirim bölümü olarak değerlendirilecektir.

Örnek:

TEST-2

METİN-3

a. advertisement	b. stare at	c. violent	d. depressed	e. concentrate on
f. addiction	g. violence	h. benefit		

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

- 1) After hearing such sad news about her mother's health, she became _____.
- 2) Television can _____ people in many ways. Here are the three of them: a) It teaches us about many subjects. b) It offers a lot of useful information around the world. c) It tells us what is happening on the other side of the world.
- 3) Television has a lot of negative sides. The biggest one is films. Especially action films have a lot of fight and murder scenes. _____ in these films may cause people to copy the acts of the characters in the films in their own lives.
- 4) Some people call television "the fool box" because a lot of people sit in front of the TV and do nothing but watch it. This causes _____ like smoking, drinking alcohol.
- 5) Parents must be careful about their children's habit of watching TV. The children who _____ a TV for many hours can be lazy and passive.
- 6) While you are watching an interesting programme, a break happens and _____ start. This makes you crazy because you think it is very stupid to show these things between exciting programs. But it is the most important way to introduce new products to the customers.
- 7) To do homework, one needs to have a silent atmosphere. Without any noise, you can _____ your homework and finish it on time.
- 8) Fight, murder scenes mustn't be shown on TV because these _____ scenes affect children badly and cause some negative changes in their behaviors.

6.4.3.2.4. Art-Ölçme (AÖ):

İlk iki testin ardından metinden seçilen ve deneme-içi tanıma ve uygulama testlerinde kullanılan sözcüklerin aynısı okumanın ardından 2 gün sonra Art-ölçme-1 (AÖ1) öğrencinin sözcükleri anlama ve öğrenmesini ölçme, okumanın ardından 1 hafta sonra Art-ölçme-2 (AÖ2), okumanın ardından 3 hafta sonra Art-ölçme-3 (AÖ3) ve okumanın ardından 4 ay sonra Art-ölçme-4 (AÖ4) öğrencinin sözcükleri zihninde tutabilmesini ölçme amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencilerden cümle içindeki boş bırakılan yere kutucuktaki sözcüklerden uygun olanını seçmeleri ve her bir sözcüğü sadece bir kez kullanmaları istendi. Her bir metnin art-ölçme testleri için ayrılan süre 15'er dakikadır.

Örnek:

TEST-3

METİN-2

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. impolite b. measure c. custom d. distance e. confused f. landmark

1. Culture is the vital part which makes a nation. It includes language, traditions, _____, foods and clothes.
2. I studied very hard for five days before the exam. I expected to get over 90. But I got 70. I don't know what to do. I am very _____.
3. When you ask somebody about directions in Turkey, the probability that he gives the exact description is very low because many Turks don't know how to use _____ to describe an address.
4. It takes more than a day to go from the west end of Turkey to the east end. The _____ between Edirne and Hakkari is over 2000 km.
5. We can use a ruler to _____ the length of this desk.
6. Making strange sounds like smacking your lips and burping while you are eating something is _____.

6.5. METİN OKUMA VE TEST UYGULAMA TAKVİMİ

METİN 1-2 (Okuma)	04 MART 2003		METİN 5-6 (Okuma)	01 NİSAN 2003
METİN 1-2 Deneme-İçi Ölçme 1-2	04 MART 2003		METİN 5-6 Deneme-İçi Ölçme 1-2	01 NİSAN 2003
METİN 1-2 Art Ölçme 1	06 MART 2003		METİN 5-6 Art Ölçme 1	03 NİSAN 2003
METİN 1-2 Art Ölçme 2	11 MART 2003		METİN 5-6 Art Ölçme 2	08 NİSAN 2003
METİN 1-2 Art Ölçme 3	27 MART 2003		METİN 5-6 Art Ölçme 3	24 NİSAN 2003
METİN 3-4 (Okuma)	18 MART 2003		METİN 7-8 (Okuma)	15 NİSAN 2003
METİN 3-4 Deneme-İçi Ölçme 1-2	18 MART 2003		METİN 7-8 Deneme-İçi Ölçme 1-2	15 NİSAN 2003
METİN 3-4 Art Ölçme 1	20 MART 2003		METİN 7-8 Art Ölçme 1	17 NİSAN 2003
METİN 3-4 Art Ölçme 2	25 MART 2003		METİN 7-8 Art Ölçme 2	22 NİSAN 2003
METİN 3-4 Art Ölçme 3	10 NİSAN 2003		METİN 7-8 Art Ölçme 3	08 MAYIS 2003

METİN 9-10 (Okuma)	29 NİSAN 2003		METİN 1-2-3-4-5 Art Ölçme- 4	02 EYLÜL 2003
METİN 9-10 Deneme-İçi Ölçme 1-2	29 NİSAN 2003		METİN 6, 7, 8, 9, 10 Art Ölçme- 4	03 EYLÜL 2003
METİN 9-10 Art Ölçme 1	01 MAYIS 2003			
METİN 9-10 Art Ölçme 2	06 MAYIS 2003			
METİN 9-10 Art Ölçme 3	22 MAYIS 2003			

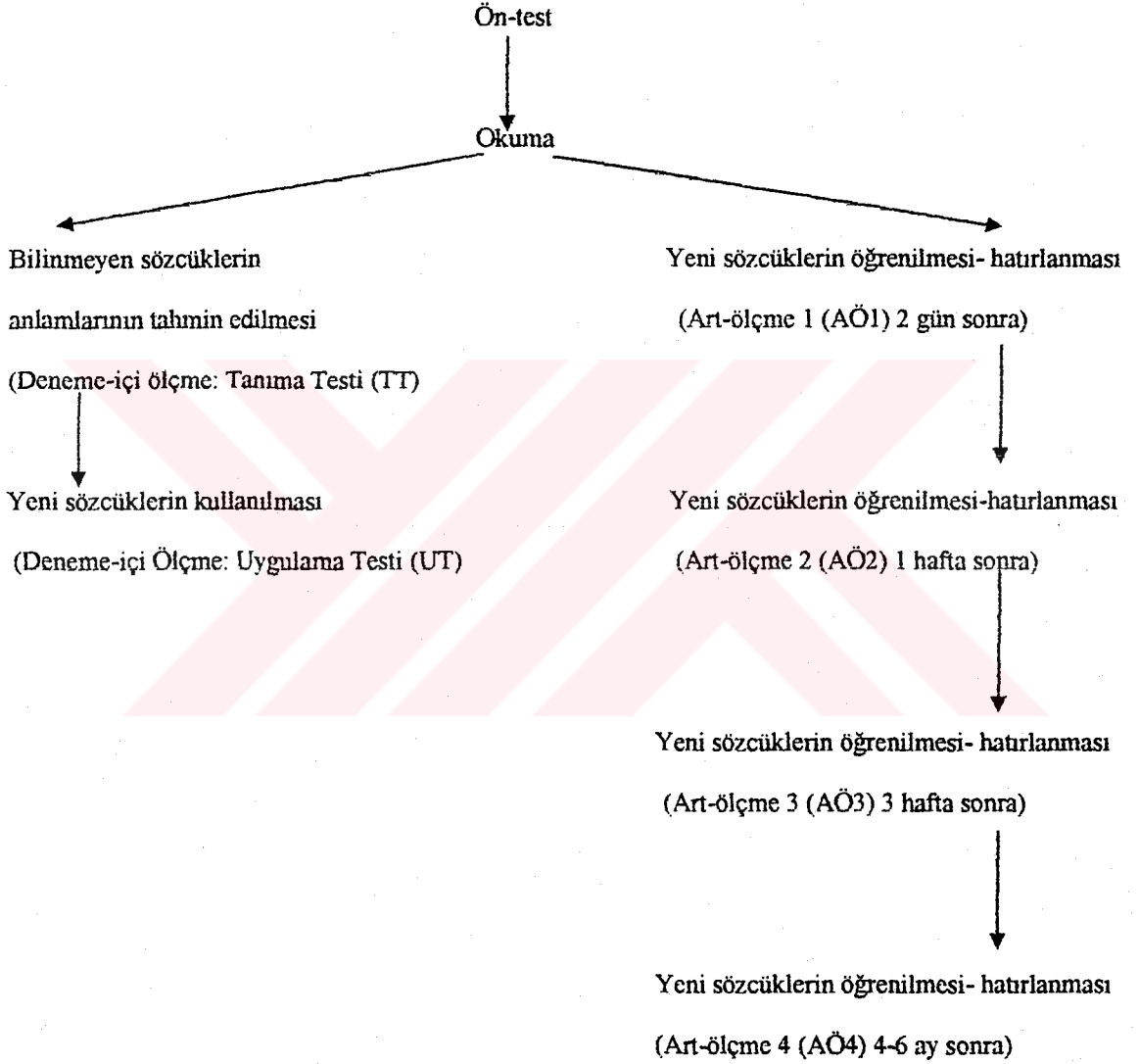
6.6. VERİLERİN TOPLANMASI ve ÇÖZÜMLENMESİ

Verilerin toplanması Mart 2003- Eylül 2003 arasındaki 6 aylık dönemi kapsamıştır. Hazırlanan ölçme araçlarının 16 kısımdan oluşan Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nın 4 kısmındaki 86 öğrenciye uygulanması sonucunda toplanan veriler Microsoft Excel Programı'na aktarılmıştır. Excel'de hazırlanan bir programla tüm veriler bir veri havuzunda toplanmıştır. Bu veri havuzuna tüm öğrencilerin testlerde verdikleri yanıtlar işlenmiştir. 86 öğrenciden oluşan 4 kümeden oluşan denek kitlesine bir derste toplam iki metin verilmiş ve bu metinler için 40 dakikalık (20 dk. x 2 metin) okuma süresi tanınmıştır. Tüm metinlerden (10 metin) önceden bazı sözcükler seçilmiştir. Seçilen sözcük sayısı 81'dir. Bu sözcükler metinlerde altı çizili ya da kalın yazılı olarak yer almamıştır. Görünümleri diğer sözcüklerden farklı değildir. Sözcükleri önceden seçme nedeni, belli sözcükler üzerinde doğal yolla sözcük edinim sürecini izleyebilmektir. Aksi takdirde 86 öğrencinin her birinin okuma parçalarında bilmedikleri sözcük sayısında farklılıklar olacaktır. Bu da ölçmeyi oldukça zor hale getirecektir. Araştırmada yeni sözcüklerin kaçta kaçının öğrencinin sözcük varlığına eklenip eklenmediği farklı zamanlarda yapılan testlerle ölçülmüştür. Doğal yolla sözcük edinim süreci aşağıdaki şekilde (Şekil 1) görüldüğü gibi izlenmiştir.

Doğal yolla sözcük ediniminin her bir aşamasını iyi izleyebilmek için toplam 70 adet test uygulandı. Metin başına düşen test sayısı 7'dir. Öğrencilerin seçilen sözcüklerin bazılarını önceden bilmeleri olasılığına karşın her metin için bir ön-test hazırlandı. Hazırlanan ön-test sayısı 10'dur. Ön-testlerde metinden seçilen sözcükler bir liste halinde verildi. Öğrencilerden bu sözcüklerden bildikleri varsa sözcüklerin

anadildeki karşılıklarını yazmaları istendi. Bu şekilde önceden bilinen sözcüklerle bilinmeyen sözcüklerin oranları belirlendi. Çıkan oran, araştırmanın geçerliliği açısından önemlidir.

ŞEKİL 1

Bundan sonraki aşama, okumadır. Okuma tamamlandıktan sonra, deneme-içi ölçme aşamasına geçildi. Bu aşamada metinler öğrencilerin önündedir. Deneme-içi ölçmenin birinci aşaması bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmenin

ölçülmesidir. Bu amaçla tanıma testi uygulandı. Tanıma testinde (TT), öğrencilerden okuma metninden yararlanarak seçilen sözcükleri Türkçe anlamlarıyla eşleştirmeleri istendi. Seçilen sözcüklerin sayısı ile Türkçe anlamlarını içeren seçeneklerin sayısı aynıdır. Fazladan çeldirici verilmemiştir. Toplam 10 Tanıma Testi uygulanmıştır.

Deneme-içi ölçmenin ikinci aşaması, öğrenciler bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin ettikten sonra bu sözcükleri kullanıp kullanamadıklarının test edilmesidir. Bu amaçla öğrencilerden cümlede boş bırakılan yere uygun sözcükleri yerleştirmelerinin istendiği uygulama testi uygulandı. Uygulama testinde (UT) metinden seçilen sözcükler bir kutucuğun içinde verilmiştir. Test maddeleri farklı bağlamları içeren tümcelerden oluşmaktadır. Her bir test maddesinde bir sözcüklük boşluk bırakılmıştır. Seçenek kutusunda verilen sözcük sayısı ile test maddelerindeki boşluk sayısı birbirine eşittir. Fazladan çeldirici verilmemiştir. Deneme-içi ölçmenin ikinci aşaması bitince öğrencilere doğru yanıtlar verilmiştir. Toplam 10 Uygulama Testi uygulanmıştır.

Araştırmanın hiç bir aşamasında öğrencilere metin okuma hariç uygulanacak testlerin içeriği ve uygulanma zamanları ile ilgili bilgi verilmemiştir. Hem metni okuma hem de tanıma, uygulama testlerinde ve art-ölçmelerde öğrencilere hiçbir sözcüğü ayrı bir yere not alamayacakları duyurulmuştur. Öğrencilere deneme-içi ölçme uygulamalarının ardından başka herhangi bir ölçmenin yapılıp yapılmayacağı ile ilgili bilgi verilmemiştir. Bunda amaç art ölçmelerin habersiz niteliği taşıması ve öğrencinin metin okuma sırasında bağlam ipuçları yardımıyla anlamlarını tahmin edip ayrı bir

bağlamda ürettiği sözcükleri ek bir çalışma yapmaksızın hafızasında ne ölçüde tutabildiğini ve öğrenebildiğini ölçmektir.

Öğrencilerin okudukları metinde sadece bir kez karşılaştıkları sözcükleri ne ölçüde öğrendikleri ve hatırladıklarını ölçmek için standart sürelerde art-ölçmeler yapıldı. Her bir metin için yapılan art-ölçme sayısı 4'tür. Tüm metinler için bu sayı 40 (10 metin x 4 art-ölçme) 40'tir. Art-ölçme 1 (AÖ1) okumanın iki gün ardından yapıldı. Art-ölçme 2 (AÖ2) okumanın 1 hafta ardından yapıldı. Art-ölçme 3 (AÖ3) okumanın 3 hafta ardından yapıldı. Art-ölçme 4 (AÖ4) okumanın 4-6 ay ardından yapıldı. Art-ölçme 4'teki süre değişkenliği ilk ve son okunan metnin bu ölçmeye olan uzaklığından kaynaklanmaktadır. Art-ölçme 4, 2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılı'nın ilk iki günü uygulandı. Toplam 81 sözcükten oluşan bir testin bir anda 86 öğrenciye uygulanması zor olduğundan iki test halinde (Test 1=40 sözcük; Test 2=41 sözcük) arda arda iki gün boyunca uygulanmıştır. Art-ölçmelerin tümünün biçimi aynıdır. Tüm art-ölçmelerde, metinden seçilen sözcükler bir kutucuğun içinde verilmiştir. Test maddeleri farklı bağlamları içeren tümcelerden oluşmaktadır. Her bir test maddesinde bir sözcüklük boşluk bırakılmıştır. Seçenek kutusunda verilen sözcük sayısı ile test maddelerindeki boşluk sayısı birbirine eşittir. Fazladan çeldirici verilmemiştir.

Öğrencilerin tüm art ölçmelere verdikleri doğru yanıtlar Excel Programında hazırlanan veri tabanına 1 olarak, yanlış yanıtlar ise 0 olarak kaydedilmiştir. Bu sayede, toplanan verilerle matematiksel işlem ve grafik yapma kolaylaşmıştır.

7. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, altı ay boyunca yapılan ölçmelerden elde edilen veriler yorumlanmıştır. 7.1.1. bölümde okumanın ardından yapılan toplam 60 ölçmeden elde edilen verilerle öncelikle genel veriler tablosu hazırlanmıştır. 7.1.2. bölümde metinlerden seçilen sözcüklerin bilinmeme oranının belirlenmesi amacıyla okumadan önce yapılan ön-testlerden elde edilen veriler yorumlanmıştır. 7.1.3. bölümde ön-testlerden elde edilen verilere dayanarak okumadan önce bilindiği belirlenen sözcüklerin okumadan sonra uygulanan testlerdeki doğruluk yüzdeleri belirlenip yorumlanmıştır. Bununla bağlantılı olarak 7.1.4. bölümde ön-testlerden elde edilen verilere dayanarak okumadan önce bilinmediği belirlenen sözcüklerin okumadan sonra uygulanan testlerdeki doğruluk yüzdeleri belirlenip yorumlanmıştır. 7.1.5. bölümde metinlerden seçilen bilinmediği belirlenen sözcüklerin sözcük türlerine göre okuma sonrası yapılan testlerdeki doğruluk değerleri çözümlenmiştir. 7.1.6. bölümde okunan 10 metin temel alınarak veri çözümlenmesi yapılmıştır. Okumadan sonra uygulanan her bir test için hangi metindeki sözcüklerin en yüksek ve en düşük oranda doğru yanıtlandığı belirlenmiştir. Bunun nedenleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir. 7.1.7. bölümde metinlerin ilgi çekici olup olmadığına ilişkin öğrenci görüşleri de hazırlanan veriler tablosuna kaydedilmiştir. Bu bölümde öğrencilerin ilgilerini çeken ve çekmeyen konuları içeren metinlerdeki sözcükleri öğrenme oranları karşılaştırılıp yorumlanmıştır. 7.1.8. bölümde metinlerin dil düzeyinin kolay/zor oluşuna ilişkin öğrenci görüşleri hazırlanan veriler tablosuna kaydedilmiştir. Bu bölümde, dil düzeyi öğrencilere göre kolay ya da zor olan metinlerdeki sözcükleri öğrenme oranları karşılaştırılıp yorumlanmıştır. Ayrıca, okuma sonrası uygulanan tüm testlerden elde edilen verilere bakıldığında bazı sözcüklerin anlamlarının birbiriyle karıştırıldığı ve birbiri yerine

kullanıldığı belirlenmiştir. 7.1.9. bölümde anlamları karıştırılan sözcüklerden dört tanesi örnek olarak seçilmiş ve bu sözcüklerin tüm testlerdeki doğru yanıtlanma yüzdeleri yorumlanmıştır.

7.1. BULGULAR ve YORUMLAR

Okuma ve ölçme aşamasına geçmeden önce metinlerin seçilmesinin ardından metinlerden bazı sözcükler seçilmiştir. Bu sözcükler, metni anlamada önemli görüldükleri ve yabancı dil dersi izlencesinde yer almadıkları için seçilmişlerdir. 10 metinden beş türe ayrılan 81 adet sözcük seçilmiştir. Seçilen sözcüklerden 34'ü ad, 22'si eylem, 15'i sıfat, 1'i zarf ve 9'u da bileşik addır. Okuma sırasında doğal yolla sözcük ediniminin her bir adımı olan kestirim, kullanma, anımsama için belli bir plan dahilinde hazırlanan ölçme araç gereçlerinde bu sözcükleri içermektedir.

Tablo 7.1. Metinlerden Seçilen Sözcüklerin Listesi

ADLAR	EYLEMLER	SIFATLAR	ZARFLAR	BİLEŞİK ADLAR
Substances	prevent	inaccurate	nervously	convenience foods
Nutrition	measure	Raw		junk food
Argument	stare at	Lean		open land
Customs	concentrate on	confused		want ad
Landmark	benefit (v)	impolite		two-paycheck family
Distance	scare	violent		adoptive family
Advertisement	encourage	depressed		extended family
Addiction	admire	suburban		nuclear family
Violence	tolerate	separate		blended family
Challenge	survive	mountainous		
Volunteer	break a record	available		
Benefit	convince	amazing		
Suburb	consume	financial		
Income	examine	traditional		
Acre	update	artificial		
Expert	hire			

Longevity	manage			
Eyesight	divorce			
Worry	fall apart			
Facilities	decline			
Recreation	ripen			
Critic	concerned about			
Article				
Evidence				
Employment agency				
Résumé				
Career				
Setting				
Widow				
Cancer				
Herbicide				
Weed				
Pesticide				
Produce				

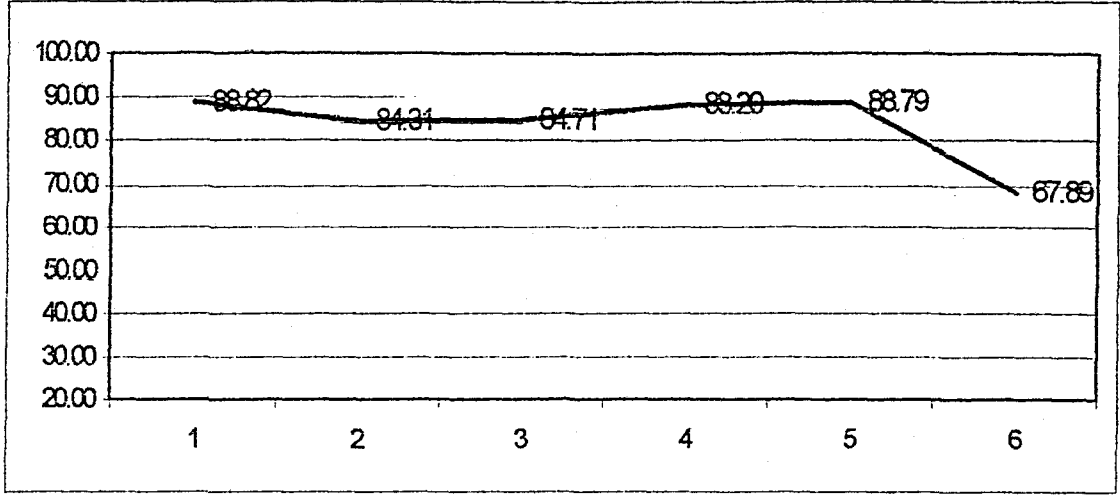
7.1.1. GENEL VERİLER

Bu bölümde okumanın ardından yapılan toplam 60 ölçmeden elde edilen verilerle genel veriler tablosu hazırlanmıştır. Öğrencilerin tüm testlere verdikleri doğru yanıtlar okuma sonrası uygulanan her bir test için ayrı ayrı sunulmuştur. Tüm testlerin toplam yanıt sayısı 86 öğrenci x 81 sözcük = 6966'dır. Aşağıdaki tablonun 2. satırında her bir testte verilen doğru yanıt sayısı görülmektedir. 3. satırında da her bir testte verilen doğru yanıtların toplam yanıtlara oranında elde edilen doğru yanıtlanma yüzdesi sunulmuştur.

TABLO 7. 2. Genel Veriler Tablosu

Toplam Yanıt Sayısı	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
6966	6187	5873	5901	6144	6185	4729
Yanıtların Doğruluk Oranı (%)	%88.82	%84.31	%84.71	%88.20	%88.79	%67.89

GRAFİK 7. 1. Tüm Testlerdeki Doğruluk Yüzdeleri

Tüm testlerden elde edilen sonuçları içeren Genel Veriler Tablosu'nda (Tablo 2) ve grafiğinde (Grafik 2) öğrencilerin okuma sırasında sadece bir kez karşılaştıkları çoğu sözcüğün anlamını doğru tahmin ettikleri, doğru bağlamlarda kullandıkları ve sözcükleri anımsama yüzdelerinin oldukça yüksek olduğu görülür. Grafik 1'de en büyük değişiklik Art-Ölçme 4 (AÖ4)'te gerçekleşmiştir (%67.89). Tanıma testinden sonra verilen Uygulama Testi (%84.31) ve AÖ1'de (%84.71) sözcüklerin doğru kullanılma ve hatırlanma oranında ufak düşüşler olsa da doğru yüzdesi AÖ2 (%88.20) ve AÖ3'te (%88.79) azar azar artarak Tanıma Testi'ndeki doğruluk yüzdesiyle (%88.82) hemen hemen aynı düzeye gelmiş görünmektedir. İlk testten 5. teste kadar grafik yükselen çizgisini korumuş olsa da 5.testten sonra araya giren uzun zaman tüm sözcüklerin hatırlanma oranını oldukça azaltmıştır.

Tanıma Testi'ne baktığımızda öğrencilerin tüm metinleri okuduktan sonra ilk kez karşılaştıkları sözcüklerin anlamlarını %88.82 oranında doğru tahmin ettiklerini görmekteyiz. Bu oran, sözcüklerin anlamlarına ait yanlış tahminin oldukça az olduğunu

gösterir. Yeni sözcüklerin anlamlarının bu oranda doğru tahmin edilmeleri şu nedenlere bağlanabilir:

- a) Seçilen sözcüklerin metni anlamada kilit rol oynaması,
- b) Öğrencilerin metin düzeyinde bir anlam üretebilmek için mevcut bağlam ipuçlarından hareket ederek bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeye çalışmaları,
- c) Öğrencilerin okudukları metnin konusuyla ilgili genel kültürlerinin ve dilsel bilgilerinin olması,
- d) Metinlerin ilgi çekici olmasının yeni sözcükleri öğrenmeye karşı ilgiyi arttırması,
- e) Metinlerin dilinin öğrencilerin yabancı dil düzeylerine uygun olması ,
- f) Okuma parçalarının yeni sözcüğün anlamını çıkarmaya yetecek düzeyde bağlam ipucu içermesi ,
- g) Öğrencilerin yüksek güdülenmişlik düzeyleri ve yeni sözcük öğrenimine karşı olumlu tutumları.

Uygulama Testleri'nin genel verilerine baktığımızda Tanıma Testi'ne göre %4.51 daha düşük bir doğruluk değeri görmekteyiz. Tahmin etme aşamasından deneme-içi uygulama ya da sözcük üretim aşamasına hemen geçmede öğrenciler az da olsa güçlük çekmişlerdir. Anlamları parçadan doğru çıkarılan tüm bilinmeyen sözcükler başka bağlamlarda aynı oranda doğru kullanılamamışlardır. Bunun nedeni bağlamdaki sözcükleri tahmin etme ile öğrenme arasındaki ayırmadan kaynaklanabilir. Bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme sürecinden uygulama sürecine geçmesi "öğrencinin derin düzeyde zihinsel çaba harcaması gereklidir" (Paribakht & Wesche, 1999: 215). Bu noktada yeni sözcüklerin anlamlarını bağlamdan doğru tahmin etmeyle

yeni sözcükleri doğru bağlamlarda kullanma arasında bir farklılık göze çarpar. Bu farklılığı dört aşamada inceleyebiliriz:

a) Anlamı bağlamdan doğru tahmin edilen yeni sözcükler doğru bağlamlarda kullanılabilir.

Ör: 2. metinden sonra uygulanan Tanıma Testi'nde 'distance' sözcüğünün anlamı 'mesafe' olarak tahmin edilmiş ve aşağıda görülen Uygulama Testi'ndeki bağlamında doğru kullanılmıştır.

I live in Istanbul. Two years ago I was working in Taksim and my house was in Kartal. It often took me two hours to get to my office. Imagine the **(distance)** between Kartal and Taksim. So I had to move to a neighboring district to Taksim..

b) Anlamı bağlamdan doğru tahmin edilen yeni sözcükler yanlış bağlamlarda kullanılabilir.

Ör: 5. metinden sonra uygulanan Tanıma Testi'nde 'suburban' sözcüğünün anlamı 'banliyöye, varoşa ait' olarak doğru tahmin edilmiş fakat aşağıda görülen Uygulama Testi'nde yanlış bağlamda (suburbs sözcüğünün bağlamında) kullanılmıştır.

Because many young people are jobless in the countryside, they have to come to the big cities, such as Istanbul. This often happens in Turkey. When they come to a big city, they rarely have a chance to find a house to live in. Their income is very low and they don't have a lot of money to buy houses. What do they do? They build **(suburban)** on the land which is not theirs.

c) Anlamı bağlamdan yanlış tahmin edilen yeni sözcükler yanlış bağlamlarda kullanılabilir.

Ör: 7. metinden sonra uygulanan Tanıma Testi'nde 'eğlence' anlamına gelen 'recreation' sözcüğünün anlamı 'özel bir hizmet için yapılmış yer, tesis' olarak yanlış tahmin edilmiş ve aşağıda görülen Uygulama Testi'nde yanlış bağlamda (facilities sözcüğünün bağlamında) kullanılmıştır.

Gym, swimming pool, running track and tennis courts in our school are sports **(recreation)**.

d) Anlamı bağlamdan yanlış tahmin edilen yeni sözcükler doğru bağlamlarda kullanılabilir.

Ör: 3. metinden sonra uygulanan Tanıma Testi'nde öğrenciler 'violent' (şiddetli) sözcüğünün türünü (sıfat) karıştırarak, sözcüğün anlamını 'sertlik, şiddet' olarak tahmin etmişler fakat aşağıdaki Uygulama Testi'nde doğru bağlamda kullanmışlardır.

Fight, murder scenes mustn't be shown on TV because these (**violent**) scenes affect children badly and cause some negative changes in their behaviors.

Yukarıdaki maddeler Tanıma Testi'ndeki %88.82 doğruluk oranının Uygulama Testi'nde %84.31'e gerilemesinin nedenleri olarak görülebilir. Deneme-içi Tanıma ve Uygulama Testlerinden sonra öğrencilere doğru cevapların verilmesi ve hatalarının çözümlenmesi yeni sözcüklerin öğreniminde bir tür pekiştirici görevi görmüştür. Uygulama testi'nden (2.test) Art-ölçme 3 (5.test)'e kadar öğrenme-anımsama genel grafiğinde azar azar artışlar göze çarpar. Uygulama testinden sonra araya giren 2 günlük zamana rağmen yeni öğrenilen sözcüklerin hatırlanma oranı %0.40 artmıştır. Uygulama Testi'nden 1 hafta sonra yapılan AÖ2'de de yeni öğrenilen sözcüklerin geçen zamana rağmen daha iyi hatırlandığı grafikteki artıştan görülmektedir. AÖ1'e göre AÖ2'de yeni sözcüklerin hatırlanma oranı %3.49 artmıştır. 3 hafta sonra yapılan AÖ3'te grafik Tanıma Testi'nden sonra en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Yeni sözcüklerin öğrencilerin zihinlerinde geçen zamanla birlikte unutulmak yerine daha da iyi pekiştiği metinlerin okunmasından AÖ3'e kadar geçen dönem için söylenebilir. Sözcüklerin hatırlanma-doğru kullanılma oranlarının doğrusal olarak artmasında önemli bir etken de ilk 5 testin üç hafta içinde yapılmasıdır. Öğrenciler her bir testin ardından doğru yanıtlara ulaştıkça sözcüklerin doğru bağlamlarda nasıl kullanılacağını da daha iyi görmüşlerdir.

Ancak AÖ4'ün bir önceki testten (AÖ3) çok uzun bir zaman sonra yapılması yeni sözcüklerin ilerleyen dönemlerde kaçta kaçının öğrencilerin hafızalarında kaldığını görmek açısından oldukça değerli veriler üretmiştir. Grafiğin azar azar yükseldiği ve en yüksek noktaya ulaştığı AÖ3'e oranla AÖ4'te %19.90'lık bir düşüş göze çarpar. AÖ4'te sözcüklerin ancak %67.89'u doğru bağlamlarda kullanılmışlardır. Okuma sırasında bağlam ipuçları yardımıyla bilinmeyen sözcüklerin öğreniminde son yapılan testi temel olarak alırsak, test sıklığının öğrencilerin bağlam içinde ilk ve sadece bir kez karşılaştıkları sözcükleri öğrenmelerine ve hafızalarında tutmalarına katkıda bulunduğu, test sıklığının ortadan kalkmasıyla araya giren uzun zamanın (4-6 ay) öğrenilen sözcüklerin %20'ye yakınının unutulmasıyla sonuçlandığı sonucuna varırız.

Genel veriler tablosundaki 60 testten elde edilen veriler, okuma sırasında öğrencilerin sadece bir kez karşılaştıkları sözcükleri doğru tahmin etme, doğru kullanma ve anımsama oranlarının oldukça yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilere metin okuma ve uygulama aşamasından önce verilen bağlam ipuçlarını kullanma ön-eğitimi, öğrencilerin okuma sırasında karşılaştıkları bilinmeyen sözcüklerin çoğunu okuma akışını kesmeden genel bilgi birikimleri ve metindeki mevcut bağlam ipuçlarını kullanarak sözlüğe başvurmaksızın doğru tahmin ettikleri ve öğrendiklerini göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin, bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını metinden doğru tahmin edebilmeleri için gereken sözvarlığı eşik düzeyinin üzerinde sözvarlığına sahip olduklarını görürüz.

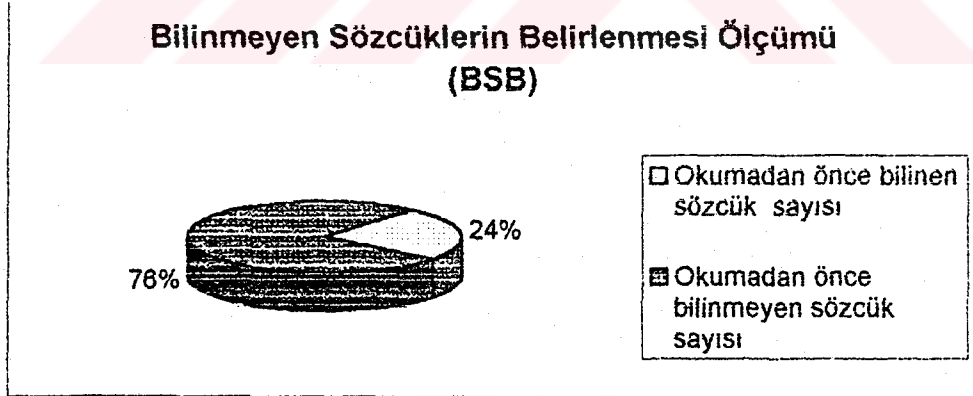
7.1.2. BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN BELİRLENMESİ

Ders izlencesinde yer almadığı için seçilen sözcüklerden bazılarını öğrencilerin yaygın okuma sırasında öğrenme olasılığı vardır. Araştırmanın amacı öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerden kaçta kaçının okuma sırasında bağlam ipuçlarını kullanarak doğal yolla edindikleri olduğu için önceden bilinen sözcüklerle bilinmeyenlerin oranını belirleme gereksinimi doğmuştur. Bu bölümde yabancı dil dersi izlencesi temel alınarak metinlerden seçilen 81 sözcüğün bilinmeme oranının belirlenmesi amacıyla okumadan önce yapılan ön-testlerden elde edilen veriler yorumlanmıştır.

TABLO 7. 3. Bilinmeyen Sözcüklerin Belirlenmesi Ölçümü (BSB)

Toplam Sözcük Verisi (86 kişi x 81 sözcük)	Okumadan Önce Bilinen Sözcük Sayısı	Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcük Sayısı
6966	1697	5269

GRAFİK 7.2.

Tablo 3'te önceden seçilen sözcüklerin yüzde kaçının önceden bilindiğini belirlemek amacıyla yapılan ön-test sonuçları sunulmuştur. Okuma ediminde bağlam ipuçlarını kullanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi, öğrenilmesi

ve anımsanmasının araştırıldığı bu araştırmanın geçerliliği açısından seçilen sözcüklerin önceden bilinmeme oranının yüksek olması gerekirdi. Tüm ön-test sonuçlarına baktığımızda seçilen sözcüklerin önceden bilinmeme oranının %76 çıkması sözcüklerin amaca uygun seçildiğini göstermektedir. 86 kişi x 81 sözcükle elde edilen toplam sözcük verisi 6966'dır. Bu sayının içinde okumadan önce bilinen sözcük sayısının azlığı (1697) dikkat çekicidir. Ön-testlerde öğrencilerin anadildeki anlamlarını yazdıkları sözcüklerin önceden bilindiği varsayımını güçlendirmek için bu sözcükler okuma sonrası verilen tüm testlerle de tanıma (anlamını kestirme), kullanma, ve anımsama açısından ölçülmüştür.

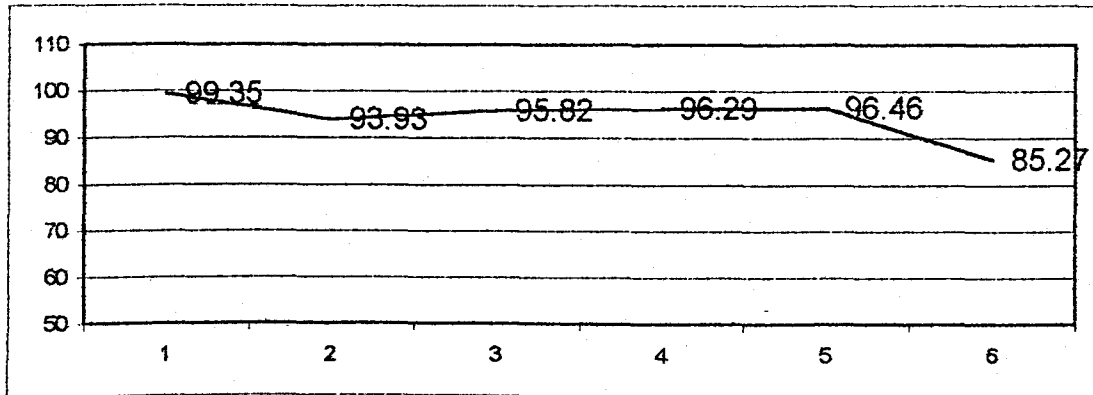
7.1.3. OKUMADAN ÖNCE BİLİLEN SÖZCÜKLER

Bu bölümde ön-testlerden elde edilen verilere dayanarak okumadan önce bilindiği belirlenen sözcüklerin okumadan sonra uygulanan testlerdeki doğruluk yüzdeleri belirlenip yorumlanmıştır.

TABLO 7.4. Okumadan Önce Bilinen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri

Doğru Yanıt Sayısı	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
1697	1686	1594	1626	1634	1637	1447
Yanıtların Doğruluk Oranı (%)	%99.35	%93.93	%95.82	%96.29	%96.46	%85.27

GRAFİK 7. 3. Okumadan Önce Bilinen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri

Tablo 4'te okumadan önce bilinen sözcüklerin tüm testlerden elde edilen doğruluk değerleri sunulmuştur. Bu sözcüklerin okumanın ardından yapılan ilk teste (TT) %99.35 oranında doğru tahmin edildikleri, öğrencilerden cümlede boş bırakılan yere uygun sözcükleri yerleştirmelerinin istendiği deneme-içi uygulama testinde %93.93'lük bir doğruluk oranıyla sözcükler yeni bağlamlarda kullanılmışlardır. Öğrencilerin ön-testte bildiklerini belirttikleri ve Türkçe karşılıklarını yazdıkları sözcükleri %100'e çok yakın bir oranla doğru tahmin ettikleri ve doğru kullandıkları göze çarpar.

1. Art-ölçmede (AÖ1) öğrencilerin önceden bildikleri sözcüklerin %95.82'sini anımsadıkları ve doğru kullandıkları görülür. Okumanın ardından 2 gün geçmesine rağmen deneme-içi uygulama testinde elde edilen %93.93'lük oranın arttığı dikkati çekmektedir. Ayrıca okumanın 1 hafta ardından yapılan 2. Art-ölçmede (AÖ2) sözcükleri anımsama -öğrenme oranının %96.29'a çıktığı görülmektedir. Okumanın 3 hafta ardından yapılan 3. Art-ölçmede (AÖ3) bu oran az bir atışla %96.46'ya çıkmıştır. Sözcüklerle farklı bağlamlarda karşılaştıkça aradan belli bir zaman geçmesine rağmen geçen zamanla sözcüklerin zihinlerde pekiştiğini AÖ3'e kadar olan yükselen grafikte görmekteyiz. Bunda 3 hafta içinde 5 kez yapılan testlerin de pekiştirici etkisi büyüktür. Yeni testler öğrencinin hatalarını gidermesi için fırsat olmuştur.

Okumanın 4-6 ay ardından (aylardaki farklılık ilk ve son verilen metinlerden kaynaklanmaktadır.) yapılan 4. Art-ölçme (AÖ4) sonunda yeni sözcüklerin doğru kullanılma oranı %85.27'ye düşmüştür. AÖ3 ile AÖ4 arasında geçen süre okulun tatil olduğu döneme rast gelmiştir. 1 ölçmeden (TT), 5.ölçmeye (AÖ3) kadar geçen süre

Hazırlık Sınıfı'nda derslerin oldukça yoğun olduğu dönemi kapsamaktaydı. Bu yoğunluk sırasında öğrencilerin yeni sözcük öğrenmeye karşı oldukça istekli oldukları ve her bir metinden sonra yeni sözcükleri sözlüğe başvurmaksızın, bilgi birikimlerini ve metinlerde yer alan bağlam ipuçlarını kullanarak öğrenmeye çalıştıkları gözlemlendi. Araştırmanın yürütüldüğü dört kısmın İngilizce öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde öğrencilerin sözcük öğrenimine karşı oldukça yüksek bir güdülenmişlik düzeyinde oldukları öğretmenleri tarafından dile getirildi. Ancak okulların kapanmasını izleyen tatil, araştırmanın seyri açısından bir farklılığı da beraberinde getirmiştir. Araya giren uzun zamanla birlikte öğrencilerin güdülenmişlik düzeylerinin okumadan önce bildikleri sözcükler konusunda bile düştüğü göze çarpar. Art-ölçme 4'ten elde edilen verilerde okumadan 3 hafta sonra yapılan teste oranla sözcüklerin yaklaşık %11'inin unutulduğu görünür.

7.1.4. OKUMADAN ÖNCE BİLİNMEYEN SÖZCÜKLER

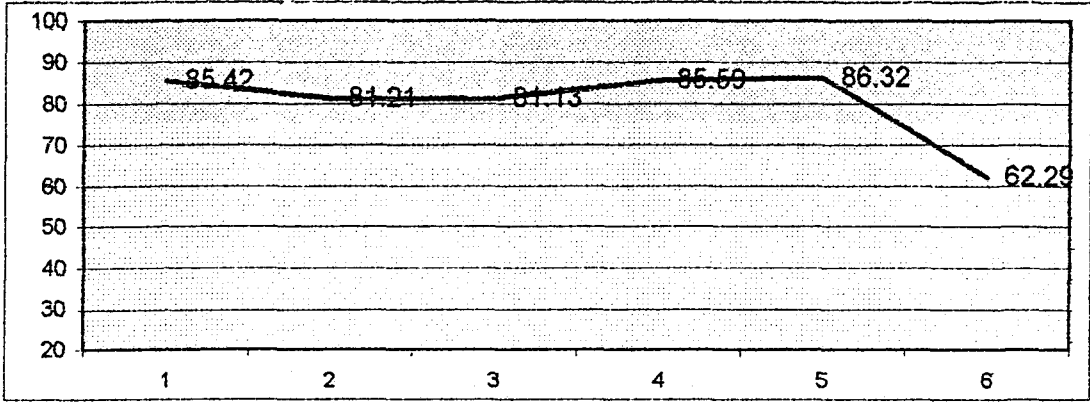
Bu bölümde ön-testlerden elde edilen verilere dayanarak okumadan önce bilinmediği belirlenen sözcüklerin okumadan sonra uygulanan testlerdeki doğruluk yüzdeleri belirlenip yorumlanmıştır.

TABLO 7. 5. Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki

Doğruluk Değerleri

Doğru Yanıt Sayısı	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
5269	4501	4279	4275	4510	4548	3282
Yanıtların Doğruluk Oranı (%)	%85.42	%81.21	%81.13	%85.59	%86.32	%62.29

GRAFİK 7.4. Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri

Tablo 5'te okumadan önce bilinmeyen sözcüklerin tüm testlerdeki doğruluk değerleri sunulmuştur. Ön-testlerde öğrencilerin anadilde karşılığını vermediği sözcükler bilinmeyen sözcükler olarak değerlendirilmiştir. Bilinmeyen sözcükler, metinlerden seçilen tüm sözcüklerin %76'sını oluşturmaktadır. Öğrenciler, bilinmeyen sözcüklerin %85.42'sini metnin hemen ardından verilen tanıma testinde doğru yanıtlamışlardır. Yeni sözcüklerle ilk karşılaşmada sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin etme oranı %85.42 olmasına karşın ilk uygulama testinde yeni sözcükleri doğru kullanma oranı %81.21'e gerilemiştir. Bu da anlamı doğru tahmin edilen sözcüklerin uygulama testinde yanlış bağlamlarda kullanıldığını göstermektedir. Benzer şekilde, anlamı yanlış tahmin edilen sözcüklerin doğru bağlamda kullanılma olasılığı az da olsa vardır. AÖ1'de sözcüklerin hatırlanma oranında önemsenmeyecek kadar az bir düşüş (%0.08) göze çarpar. Okumanın 2 gün ardından verilen bu testte geçen zamana karşın sözcüklerin hatırlanma ve doğru kullanılma oranı hemen hemen aynıdır. AÖ2'de okumanın ardından 1 hafta geçmesine rağmen yeni sözcüklerin öğrencilerin zihinlerinde daha da pekiştiği ve %85.59 oranında doğru sonuçların alındığı görülür. AÖ3'te de grafik, yükselen bir doğru çizerek anımsama ve öğrenme oranının arttığını

gösterir. Tanıma testinden AÖ3'e kadar tüm test sonuçları grafik 4'te yükselen bir doğruyu göstermektedir. Okumanın ardında geçen 3 haftaya ve öğrencilerin sözcüklerle başka herhangi bir çalışma yapmalarına rağmen yeni sözcükler gittikçe artan oranlarda hafızada tutulmuştur. İlk testin doğruluk oranı %85.42 iken AÖ3'ünki %86.32'ye çıkmıştır.

AÖ4'ten elde edilen veriler ise önceki verilerin aksi sonuçları göstermektedir. Önceden bilinen sözcüklerin öğrenme-anımsama grafiğine benzer olarak bilinmeyen sözcüklerin de bazılarının AÖ3'ten AÖ4'e kadar olan zaman diliminde unutulduklarını grafikteki düşüşten anlarız. Öğrenciler, AÖ4'te sözcüklerin ancak %62.29'unu hatırlayabilmişlerdir. Bu da öğrenilen bazı sözcüklerin zamanla unutulduğunu (%24.03 oranında) göstermektedir. Ancak okumadan önce bilinen ve bilinmeyen sözcüklerin AÖ3 ile AÖ4'teki hatırlanma-doğru kullanılma yüzdelerindeki farka baktığımızda bu farkın önceden bilinen sözcüklerde %11.19, bilinmeyen sözcüklerde ise %24.03 olduğu dikkati çeker. Önceden bilinen sözcüklerin bilinmeyenlere oranla (%85.27- %62.29) %22.98 daha fazla hatırlanmasının nedeni öğrencilerin önceden bilinen sözcükleri başka bağlamlarda görmüş olma ve bunların üzerinde önceden uğraş yüklerinin daha fazla olma olasılıklarından kaynaklanıyor olabilir. Öğrenciler, sadece bir metinde karşılaştıkları yeni sözcüklerin %62.29'unu 4-6 ay sonra hatırlayabilmektedirler. Öğrenciler yeni sözcükleri başka metinlerde görmeden yeni testleri aldılar. Tanıma testiyle AÖ3 arasındaki kısa sürede (3 hafta), öğrencilere her yeni testin ardından doğru yanıtlar pekiştirilerek verildi. Ancak tekrarlı testlerin 5. ile 6. sı arasında öğrencilerin güdülenmişlik düzeylerindeki düşüş ve araya giren tatil sözcüklerin unutulmasında rol oynamış görünmektedir.

7.1.5. ÖNCEDEN BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN SÖZCÜK TÜRLERİ AÇISINDAN ÇÖZÜMLENMESİ

Bu bölümde metinlerden seçilen ve okumadan önce yapılan ön-testlerle bilinmediği belirlenen sözcüklerin sözcük türlerine göre okuma sonrası yapılan tüm testlerdeki doğruluk değerleri ayrı ayrı çözümlenmiştir. Okumadan önceden bilinmeyen sözcükler, seçilen tüm sözcüklerin %76'sını oluşturmaktadır. Araştırmada, 34 ad, 22 eylem, 15 sıfat, 1 zarf ve 9 bileşik ad kullanılmıştır.

Tablo 7. 6. Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Tüm Testlerdeki Doğruluk Değerleri

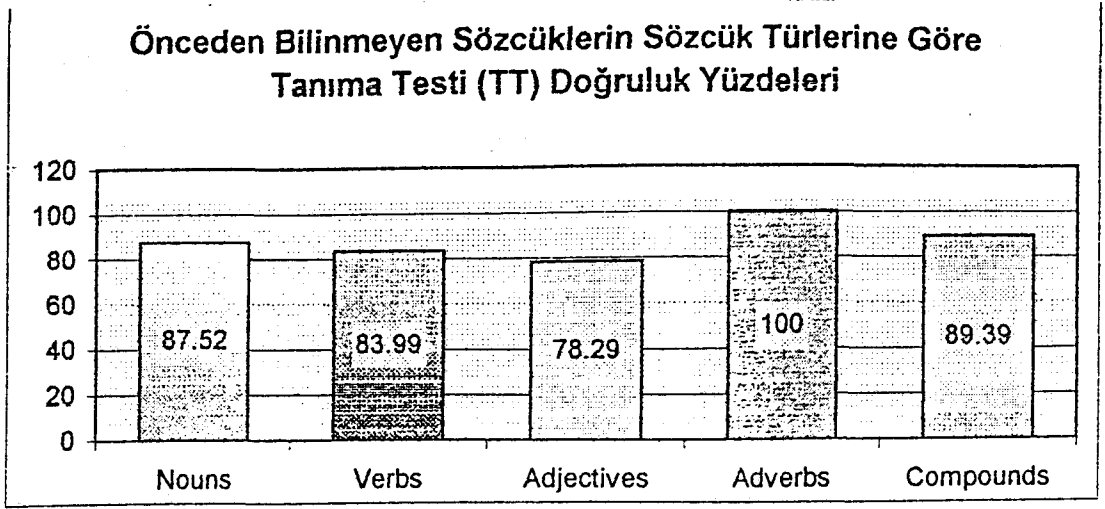
TYS		TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
2115	Adlar	1851	1770	1716	1799	1831	1381
1568	Eylemler	1317	1241	1284	1328	1331	975
820	Sıfatlar	642	604	651	675	706	485
59	Zarflar	59	57	55	59	59	58
707	Bileşik adlar	632	607	569	649	621	383

TYS: Toplam Yanıt Sayısı

Tablo 7.7. Okumadan Önce Bilinmeyen Sözcüklerin Sözcük Türlerine Göre Tüm Testlerdeki Doğruluk Yüzdeleri

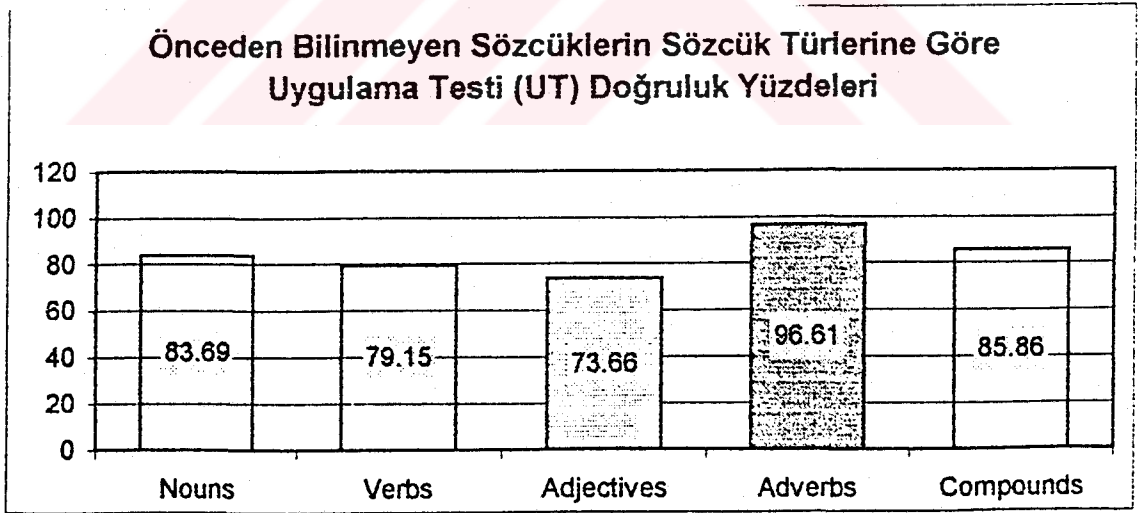
	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
Adlar	%87.52	%83.69	%81.13	%85.06	%86.57	%65.03
Eylemler	%83.99	%79.15	%81.89	%84.69	%84.89	%62.18
Sıfatlar	%78.29	%73.66	%79.39	%82.32	%86.10	%59.15
Zarflar	%100.00	%96.61	%93.22	%100.00	%100.00	%98.31
Bileşik adlar	%89.39	%85.86	%80.48	%91.80	%87.84	%54.17

GRAFİK 7.5.

Bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edildiği TT'nin verilerini sözcük türlerine göre incelediğimizde araştırmada kullanılan bir adet zarfın anlamının %100 doğru tahmin edildiği görülür. En düşük doğru tahmin oranı %78.29 ile sıfatlarındır. Adlar, eylemler ve bileşik adlar birbirine yakın oranlarda doğru tahmin edilmişlerdir. TT'de çıkan yüksek yüzdeler, genel veriler tablosuna paraleldir.

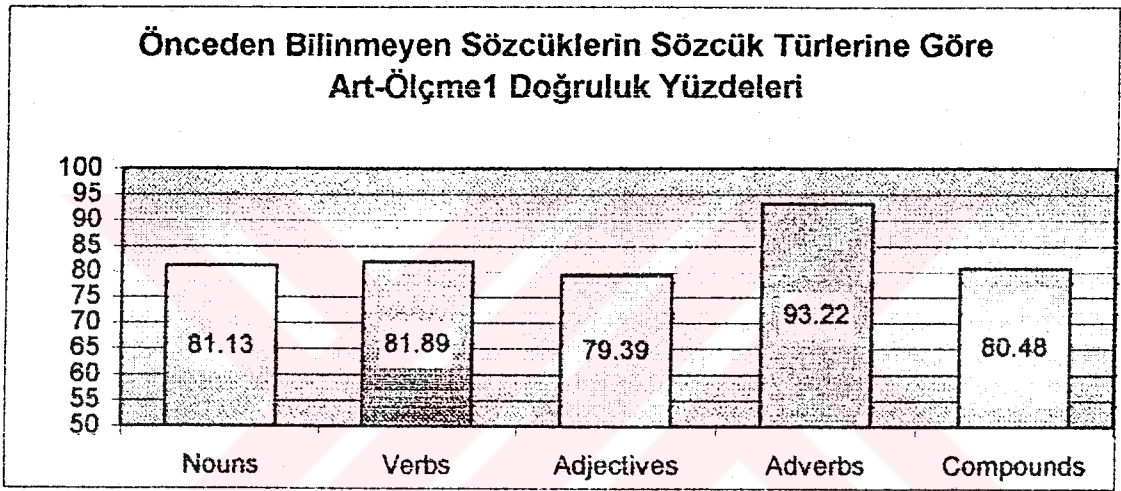
GRAFİK 7.6.

Sözcüklerin anlamları tahmin edildikten sonra yapılan üretime yönelik bir ölçme olan UT'de genel olarak düşük sonuçlar çıkmıştır. Öğrenciler, önceden bilinmedikleri

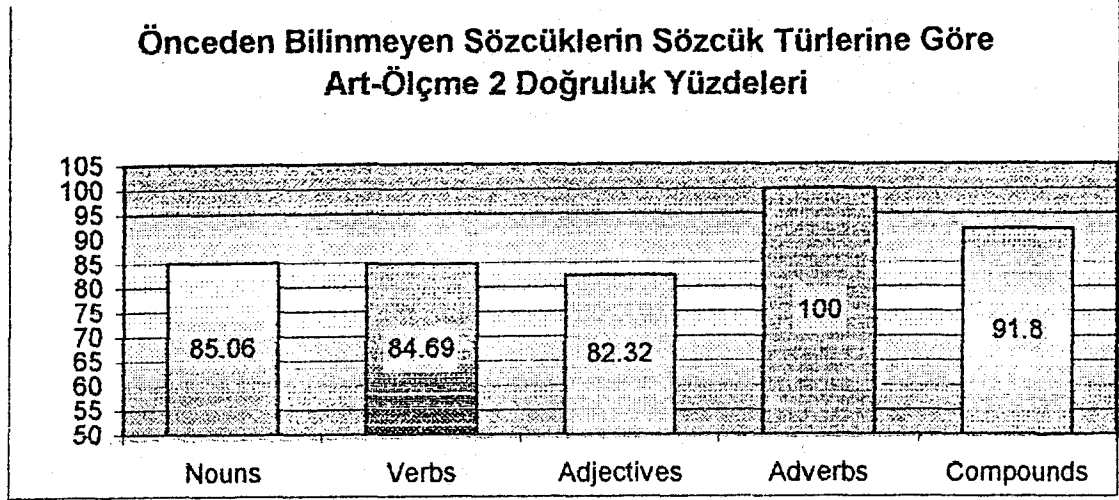
sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin ettikleri oranda doğru kullanamamışlardır. Adların %87.52'si doğru tahmin edilmiş fakat %83.69'u doğru kullanılmıştır. Eylemlerin %83.99'u doğru tahmin edilmiş fakat %79.15'i doğru kullanılmıştır. Sıfatların %78.29'u doğru tahmin edilmiş fakat %73.66'sı doğru kullanılmıştır. Bir adet zarf %100 doğru tahmin edilmiş fakat %96.61 oranında doğru kullanılmıştır. Bileşik adların %89.39'u doğru tahmin edilmiş fakat %85.86'sı doğru kullanılmıştır. Doğru tahmin edilen sözcüklerden doğru kullanılma oranı en düşük olan sıfatlardır.

GRAFİK 7.7.

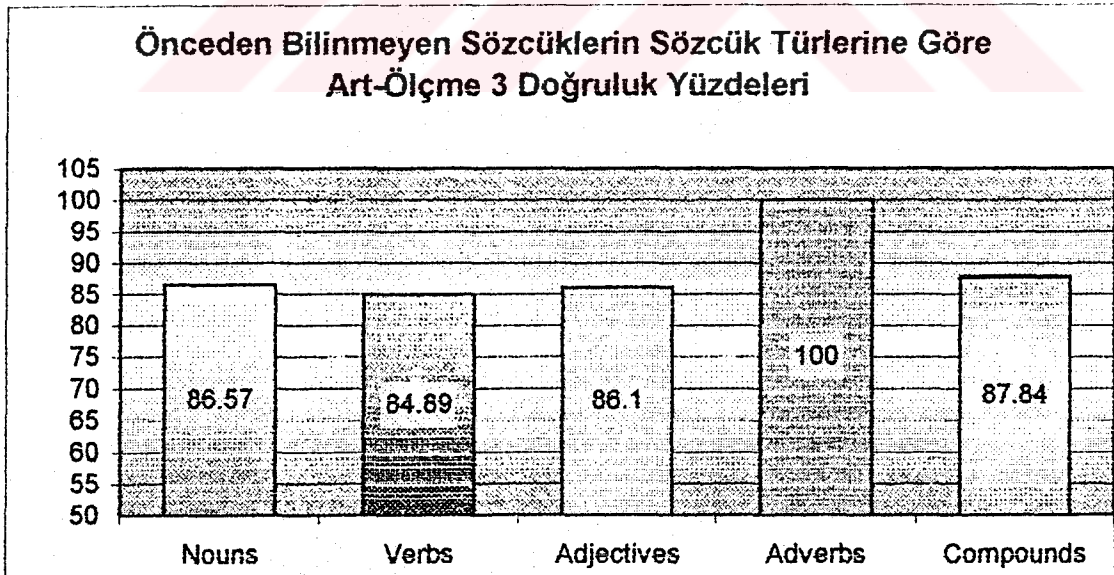
Okumadan 2 gün sonra yapılan AÖ1'de adların, zarfın ve bileşik adların belli oranlarda unutulduğu görülür. Adlar %81.13, zarf %93.22, bileşik adlar %80.48 oranında doğru kullanılmışlardır. Bu değerler UT'deki değerlerden daha düşüktür. Araya giren zamanla sözcüklerin unutulma olasılığı ve sözcüklerin yer aldığı bağlamların zorluğu da bu düşük oranların nedenleri olarak görünmektedir. Eylemlerle sıfatların ölçümünde ortaya çıkan değerler 2 gün sonra yapılan AÖ1'de daha yüksek çıkmıştır. Bu da eylemlerle sıfatların 2 gün sonra yapılan ölçme sonunda daha iyi hatırlandığını gösterir.

GRAFİK 7. 8.

Önceki üç ölçme sonucuna göre okumadan 1 hafta sonra yapılan AÖ2’de tüm sözcük türlerinin verileri oldukça yüksek çıkmıştır. Sözcüklerin öğrenme-anımsama oranlarının oldukça yüksek görüldüğü AÖ2’de öğrenilenlerin iyice pekiştiği, yeni öğrenilen sözcüklerin bazılarının UT ve AÖ1’de yanlış bağlamlarda kullanıldığı fakat AÖ2’de doğru bağlamlarda kullanıldığı göze çarpar.

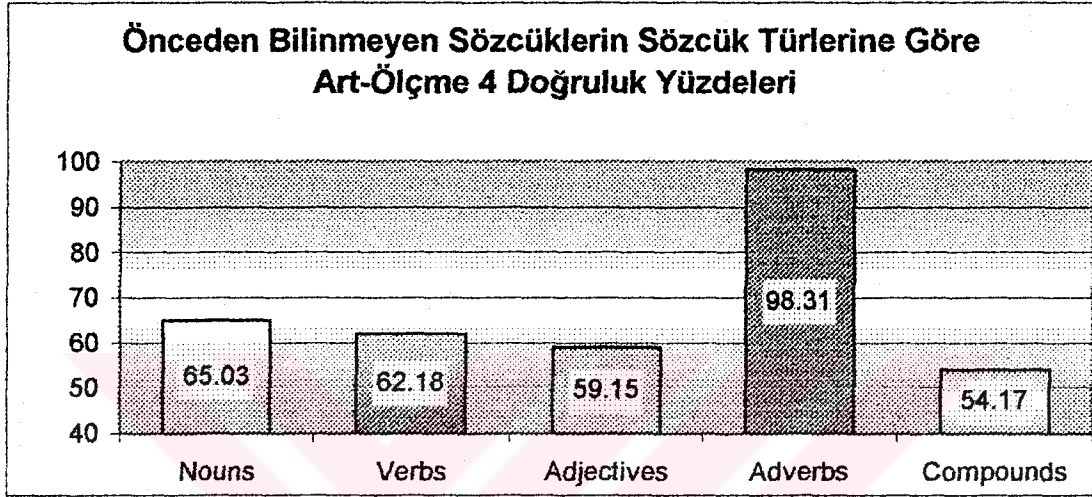
GRAFİK 7. 9.

Okumadan 3 hafta sonra yapılan AÖ3’te bileşik adlar hariç, yeni öğrenilen sözcüklerin AÖ2’den daha yüksek oranlarda hatırlandığı ve doğru kullanıldığı görülür.

Bileşik adlardaki düşüş ise önemsiz sayılabilecek kadar azdır. Aradan geçen 3 haftaya rağmen ölçme sonuçlarının bu denli yüksek oluşu öğrencilerin sözcük öğrenmeye son derece istekli oluşlarından ve her bir testin sonunda aldıkları geribildirimlerle yanlışlarını görmelerinden kaynaklanmaktadır.

GRAFİK 7. 10.

İlk beş testin arasındaki zaman toplam üç haftadır. Oysa ki 5. ve 6. testin arasındaki zaman 4-6 aydır. 5. ve 6. testin arasındaki uzun zaman son öğrenme-anımsama oranını vermesi açısından oldukça değerlidir. Önceki testler araya giren küçük zaman dilimlerine rağmen sözcük öğreniminde ölçme özelliklerinin yanında bir tür pekiştirici işlevi de görmüşlerdir. Öğrenciler önceki bir testte yaptıkları hataları bir sonrakinde yapmamaya çalışarak sözcükleri nasıl doğru kullanacaklarını öğrenmişlerdir. AÖ4'e kadar olan testlerde elde edilen yüksek öğrenme-anımsama yüzdeleri bu nedenlere bağlanabilir. **Ancak araya giren uzun bir zaman, son test (AÖ4) diğerlerinden bağımsız bir ölçme aracı gibi bir işlev yüklemiştir.**

Grafik 10, AÖ4'teki öğrenme-anımsama yüzdelerini gösterir. Sözcüklerin hatırlanma oranındaki düşüş okumadan 3 hafta sonra yapılan AÖ3'le karşılaştırılabilir.

AÖ3 sonuçlarıyla karşılaştırınca AÖ4'te adların %21.54'ü, eylemlerin %22.71'i, sıfatların %26.95'i, zarfların %1.69'u ve bileşik adların %33.67'sinin unutulduğu görülmektedir. Araya giren uzun zaman yeni sözcüklerin unutulmasında büyük etkiye sahiptir. Sözcük türleri içinde en çok akılda kalan zarflar olarak görünse de araştırmada kullanılan zarf sayısı 1 olduğu için bu yanıltıcı olabilir. Bunun dışında 9 adet bileşik adın beşinin anlamı birbirine kolayca karıştırılabilecek aile türlerini (two-paycheck family, adoptive family, extended family, nuclear family, blended family) bu sözcük türünün hatırlanma oranını diğer sözcük türlerine oranla oldukça düşürmüştür.

7.1.6. METİN TABANLI VERİ ÇÖZÜMLEMESİ

Bu bölümde okunan 10 metin temel alınarak veri çözümü yapılmıştır. Okumadan sonra uygulanan her bir test için hangi metindeki sözcüklerin en yüksek ve en düşük oranda doğru yanıtlandığı belirlenmiştir. Bunun nedenleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Bu veri çözümlemesinde üç tablo kullanılmıştır. Tablo 8'de okuma sonrası uygulanan tüm testlerdeki öğrencilerin doğru yanıtlarının yüzdeleri her bir metin temelinde sunulmuştur. En düşük ve en yüksek değerler işaretlenmiştir.

Tablo 7. 8. Tüm Metinler İçin Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtların Yüzdeleri

Metinler	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
1.Metin	% 80.21	%77.52	%73.39	%80.62	%83.2	%64.21
2.Metin	% 88.37	%73.84	%82.36	%87.79	%86.43	%67.44
3.Metin	%79.65	%71.8	%76.89	%84.59	%85.47	%60.61
4.Metin	%88.81	%80.38	%84.30	%80.96	%82.99	%56.40
5.Metin	%87.86	%80.88	%91.47	%94.5	%97.03	%71.58
6.Metin	%95.73	%92.51	%93.73	%89.28	%85.53	%76.36

7.Metin	%94.68	%93.36	%85.55	%91.03	%91.69	%65.28
8.Metin	%93.02	%88.95	%85.76	%90.41	%88.95	%65.99
9.Metin	%89.96	%85.52	%86.89	%91.65	%89.64	%57.82
10.Metin	%90.84	%95.64	%86.19	%88.95	%88.23	%78.49

7.1.6.1. METİNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİNİN SÖZCÜK ÖĞRENİMİYLE İLİŞKİSİ

Tablo 7.9.'da öğrencilerin okudukları metinlerin dil düzeyiyle konularına ilişkin görüşleri sayısal olarak sunulmuştur. Okumayı tamamladıktan sonra öğrencilerden metnin konusunu ve dilini değerlendirmeleri istendi. Konu ilgi çekiciyse (+), değilse (-), metnin dil düzeyi kendi dil düzeylerine uygunsa Dil (+), değilse (-) işaretlediler. Bu sayede elde edilen verilerle metin temelinde sözcük öğrenimi ile okunan metnin konusu ve dil düzeyi arasında bir ilişki kurulmaya çalışıldı.

**Tablo 7. 9. Öğrencilerin Tüm Metinlerin Dil ve Konu Özellikleri İle İlgili
Görüşleri**

Metinler	Dil (+)	Dil (-)	Konu (+)	Konu (-)
1.Metin	75	11	74	12
2.Metin	86	0	86	0
3.Metin	62	24	79	7
4.Metin	80	6	86	0
5.Metin	83	3	85	1
6.Metin	85	1	85	1
7.Metin	85	1	85	1
8.Metin	81	5	85	1
9.Metin	67	19	78	8
10.Metin	86	0	76	10

Tablo 10'da tüm metinlerin başlıkları ve metinlerden seçilen sözcüklerin tüm sözcük sayısına oranı karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu tabloda sunulan verilerle metni oluşturan toplam sözcük sayısının sözcük öğrenmeye etkisi incelendi.

Tablo 7. 10. Tüm Metinlerin Başlıkları ve Metinlerden Seçilen Sözcüklerin Tüm Sözcük Sayısıyla Karşılaştırılması

Metinler	Metinlerin Başlıkları	SSÇ	TSS
1.Metin	Yiyecekler ve beslenme alışkanlığı	9	478
2.Metin	Adres bulma	6	415
3.Metin	Televizyon ve hayatımıza etkileri	8	511
4.Metin	Yüzme	7	559
5.Metin	Çevreyi koruma ve çevre bilinci	9	456
6.Metin	Uzun yaşam	8	470
7.Metin	Bir cinayet öyküsü	7	431
8.Metin	Aile hayatı	8	541
9.Metin	Kendinize uygun bir iş arama	11	475
10.Metin	Organik ve organik olmayan besinler	8	360

SSÇ: Seçilen Sözcük Sayısı

TSS: Toplam Sözcük Sayısı

Her bir metinden sonra uygulanan testlerin sonuçları yukarıdaki tabloda görülmektedir. Tüm testlerin metin tabanlı çözümlenmesiyle ortaya çıkan tabloda en düşük değerlerin 1., 3. ve 4. Metinlerden seçilen sözcüklere, en yüksek değerlerin ise 5., 6., ve 10. Metinlerden seçilen sözcüklere ait olduğu dikkati çeker.

Tüm metinlerden sonra uygulanan bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının bağlamdan tahmin edilmesinin ölçüldüğü Tanıma Testi'nden elde edilen verilere göre

en düşük doğru tahmin yüzdesi 3. Metin'den (%79.65), en yüksek doğru tahmin yüzdesi 6. Metin'den (%95.35) elde edilmiştir. Metin tabanlı yapılan veri çözümlemesinin ardından en yüksek ve en düşük tahmin oranının %15.7 olduğu görülür. En düşük ve en yüksek tahmin oranları açısından fark çok yüksek değildir. Önemli bir nokta da 1. Metin'den elde edilen TT verileri 3. Metin'e çok yakındır (%80.21). Bu bakımdan 1. Metin, bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilme yüzdesi açısından en düşük ikinci metin olmuştur. Metinlerin öğrenciler tarafından dil düzeyleri ve konu özellikleri açısından değerlendirilmeleri Tablo 10'da görülmektedir. "Televizyon ve Hayatımıza Etkileri" konulu 511 sözcükten oluşan 3. Metnin dil düzeyi açısından en zor metin olduğu öğrenciler tarafından değerlendirilmiştir. 86 öğrenciden 24'ü bu metnin dil düzeyini zor bulmuştur. Konunun ilgi çekici olup olmaması açısından 3. Metin tüm metinler içinde ilgi çekiciliği en düşük 3. metin olmuştur. Yiyecekler ve beslenme alışkanlığı konulu 478 sözcükten oluşan 1. Metnin dil düzeyi açısından tüm metinler içinde 3. en zor metin olduğu öğrenciler tarafından değerlendirilmiştir. 75 öğrencinin 11'i metnin dil düzeyini zor bulmuştur. Konunun ilgi çekici olup olmaması açısından 1. Metin tüm metinler içinde ilgi çekiciliği en düşük metin olmuştur. İkinci en yüksek doğru tahmin yüzdesi (%94.68) "Bir Cinayet Öyküsü " adlı 431 sözcükten oluşan 7. Metin'den elde edilen TT verilerinden görülmektedir. En yüksek doğru tahmin yüzdelерinin elde edildiği 6. ve 7. Metinlerin dil ve konu özellikleri öğrenciler tarafından değerlendirildiğinde her iki metin için 86 kişide sadece 1 kişi dil düzeylerini zor ve konuları da sıkıcı bulduğunu belirtmiştir. Sözcüklerin anlamlarının doğru tahmin edilme yüzdeleriyle ve metinlerin konu ve dil özellikleri arasında güçlü bir bağlantı görülmektedir. Metinlerin ilgi çekici

olmaması ve dilinin karmaşık olması durumunda öğrenciler metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin etmekte zorlanmaktadırlar.

Uygulama Testi verilerinde 3. Metindeki yeni sözcüklerin başka bağlamlarda doğru kullanılma oranlarının tüm metinler içinde en düşüğü olduğu görülür (%71.8). En yüksek değer “Organik ve Organik Olmayan Besinler” adlı 360 sözcükten oluşan 10 Metin’deki yeni sözcüklerle elde edilmiştir (%95.64). Yeni sözcüklerin %95.64’ü doğru bağlamlarda kullanılmıştır. Metin bazında yapılan veri çözümlemesinin ardından yeni sözcükleri doğru bağlamlarda en yüksek ve en düşük kullanma oranının %23.84 olduğu görülür.

Okumanın iki gün ardından yapılan AÖ1’den elde edilen verilerde 1. Metin’deki sözcüklerin hatırlanma-öğrenilme oranları tüm metinler içinde en düşüktür (%73.39). Buna rağmen, bu yüzde deneme-içi Uygulama Testi’nden elde edilen verilerden yüksektir. Anlamları en yüksek oranda tahmin edilen 6. Metin’deki sözcüklerin bu testten elde edilen hatırlanma-öğrenilme oranları da oldukça yüksek çıkmıştır (%93.28). AÖ1 için yeni sözcüklerin en yüksek hatırlanma-öğrenme oranıyla en düşüğü arasındaki fark %19.89’dur.

Okumanın 1 hafta ardından yapılan AÖ2’den elde edilen verilerde 1. Metin’deki sözcüklerin hatırlanma-öğrenilme oranları tüm metinler içinde en düşüktür (%80.62). Buna rağmen, bu yüzde AÖ1’dekinden % 7.23 yüksektir. En düşük değer 1. Metin’den elde edilmesine rağmen araya giren 1 hafta da sözcüklerin hatırlanma yüzdeleri artmıştır. Öğrenciler bir önceki testte yanlış bağlamlara yerleştirdikleri sözcükleri bu

testte doğru bağlamlara yerleştirmeyi başarmışlardır. Elde edilen bu verilerden sözcüklerin öğrencilerin zihinlerinde pekiştiği söylenebilir. AÖ2’de sözcüklerin öğrenme-anımsama yüzdeleri birbirine oldukça yakındır. Bu testte %94.57 ile 456 sözcükten oluşan “Çevreyi Koruma ve Çevre Bilinci ” adlı 5. Metin’deki sözcükler en iyi hatırlanan sözcükler olmuştur. Bu testte %93.93 ile 5. Metin’deki sözcükler en iyi hatırlanan sözcükler olmuştur. AÖ2 için yeni sözcüklerin en yüksek hatırlanma-öğrenme oranıyla en düşüğü arasındaki fark metin bazında azdır (%13.95).

Okumanın 3 hafta ardından yapılan AÖ3’den elde edilen verilerde 559 sözcükten oluşan “Yüzme” adlı 4. Metin’deki sözcüklerin hatırlanma-öğrenilme oranları tüm metinler içinde en düşüktür (%82.99). En düşük yüzde %82.99 olsa bile bu, AÖ2’deki en düşük yüzdeden daha yüksektir. Aradan 3 hafta geçmesine rağmen sözcüklerin öğrenme-anımsama oranları artmıştır. Sık yapılan testlerde öğrenciler bir önceki testte yanlış yapsalar da sözcüklerin doğru bağlamlarını geribildirim olarak alınca bir sonraki testte sözcükleri unutmayıp doğru bağlamlara yerleştirmişlerdir. Bu testte %93.93 ile 5. Metin’deki sözcükler en iyi hatırlanan sözcükler olmuştur. AÖ3 için yeni sözcüklerin en yüksek hatırlanma-öğrenme oranıyla en düşüğü arasındaki fark metin bazında oldukça azalmıştır (%10.94). Sözcüklerin doğru bağlamlarda kullanılmasının ölçüldüğü UT, AÖ1, AÖ2, AÖ3 testlerinin sonuçlarına göre en yüksek ve en düşük değerler arasındaki fark okumanın ardından 3 hafta geçmesiyle birlikte giderek azalmıştır.

Okumadan 4-6 ay sonra yapılan testten elde edilen verilerden tüm metinlerdeki sözcüklerin öğrenme-anımsama oranlarının oldukça düştüğü göze çarpar. Araya giren

zaman ve test sıklığının ortadan kalkması, yaz tatilinin araya girmesi öğrencilerin yeni sözcüklerin çoğunu unutmalarına neden olmuş gözükmektedir. Zamanla öğrencilerin güdülenme düzeylerindeki düşüş de son testteki düşük performanslarının nedeni sayılabilir. AÖ4'te anımsama-öğrenme yüzdesi en düşük olan sözcükler 4. Metin'den seçilen sözcüklerdir (%56.40). Son testte 4. Metin'den seçilen encourage (teşvik etmek), challenge (meydan okuma), admire (hayran olmak), tolerate (hoş görmek) sözcükleri öğrenciler tarafından anlamca birbirine en çok karıştırılan ve ters bağlamlarda kullanılan sözcükler arasındadır. Sözcüklerin AÖ4'te yer aldıkları bağlamlar aşağıda sunulmuştur.

1. Last month my wife and I went to see the play called "Othello", which lasted for two and half hours. We enjoyed it a lot. The most memorable aspect of it was the performance of Iago. That was fabulous. We admired the play a lot.
2. Mr. Pitt is a well-disciplined English teacher. The way he teaches English is magnificent. Because of his discipline, his students are afraid of him. They know that he doesn't tolerate any undisciplined acts like chewing gum, being late for the class and sleeping during the lessons.
3. Except Galatasaray, who won the UEFA Cup 2000, it is a big challenge for all Turkish teams to win any cup in international tournaments. For example I can't imagine Fenerbahçe as a Champions' League Cup Winner.
4. If teachers notice their students' musical or artistic abilities, they should encourage them because we need talented musicians and artists. Doing that, they introduce new musicians and artists to the society.

Diğer bir dikkat çekici düşük yüzde de dil düzeyi 19 öğrenci tarafından zor bulunan "Kendinize Uygun Bir İş Arama" adlı 9. Metin'den seçilen sözcüklerin hatırlanma-öğrenme yüzdesidir (%57.82). 9. Metnin dikkat çekici yanı sıra seçilen 5 sözcüğün (two-paycheck family, adoptive family, extended family, nuclear family, blended family) farklı aile türleri olması, 2 sözcüğün (fall apart- decline) birbirine anlamca çok yakın olmasıdır. Bu sözcükler, çoğu öğrenciler tarafından yanlış

bağlamlarda kullanılmışlardır. Araya giren uzun zaman içinde birbirine anlamca çok yakın olan bu sözcükler büyük oranda unutulmuşlardır. Bununla birlikte 10. Metin'deki sözcükler 4-6 ay sonra yapılan bu testte en yüksek oranda hatırlanan-öğrenilen sözcükler olmuştur (%78.49). Ayrıca 6. Metin'deki sözcüklerin de öğrenme-anımsama oranı en yüksek ikinci değeri gösterir (%76.36).

7.1.7. METİNLERİN KONU ÖZELLİKLERİ İLE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu bölümde metinlerin ilgi çekici olup olmadığına ilişkin öğrenci görüşleri de hazırlanan veriler tablosuna kaydedilmiştir. Bu bölümde öğrencilerin ilgilerini çeken ve çekmeyen konuları içeren metinlerdeki sözcükleri öğrenme oranları karşılaştırılıp yorumlanmıştır.

Bir metni okumayı bitirdikten sonra metnin konusu ile ilgili öğrencilerden yorum yapmaları istendi. Metnin konusunun ilgi çekici olup olmamasıyla doğal yolla sözcük öğrenimi arasında bir bağlantı olup olmadığını araştırmak amacıyla bu veriler toplandı. Öğrencilerin cevaplarını standart hale getirmek için aşağıdaki yol izlendi:

- a) Metnin konusu ilgi çekiciyse ve yaş grubunuza hitap ediyorsa metnin alt kısmındaki boşluğa "Konu (+)" yazınız.
- b) Metnin konusu ilginizi çekmiyorsa ve yaş grubunuza hitap etmiyorsa "Konu (-)" yazınız.

Öğrenciler okudukları 10 metin için bu şekilde yorumlarını yazdılar. Tüm öğrencilerden elde edilen veriler Microsoft Excel programındaki veri tablosuna kaydedildi.

İlk olarak öğrencilerin olumlu görüş bildirdikleri, ilgilerini çeken konuları içeren metinlerdeki sözcüklerin yapılan tüm testlerdeki doğruluk değerleri ve yüzdeleri hesaplandı. Daha sonra öğrencilerin olumsuz görüş bildirdikleri, ilgilerini çekmeyen konuları içeren metinlerdeki sözcüklerin yapılan tüm testlerdeki doğruluk değerleri ve yüzdeleri hesaplandı.

Tablo 7. 11. Öğrencilerin İlgi Çeken ve Çekmeyen Konuları İçeren Metinlerdeki Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlanma Oranları

TYS		TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
6609	Konular (+)	5943	5632	5668	5870	5901	4530
356	Konular (-)	244	240	232	273	283	198

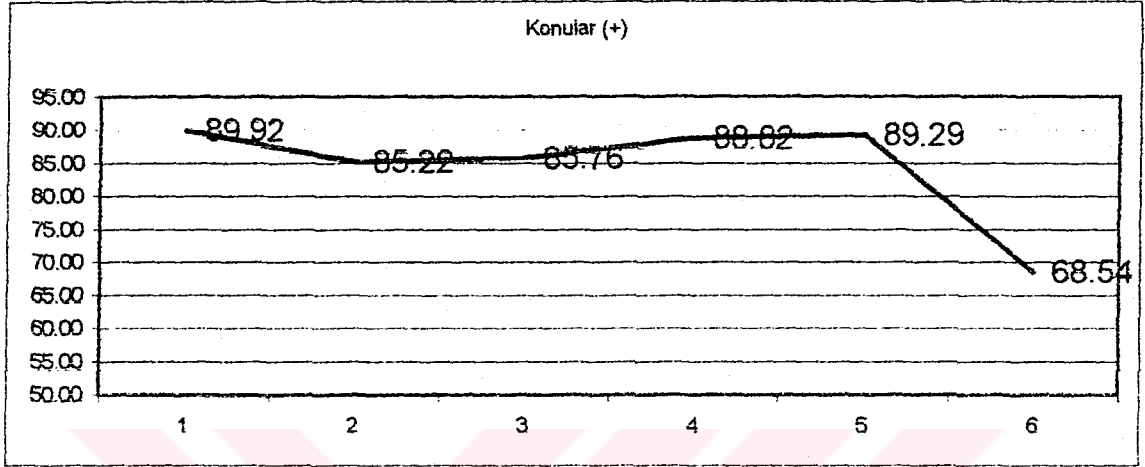
Tablo 7. 12. Öğrencilerin İlgi Çeken ve Çekmeyen Konuları İçeren Metinlerdeki Sözcüklerin Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlanma Yüzdeleri

	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
Konular (+)	%89.92	%85.22	%85.76	%88.82	%89.29	%68.54
Konular (-)	%68.54	%67.42	%65.17	%76.69	%79.49	%55.62

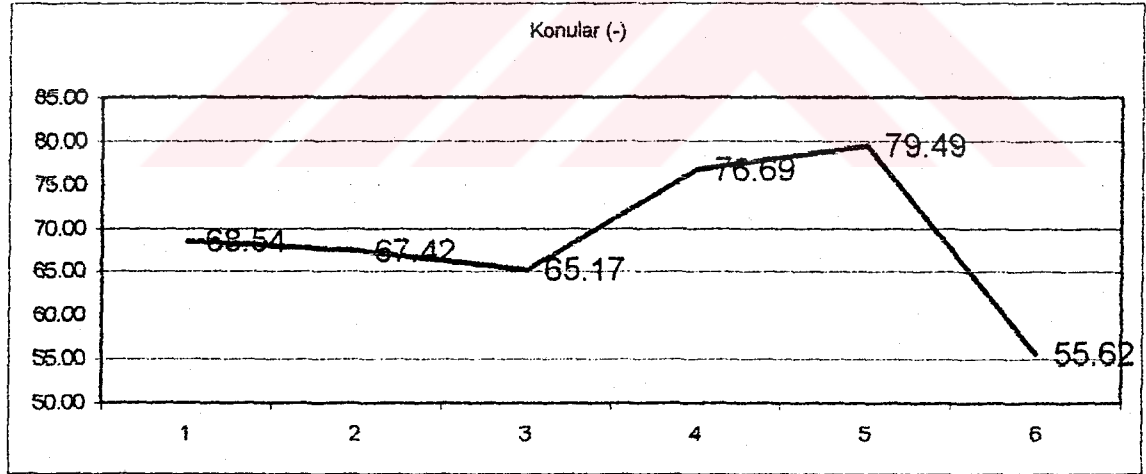
Aşağıdaki iki grafikte öğrencilere göre ilgi çekici konuları (grafik 11) ve ilgi çekici olmayan konuları (grafik12) içeren metinlerdeki sözcüklerin tüm testlerdeki doğru yanıtlanma yüzdeleri sunulmuştur. Öğrencilerin ilgi çekici konuları içeren

metinlerdeki sözcükleri doğru tahmin, kullanma ve anımsama yüzdeleri Grafik 11’de sunulmuştur. İlgi çekici olmayan konuları içeren metinlerdeki sözcükler doğru tahmin, kullanma ve anımsama yüzdeleri Grafik 12’de verilmiştir.

GRAFİK 7. 11.

GRAFİK 7. 12.

İlgi çekici konuları içeren metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edildiği ilk ölçmede doğru tahmin yüzdesi % 89.92 gibi yüksek bir rakamken ilgi çekici olmayan konuları içeren metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin Tahmin Testinde (TT) doğru tahmin yüzdesi %68.54’ tür. Konu, öğrencinin ilgisini çekiyorsa

metindeki bilinmeyen sözcükler daha yüksek oranda (% 21.38 daha yüksek) doğru tahmin edilmektedir.

Konular ilgi çekici (Konular (+)) ise bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesinin ardından başka bağlamlarda kullanılmasını içeren Uygulama Testinde (UT) doğru yanıt yüzdesinde düşüş olmuştur. %89.92'si doğru tahmin edilen sözcüklerden %85.22'si doğru bağlamlarda kullanılabilmiştir. Aynı durum konular ilgi çekici değilken de (Konular (-)) geçerlidir. Konular ilgi çekici değilse, Uygulama Testinde doğru bağlamlarda kullanılan sözcük yüzdesi anlamı doğru tahmin edilen sözcük yüzdesinden daha düşüktür (%67.42). Konular ilgi çeksin ya da çekmesin okumanın ardından uygulanan yeni sözcükleri başka bağlamlarda kullanabilme becerisinin ölçüldüğü Uygulama Testlerinde, Tahmin Testlerine oranla daha düşük sonuçlar elde edilmiştir. Anlamları doğru tahmin edilen sözcüklerin bazılarının doğru bağlamlarda kullanılmadığı görülmektedir.

Deneme-içi Ölçmenin (TT ve UT) ardından yapılan öğrenme ve anımsamanın ölçüldüğü Art-Ölçmelere sırasıyla baktığımızda ilk ölçme okumadan 2 gün sonra yapılan Art-Ölçme 1 (AÖ1)'dir. Konuların ilgi çekici olup olmamasına göre AÖ1 doğruluk değerleri farklı görünmektedir. Konular (+) ise okumanın ardından geçen 2 güne rağmen %85.22'si deneme-içi ölçmede doğru bağlamlarda kullanılan sözcükleri AÖ1'de doğru anımsama ve kullanma yüzdesi %85.76'ya çıkmıştır. Bu noktada öğrenme oranındaki artış göze çarpar. Ancak bunun tersi bir durum Konular (-) iken AÖ1'de gerçekleşmiştir. %67.42'si Uygulama Testinde doğru bağlamlarda kullanılan sözcüklerin 2 gün sonra yapılan AÖ1'de doğru hatırlanma ve kullanılma yüzdelerinde

araya giren zamanla %2.25 oranında düşüş gözlemlenmiştir. İlgili çekici konuları içeren metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin okumadan 2 gün sonra yapılan ölçüde (AÖ1) ilgi çekmeyen konuları içeren metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerden çok daha yüksek oranda (%20.59 daha fazla) hatırladıkları ve öğrenildikleri görülür.

Konular (+) iken öğrenme oranı AÖ1 ile yükselişe geçen sözcüklerin 1 hafta sonra yapılan AÖ2'de daha yüksek oranda hatırlandığı ve kullanıldığı görünür (%88.82). AÖ1 ile AÖ2 arasındaki artış %3.06'dır. Aynı artış grafiği Konular (-) iken AÖ2'de görünür. Bu artış oldukça yüksektir (%76.69). AÖ1 ile AÖ2 arasındaki artış %11.52'dir.

Hem (+) hem de (-) konuları içeren metinlerdeki sözcüklerin öğrenme-hatırlanma grafiğinde artış okumadan 3 hafta sonra yapılan AÖ3'te en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Geçen zamanla öğrenme miktarındaki artış kayda değerdir. (+) Konuların grafiğinin en yüksek noktası ile (-) Konuların grafiğinin en yüksek noktası arasında ise öğrenme oranları açısından farklılık dikkat çekicidir. Aradaki farklılık (%89.29 - %79.49 = % 9.80)' dir.

AÖ2 ile AÖ3'te sözcüklerin öğrenme-anımsama oranlarının yüksek çıkmasının nedenleri arasında öğrencilerin ölçme tipine alışmaları ve yeni bağlamlardaki ipuçlarından yararlanmalarından ve önceki testlerde verilen doğru yanıtların öğrenmeyi pekiştirici etkisi sayılabilir.

Okumadan 4-6 ay sonra yapılan son ölçmede Konular (+) ve (-) iken grafikte sözcüklerin hatırlanma oranlarında düşüş gözlenmiştir. Ancak ilgi çekici olmayan konuları içeren metinlerdeki sözcüklerin son testteki hatırlanma oranı düşerek %55.62 olmuştur. AÖ3 ile AÖ4'ün farkı (%79.49 - % 55.62 = % 23.87)'dir. 3 hafta sonra yapılan testte %79.49'u doğru hatırlanan sözcüklerin % 23.87'sinin 4-6 ay sonra yapılan testte unutulduğu görünmektedir.

İlgi çekici olan konuları içeren metinlerdeki sözcüklerin de 4-6 ay sonra yapılan son testte hatırlanma oranı düşmüştür. Okumadan 3 hafta sonra yapılan testte (AÖ3) %89.29'u hatırlanan ve doğru kullanılan sözcüklerin % 20.75'i 4-6 ay sonra unutulmuştur. AÖ4'teki veriler ilgi çekici konuları içeren metinlerdeki sözcüklerle sadece 1 kez karşılaşma sonunda sözcükleri öğrenme oranının %68.54 olduğunu göstermektedir. AÖ4'teki veriler ilgi çekici olmayan konuları içeren metinlerdeki sözcüklerle sadece 1 kez karşılaşma sonunda sözcükleri öğrenme oranının %55.62 olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. 13. Konu Temelinde AÖ4 Sonuçları

	AÖ4
Konular (+)	%68.54
Konular (-)	%55.62

Öğrencilerin ilgisini çeken ve çekmeyen konuların testlerine verilen doğru yanıtların yüzdeleri doğal yolla sözcük öğrenimiyle okunan metnin konusu arasında olumlu bir bağıntı olduğunu göstermektedir. İlgi çekici konuları içeren metinlerdeki sözcükler, ilgi çekici olmayan konuları içeren sözcüklerden daha iyi öğrenilmektedirler.

7.1.8. METİNLERİN DİL DÜZEYİYLE SÖZCÜK ÖĞRENİMİ

ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu bölümde metinlerin dil düzeyinin kolay/zor oluşuna ilişkin öğrenci görüşleri hazırlanan veriler tablosuna kaydedilmiştir. Bu bölümde, dil düzeyi öğrencilere göre kolay ya da zor olan metinlerdeki sözcükleri öğrenme oranları karşılaştırılıp yorumlanmıştır.

Bir metni okumayı bitirdikten sonra metnin diliyle ilgili öğrencilerden yorum yapmaları istendi. Metnin dilinin zorluk derecesiyle doğal yolla sözcük öğrenimi arasında bir bağlantı olup olmadığını araştırmak amacıyla bu veriler toplandı. Öğrencilerin cevaplarını standart hale getirmek için aşağıdaki yol izlendi:

- a) Metnin dili, dil bilgisi düzeyinize uygunsuzsa ve okuduğunuzda anlayabiliyorsanız “Dil (+)” yazınız.
- b) Metnin dili, dil bilgisi düzeyinizin üzerinde ise ve metni okurken anlamakta güçlük çekiyorsanız “Dil (-)” yazınız.

İlk olarak dili öğrencilerin dil bilgisi düzeylerine uygun metinlerdeki sözcüklerin yapılan tüm testlerdeki doğruluk değerleri ve yüzdeleri hesaplandı. Daha sonra öğrencilerin olumsuz görüş bildirdikleri, dili öğrencilerin dil bilgisi düzeylerinin üzerinde olan metinlerdeki sözcüklerin yapılan tüm testlerdeki doğruluk değerleri ve yüzdeleri hesaplandı.

Tablo 7. 14. Öğrencilere Göre Dil Düzeyi Normal ve Zor Olan Metinlerden

Sonra Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtlar

TYS		TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
6347	Dil (+)	5822	5552	5477	5689	5725	4435
618	Dil (-)	365	320	423	454	459	293

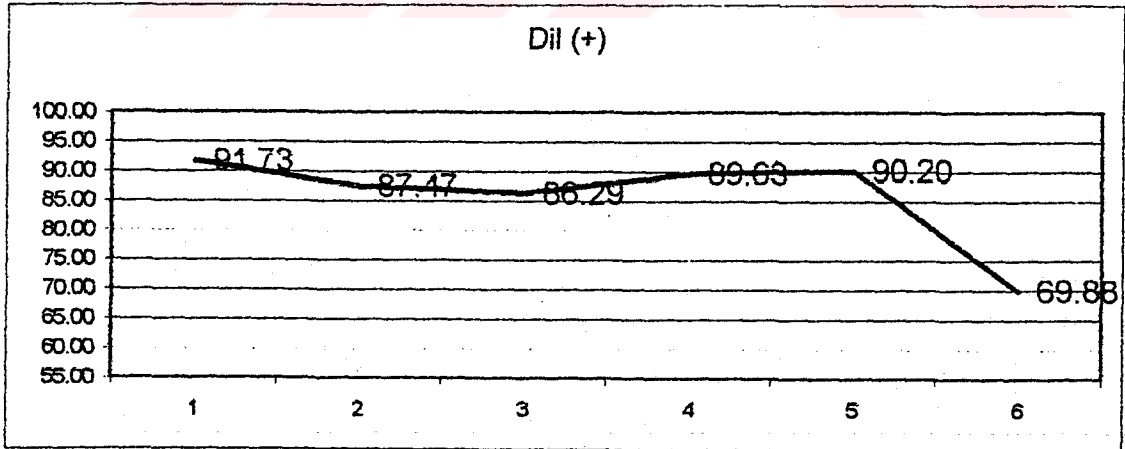
Tablo 7. 15. Öğrencilere Göre Dil Düzeyi Normal ve Zor Olan Metinlerden Sonra

Uygulanan Tüm Testlerdeki Doğru Yanıtların Yüzdeleri

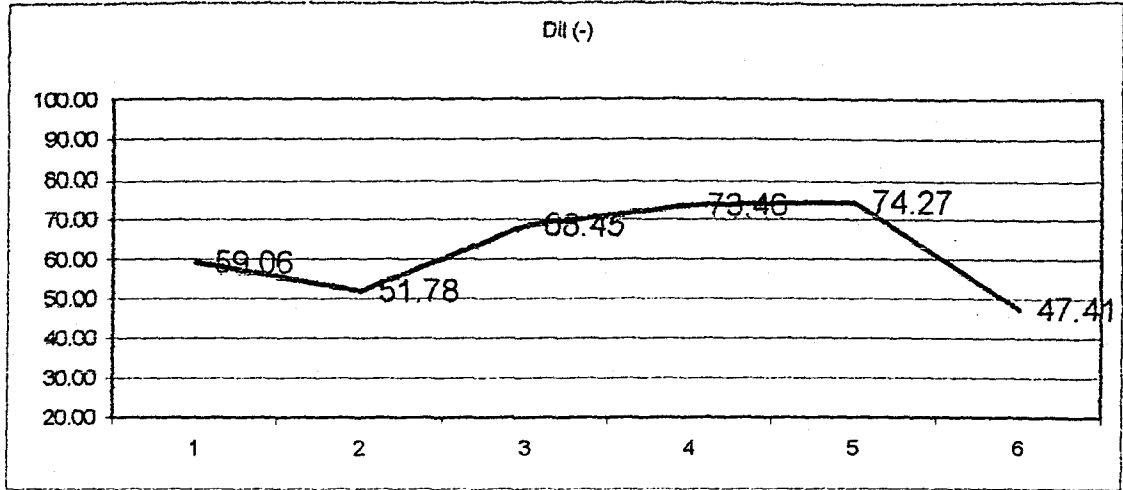
	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
Dil (+)	%91.73	%87.47	%86.29	%89.63	%90.20	%69.88
Dil (-)	%59.06	%51.78	%68.45	%73.46	%74.27	%47.41

Aşağıdaki iki grafikte öğrencilere göre dil düzeyi normal (grafik 13) ve zor (grafik 14) metinlerdeki sözcüklerin tüm testlerdeki doğru yanıtlanma yüzdeleri sunulmuştur. Öğrencilerin dil düzeyi normal metinlerdeki sözcükleri doğru tahmin, kullanma ve anımsama yüzdeleri Grafik 13'te sunulmuştur. Dil düzeyi zor metinlerdeki sözcükler doğru tahmin, kullanma ve anımsama yüzdeleri Grafik 14'te verilmiştir.

GRAFİK 7. 13.

GRAFİK 7. 14.

Dil düzeyi öğrenci için normal olan (Dil (+)) metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edildiği ilk ölçmede doğru tahmin yüzdesi % 91.73 gibi yüksek bir rakamken dil düzeyi öğrencinin dil düzeyinin üzerinde olan (Dil (-)) metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin ancak % 59.06'sı doğru tahmin edilmiştir. Metnin dili öğrenciye karmaşık ve anlaşılması zor geliyorsa metindeki bilinmeyen sözcükler çok daha düşük oranda (% 32.67 daha düşük) doğru tahmin edilmektedir.

Dil (+) ise bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesinin ardından başka bağlamlarda kullanılmasını içeren Uygulama Testinde (UT) doğru yanıt yüzdesinde düşüş olmuştur. Öğrenciler %91.73'ünü doğru tahmin ettikleri yeni sözcüklerden %87.47'sini doğru bağlamlarda kullanabilmişlerdir. Aynı durum Dil (-)'yken de geçerlidir. Metnin dili öğrencilere karmaşık gelmişse, %59.06'sını doğru tahmin edilen sözcüklerin Uygulama Testinde %51.78'ini doğru bağlamlarda kullanılmıştır. Metnin dili nasıl olursa olsun okumanın ardından uygulanan yeni sözcükleri başka bağlamlarda kullanabilme becerisinin ölçüldüğü Uygulama Testlerinde, Tahmin Testlerine oranla daha düşük sonuçlar elde edilmiştir. Anlamları

doğru tahmin edilen sözcüklerin bazılarının doğru bağlamalarda kullanılmadığı görülmektedir.

Deneme-içi Ölçmenin (TT ve UT) ardından yapılan öğrenme ve anımsamanın ölçüldüğü Art-Ölçmelere sırasıyla baktığımızda ilk ölçme okumadan 2 gün sonra yapılan Art-Ölçme 1 (AÖ1)'dir. Metinlerin dilinin zorluk-kolaylık derecesine göre AÖ1 doğruluk değerleri farklı görünmektedir. Dil (+) ise okumanın ardından geçen 2 günle birlikte yeni sözcüklerden çok az bir kısmı unutulmuştur. Grafik ilk teste göre (TT) düşüş göstermektedir. %87.47'si deneme-içi ölçmede doğru bağlamalarda kullanılan sözcükleri AÖ1'de doğru anımsama ve kullanma yüzdesi az bir gerilemeyle %86.29 olmuştur. Anlamları doğru tahmin edilen sözcüklerin %5.44'ü okumanın 2 gün ardından yapılan ilk art ölçmede unutulduğu ortadadır. Bunun aksine Dil (-) iken AÖ1'de yeni sözcüklerin öğrenme-hatırlanma yüzdelerinin hızlı bir şekilde arttığı görülür. %51.78'i Uygulama Testinde doğru bağlamalarda kullanılan sözcüklerin 2 gün sonra yapılan AÖ1'de doğru hatırlanma ve kullanılma yüzdelerinde araya giren zamana rağmen %16.67 oranında artış gözlemlenmiştir. Dili kolay olan metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerin okumadan 2 gün sonra yapılan ölçmede (AÖ1) dili karmaşık olan metinlerdeki bilinmeyen sözcüklerden çok daha yüksek oranda (%17.84 daha fazla) hatırlandıkları ve öğrenildikleri görülür.

Dil (+) iken yeni sözcükleri öğrenme-anımsama oranı AÖ1'de çok az bir oranda düşse de (%1.16) 1 hafta sonra yapılan AÖ2'de yeni sözcükleri öğrenme-anımsama oranının arttığı görülür (%89.63). AÖ1 ile AÖ2 arasındaki artış %3.34'tür.

Aynı artış grafiği Dil (-) iken AÖ2’de daha belirgindir (%73.46). AÖ1 ile AÖ2 arasındaki artış %5.01’dir.

Dili hem kolay hem de karmaşık olan metinlerdeki sözcüklerin öğrenme-hatırlanma grafiğinde artış okumadan 3 hafta sonra yapılan AÖ3’te en yüksek düzeyine ulaşmıştır. 3 hafta içinde tekrarlanan 5 test öğrenciler için yeni kelimelerin öğreniminde pekiştireç görevi görmüştür. Her testin sonunda öğrenciler doğru ve yanlış yanıtlarının geribildirimini aldıktan sonra bir sonraki testte yeni sözcükleri nasıl doğru bağlamlarda kullanacakları konusunda fikir sahibi olmuşlardır.

Geçen zamanla öğrenme miktarındaki artış kayda değerdir. Dil (+) grafiğinin en yüksek noktası ile Dil (-) grafiğinin en yüksek noktası arasında ise öğrenme oranları açısından farklılık dikkat çekicidir. Aradaki farklılık ($\%90.20 - \%74.27 = \%15.93$)’dir. Dili kolay olan metinlerdeki yeni sözcüklerin dili karmaşık olanlardakilere göre AÖ3’te çok daha iyi öğrenildiği ve hatırlandığı göze çarpar.

Okumadan 4-6 ay sonra yapılan son ölçmede Dil (+) ve (-) iken grafikte sözcüklerin hatırlanma oranlarında büyük düşüş gözlenmiştir. Ancak dili karmaşık olan metinlerdeki sözcüklerin son testteki öğrenme-hatırlanma oranı oldukça düşerek %47.41 olmuştur. AÖ3 ile AÖ4’ün farkı ($\%74.27 - \%47.41 = \%26.86$)’dir. 3 hafta sonra yapılan testte %74.27’si doğru hatırlanan sözcüklerin %26.86’sının 4-6 ay sonra yapılan testte unutulduğu görünmektedir. AÖ4’teki veriler dili karmaşık metinlerdeki sözcüklerle sadece 1 kez karşılaşma sonunda sözcükleri öğrenme oranının %47.41 olduğunu göstermektedir.

Dili kolay olan metinlerdeki sözcüklerin de 4-6 ay sonra yapılan son testte hatırlanma oranı düşmüştür. Okumadan 3 hafta sonra yapılan testte (AÖ3) % 90.20'si hatırlanan ve doğru kullanılan sözcüklerin % 20.32'si 4-6 ay sonra unutulmuştur. AÖ4'teki veriler dili kolay metinlerdeki sözcüklerle sadece 1 kez karşılaşma sonunda sözcükleri öğrenme oranının %69.88 olduğunu göstermektedir. Oysa ki dil düzeyi öğrencilere zor gelen metinlerdeki sözcüklerle sadece 1 kez karşılaşma sonunda sözcükleri öğrenme oranı %47.41'dir.

Tablo 7. 16. Dil Düzeyine Göre AÖ4 Sonuçları

	AÖ4
Dil (+)	%69.88
Dil (-)	%47.41

Öğrencilerin dil düzeylerine uygun veya dil düzeylerinin üzerindeki metinlerin testlerine verilen doğru yanıtların yüzdeleri doğal yolla sözcük öğrenimiyle okunan metnin dil düzeyinin kolaylığı/ karmaşıklığı arasında olumlu bir bağıntı olduğunu göstermektedir. Dili kolay metinlerdeki sözcükler, dili karmaşık metinlerdeki sözcüklerden daha iyi öğrenilmektedirler.

7.1.9. ANLAMLARI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLERİN TÜM TESTLERDEKİ DOĞRU YANITLANMA ORANLARI, YÜZDELERİ ve GRAFİKLERİ

Araştırmadan elde edilen verilerin Excel Programı'ndaki veri tablosuna baktığımızda öğrencilerin genelde anlamsal olarak birbirine yakın olan sözcükleri ya da benzer sözcüklerin türlerini karıştırdıkları ve bunun öğrenme-anımsama oranını

etkilediği görülmektedir. Anlamları birbirine yakın ya da sözcük türü bakımından birbirine benzer nitelikteki sözcüklerin verilerini ayrıntılı olarak incelediğimizde okumanın ardından yapılan ilk ölçmeden son ölçmeye kadar bu nitelikteki sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin etme, kullanma ve anımsama yüzdeleri birbirine yakın değerlerde çıkmaktadır. Özellikle bu nitelikteki sözcüklerin okumanın 4-6 ay ardından yapılan AÖ4'teki doğru kullanma ve anımsama değerleri okumanın 3 hafta ardından yapılan AÖ3'le karşılaştırılınca büyük bir düşüş göstermektedir. Tablo 7.17'de okumanın ardından yapılan testlerden elde edilen verilere dayanarak anlamları ve türleri birbiriyle karıştırılan sözcüklerin listesi sunulmuştur.

Tablo 7. 17. Anlamları ve Türleri Birbiriyle Karıştırılan Sözcükler

Metinler	Metinlerden Seçilen Sözcükler
1.Metin	convenience foods, junk foods
2.Metin	landmark, distance, measure,
3.Metin	stare at, violent, concentrate on, violence
4.Metin	encourage, challenge, admire, tolerate
5.Metin	suburban, suburb,
6.Metin	available, amazing
7.Metin	facilities, recreation, evidence, examine
8.Metin	hire, résumé, career, setting, manage
9.Metin	two-paycheck family, adoptive family, extended family, nuclear family, blended family, fall apart, decline,
10.Metin	herbicide, pesticide

Aşağıda anlamları ve türleri birbirine karıştırılan sözcüklerden bir küme örneklem olarak seçilmiştir. Bu sözcükler;

- a) facilities (özel bir hizmet için yapılmış tesis) – recreation (eğlence)
- b) violent (şiddetli)- violence (şiddet)

Tablo 7. 18. 'Facilities' ve 'Recreation' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen

Doğru Yanıtlar

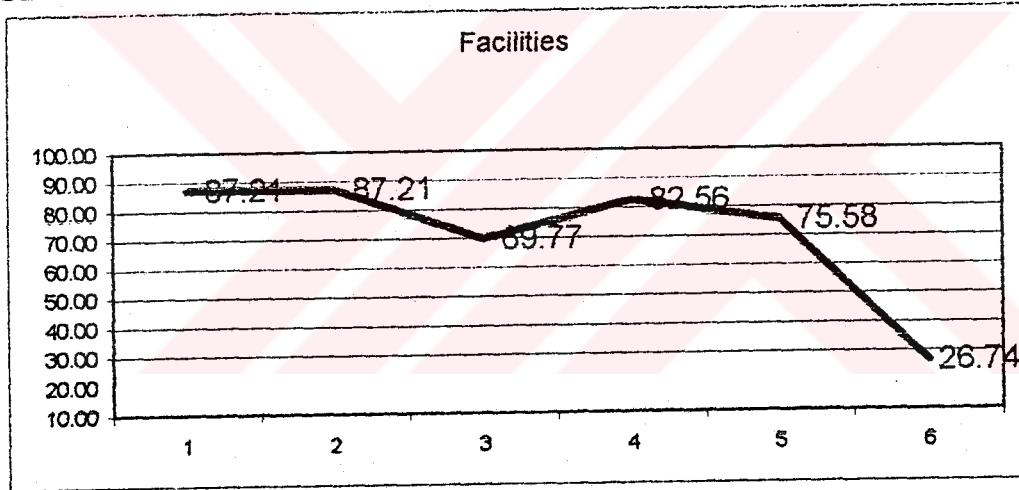
TYS		TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
86	facilities	75	75	60	71	65	23
86	recreation	75	75	58	72	66	25

Tablo 7. 19. 'Facilities' ve 'Recreation' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen

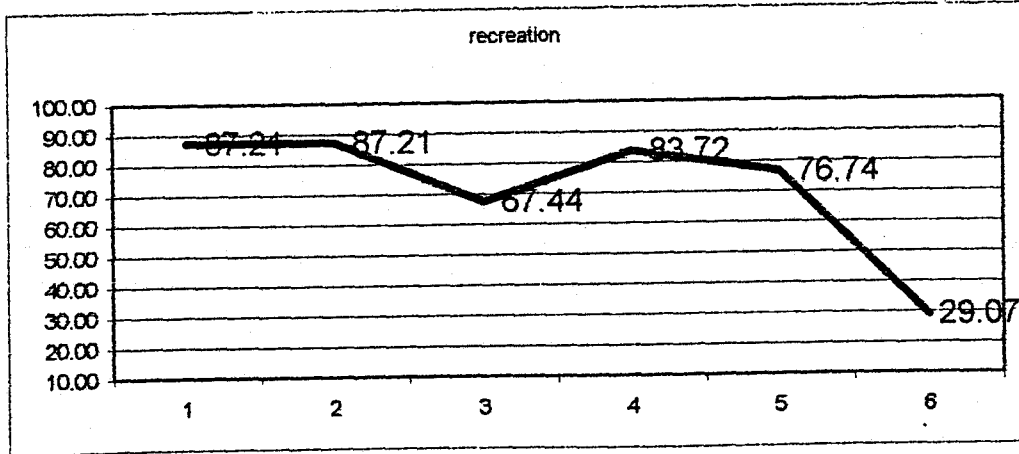
Doğru Yanıtların Yüzdeleri

	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
Facilities	%87.21	%87.21	%69.77	%82.56	%75.58	%26.74
Recreation	%87.21	%87.21	%67.44	%83.72	%76.74	%29.07

GRAFİK 7. 15.

GRAFİK 7. 16.

Araştırmaya katılan öğrencilerin birbirine en çok karıştırdıkları ve yanlış bağlamlarda kullandıkları sözcüklerden ikisi “facilities ve recreation”dur. “Bir Cinayet Öyküsü” adındaki 7.Metin’den seçilen bu sözcüklerin metin içindeki bağlamı aşağıda sunulmuştur.

“.....There were beautiful beaches and facilities for water sports and other recreation near his hotel.”

Yukarıdaki cümlede “facilities” sözcüğünün çoğul, “recreation” sözcüğünün ise tekil olması öğrenci için önemli bir ipucu niteliği taşımaktadır. Bu sözcüklerin bağlamları, anlamlarının birbirine yakın olması nedeniyle benzerdir. Bu benzerliği göstermek amacıyla aşağıda AÖ1’den alınan “facilities” ve “recreation” sözcüklerinin bağlamları sunulmuştur.

1. Kuleli Military High School seems to be a big school. But when you consider the number of students there, which is about 1500, it is not so big. It doesn't have many facilities. It has only one football pitch, one running track and two gymnasiums. Unfortunately it doesn't have a pool.
2. Jasmine Beach Hotel is a five-star hotel in Kemer. You can have great fun there because it provides you with a lot of recreation such as swimming, playing football, bungee jumping and dancing etc.

Çoğu öğrenci, bu sözcüklerin tekil-çoğul ayrımını fark edemediği için okumanın 2 gün ardından yapılan AÖ1’de bu sözcükleri ters bağlamlara yerleştirmişlerdir. Oysa ki öğrenciler, sözcüğün sadece anlamına değil de yapısına da odaklansalardı yanlış bağlamlarda kullanma olasılıkları ortadan kalkacaktı.

Bu sözcüklerin, tüm testlerdeki doğruluk yüzdeleri hemen hemen birbirinin aynıdır. Tüm öğrencilerin ortalama %70'inin her iki sözcüğün 4-6 ay sonra yapılan teste unuttukları ve yanlış bağlamlarda kullandıkları grafik 17 ve 18'de görülmektedir.

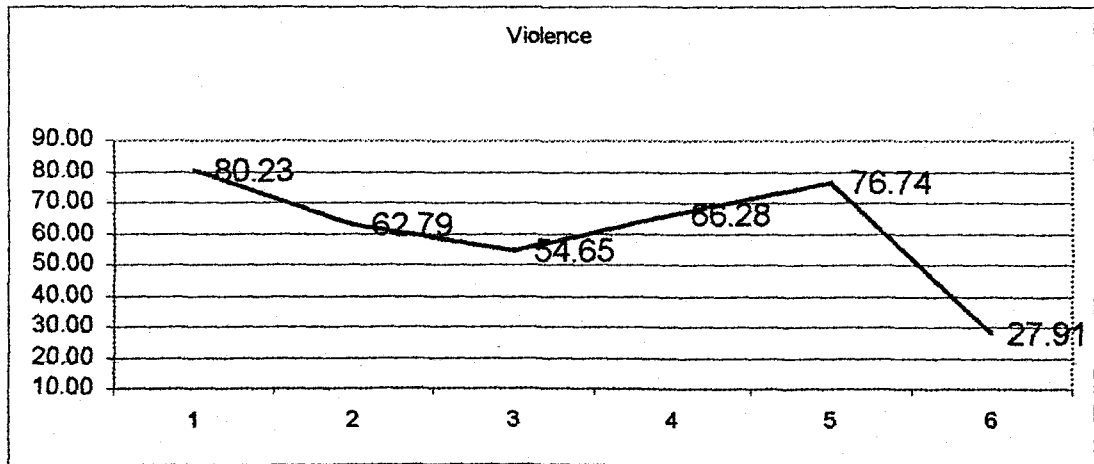
Tablo 7. 20. 'Violence' ve 'Violent' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtlar

TYS		TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
86	violence	69	54	47	57	66	24
86	violent	59	49	51	60	60	19

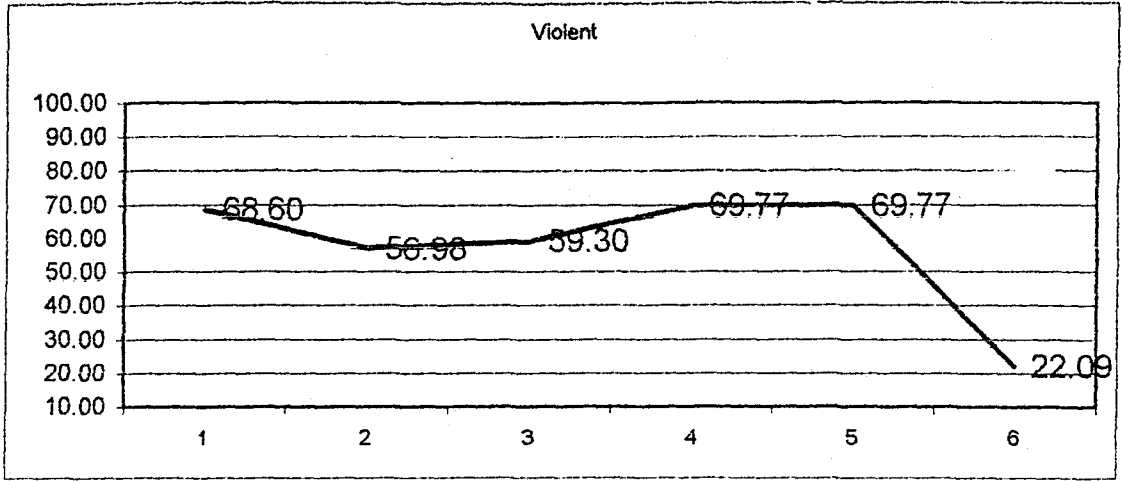
Tablo 7. 21. 'Violence' ve 'Violent' Sözcüklerine Tüm Testlerde Verilen Doğru Yanıtların Yüzdeleri

	TT	UT	AÖ1	AÖ2	AÖ3	AÖ4
Violence	%80.23	%62.79	%54.65	%66.28	%76.74	%27.91
Violent	%68.60	%56.98	%59.30	%69.77	%69.77	%22.09

GRAFİK 7. 17.

GRAFİK 7. 18.

Araştırmaya katılan öğrencilerin birbirine en çok karıştırdıkları ve yanlış bağlamlarda kullandıkları sözcüklere başka bir örnek de “violent ve violence”dir. Bu sözcüklerin tanıma-öğrenme-anımsama grafikleri birbirine paraleldir. Öğrencilerin bu sözcükleri ters bağlamlarda kullanmaları hem anlam hem de tür olarak (sıfat – isim) sözcükleri ayırt edememelerinden kaynaklanmaktadır. “Televizyon ve Hayatımızdaki Etkileri” adındaki 3.Metin’den seçilen bu sözcüklerin metin içindeki bağlamı aşağıda sunulmuştur.

“.....That child might begin to believe there is nothing strange about fights, killings, and other kinds of violence. Many studies show that people become more violent after certain programs. They may even do the things that they saw in a violent show.”

Yukarıdaki cümlede “violence” sözcüğünün anlamını tahmin etmeye yarayacak bağlam ipuçları vardır, “Violent” sözcüğünün de bir isimden önce gelip ismi (show) nitelemesi sözcüğün türünün sıfat olduğunu gösterir. Sözcüklerin bu özellikleri

öğrenciler için önemli ipucu niteliği taşımaktadır. Aşağıda bu sözcüklerin AÖ2'deki bağlamları yer almaktadır.

1. The city has been destroyed by a violent storm which blew at 150 km / h. The buildings, harbour and parks are ruins now.
2. I hate some action films because they include some scenes of murder, death, violence, and terror.

Çoğu öğrenci, bu sözcüklerin sıfat- isim ayrımını fark edemediği için okumanın 1 hafta ardından yapılan AÖ2'de bu sözcükleri ters bağlamlara yerleştirmişlerdir. Oysa ki öğrenciler, sözcüğün sadece anlamına değil de yapısına da odaklansalardı yanlış bağlamlarda kullanma olasılıkları ortadan kalkacaktı.

İki sözcüğe tüm ölçmelerde verilen yanıtlara baktığımızda “violence” sözcüğünün “violent”tan daha yüksek oranda doğru tahmin edildiği görülür. Ancak bu sözcüklerin yeni bir bağlamda kullanılmasının ölçüldüğü uygulama testi verileri sözcüklerin doğru kullanılma yüzdelerinde önemli bir düşüş olduğunu gösterir. Öğrencilerin %56.98'i “violent” sözcüğünü doğru kullanırken bu oran “violence” için %62.79'dur.

AÖ2, AÖ3'te bu sözcüklerin doğru kullanılma ve hatırlanma yüzdeleri az da olsa artmıştır. Ancak 4-6 ay sonra yapılan son ölçmede (AÖ4) her iki sözcüğün birbiriyle karıştırıldığı ve hatırlanma oranlarının çok düştüğü ortadadır. Öğrencilerin ortalama %75'i son ölçmede her iki sözcüğü de ters bağlamlarda kullanmışlardır. Bu yüzde, her iki sözcüğün de tam olarak birbirinden ayırt edilemediğini, araya giren uzun süre içinde sözcüklerin anlamlarının unutulduğunu göstermektedir.

8. SONUÇ

Bu çalışmada, Kuleli Askeri Lisesi Hazırlık Sınıfı'nın 4 kısmında 86 öğrenciyle 6 ay boyunca (Mart-Eylül 2003) yürütülen okuma ediminde bağlam ipuçlarının sözcük edinimine etkisi araştırılmıştır. Öğrencilere 10 okuma metni belli bir plana göre verilmiş ve metinlerin içinde önceden seçilen toplam 81 sözcüğün anlamının tahmin edilmesi, başka bağlamlarda kullanılması, anımsanması gibi doğal yolla sözcük ediniminin bileşenleri tek tek ve planlı bir şekilde ölçme araçlarıyla (eşleştirme ve boşluk doldurma testleri) ile ölçülmüştür. Okuma öncesi ve sonrası olmak üzere toplam 70 test uygulanmıştır.

Bu çalışmada 'bir sözcüğü bilme' kavramı tüm yönleriyle ölçülmemiştir. Yıllardan beri çeşitli araştırmacılar tarafından bir sözcüğü bilmek sözcüğün en az yedi-sekiz özelliğini bilmeye eşdeğer tutulmuştur. Ancak bir araştırmayla sözcük bilgisinin her yönünü değerlendirmek zordur ve uygulama açısından elverişsizdir. Bu yüzden araştırma alanı iki ölçütle sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada bir sözcüğü bilmek a) anadildeki anlamını bilmeye ve b) sözcüğü başka bağlamlarda doğru kullanabilmeye işaret eder. Sözcük bilgisinin hem algısal hem de uygulamaya yönelik alanları araştırılmıştır.

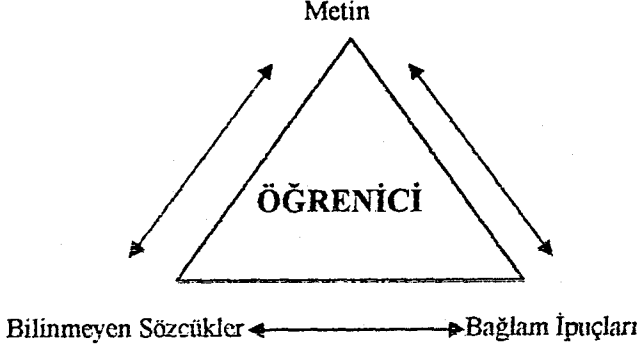
Öğrencilerin okuma sırasında sadece bir kez karşılaştıkları bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme (%88.82), başka bağlamlarda kullanma (%84.31), anımsamada oldukça yüksek sonuçlar elde edilmiştir. Anımsama testleri her bir metin için okumanın 2 gün, 1 hafta, 3 hafta ve 4-6 ay ardından yapılmıştır. Tüm sözcükler için genel değerler incelendiğinde okumadan 2 gün sonra yapılan ölçüme sözcüklerin

%84.71'i, 1 hafta sonra %88.20'si, 3 hafta sonra %88.79'u ve 4-6 ay sonra %67.89'u doğru anımsanmıştır.

Doğal yolla sözcük edinimini alanında daha önce yapılan araştırmalarla (örneğin Nagy vd., 1985; Jenkins vd., 1984; Elivian, 1938; Ames, 1966) karşılaştırıldığında bu araştırmada sözcük ediniminin her bir basamağında (kestirim, kullanma ve anımsama) daha yüksek sonuçlar elde edilmiştir. Bunun nedenleri;

- a. Bilinmeyen sözcüklerle karşılaştıklarında öğrencilerin ne yapmaları gerektiğinin anlatıldığı beş ders süren ön-eğitimin öğrenciler açısından oldukça yararlı olması
- b. Okulun askeri bir okul olması nedeniyle öğrencilerin eğitim-öğretim yılının başından itibaren sıkı bir çalışma disiplini içinde olmaları
- c. Öğrencilerin sözcük öğrenimine karşı ilgili tutumları ve yüksek güdülenmişlik düzeyleri
- d. Seçilen sözcüklerin metni anlamada kilit rol oynaması
- e. Öğrencilerin metin düzeyinde bir anlam üretebilmek için bağlam ipuçlarından harekete ederek bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını kestirmeye çalışmaları
- f. Öğrencilerin okudukları metinlerin konularıyla ilgili genel kültürlerinin ve dilsel bilgilerinin olması
- g. Metinlerin çoğunlukla ilgi çekici olması ve bunun yeni sözcükleri öğrenmeye karşı ilgiyi arttırması
- h. Metinlerin dilinin çoğu öğrencilerin yabancı dil düzeyine uygun olması
- i. Okuma parçalarının yeni sözcüğün anlamını çıkarmaya yetecek düzeyde bağlam ipucu içermesi olarak görülebilir.

Araştırmadan elde edilen verilerden sözcük öğreniminde en temel etkenler olan metnin, bilinmeyen sözcüklerin ve bağlam ipuçlarının birbiriyle etkileşim halinde oldukları görülür.

Bu etkileşimin merkezinde öğrenici yer almaktadır. Verimli ve etkili bir sözcük öğrenimi için seçilen metnin konusu, dili, metindeki bağlam ipuçlarının varlığı, metindeki bilinmeyen sözcüklerin sayısı ve metni anlamadaki etkisi oldukça önemlidir. Bu etkileşimin merkezinde duran öğrencinin sözcük öğrenimine karşı tutumu, bilgi birikimi, sözvarlığının boyutu, dilsel bilgisi etkili bir sözcük öğrenimi için önemli etkenleri oluşturmaktadır. Üçgenin merkezindeki dilsel açıdan donanımlı öğrenci için yukarıda sayılan tüm özelliklerin olumlu bir etkileşim içinde olmaları doğal yolla sözcük öğrenimini kolaylaştırır ve sistemli bir çalışmayla çok sayıda sözcük öğrenilebilir.

Araştırmada 10 metinden seçilen 81 sözcüğün doğrudan bilinmeyen sözcük sınıfına alınması bu sözcüklerin 86 öğrenci tarafından önceden bilinmediğini garanti etmeyeceği için okumadan önce ön-test yaparak önceden bilinen ve bilinmeyen sözcükleri ayırt etme gereksinimi doğmuştur. Tüm ön-test sonuçlarına baktığımızda seçilen sözcüklerin % 76'sının önceden bilinmediğinin bulunması sözcüklerin amaca uygun seçildiğini göstermektedir. Bir sözcüğün bilinmesi kavramını iki boyuttan

(sözcüğün anlamını bilmek ve başka bağlamlarda doğru kullanabilmek) ayrıntılı olarak incelediğimizde öğrencilerin bildiklerini bildirdikleri ve ön-testte belirlenen sözcükleri gerçekten bilip bilmedikleri de araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar önceden bilinen sözcüklerin %100'e yakın bir oranda doğru tahmin edildiğini ve kullanıldığını göstermektedir.

Okumadan önce bilinmeyen sözcüklerin tüm testlerdeki doğruluk değerleri metin içinde sadece bir kez karşılaşılan sözcüklerin anlamlarını doğru tahmin yüzdesinin sözcükleri doğru kullanma yüzdesinden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu da tüm öğrencilerin tahmin etme sürecinden uygulama sürecine hemen geçemediklerini ortaya koymuştur. Okuma sonrası uygulanan Tanıma Testi'nden Art-Ölçme 3'e kadar geçen 3 hafta içinde sözcükleri doğru kullanma ve anımsama yüzdesinin azar azar arttığını ve 3 hafta sonunda en yüksek değerine ulaştığını görürüz. Ancak 4-6 ay sonra uygulanan Art-Ölçme 4 'ten elde edilen verilerden birbirine yakın zamanlarda yapılan ölçmelerin sözcük öğrenimine katkıda bulunduğunu fakat araya giren uzun zamanın test sıklığının düşmesiyle birlikte sözcüklerin önemli bir kısmının unutulmasına yol açtığı sonucuna varırız.

Metin bazında yapılan incelemede öğrencilerin ilgilerini çeken metinlerdeki sözcükleri, ilgilerini çekmeyen metinlerdeki sözcüklere oranla çok daha iyi öğrenmeleri dikkat çekicidir. Öğrencilerin ilgilerini çeken ve çekmeyen konuların testlerine verilen doğru yanıtların yüzdeleri doğal yolla sözcük öğrenimiyle okunan metnin konusu arasında olumlu bir bağıntı olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin dil düzeylerine uygun veya dil düzeylerinin üzerindeki metnin testlerine verilen doğru yanıtların yüzdeleri doğal yolla sözcük öğrenimiyle okunan metnin dil düzeyinin kolaylığı / karmaşıklığı arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Dili kolay metinlerdeki sözcükler, dili karmaşık metinlerdeki sözcüklerden daha iyi öğrenilmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin sözcüklerini arttırmaları yabancı dilde etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayacaktır. Sözcüklerini geliştirme yollarını iyi bilen planlı çalışan öğrenciler yabancı dilde yeni sözcükleri kolaylıkla öğrenebilirler. Sözcüklerini geliştirmede okuma edimi de oldukça önemli bir role sahiptir. Okumanın yeni sözcükleri edinmenin ana öğelerinden biridir. Öğrencilerin sözcüklerini etkili bir şekilde geliştirmeleri için önemli bir koşul da sözcük eşik düzeyine (bkz. bölüm 5.2.1.1.) ulaşmaktır. Sözcük bilgisi az olan öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmak için bağlamsal bilgilerinin az oluşu ve geniş bir sözcüklerinin olmayışı nedeniyle bağlamdan daha az sözcük öğrenirler. Sözcük eşik düzeyine ulaşan öğrenciler okuma parçalarındaki sözcüklerin çoğunu bildikleri için bilinmeyen sözcüklerle karşılaştıklarında metindeki bağlam ipuçlarından etkili bir şekilde yararlanabilirler. Ayrıca okunan metnin konusu ve dil düzeyi de sözcük öğrenimini etkilemektedir. Öğrencinin okumak için ilgisini çeken ve dil düzeyine uygun metinleri seçmesi sözcük öğrenimini kolay hale getirecektir.

9. SINIRLILIKLAR

Bu araştırmada bir sözcüğün bilinmesi kavramı sözcüğün anadildeki anlamını bilme ve sözcüğü başka bağlamlarda doğru kullanabilme ölçütleriyle sınırlandırılmıştır. Oysa ki sözcük bilgisinin bundan başka yönleri de vardır. Ancak sözcük bilgisinin her yönünü değerlendirmek zordur ve uygulama açısından elverişsizdir.

İkinci sınırlılık bilinmeyen sözcük sayısı ile ilgilidir. Her bir öğrencinin okuduğu 10 metinde bilmediği sözcük birbirinden farklı ve sayısı da değişken olması olasıdır. Ancak her bir öğrencinin bilmediği sözcüğe göre ölçme aracı hazırlamak ve bunu uygulamak sınırlı zamanda yapılması oldukça zordur. Bu nedenle önceden bazı sözcükler seçilmiş, bu sözcüklerin bilinirliği / bilinmezliği önceden ölçülmüş ve ölçme bu temelde tasarlanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin bilinmeyen sözcüklerin anlamını okuma sırasında ne ölçüde doğru tahmin ettikleri, başka bağlamlarda ne ölçüde doğru kullandıkları ve okumanın ardından geçen zamanla birlikte bu sözcüklerin yüzde kaçını anımsadıkları betimlenmiştir. Oysa ki bilinmeyen sözcükleri tahmin etme, kullanma ve anımsama gibi süreçler sırasında zihinde gerçekleşen işlemlerin ayrıntılı olarak incelenememiştir.

Diğer bir sınırlılık da bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etme sürecinde ölçme kolaylığı açısından ve öğrencilerin İngilizce bilgisinden dolayı bilinmeyen sözcüklerin Türkçe anlamları karışık olarak yer almasıdır. Tahmin testi çoktan seçmeli olarak uygulanmıştır. Aynı koşullarda bilinmeyen sözcüklerin karşısında yabancı

dildeki anlamları karışık olarak verilebilirdi ya da bilinmeyen sözcüklerin anlamları hiç verilmeyip öğrencilerden sözcüklerin anlamlarına ilişkin tahminlerini yazmaları istenebilirdi. Sözcüklerin anlamlarının tahmininin iki ya da üç farklı şekilde ölçülmesi araştırmayı değişik sonuçlara götürebilir.

Sonuç olarak araştırmanın yapıldığı 6 aylık süreyi ve 86 öğrenciden oluşan denek kitlesini düşündüğümüzde araştırma ölçmeyi amaçladığı doğal yolla sözcük öğreniminin her bir basamağını (kestirim, kullanma ve anımsama) planlı olarak ölçmüştür. Bundan sonra yapılacak benzer araştırmalarda yukarıda sayılan sınırlıkların giderilmesine çalışılabilir.

10. EKLER

EK-1 Bağlam ipuçlarının öğretimi için hazırlanan kitapçık

BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERLE NASIL BAŞA ÇIKARIRIZ ?

Değerli Öğrenciler,

Yabancı dilde bir metni okurken ya da dinlerken bilinmeyen sözcüklerle karşılaşsınız. Okuduğumuz metindeki yeni sözcüklerin çokluğu yüzünden ne yapacağınızı şaşırabilir ve aklınıza şu soru gelebilir: “ Kitap okurken bilmediğim birçok sözcüğe rastlıyorum. Yeni sözcüklerle nasıl başa çıkacağımı bilmiyorum. Her gördüğüm yeni sözcük için okumayı bırakıp sözlüğe baktığımda okuma zevkim kaçıyor ve aklım karışıyor. Bu konuda ne yapabilirim ?” Yaygın olarak akla gelen bu soruya verilecek cevap okuma akışını bozmadan, her karşılaşılan yeni sözcükte sözlüğe başvurmadan okuduğumuz metinde yer alan ipuçlarını kullanarak yeni sözcüğün anlamını bulmaya çalışmaktır. Ancak metindeki bağlam ipuçlarını iyi kullanabilmek için bu kitabı dikkatlice okumalısınız. Bazı ipuçları okuyucular tarafından doğal olarak bilinmekteyse de metinlerde geçen tüm ipucu türlerini tanımakta yarar vardır. Bağlam ipuçlarını kullanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamını doğru çıkarabilmek için okuduğumuz metnin konusuyla ilgili bilgi birikimimizden en üst seviyede yararlanmalıyız.

Sözcük bilgisini arttırmanın en etkili yollarından biri de okumadır. Okurken pek çok bilinmeyen sözcükle karşılaşsınız. Yukarıda akla gelen sorulara cevap bulabilmek okuduğunuz metindeki bağlam ipuçlarını doğru kullanmanıza, sözlüğe nerede ve ne zaman başvuracağınızı doğru bilmenize bağlıdır. Unutulmamalıdır ki bir dili etkili kullanabilmede ve okuduğunu anlayabilmede sözcük dağarcığının önemi büyüktür. Herhangi bir düzeydeki bir metni anlayabilmek için okuyucuların metindeki sözcüklerin %95’ini bilmeleri gerekir (Hirsh ve Nation, 1992). Laufer (1996)’ ya göre bağlam ipuçlarını kullanarak yeni sözcüklerini anlamını tahmin etme stratejilerini başarıyla kullanabilmek için belirli bir düzeyde sözcük bilgisi ve dil hakimiyeti esastır. Bu bakımdan yaygın okuma geniş bir sözcük dağarcığı oluşturmak için iyi bir araçtır (Krashen, 1989).

Görüldüğü üzere yeni sözcükleri öğrenebilmek için öncelikli olarak bol bol okumak gereklidir. Sözcük dağarcığımızı okuyarak genişlettikçe yeni okuyacağımız metinlerdeki bağlam ipuçlarından daha iyi yararlanabilir ve bilinmeyen sözcüklerle de daha kolay başa çıkabiliriz. Okuma ve sözcük edinimi etkileşimli bir süreçtir.

BAĞLAM İPUÇLARI YARDIMIYLA BİLİNMEYEN SÖZCÜKLERİN ANLAMLARI NASIL BULUNUR ?

İngilizce bir metin okurken yeni sözcüklerle karşılaşırız. Karşılaştığımız her yeni sözcüğün anlamına okumayı keserek sözlükten bakmamıza gerek yoktur. Bir okuma metninde yer alan bizim için yeni sözcüklerin anlamlarının okuma hızımızı kesmeden çıkarılması için aşağıdaki adımları dikkatlice okuyun ve uygulamaya çalışın.

- 1. Adım** Bağlamdan yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeye çalışın. Bağlam yeni sözcüğün çevresindeki sözcükler bütünüdür. Başka bir deyişle, bağlam bir sözcüğün içinde yer aldığı cümle ya da paragraftır. Bağlamı kullanma bilinmeyen bir sözcüğün anlamını çıkarmak için bir metindeki anahtar sözcükleri kullanma anlamına gelir.
- 2. Adım** Bilinmeyen sözcüğün anlamını tahmin edebiliyorsanız, sözlük kullanmayın. Bilinmeyen bir sözcüğün anlamını bağlamdan çıkarmak sözlük kullanmak için okumayı kesmekten iyidir çünkü bu yöntemle okuma akışı bozulmaz. Okuma akışı bozulmadığı için okumaya konsantrasyonunuz da bozulmaz. Okuduklarınızı daha rahat anlarsınız.
- 3. Adım** Bazen bağlam öyle sınırlıdır (metin kısadır ve metinde pek çok yeni kelime vardır) ki bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin edemezsiniz. Bu durumda ne yapmanız gerekir? Bilinmeyen sözcüğün ne kadar önemli olduğuna karar verin.
- 4. Adım** Eğer sözcük metindeki anlamı etkileyecek kadar önemli değilse, sözcüğü es geçin. Okumaya devam edin.
- 5. Adım** Ancak o sözcük olmadan paragraftaki ya da cümledeki anlam çıkarılamıyorsa, sözlüğe başvurabilirsiniz.

METİNLERDEKİ BAĞLAM İPUÇLARI

Bağlam ipuçları, bir cümledeki bilinmeyen bir sözcüğün anlamını bulmanıza yardımcı olan sözcükler ve ifadelerdir. Bağlam ipuçları, bir metinde farklı şekillerde yer alırlar. Aşağıdaki tabloda bağlam ipuçlarının türleri, gösterimi ve örnekler sunulmuştur. Tabloyu dikkatli inceleyiniz.

BAĞLAM İPUÇLARININ TÜRLERİ

Tablo1

http://www.montgomerycollege.edu/faculty/~steuben/public_html/vocabularycontext.htm

28.11.2002

Bağlam İpucunun Türü	Tanımı	Gösterimi	Örnekler
1 Zıt Anımlı Bağlam İpucu	Bazen metinde bilinmeyen sözcüklerin zıt anlamı kullanılırken anlam olarak genel bir zıtlık da bağlamda sunulabilir.	but, in contrast, however, instead of, unlike, yet	Unlike his quiet and low key family, Brad is garrulous.
2 Tanımlama İpucu	Özellikle bilimsel veya teknik yazılarda en yaygın kullanılan ipuçları arasındadır. Genellikle yazar bilinmeyen sözcükten hemen önce ya da sonra tanım verir. Bazen tire ya da virgül gibi noktalama işaretleri tanımlama ipucunu sunar.	is defined as, means, the term, [a term in boldface or italics] set off with commas	Sedentary individuals, people who are not very active, often have diminished health.
3 Genel Kültür	En yaygın bağlam ipucudur. Okuyucu, anlamı bilgi birikiminden, sağduyusundan veya mantığıyla çıkarabilir.	the information may be something basically familiar to you	Lourdes is always sucking up to the boss, even in front of others. That sycophant just doesn't care what others think of her behavior.
4 Eş Anımlı-Yakın Anımlı Sözcükler ya da Yeniden İfadeye Dayalı İpucu	Yazar, zor sözcüklerin anlamlarını vermek için farklı sözcükleri, söz kalıplarını ya da cümleleri metne koyabilir.	in other word, that is, also known as, sometimes called, or	The dromedary, commonly called a camel, stores fat in its hump.
5 Örnekler	Örnekler bilinmeyen bir sözcüğün anlamını çözmeye yardım eder. Yazarlar sık sık örnekleri bilinmeyen sözcüğün anlamını ayrıntılarıyla göstermek için kullanırlar.	Such as, like, for example, for instance,	By and large, businesses can make profits only by producing goods and services that people want to buy: autos, houses, dry cleaning, air travel, pet food, etc.
6 Bilinmeyen Sözcüğün Çevresindeki Sözcükler	Eğer yukarıda belirtilen ipuçlarına rastlamazsanız, bilinmeyen sözcüğün etrafındaki sözcüklere bakıp tahminde bulunabilirsiniz.		In Istanbul on Friday evening, most streets are very crowded, so Mr. Ak came home late because he was trapped in traffic.
7 Resimler	Bir Çin atasözü "Bir resim binlerce sözcükten daha değerlidir" der. Resimler yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin etmenize yardımcı olurlar.		
8 Sözcüğün Türü ve Bölümleri	Sözcüğün ekleri, kökü ile ilgili bilginiz anlamına ilişkin ipucu verecektir.	Önek, Sonek, Sözcük kökü	Im-possible, dis-able develop-ment, enjoy-ment

ÖRNEKLERLE AÇIKLAMALI BAĞLAM İPUÇLARININ TÜRLERİ

1. ZIT ANLAMLI BAĞLAM İPUCU

Zıtlık ve karşılaştırma bilinmeyen bir sözcüğün anlamını bulmaya yardımcı olabilir. Bilinmeyen bir sözcüğe zıt anlamlı bir sözcük ya da ifade kullanılarak o sözcüğün anlamı yazar tarafından belirgin hale getirilebilir. Bilinmeyen sözcüğe zıt anlamlı bir sözcüğün ya da ifadenin kullanıldığını bazı anahtar sözcüklerle (bağlaçlar) anlayabiliriz. Aşağıdaki 'anahtar sözcük' kutusunda zıtlığı gösteren bağlaçlar sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

But, instead of, even though, in contrast to
yet, in spite of, although, as opposed to
Unlike, despite, however, on the other hand
Whereas, like or as (for comparisons)

- Example: bilinmeyen sözcük işaret sözcük zıtlık ipucu
- 1) Mark is overbearing when it comes to competition, but in social situations, he is willing to let someone else act as leader.
- 2) Altı çizili sözcüğün anlamı nedir ?

Although Dara and Vipa are very close friends but they are very different.

Sue spends a lot of money whereas Vipa loves to economize.

- a) spend more money b) save money
- c) buy things more than before d) keep things in a safe place

Alıştırma: Soru kökündeki altı çizili sözcüklerin anlamına en yakın seçeneği işaretleyiniz.

- Ladda was promoted to be the chief secretary of the manager of the company, whereas her colleague, Somechai, was penalized.
a. promoted b. punished c. exiled d. rewarded
- Although small pox has almost been eradicated, Malaria is prevalent in Kanchanaburee, Thailand. A policeman just died from the PF (Plasmodium Falsiparum) malaria last month.
a. destroyed completely b. common found c. emerged d. grown
- The plane is scheduled to leave for Phuket at 7:00 am but the plane departure has been put off for two hours. That is to say, it will leave at 9:00 am instead.
a. retarded b. stopped c. postponed d. cancelled

2. TANIMLAMA İPUCU

A) **Tanımlama:** Özellikle bilimsel ya da teknik yazılarda en yaygın kullanılan ipucu türüdür. Bilinmeyen sözcüğün tanımı yazar tarafından sözcükten önce ya da sonra verilip anlam belirgin hale sokulur.

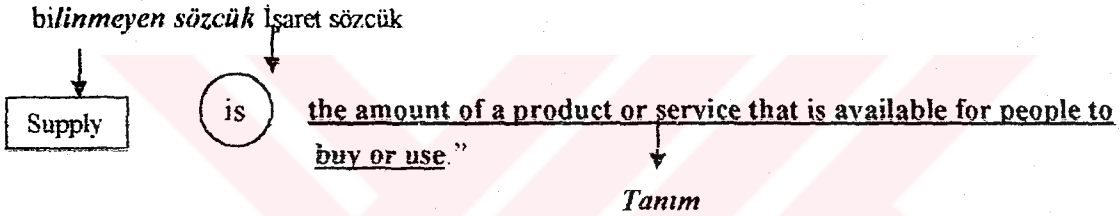
Örnek 1 Coronary occlusion often results from a disease called atherosclerosis in which fatty substances containing large amounts of cholesterol are deposited in the walls of arteries.

Bazen yeni sözcüğün anlamı bir cümle içinde verilir.

Example 2: The context is the words around a new vocabulary item.

('Context' ne anlama gelir ? 'Context', the words around a new vocabulary item' dir.)

Example 3: "A term that we often use when we talk about business is "supply and demand".

Example 4: The time of the year when days and nights are the same length all over the earth is called the equinox.

B) **Noktalama İşaretleri:** Tanımlama ipucu olarak noktalama işaretleri de kullanılır. Noktalama işaretleri bilinmeyen sözcüklerin anlamını göstermede aracı konumundadırlar. Yazar okuyucu tarafından bilinmediğini varsaydığı sözcüklerin ardından yeni noktalama işaretlerini kullanır. Noktalama işaretlerini bilinmeyen sözcüğün anlamını açıklayan basit kelimeler izler. Noktalama işaretleri aşağıdaki kutuda sunulmuştur.

Noktalama İşaretleri

, commas

, , appositive

() parentheses

? ? dashes

; semicolon

: colon

Örnekler:

a. This company does business globally (internationally).

b. It's a highly successful enterprise- business- in our country.

- c. They brought an odd number (1, 3, 5, 7) of flowers.
d. He greeted the other man who had higher status – social position.
e. The typical North American diet now includes food from many different countries, ethnic foods.

3. GENEL KÜLTÜR

Metinde geçen yeni sözcüklerin anlamı metne dayalı genel kültür bilgimizden çıkarılabilir. Sözcüğün türüne (sıfat, isim, fiil) bakılarak tahmin yürütmek olasıdır.

Örnek 1: Some attention-hungry movie stars revel in being the object of tabloid gossip.

Alıştırma Soru kökündeki altı çizili sözcüklerin anlamına en yakın seçeneği işaretleyiniz.

1. Most Thais are Buddhists and they usually make merit by giving donations, listening to sermons, giving food, and meditating on religious days.
a. do good things b. work hard
2. Thailand has never been under the yoke of any other country. We are proud to have our own language, culture and tradition.
a. independent b. ruled by

4. EŞANLAMLI- YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER ve YENİDEN İFADEYE DAYALI İPUCU

Yazar, okuyucu için yeni olabileceğini tahmin ettiği sözcüklerin anlamlarını eşanlamlı ya da yakın anlamli sözcüklerle gösterebilir ya da yeni sözcüğün yer aldığı cümleyi yeniden farklı bir şekilde ifade edebilir. Bunu takip eden okuyucu sözcüğün anlamını kolaylıkla bulabilir. Aşağıdaki kutuda bilinmeyen sözcüklerin anlamının bulunmasına yardım edecek ipuçları sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler		
Or	in other words	
that is to say	i.e.	that is

Örnek:

- 1) The surface of Africa consists mainly of plateaus, or large flat areas, although these occur at different levels.

Bilinmeyen sözcük= plateaus İşaret sözcük = or Anlam = *large flat areas*

- 2) The government regulates, - that is, controls- the amount of education that people receive.

Bilinmeyen sözcük = regulate İşaret sözcük = that is Anlam = *control*

Akırtırma: İşaret sözcükleri ipucu olarak kullanarak altı çizili sözcüklerin anlamını bulunuz. İşaret sözcükleri daire içine alın ve boşluğa sözcüğün anlamını yazın.

1. According to Indian custom, a great dowry of money and objects is given to the bridegroom, in other words, it is a dot.

dot = _____

2. There are several types of aerosol cans. Simple ones contain a liquefied gas, called the propellant, in which material is dissolved, i.e., melt.

dissolved = _____

3. Our youth nowadays should not engage in intoxicating things such as alcohol, cigarettes, and tranquilizers, that is to say, they should not ingest them.

engage = _____

4. ÖRNEKLER

Bir sözcüğün anlamı örnekler yoluyla açıklanabilir. Sözcüğün anlamını gösterecek örneklerin kullanımını işaret eden sözcükler aşağıdaki kutuda gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler

such as
Like
for example, ...
for instance
is / are

Örnek 1) Among lizards, the marine iguana looks like a little sea dragon.

2) She gave many compliments such as "You're doing a very good job" or "That's a nice thing".

Alıştırma: İşaret sözcükleri ipucu olarak kullanılarak aiti çizili sözcüğe anlamca en yakın seçeneği işaretleyin.

1. Some people in the North of Thailand do wickerwork, for example, they make elephants, turtles, plates, beds, and chairs, from teak trees for earning money.
a. silver handicraft b. bronze handicraft c. gold handicraft d. Wood handicraft
2. The Savanna grasslands are the home of grazing animals such as elephants, giraffes, antelopes and zebras. Lions, leopards and hyenas also live there.
a. non-backbone animals b. meat-eating animals c. grass-eating animals
d. invertebrate animals
3. A tourist guide advised them to see the elephant round up. There was racing, colorful war procession, marching, kicking a ball and tug-of-war between men and elephants.
a. joy b. show c. sleep d. born

5. BİLİNMEYEN SÖZCÜĞÜN ETRAFINDAKİ SÖZCÜKLER

Bazen yeni bir sözcüğün anlamını, bulunduğu cümleyi takip eden cümleden çıkarabilirsiniz.

Örnek

1) Business doesn't take place on Fridays in that company. For religious reasons, no business can occur on a Friday.

(Here we see that take place means "occur")

2) Each society's values and goals determine its economic system. These values and goals decide the type of economy for the country.

(The second sentence is the repetition of the first one. "Determine" means "decide".)

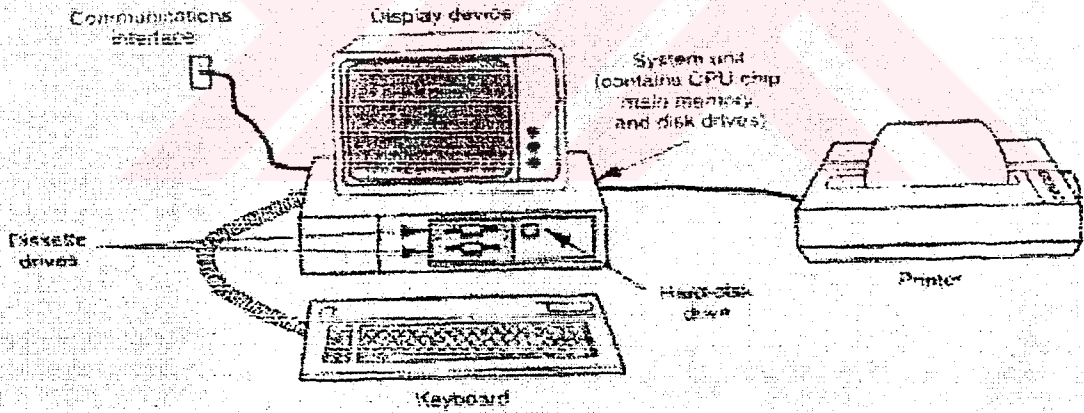
Exercise: Find the meaning of the underlined word by choosing the best answer for each question.

1. Professor Boonmee of the Thai Business Commerce School (TBC), Bangkok, had to do a presentation in Khonkaen and Bangkok on the same day, to be sure that he would be back to Bangkok on time, he bought a round trip ticket.
a. one way ticket b. two way ticket
2. In Bangkok on Monday morning, most streets are very crowded, so Penporn came to school late because she was trapped in traffic.
a. caught b. put
3. The accountant clerks are responsible to check for fake signatures, thus they needed to verify all cheques with the original signature before paying the money.
a. true b. false

7. RESİMLER

Sözlüğe başvurmadan resimler yoluyla bilinmeyen sözcüklerin anlamını çıkarmanız mümkündür.

Örnek 1.

Which is the best description for the above picture?

- a) computer devices b) computer hardware c) compact-disc system

She is skiing.

He is a magician.

8. SÖZCÜĞÜN TÜRÜ

Cümle içinde yeni sözcüğün öncelikli olarak isim mi, fiil mi yoksa sıfat mı olup olmadığını belirlemek sözcüğün anlamını biraz da olsa belirgin hale getirecektir.

Örnek: Many ships have vanished during hurricanes. No survivors from the lost ships have ever been found.

9. SÖZCÜĞÜN BÖLÜMLERİ

Ayrıca, İngilizce'de bazı sözcük köklerinin önüne ve sonuna ekler eklenerek yeni sözcükler türetilmektedir. Aşağıdaki 1.tabloda, yaygın olarak kullanılan 'önek'ler ve bunlarla nasıl sözcük türetileceği gösterilmiştir.

Tablo 1-ÖNEKLER

Önek	Kök		Örnek
Im-	Potent	Possible	Impotent, Impossible
Ir-	Resistable	Responsible	Irresistable, Irresponsible
Il-	Logical	Legal	Illogical, Illegal
In-	Sensitive	Credible	Insensitive, Incredible
Dis-	Appear	Respectful	Disappear, Disrespectful
Un-	Believable	Happy	Unbelievable, Unhappy
Re-	Wind	Write	Rewind, Rewrite

2. tabloda yaygın olarak kullanılan 'sonek'ler ve bunlarla nasıl sözcük türetilceği gösterilmiştir.

Tablo 2-SONEKLER

<i>Kök</i>		<i>Sonek</i>	<i>Örnek</i>	
Teach	Act	-er, -or	Teacher	Actor
Tour	Capital	-ist	Tourist	Capitalist
Discuss	Extend	-sion	Discussion	Extension
Act	Correct	-tion	Action	Correction
Enroll	Enlighten	-ment	Enrollment	Enlightenment
Press	Fail	-ure	Pressure	Failure
Happy	Bright	-ness	Happiness	Brightness
Physic	Abdomen	-al	Physical	Abdominal
Expense	Mass	-ive	Expensive	Massive

EK-2 Bağlam İpuçlarını Tanıma Testleri

BAğLAM İPUÇLARINI TANIMA TESTİ-1

READ the sentence, CHOOSE the answer, and get your score instantly!

1) I took the tome off the shelf and opened it to page 94. Then I began to read.

What does tome probably mean?

- A) some food
- B) a bad dream
- C) a cigarette
- D) a book

2) Hurricanes and tornadoes are treacherous. Only a very foolish person would go out during that kind of weather.

What does treacherous probably mean?

- A) exciting
- B) dangerous
- C) delirious
- D) safe

3) Many ships have vanished during hurricanes. No survivors from the lost ships have ever been found.

What does vanished probably mean?

- A) arrived
- B) departed
- C) returned
- D) disappeared

4) By anticipating the robber's next move, the police were able to arrive at the bank before the next robbery happened. Now the robber is in jail.

What does anticipating probably mean?

- A) thinking ahead, expecting
- B) drawing, painting
- C) horrifying, amazing
- D) strange, unusual

5) I'm really hungry! That apple didn't appease my hunger. I want a sandwich now.

What does appease probably mean?

- A) frustrate
- B) increase
- C) satisfy
- D) confusc

6) The dispute about marijuana in California will probably never be resolved.

What is a dispute?

- A) theory, rule
- B) argument, debate
- C) agreement
- D) a type of medicine

7) This virus has really sapped my energy. I get tired just walking across the room. I hope to get better soon because I need to return to work.

What does sap probably mean?

- A) give, increase
- B) make slow
- C) take away, drain
- D) enhance

8) Some people think that discussing the dangers of cigarette smoking obscures the real issue. They believe the real issue is that smokers are discriminated against.

What does obscure probably mean?

- A) to shorten
- B) to challenge
- C) to make obvious
- D) to hide, conceal

9) Students! Students! Please stop chattering and listen to me. Class has begun.

What does chattering probably mean?

- A) sleeping
- B) talking
- C) working
- D) typing

10) The little girls began to giggle when they saw the boys walk by. When the boys heard the giggling, they pretended not to notice.

What does giggle probably mean?

- A) work
- B) sleep
- C) cry
- D) laugh

BAĞLAM İPUÇLARINI TANIMA TESTİ-2

Learning how to guess words you don't know is an important skill. Nobody wants to look every word up in a dictionary! If you learn how to guess the unfamiliar words in sentences, then you won't have to read with your dictionary open all the time!

HOW TO GUESS WORDS IN CONTEXT

Example sentence: The snake slithered through the grass. He was hunting.

You must discover what slithered means by using logic. Here are your choices, and the analysis:

A) stopped moving

INCORRECT: the sentence above says THROUGH the grass. 'Through' means there is some movement.

B) slept in the grass

INCORRECT: the sentence above says he is hunting. Snakes don't sleep when they hunt.

C) ate something

INCORRECT: the sentence above says he is hunting. Snakes don't eat when they are hunting. They eat AFTER they hunt.

D) moved or traveled

CORRECT ANSWER: the sentence above says THROUGH the grass. 'Through' means that there is movement.

READ the sentence, CHOOSE the answer, and get your score instantly!

1) The tiger's roar could be heard in villages far away.

What does roar probably mean?

A) food a tiger eats

B) a tiger's dream

C) a tiger's ear

D) a sound a tiger makes

non-java answer

2) The thought of eating a rat is abhorrent to most people.

What does abhorrent probably mean?

A) fun, lively

B) horrible, repugnant

C) delicious, tasty

D) sweet, sugary

non-java answer

3) My absent-minded teacher loses his keys, his book and his chalk almost every day!

What does it mean to be absent-minded?

A) be hateful

B) not pay attention

C) be intelligent

D) not like someone

non-java answer

What does **inaudible** probably mean?

- A) very loud, easy to hear
 B) very soft, hard to hear
 C) very strange, uncommon
 D) very shy, introverted

10) The hill was too **arduous** for us to climb. We had to walk our bicycles up the hill.

What does **arduous** probably mean?

- A) tall, sharp
 B) fun, exciting
 C) easy, not challenging
 D) difficult, steep

You have correct answers out of 10

BAĞLAM İPUÇLARINI TANIMA TESTİ-3

YÖNERGE: Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyun. Cümlelerde yer alan çeşitli bağlam ipuçlarını kullanarak altı çizili sözcüğe anlamca en yakın seçeneği işaretleyin.

- Joan loves to buy exotic foods: vegetables and herbs from China, spices from India, olives from Greece, and cheeses from France.
a. expensive b. seasonings c. rare d. from other places
- Emotionally disturbed people may be troubled by morbid thoughts. For instance, they may often think about suicide or murder.
a. disturbing b. dealing with death c. psychologically ill d. scary
- At first, the surgery seemed to be successful. But several hours later, the patient's condition began to deteriorate, and it continued to worsen over the next few days.
a. stabilize b. surprise everyone c. change d. decay or decline
- In Dickens' A Christmas Carol, the miserly Ebenezer Scrooge is visited by three spirits who changed him into a generous man.
a. cheapskate b. single and elderly c. unhappy d. wealthy

5. Raul is an indulgent father. For instance, he lets his daughter stay up as late as she likes and he never insists that she does her homework.
- a. lazy and caring b. stupid and kind c. strict and mean d. lenient and tolerant
6. Languages evolve over time, as you can see if you open a page of The Canterbury Tales, written about six hundred years ago by the English poet Chaucer. It is barely recognizable as English today.
- a. develop b. age c. increase complexity d. regress
7. The decision Veronica made to study instead of going out for pizza with her friends was prudent. She got an A on the exam, while her friends all got D's.
- a. anti-social b. careful and wise c. selfish d. calculating
8. Whenever something bad happens to Jane, she says it's the fault of destiny. But I prefer to take charge of my own life rather than simply blaming fate.
- a. bad luck b. evil caused by c. poor planning d. event that happens
9. My father died when I was a baby, but Mom told me so many stories about him that I feel I knew him well. For example, one anecdote was about how he cried with joy when I was born.
- a. medicine or cure b. biographical account c. example d. joke
10. Ivan is a wonderful piano player. But Jerri is more versatile; she sings, acts, paints and writes poetry, and also plays the piano.
- a. talented b. show off c. superior skills d. abilities

BAĞLAM İPUÇLARINI TANIMA TESTİ-4

YÖNERGE: Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyun. Cümlelerde yer alan çeşitli bağlam ipuçlarını kullanarak altı çizili sözcüğe anlamca en yakın seçeneği işaretleyin.

Scuzzy

The floors of the restaurant were extremely scuzzy. They were covered with spilled grease, crumbs of food, and cigarette butts.

1. Select the meaning of the word ' scuzzy'?

CLEAN DIRTY STRAIGHT

Breeches

The department store carries a variety of breeches, for example they carried Levis, Wranglers, and even some plain unlabeled brands made of cotton.

2. Select the meaning of the word ' breeches'?

CLOTHES PANTS SOCKS

Bauble

Josie received a bauble for Christmas from her great aunt. This she put with her others, a pair of imitation earrings, a fake emerald pendant, and a ring that looked like a ruby.

3. Select the meaning of the word ' bauble'?

RINGS FANCY EATS JEWELRY

remunerated

The contractor was always well remunerated for his work. For example, he received \$10,000 for a small addition to a house and last year he was received \$5,000 for reconstructing a stairway.

1. Select the meaning of the word ' remunerated'?

VALUED GIVEN PAID

EK-3 Araştırmada kullanılan tüm metinler ve testler

ÖN-TEST -1

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1. convenience foods		
2. junk food		
3. inaccurate		
4. substances		
5. raw		
6. nutrition		
7. lean		
8. argument		
9. prevent		
10. customs		
11. confused		
12. landmark		
13. distance		
14. measure		
15. impolite		

METİN 1

OUR CHANGING DIET*

Kod:

YÖNERGE: *Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.*

What do most Americans and Canadians usually eat? Many people think that the typical North American diet consists of fast food- hamburgers, hot dogs, french fries, pizza, fried chicken, and so on. They think Americans and Canadians also eat a lot of convenience foods, usually frozen or canned, and junk food- candy, cookies, potato chips, and other things without much nutritional value. Unfortunately, this description is not totally inaccurate. The American diet is generally high in sugar, salt, fat, and cholesterol, and these substances can cause health problems.

However, some people's eating habits are changing. They are becoming more interested in good health, and nutrition is an important part of health. North Americans are eating less red meat and fewer eggs, and they are eating more chicken and fish. Chicken and fish contain less fat than meat and eggs. Many people are also buying more fresh vegetables and eating them raw or cooked quickly in very little water in order to keep the vitamins.

Restaurant menus are also changing to reflect people's growing concern with good nutrition. The "typical" North American diet now includes food from many different countries. More ethnic restaurants are opening in big cities in the United States and Canada. Foods from China, Japan, Korea, Thailand, India, and the Middle East are very popular. Even fast-food places now offer "lean" (low-fat) hamburgers, broiled or roasted (instead of fried) chicken, and salad bars with a wide variety of fresh fruits and vegetables.

How are we going to eat in the future? Because we now know about the importance of nutrition, we will probably continue to eat more fish and vegetables and less meat. We will still buy convenience foods in supermarkets, but frozen foods may be more nutritious and canned foods may have less salt and sugar. Our junk food will not be "junk" at all because instead of candy bars we will eat "nutrition bars" with a lot of vitamins and protein. In the future, our diet will probably be even more interesting and healthful than it is now.

In the United States and Canada, food is a very common topic of conversation. People are always discussing new dishes, restaurants, diet plans, and ideas about nutrition. The arguments about the best diets and foods will continue: Are vegetarians really healthy? Is a high-fiber diet with a lot of raw fruits and vegetables better than a diet of cooked foods? Is a little alcohol good for relaxation, or is all alcohol harmful? Is some caffeine good for energy, or is caffeine always bad? Can yellow vegetables really prevent cancer? One thing we do know for sure: The key to good nutrition is balance. How do we achieve that balance? We can choose foods from a variety of sources, control the quantities that we eat, limit fats, and exercise.

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore: The McGraw-Hill International Editions

TT

METİN 1

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. _____	10. convenience foods	a. yağ oranı çok düşük olan
2. _____	11. junk food	b. çiğ, pişmemiş
3. _____	12. inaccurate	c. tartışma
4. _____	13. substances	d. Besleme, beslenme
5. _____	14. raw	e. Çok miktarda şeker, tuz ve yağ içerdikleri için sağlıksız olan gıdalar
6. _____	15. nutrition	f. Madde
7. _____	16. lean	g. Konserve ya da dondurulmuş gıdalar
8. _____	17. argument	h. Önlemek
9. _____	18. prevent	i. Yanlış, kusurlu, hatalı

UT

METİN 1

OUR CHANGING DIET

a. argument	b. prevent	c. convenience food	d. nutrition
e. inaccurate	f. substance	g. lean	h. junk food i. raw

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

- The organizer said "Seventy students were invited to the concert." He was wrong. We had eighty invitation cards. That's why we took 80 students to the concert. The number that the organizer knew was _____.
- You must teach your children to eat health food. Eating a lot between meals is not a good habit. Some health problems may result from bad _____.
- I like eating fresh foods. Sometimes my mom cooks these frozen foods. When I eat them, I have stomach ache. I really dislike _____.
- We need oxygen and water to live. They are very important _____.
- I didn't believe my eyes when I first saw an Inuit man eating uncooked fish. That _____ fish really made me sick.
- Although I am over 30 years old, I didn't stop eating snacks, potato chips and candies just before the meals. These foods don't have much nutritional value. But I really like eating _____.
- Some scientists told that new earthquakes would happen in the area near Istanbul. But some of them disagreed. Then a / an _____ started. When will an earthquake strike Istanbul ?
- If you think about the health of your heart, be careful about cholesterol. Try to eat _____ which includes low-fat.
- Traffic problem of Istanbul is terrible. There are some suggestions on how to _____ heavy traffic on the Bosphorus bridges. Can authorities apply them ? We are not so sure.

AÖ1

METİN 1

OUR CHANGING DIET

a. convenience food	b. junk food	c. inaccurate	d. substance
e. raw	f. nutrition	g. lean	h. argument
i. prevent			

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. People build dams and plant more trees to _____ floods in this area.
2. Before cavepeople discovered fire, they didn't have any chance to cook their meals. So they ate _____ meat.
3. My parents always get angry with me when I eat _____ before dinner because they aren't nutritious.
4. Last December, the Minister of Economy guessed that the inflation rate would be 2.5% maximum in January 2003. But he was mistaken because the rate was 3.5%. So his guess was totally _____.
5. People who have a very busy life can't find time to eat regular meals all the time. So they prefer fast food to a healthy dish. This kind of _____ may cause health problems.
6. A: Did you like the meat?
B: I liked it lot because it is low in fat. It is _____ meat.
7. According to the thesis put forward by the USA, Iraq does not want to cooperate with the United Nations or disarm. They deny all the claims about their having mass destruction weapons. The _____ between the USA and Iraq seem to go on because the USA says they have found the evidence of mass destruction weapons and Iraq denies it.
8. When my mother comes home late, she is always in a hurry to cook the dish. In these times, _____ help her a lot. She spends a little time to cook canned foods.
9. It is easy to make pancakes. All you need is sugar, flour and butter. These _____ are easy to find. When you are hungry and you don't have much time to cook something, why don't you try it!

OUR CHANGING DIET

a. raw	b. substance	c. inaccurate	d. lean	e. junk food
f. prevent	g. nutrition	h. convenience food	i. argument	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. If you are single and you don't know how to cook. Why don't you try _____? They are frozen or canned and ready to cook.
2. You are over 35. There is the risk of a heart attack if you don't care about what you eat. Sugar, salt and butter are the white _____ which are your secret enemies.
3. I don't understand how the people in Southern Turkey eat _____ meat. They make special meatballs. They don't cook the meat. I hate it.
4. We must protect our historical sites. Some people called vandals enter these sites and damage the buildings and the equipments inside. We must _____ them !!!
5. A: You want to put on weight but you don't eat regular meals. Do you believe that those candies, cookies, and biscuits will make you put on weight?
B: I think so!
A: You must be crazy. Look what you are eating! These are all _____.
6. You can cook wonderful meatballs if the meat is _____. Such low-fat meat is the best ingredient of meatball.
7. The meeting of all Arabic countries over the conflict between Iraq and the USA produced no effective results. Even some of these countries blamed (suçlamak) each other. They raised their voices. Especially the _____ between Libyan and Saudi Arabian representatives went on till midnight.
8. I thought I found the right answer but I was mistaken. The right answer was 3.025. But mine was 3.015. Then the number I found was _____.
9. While bringing up a child, you must take care of his/ her _____ a lot. You need to give him/ her health food which has nutritional value.

AÖ3

METİN 1

OUR CHANGING DIET

a. nutrition	b. junk food	c. inaccurate	d. lean	e. raw
f. convenience food	g. substance	h. prevent	i. argument	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. High-fat meat is more harmful to your heart than _____ meat.
2. Frozen and canned foods are called _____.
3. Oil, salt and onion are the basic _____ of a dish. Without them it is hard to cook tasty dish.
4. Uncooked fish is called _____ fish.
5. Last night my wife and I had a quarrel. The problem was where we would go on holiday. We disagreed on the selection of a holiday resort. In the beginning we were discussing about it calmly but then _____ started. So the end was extremely noisy.
6. Cookies, candies, biscuits are called _____.
7. If you want to be healthy, eat health food and take care of your _____. Otherwise some health problems may arise from bad eating habits.
8. If the answer to the question is different from yours, then it is highly probable that your answer is _____.
9. The scientists in the USA made a new injection to cur AIDS. They hope that it will _____ AIDS virus.

OUR CHANGING DIET

a. nutrition	b. junk food	c. inaccurate	d. lean	e. raw
f. convenience food	g. substance	h. prevent	i. argument	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. If you don't have much time to cook the dish, I have a suggestion. Why don't you try _____? They are either frozen or canned. It won't take much time to cook them.
2. You are 30 years old and have a bad habit of eating _____ right before the dinner. This type of food may kill your appetite before meals.
3. After the shipwreck, Pat Danison and his two friends were the only men to survive. They struggled for their lives for a month. They caught fish and ate _____ fish because they didn't have any fire to cook it.
4. Since Tony's babyhood, his mother has taken great care of his _____. She has given him health food, paid attention to his meals. Moreover she didn't let him eat food without nutritional value! What a mother she is!
5. Amy: What is the result you have found?
Jane: 5.075
Amy: Are you sure? The answer key doesn't say so. I think your answer is _____.
Check it again.
6. Judy: I asked the butcher for _____ meat. But look! What he gave me!
Bob: Oh! I see! It is full of fat. So it is hard to cook meatballs with it!
7. Mr. Peterson wants to spend his holiday in Spain but his wife finds Spain boring. They have only two weeks to select their holiday resort. Last night they had a very noisy _____ because both of them are very stubborn.
8. There are some ways to _____ vandals from attacking historical sites. One of them is to build high fences near these sites. Another one is to install TV cameras to follow the vandalistic acts.
9. If you want to cook a tasty dish, you must put onion, salt and oil into it because these are the essential _____ that make up a dish.

METİN-2

Kod:

YÖNERGE: *Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.*

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?*

I have a special rule for travel: Never carry a map. I prefer to ask for directions. Sometimes I get lost, but I usually have a good time. I can practice a new language, meet new people, and learn new customs. And I find out about different styles of directions every time I ask, "How can I get to the post office?"

Foreign tourists are often confused in Japan because most streets there don't have names; in Japan, people use landmarks in their directions instead of street names. For example, the Japanese will say to travelers, "Go straight down to the corner. Turn left at the big hotel and go past the fruit market. The post office is across from the bus stop."

In the countryside of the American Midwest, there are not usually many landmarks. There are no mountains, so the land is very flat; in many places there are no towns or buildings for miles. Instead of landmarks, people will tell you directions and distances. In Kansas or Iowa, for instance, people will say "Go north for two miles. Go east, and then go another mile."

People in Los Angeles, California, have no idea of distance on the map: They measure distance in Los Angeles in time, not miles. "How far away is the post office?" you ask. "Oh," they answer, "It's about five minutes from here." You say, "Yes, but how many miles away is it?" They don't know.

People in Greece sometimes do not even try to give directions because tourists seldom understand the Greek language. Instead, a Greek will often say, "Follow me." Then he will lead you through the streets of a city to the post office.

Sometimes a person doesn't know the answer to your question. What happens in this situation? A New Yorker might say, "Sorry, I have no idea." But in Yucatan, Mexico, not many people answer, "I don't know." People in Yucatan may believe that "I don't know." is impolite. It is a bad behavior. They usually try to give an answer, sometimes a wrong one. A tourist can get very, very lost in Yucatan!

One thing will help you everywhere—in Japan, the United States, Greece, Mexico, or any other place. You might not understand a person's words, but you can probably understand the person's body language: He or she will usually turn and then point. Go in the direction the person points and you may find the post office!

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore. The McGraw-Hill International Editions

TT

METİN 2

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1. Customs	a. Terbiyesiz, kaba
2. ____	2. Confused	b. Ölçmek
3. ____	3. Landmark	c. Mesafe
4. ____	4. Distance	d. Herhangi bir şeyin yerini gösteren işaret
5. ____	5. Measure	e. Kafası karışmış, şaşkına dönmüş
6. ____	6. Impolite	d. Gelenekler, adetler

UT

METİN-2

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. impolite	b. custom	c. measure	d. landmarks
e. confused	f. distance		

- When you move to a big city, the first thing you need to know is what is around you. Otherwise you can easily get lost. Firstly, learn the _____. They will help you to find your address easily.
- I live in Istanbul. Two years ago I was working in Taksim and my house was in Kartal. It often took me two hours to get to my office. Imagine the _____ between Kartal and Taksim. So I had to move to a neighboring district to Taksim..
- The People who go abroad to live for a long time have often difficulty in adapting themselves to the _____ of a foreign country. Knowing its language is not enough. You need to know what they eat, how they behave each other, and how they greet each other
- Smoking and crossing your legs before your elders are _____ behaviors in Turkish culture.
- You can't _____ the length of a football pitch by using a simple ruler.
- My girlfriend and I had a big quarrel. She said she wanted to marry me. Otherwise she would leave me. I love her but I don't want to marry her yet. I don't know what to do. I am very _____

AÖ1 METİN-2

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. impolite	b. measure	c. custom	d. distance	e. confused	f. landmark
-------------	------------	-----------	-------------	-------------	-------------

1. Culture is the vital part which makes a nation. It includes language, traditions, _____, foods and clothes.
2. I studied very hard for five days before the exam. I expected to get over 90. But I got 70. I don't know what to do. I am very _____.
3. When you ask somebody about directions in Turkey, the probability that he gives the exact description is very low because many Turks don't know how to use _____ to describe an address.
4. It takes more than a day to go from the west end of Turkey to the east end. The _____ between Edirne and Hakkari is over 2000 km.
5. We can use a ruler to _____ the length of this desk.
6. Making strange sounds like smacking your lips and burping while you are eating something is very _____.

AÖ2 METİN-2

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. measure	b. impolite	c. confused	d. distance	e. landmark	f. custom
------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------

1. Tonight we are starting a long journey. Our destination is Hawaii. The flight will approximately take more than nine hours. The _____ is very big. Hawaii is far from here.
2. Not giving your seat to pregnant and old women in a bus is very _____.
3. Look! I'm getting too fat. My waist is getting thicker. It is very stupid but I can't use a tape measure to _____ my waist.
4. I think I have lost my way. There aren't any _____ to show me how to find this office.
5. I think that Maths problem is a real problem. I don't know how to solve that equation (denklem). I'm very _____ about the solution.
6. The life style and culture of Africans and Europeans are totally different. You can see the biggest the difference in their _____ and traditions.

AÖ3 METİN-2

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. impolite b. measure c. customs d. distance e. confused f. landmark

1. The signs which help somebody find his way or an address are called _____.
2. Last week Trabzonspor was 1-0 in the lead against Beşiktaş. Everybody thought that Trabzonspor would win. But Beşiktaş scored a shocking goal in the last ten seconds. So all Trabzonspor fans became _____ and so sad.
3. Are you mad ? Are you sure that you are going to walk up to Taksim ? I think you don't know the _____ between Taksim and Arnavutköy.
4. A: What do we need to _____ the length of this table ?
B: A ruler.
A: Yes, of course.
5. Culture of a nation consists of language, religion, race, traditions and _____.
6. Using bad words is a very _____ behavior.

AÖ4 METİN-2

HOW CAN I GET TO THE POST OFFICE ?

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

a. impolite b. measure c. customs d. distance e. confused f. landmark

1. If the _____ of a foreign country is totally different from yours, you can have difficulty in adopting the manners of its people.
2. If you don't want to lose your way, keeping some shops or signs on your way in mind will save you from the trouble of getting lost in a new place. Therefore, _____ will be very helpful.
3. Swimming over oceans was a dream in the past because people thought that the _____ was too big. But now some well-trained and skillful swimmers can achieve it.
4. In the Ottoman Empire, the metric system was very different from what it is today. I didn't have standart instruments to _____ the length of something.
5. That problem was really hard to solve. After spending two hours on it, I wasn't able to find an answer. Then I called my friend. Even he was unable to find an answer. Now I am really _____ about what to do.
6. Old Turkish people think that a young man's crossing his legs and smoking in front of them are _____ behaviours.

ÖN-TEST- 2

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1. advertisement		
2. stare at		
3. violent		
4. depressed		
5. concentrate on		
6. addiction		
7. violence		
8. benefit		
9. advertisement		
10. stare at		
11. scare		
12. encourage		
13. challenge		
14. admire		
15. tolerate		

TELEVISION: HOW IT AFFECTS US*

YÖNERGE: *Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.*

How does television affect our lives? It can be very helpful to people who carefully choose the shows that they watch. Television can increase our knowledge of the outside world; there are high-quality programs that help us understand many fields of study: science, medicine, the arts, and so on. Moreover, the television benefits old people who can't often leave the house, as well as patients in hospitals. It also offers nonnative speakers the advantage of daily informal language practice; they can increase their vocabulary and practice listening.

On the other hand, there are several serious disadvantages to television. Of course, it provides us with a pleasant way to relax and spend our free time, but in some countries, people watch the "boob tube" (television) for an average of six hours or more a day. Many children stare at a TV screen for more hours each day than they do anything else, including studying and sleeping. It's clear that the tube has a powerful influence on their lives and its influence is often negative.

Recent studies show that after only thirty seconds of TV, a person's brain "relaxes" the same way it does after the person falls asleep. Another effect of television on the human brain is that it seems to cause poor concentration. Children who view a lot of TV can often concentrate on a subject for only fifteen to twenty minutes; they can pay attention only for the amount of time between advertisements, such as new products, new cars, new cell-phones.

Another disadvantage is that TV often causes people to become unhappy with their own lives. Real life does not seem as exciting to these people as the lives of actors on the screen. To many people, TV becomes more real than reality, and their own lives seem boring. Also, many people get depressed when they can't solve problems in real life as quickly as TV actors seem to. On the screen, actors solve serious problems in a half-hour program or a thirty-second advertisement.

Before a child is fourteen years old, he or she might view as many eleven thousand murders on the tube. That child might begin to believe there is nothing strange about fights, killings, and other kinds of violence. Many studies show that people become more violent after certain programs. They may even do the things that they saw in a violent show. An example is the effect of "Beavis and Butt-Head", a cartoon show popular among teenagers in the early 1990s. After the program showed the title characters starting fires, several young people across the USA were responsible for setting fires. These fires caused serious injuries and property damage. In one case, a boy set the house on fire; his two-year old sister died.

The most negative effect of the boob tube might be people's addiction to it. People often feel a strange and a powerful need to watch TV even when they don't enjoy it. Addiction to a TV screen is similar to drug or alcohol addiction.: People almost never believe they are addicted.

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore: The McGraw-Hill International Editions

TT**METİN-3****YÖNERGE:** Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1.	1. advertisement	a. Sert, şiddetli, zorlu
2.	2. stare at	b. Üzülmiş, morali bozuk
3.	3. violent	c. -in yararına olmak, faydası dokunmak
4.	4. depressed	d. Bağımlılık, tiryakilik
5.	5. concentrate on	e. Uzun süre bir şeye dikkatle bakmak
6.	6. addiction	f. Bir şeye üzerinde yoğunlaşmak, tüm dikkatini vermek
7.	7. violence	g. Reklam
8.	8. benefit	h. Sertlik, şiddet

UT**METİN-3****TELEVISION: HOW IT AFFECTS US**

a. advertisement	b. stare at	c. violent	d. depressed
e. concentrate on	f. addiction	g. violence	h. benefit

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. After hearing such sad news about her mother's health, she became _____.
2. Television can _____ people in many ways. Here are the three of them: a) It teaches us about many subjects. b) It offers a lot of useful information around the world. c) It tells us what is happening on the other side of the world.
3. Television has a lot of negative sides. The biggest one is films. Especially action films have a lot of fight and murder scenes. _____ in these films may cause people to copy the acts of the characters in the films in their own lives.
4. Some people call television "the fool box" because a lot of people sit in front of the TV and do nothing but watch it. This causes _____ like smoking, drinking alcohol.
5. Parents must be careful about their children's habit of watching TV. The children who _____ a TV for many hours can be lazy and passive.
6. While you are watching an interesting programme, a break happens and _____ start. This makes you crazy because you think it is very stupid to show these things between exciting programs. But it is the most important way to introduce new products to the customers.
7. To do homework, one needs to have a silent atmosphere. Without any noise, you can _____ your homework and finish it on time.
8. Fight, murder scenes mustn't be shown on TV because these _____ scenes affect children badly and cause some negative changes in their behaviors.

AÖ1 METİN-3
TELEVISION: HOW IT AFFECTS US

a. violence	b. stare at	c. concentrate on	d. addiction
e. advertisement	f. depressed	g. benefit	h. violent

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. I like watching TV series. The only thing that I dislike about TV is _____. They always start when there is an exciting scene. But this is one of the main ways that a TV station earns money.
2. Can you turn down the music ? I can't study Maths with such loud music. I can't _____ this question.
3. Your eyesight may get poorer if you _____ a computer screen for a long time. It happened to one of my friends last year. He had been spending nearly six hours in front of a monitor. Then he started to wear eyeglasses.
4. Television is a useful instrument of getting information about the world. But there is a problem with the Turkish channels. If you watch Turkish channels a lot, you will see that most of the programmes don't _____ anybody. Magazine programmes are dominant (baskın) on nearly all TV channels. Unfortunately, they show a false image of the world around us.
5. A: I don't believe what you say ! Do you smoke two packs of cigarette a day ?
B: Yes!
A: You must know that you are killing yourself slowly. _____ to smoking is worse than jumping over the Bosphorus Bridge.
6. The city has been destroyed by a _____ storm which blew at 150 km / h. The buildings, harbour and parks are ruins now.
7. His parents died in a terrible car crash last week. That was a shocking blow for him. Since that day, he has been very _____. He doesn't talk to anybody or go outside.
8. I hate some action films because they include some scenes of murder, death, _____, and terror.

TELEVISION: HOW IT AFFECTS US

a. addiction	b. stare at	c. violent	d. violence
e. concentrate on	f. benefit	g. depressed	h. advertisement

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

- Parents must prevent their children from watching TV a lot because some children are badly affected by what they see on TV. If children _____ TV for a long time, they easily forget their school, courses and homework.
- Watching TV a lot is a kind of _____ like smoking and drinking alcohol.
- Some channels like Discovery Channel and History Channel _____ the people who are interested in adventures, interesting animals, ancient civilizations and historic events.
- I don't understand how people like karate films. They are all _____ films. There are terrible scenes of fight in them. Especially children must be kept away from these films.
- A: What is Jack's problem?
B: He said he studied for the exam day and night. But he failed. That's why he looks so _____.
- PGT car company made a new 206. Now they are making its _____. When it is shown on TV, the company hopes that it will draw many peoples attention. Hopefully its sales will increase.
- I'm very busy at the moment. I've lots of work to do. I have to answer those never-ending phone calls and study for the Maths exam as well. But now I can't _____ Maths.
- The government refused the civil servants' demand of pay rise. As a result, they went on a strike. They clashed with police on streets. Fifty of the protestors were injured. _____ on the streets spread all over the country.

AÖ3 METİN-3
TELEVISION: HOW IT AFFECTS US

a. depressed	b. stare at	c. violent	d. advertisement
e. concentrate on	f. benefit	g. addiction	h. violence

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. To get an advantage from a situation is to _____.
2. To give all your attention to the thing you are doing is to _____.
3. A / an _____ is a short film on television or short article on radio that is intended to persuade people to buy something.
4. The most important thing she needs is support! A burglar broke into her house and stole her jewelry whose value is 50.000\$. She is very sad and _____ now.
5. If you watch TV a lot, it causes _____ which is as bad as having drugs or smoking.
6. In the Middle Ages, some _____ tribes called Vandals came to Europe, invaded everywhere. They destroyed all the properties of the Europeans and killed thousands of them.
7. I can't _____ TV for a long time because I know what harmful effects the TV has on my life. Watching it for only thirty minutes a day is enough.
8. Some programs on TV includes _____ like fighting, killing, stabbing.

TELEVISION: HOW IT AFFECTS US

a. depressed	b. stare at	c. violent	d. advertisement
e. concentrate on	f. benefit	g. addiction	h. violence

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz. Her sözcüğü sadece bir kez kullanınız!

1. _____ on TV are helpful for the customers who are always interested in new products.
2. We must keep away our children from watching _____ scenes such as murder and fight.
3. In a noisy setting, it is very difficult for somebody to _____ his work. If you want to do your work carefully, don't choose such a setting. Otherwise your attention will easily get distracted.
4. Walking in a forest _____ people who take care of their health. It helps to improve your blood circulation and strengthen your heart. Clean air provides your lungs with a great amount of oxygen.
5. Men often gain bad habits in their childhood like smoking and alcohol. If these habits turn into _____, the result will often be terminal diseases such as cancer and cirrhosis.
6. If the US Army insists on occupying Iraq, more and more _____ will spread on the streets. Each day Iraqi protesters have demonstrations against the US occupation of their lands.
7. He studied very hard for Military High School Entrance Examination. He passed the first test. But he failed the second one which was an interview between the candidate and a committee of officers. All his dreams were shattered. Now he is very _____. He needs somebody to talk to.
8. My son has been wearing eyeglasses since he was 5 years old. One of the major reasons for it is TV. He _____ TV for 3-4 hours a day. Also he likes watching it at a close range. No matter what we do, we can't keep him away from it.

METİN-4

Kod:

SWIMMING TO OPEN UP BORDERS*

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

When most people think of swimming, they think of summertime and a hot day at the beach. Lynne Cox thinks of icy cold water, of dolphins, sharks, and jellyfish, and of 20-foot waves. Why? Lynne is an open-water swimmer. Open-water swimmers do not swim in pools but in lakes, seas and oceans. They swim in some of the most dangerous waters in the world, trying to break records for the fastest time.

Lynne was born in 1957 in the state of New Hampshire. She started swimming at the age of 5. Her parents, who were both swimmers, encouraged her love of swimming, especially ocean swimming. Then when Lynne was 12, the family moved to Southern California. Here Lynne could swim in the ocean year round.

In 1971, at the age of 14, Lynne made the 27-mile swim to Catalina, an island off the coast of California. This swim was just the beginning. At age 17, Lynne swam the English Channel, in just 9 hours and 57 minutes. This time of under 10 hours broke the women's record by three hours and the men's record by one hour. Then, in 1975, she swam, beside a group of dolphins, across Cook Strait in New Zealand. In 1977, she swam between Norway and Sweden and between Sweden and Denmark. During these swims, she had to keep away from 3-foot-long jellyfish. The next year, she swam in 20-foot waves around Africa's Cape of Good Hope, watching for sharks all the way. At one point, a 12-foot shark came so close that a helper on a boat had to use a gun to scare it away. Often, Lynne was the first person ever to do these swims. And most of the swims were in very, very cold water, with temperatures as low as 44° F (6.7° C).

Lynne's ability to tolerate very cold water is part of the reason that she's such a good open-water swimmer. Most people could not survive, or live for more than about 30 minutes in water that's 44° F, but Lynne can swim in water that cold for hours. In fact, Lynne's body temperature often rises when she swims in cold water. Doctors have found that Lynne has an extra layer of fat around her heart, liver, and other organs. This fat keeps her warm in cold water.

People admired Lynne as a great athlete. She broke records, survived cold temperatures and other dangers, and swam where no one ever swam before. But Lynne decided she wanted to use her talent to do something more. She wanted to encourage and support peace and to help improve relations between countries. In the 1980s, relations between the United States and Russia were not very good. Lynne decided to swim the 2.7 miles across the Bering Strait, from Alaska, in the United States, to Russia. Lynne wanted the challenge of swimming the extremely cold water (38° - 44° F [3.3° - 6.7° C]) of the Bering Strait. But even more, Lynne wanted to bring the two countries together. She had to write many letters before the two governments agreed to the swim. Finally, in 1987, she swam across the strait- and both President Gorbachev and President Reagan celebrated her success. Lynne says "By swimming from one national border to another, I hope to push the borders open a little further."

* HAUGNES, Natasha- Beth Maher (1998), NORTHSTAR: FOCUS ON READING AND WRITING, BASIC, New York: Longman

TT

METİN-4

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1.	1. scare	a. Korkutmak, ürkütmek
2.	2. encourage	b. Hayatta kalmak
3.	3. challenge	c. (Birisini) desteklemek, teşvik etmek
4.	4. admire	d. Rekor kırmak
5.	5. tolerate	e. Meydan okuma, çok büyük azim ve çaba gerektiren şey
6.	6. survive	f. Dayanmak, hoş görmek, izin vermek
7.	7. break a record	g. Hayran olmak

UT

METİN-4

SWIMMING TO OPEN UP BORDERS

a. scare	b. encourage	c. challenge	d. admire
e. tolerate	f. survive	g. break a record	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

- 1) In 1988, Ben Johnson, the champion athlete, _____ by running 100 meters at 9.8 sec. But in the doping test, it was found out that he used some forbidden drugs. Then he was disqualified from all athletics championships for a long time.
- 2) Jason loves playing tennis. At the age of 6, he started to play it. Now he is training hard because he wants to join the Youth Tennis Tournament in August. Her father was a tennis player, too. He wants his son to be very successful and _____ him a lot.
- 3) Alot of horrible characters, surprising scenes, darkness are frightening sides of a horror movie. This type of moive affects children a lot. Films such as Frankenstein, Dracula, Vampire _____ them.
- 4) As a teacher, while I am reading exam papers, I come across some spelling, punctuation mistakes of my students. If these mistakes are not so big, I don't break any points. I just _____ them.
- 5) This type of bears lives in the Arctic. Its body has a thick fur which keeps it warm even in very low temperatures. But what about human beings ? I can't imagine that a human being can _____ for a long time in the Arctic.
- 6) Turkish National Football Team joined 2002 Korea- Japan Fifa World Cup. In fact nobody expected such great success from such a surprise team. It became the third among all the national teams. Everybody in the world _____ the team's success.
- 7) Swimming across borders is not a child's game. It is very difficult. It needs a strong body, good preparation and training, and especially courage. If you are not courageous like a lion, don't even try the _____ of swimming across borders. It will be impossible for you.

AÖ1 METİN-4
SWIMMING TO OPEN UP BORDERS

a. tolerate	b. challenge	c. survive	d. break a record
e. encourage	f. admire	g. scare	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. My daughter wants to be a musician. She likes playing the piano and she is very skillful at it. I _____ her love of music. Yesterday I bought her a piano by paying 10.000 \$. I want her to be a great musician.
2. Tom Benson is a champion swimmer. He _____ by swimming 100 metres in 50 seconds. His performance was terrific.
3. I don't think you can swim such a long distance. Don't you think that it is a big _____? You must train hard everyday and take care of your diet.
4. I am a doctor. Last year I was sent to Africa on a mission. I saw many African children dying of hunger and poverty. It is very difficult to _____ in these conditions for a long time.
5. Süreyya Ayhan is a champion runner. She is the first woman to win a gold medal in 1500 meters. All Turkish people _____ her performance. When she returned home, she was welcomed by a big crowd of fans.
6. I have fear of height. I can't look downwards from a skyscraper. Skyscrapers are so high that they _____ me a lot.
7. I can't _____ a student's chewing gum or eating something during a lesson. I immediately expel such a student from the classroom.

AÖ2 METİN-4
SWIMMING TO OPEN UP BORDERS

a. tolerate	b. challenge	c. survive	d. break a record
e. encourage	f. admire	g. scare	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. I am afraid of darkness. I feel as if a ghost came and killed me. That terrible feeling of darkness really _____ me.
2. Since his childhood, my son has been interested in painting. He is very good at painting pictures of nature. I like his work a lot. Whenever he needs money and help, I give it to him. I _____ his love of painting.
3. A: Do you suppose you can beat me in table tennis ? Without any training before ?
B: Why not ? I feel I'm ready.
A: You're saying so! It's a big _____ for such a beginner like you.
4. Fazıl Say who has worldwide fame gave a piano recital last night. That was a great performance. The audience applauded him wildly. They _____ his performance.
5. Going past an officer without noticing or greeting him is an undisciplined act for a cadet. Nobody can _____ such an undisciplined cadet. The result is punishment whether verbal or non-verbal.
6. Nobody can _____ without drinking water for more than two days.
7. Last year Angel McNeal jumped over 2.10 meters. She became the first and won gold medal. That was an unexpected performance. This year she has trained hard everyday. She has spent every hour in training for the European Athletics Championship. Everybody who knows her expects her to _____ in this championship.

AÖ3 METİN-4
SWIMMING TO OPEN UP BORDERS

a. challenge	b. tolerate	c. scare	d. admire
e. encourage	f. break a record	g. survive	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. I fought in Vietnam War and saw the dirty face of war. Millions of men both in our side and enemy side were killed for nothing. You are very lucky that you didn't join the army that time. Otherwise you could be the one who is already dead now! It is unbelievable to _____ on such a hell!
2. The earthquake of 1999 started at midnight while we were sound asleep. That horrible sound of the quake really _____ me a lot. I don't believe how my family and I survived under the ruins. I'm still frightened of earthquakes.
3. Galatasaray won UEFA Cup 2000. Everybody _____ the football they were playing at that time because no other teams were equal to them. They were the best.
4. We should _____ our friends' mistakes. We should not get angry at them immediately.
5. Nobody could ever dream of Turkey's becoming the third team in FIFA World Cup 2002. That was a great _____ for such a new team in the cup. I think they did their best.
6. In the past, many families treated their daughters badly. They didn't consider them as equal to their sons. They didn't send them to schools. They didn't _____ them to learn how to read and write. Without family support, no girls became as educated as boys. But things are different now.
7. John: Are you sure that you are going to _____ ? You don't even train every day.

Jack: I trust in my powers.

John: You are on the wrong track. No world record will come out of laziness. Change your training habits.

SWIMMING TO OPEN UP BORDERS

a. challenge	b. tolerate	c. scare	d. admire
e. encourage	f. break a record	g. survive	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

5. Last month my wife and I went to see the play called "Othello", which lasted for two and half hours. We enjoyed it a lot. The most memorable aspect of it was the performance of Iago. That was fabulous. We _____ the play a lot.
6. Mr. Pitt is a well-disciplined English teacher. The way he teaches English is magnificent. Because of his discipline, his students are afraid of him. They know that he doesn't _____ any undisciplined acts like chewing gum, being late for the class and sleeping during the lessons.
7. During the earthquake, Judy's apartment building collapsed. She and her family tried to _____ under the debris. Unfortunately Gina was the only person to be found alive after two days of rescuing operation.
8. In my childhood, the horror films like Dracula and the Resurrection of the Dead _____ me a lot. But when I consider how I became frightened of these films, I think I was a fool then. They are really funny for an adult.
9. Before joining in the World Athletics Championship, Sandra McBoyle, who is a champion athlete, trained very hard for two years. She took care of her diet, went to bed and woke up early and spent nearly 5 hours on the running track. Everybody in her country expects her to _____ and win the gold medal.
10. Except Galatasaray, who won the UEFA Cup 2000, it is a big _____ for all Turkish teams to win any cup in international tournaments. For example I can't imagine Fenerbahçe as a Champions' League Cup Winner.
11. If teachers notice their students' musical or artistic abilities, they should _____ them because we need talented musicians and artists. Doing that, they introduce new musicians and artists to the society.

ÖN-TEST- 3

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1. volunteer		
2. benefit		
3. open land		
4. suburban		
5. separate		
6. suburb		
7. income		
8. convince		
9. acre		
10. mountainous		
11. expert		
12. longevity		
13. available		
14. eyesight		
15. consume		
16. worry (n.)		
17. amazing		

METİN-5

Kod:

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

ABOUT THE BAY AREA'S GREENBELT AND GREENBELT ALLIANCE*

1) What is the Bay Area's Greenbelt ?

The Greenbelt is a wide belt of open land around the cities and towns of the San Francisco Bay Area. The Bay Area Greenbelt is one of the largest areas of open land in any U.S. urban area.

2) How big is the Greenbelt ?

The Greenbelt includes about 3.75 million of the Bay Area's 4.5 million acres. The other 731.000 acres are urban or suburban. San Francisco, for example covers 30.000 acres; Santa Rosa covers 22.000 acres; San Jose covers more than 100.000 acres.

3) What is "open land" in the Greenbelt?

Open land is land that has few buildings and lots of natural areas. The Greenbelt's open land includes parks, forests, beaches, and more than 8.500 farms.

4) What are the benefits of the Greenbelt ?

The Greenbelt has many benefits for people in the Bay Area, which include:

- Walking, camping, and biking areas close to the cities and towns
- Places for wild plants and animals
- Cleaner air and water
- Separate towns (it stops towns growing together)
- Income from farms (money)

5) Is the Greenbelt in danger ?

Five hundred seventy thousand acres of the Greenbelt are in danger. There are builders who want to build suburbs on them. If those acres become suburbs, many things will change:

- The urban and suburban area will almost double
- Many farms will disappear
- Traffic will become worse
- They will become dirtier
- Many beautiful forested hills will have houses on them.

6) What is Greenbelt Alliance ?

Greenbelt Alliance is an organization that saves land in the San Francisco Bay Area. It began in 1958. We help to save the area's Greenbelt of open space. We also help to make our cities and towns better places to live.

7) How does Greenbelt Alliance help save the Greenbelt ?

Greenbelt Alliance works alone and with other groups to save the Greenbelt in four ways:

1. We try to convince people to build new buildings on land that is already urban, not on open land.
2. We make sure that the city and town governments are all making plans to save the Greenbelt.
3. We help Bay Area towns and cities to buy pieces of open land to make into nature areas.
4. We teach people in the Bay Area why the Greenbelt is important and what they can do to help save it.

8) How can I join Greenbelt Alliance ?

You can become a member for \$35. Or you can go on one of our Greenbelt Trips (free walks, bike rides, and farm tours). You can also become a volunteer. For more information, call us at 800- 543-GREEN

* HAUGNES, Natasha- Beth Maher (1998), NORTHSTAR: FOCUS ON READING AND WRITING, BASIC, New York: Longman

TT METİN-5

YÖNERGE:

Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1.	1. volunteer	a. Varoş, dış mahalle
2.	2. benefit	b. 0, 404 hektarlık arazi ölçü birimi
3.	3. open land	c. Ayrı
4.	4. suburban	d. Gönüllü, bir işi gönüllü olarak üstlenen kimse
5.	5. separate	e. Açık arazi
6.	6. suburb	f. İkna etmek, inandırmak
7.	7. income	g. Yarar, fayda, çıkar
8.	8. convince	h. Banliyöye, varoşa ait
9.	9. acre	i. Gelir, kazanç

UT METİN-5

a. volunteer	b. benefit	c. open land	d. suburban	
e. separate	f. income	g. convince	h. Suburb	i. acre

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

- 1) He has a/ an _____ of land behind his house. There is enough space for about four more houses.
- 2) _____ areas are areas with houses, just outside cities.
- 3) My dad loves to take his dogs for walks on the _____ near his house. There aren't any buildings there.
- 4) One _____ of living in the country is that it is usually quieter than a city.
- 5) Greenbelt Alliance taught people why it is important to save some open land. The Alliance started new organizations to buy pieces of open land. Greenbelt Alliance _____ city and state governments to make laws to stop new building on open land.
- 6) The 'Save the Environment' Movement needs a larger number of people to be effective. Up to now, only 100 people have come but it is not enough. This movement needs more _____.
- 7) Not all cities are alike. Each city is different in its geography, climate, population etc. Think about Istanbul and Izmit. Istanbul is the biggest city in Turkey. Izmit is one of the biggest industrial cities in Turkey. They aren't the same. So they are _____ cities.
- 8) I live in a rich family. My father is the director of cosmetic company. He earns a lot of money. My mother works in a private school. She earns a lot, too. Our family's _____ is very big.
- 9) Because many young people are jobless in the countryside, they have to come to the big cities, such as Istanbul. This often happens in Turkey. When they come to a big city, they rarely have a chance to find a house to live in. Their income is very low and they don't have a lot of money to buy houses. What do they do? They build _____ on the land which is not theirs.

a. volunteer	b. benefit	c. open land	d. suburban	e. separate
f. income	g. convince	h. suburb	i. acre	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. I don't earn much money and I hardly support my family. I have four children. With such a / an _____ I am hopeless about the future of my children. Without money it is impossible to raise these children.
2. My brother and I are university students. He goes to Sherwood University and I go to Marywood University. I wish we didn't go to _____ universities. Studying at the same university would be wonderful.
3. In my childhood, there was a / an _____ near our house where there weren't any buildings. It was an empty site. We used to play football there. But now there are many new apartments there.
4. A/ An _____ is a unit for measuring the surface of land, equal to 4.047 square meters.
5. My parents want to spend their holiday in Antalya but I disagree with them. I want to go to Bodrum. I'll try everything to _____ them. I hope we'll go to Bodrum on holiday.
6. Teacher: Yes, my friends. I prepared some reading worksheets for you. I want one of you to get them photocopied for you friends. Who wants to be a / an _____ ?
Student A: Sir, I can do it for my friends.
7. _____ is an area or town near a large city but away from its centre, where there are many houses, especially for lower-class people. Istanbul has many suburbs. Armutlu, Dudullu, Sarıgazi and Esenyurt are the _____ areas in Istanbul.
8. There are many _____ of olive oil. Some of them are :
 - a. It contains much less cholesterol.
 - b. It is good for your heart.
 - c. It is lighter than other types of oil.

If you care about your health, use olive oil!!!

a. volunteer	b. benefit	c. open land	d. suburban
e. separate	f. income	g. convince	h. suburb
			i. acre

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. We help Greenpeace Organization in our free time. We don't do it for money or expect any money in return for our services. We are _____ for a clean environment.
2. My father is an angry man. Tonight I want to go out with my friends at night. I am not sure if he will give permission or not. But I'll try to do my best to _____ him.
3. The poor people who come to live in a big city like Istanbul are often helpless. In order to find an accomodation for themselves, they go to live outside the city limits and build _____ on open lands where there are no government or municipality control.
4. Last year I promoted to the rank of first-lieutenant. Now the money I am getting is bigger than it was two years ago. So my _____ increased.
5. My grandfather was a rich man. When he died, we inherited (miras almak) 400 _____ of land. We became pleased with such a great land which would bring a lot of money.
6. I have 22 cadets. In my section I divide my cadets into 5 _____ groups. They are different from each other with different names.
7. Around the urban areas there are _____ areas. But I don't mean the countryside. I mean the area which is far away from the city centre.
8. Manyas Birds' Paradise is a / an _____ where there are only some rare animal species and rare plants. No buildings or settlement are allowed there.
9. Drinking milk has many _____. One of them is it is very useful for healthy growth of bones.

a. volunteer separate	b. benefit	c. open land	d. suburban	e.
f. income	g. convince	h. suburb	i. acre	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. I work in a private highschool in Istanbul. I am paid 1.000 \$ a month. So when the value of dollar increases, my _____ goes up.
2. Up to 1999, this place had been a / an _____ where there were only trees and grass. But in 2000 some summer houses were built on it.
3. George Bush is determined to strike Iraq. No other countries can prevent him. I am worried about Iraqis. There must be somebody or a country which will _____ Bush administration to give up their decision of war.
4. Hey, boys! I need two of you to carry these boxes ? Who wants to be _____ ?
5. As the immigration to Istanbul increases, its population will increase a lot. The newcomers build their houses on any open lands that they find. As a result, _____ areas cover Istanbul like a web.
6. Bloomy National Park has many _____ for people in the Crany Area. These are:
 - a. Walking and camping areas
 - b. Places for wild plants and animals
 - c. Cleaner air and water
7. That's such a big land. 500.000 _____ are enough to build more than factories on.
8. Twenty years ago there weren't any districts like Armutlu, Sarigazi, Esenyurt in Istanbul. As a result of the immigrations, poor people built _____ on these lands and created new districts.
9. In the beginning, I thought these questions were the same. But now I understand they are not the same but _____.

a. volunteers	b. benefits	c. open land	d. suburban	e. separate
f. income	g. convince	h. suburbs	i. acres	

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

- Mr. Miller works for a car company. He started working there as a sales representative five years ago. Then his salary had been 1.000\$ until he promoted to the salesmanager. So his _____ increased enormously.
- Last summer I went to my hometown. My son and I wandered around the familiar places. I showed him the place where my friends and I used to play football. Once upon a time it was a / an _____ where there aren't any buildings but now there are quite a few apartment buildings there.
- The Jasons are an interesting family. Mr. Jason is a very flexible man. He is open to all sorts of criticism and he can change his mind if he thinks he is wrong. But his wife is such a stubborn woman that when she has an intention to do something, which her husband thinks is wrong, it is really hard to _____ her not to do it.
- Some people prefer living in _____ areas to city centre because these areas are often away from noise and traffic pollution.
- Jack: Have you heard Jack inherit big money and and 30.000 _____ of land from this uncle ?
Jane: Oh, my God! Unbelievable! He is very lucky. I wish I were him!
- Using olive oil in meals has a lot of _____ such as containing less cholesterol, being lighter and tastier than all other types of oil.
- Before 1992, there was a state called Yugoslavia. In it, there were six races living together in peace. But in that year, Serbs attacked and massacred Bosnians and a big war broke out. The country was divided into six _____ states.
- I work for a charity organization for the poor. We have 500 members, most of whom are _____. This means that they don't work for money. They are of great help to us.
- Two days ago, I visited my friend and his family who live in _____ whcih is 60 km away from the city centre. Their house is very old and shabby. Then I considered myself lucky.

METİN-6

Kod:

YÖNERGE: *Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.*

THE SECRETS OF A VERY LONG LIFE*

There are several places in the world that are famous for people who live a very long time. These places are usually in mountainous areas, far away from modern cities. Doctors, scientists, and public health experts often travel to these regions to solve mystery of a long healthy life; the experts hope to bring to the modern world the secrets of longevity.

Hunza is high in the Himalayan Mountains of Asia. There, many people over 100 years of age are still in good physical health. Men of ninety are new fathers, and women of fifty still have babies. What are the reasons for this good health? Scientists believe that the people of Hunza have these three benefits:

1) Physical work usually in the fields or with animals; 2) a healthful environment with clean air and water; 3) a simple diet high in vitamins and nutrition but low in fat, cholesterol, sugar, and chemicals.

People in the Caucasus Mountains in Russia are also famous for their longevity. In this area, there are amazing examples of very long-lived people. Birth records are not usually available, or present. But a woman called Tsurba probably lived until age 160; a man called Shirali probably lived until 168. His widow was 120 years old. In general, the people not only live a long time, but they also live well. They are almost never sick, and when they die, they have not only their own teeth, but also a full head of hair and good eyesight.

Vilcabamba, Ecuador, is another area famous for the longevity of its inhabitants. This region- like Hunza and the Caucasus- is also in high mountains, far away from cities. In Vilcabamba, too, there is very little serious disease. One reason for the good health of the people might be the clean, beautiful environment: the temperature is about 70 ° F all year long; the wind always comes from the same direction; and the region is rich in flowers, fruits, vegetables and wild life. Experts found one surprising in the mountains of Ecuador: Most people there, even the very old, consume a lot of coffee, drink large amounts of alcohol, and smoke forty to sixty cigarettes daily!

Inhabitants in the three regions have more in common than in calories, natural food, their mountains and their distance from modern cities. Because these people live in the countryside and are mostly farmers, their lives are physically hard. So, they do not need to go to health clubs because they get a lot of exercise in their daily work. In addition, although their lives are hard, the people do not seem to have the worries of city people. Their lives are quiet. As a result, some experts believe that physical exercise and freedom from worry might be the two most important secrets of longevity.

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore: The McGraw-Hill International Editions

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğumuz metinden seçilmiştir. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1. mountainous	a. Tüketmek, bir şey yiyip içmek
2. ____	2. expert	b. Kaygı, tasa, merak
3. ____	3. longevity	c. Görme duyusu, görüş
4. ____	4. available	d. Uzun ömürlülük
5. ____	5. eyesight	e. İnsanı şaşırtan, hayrete düşüren, şaşırtıcı
6. ____	6. consume	f. Uzman
7. ____	7. worry (n.)	g. Mevcut, var, elde edilebilir
8. ____	8. amazing	h. Dağlık

TEST-2

METİN-6

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. worries	b. longevity	c. available	d. eyesight
e. consume	f. amazing	g. expert	h. mountainous

- The east of Turkey is very _____ because there a lot of mountains there and it is high abover the sea level.
- An English teacher must be a / an _____ in his field since all his students expect him to help themselves and have a perfect command at English.
- Staring at TV for more than one hour makes your eyes tired. If you have a bad habit like watching TV for more than three hours a day, the bells of danger ring for you. As a result, your _____ will grow weaker and weaker.
- Naim Süleymanoğlu lifted 157.5 kilos in the Olympic Games 1988 in Seoul, which was three times heavier than his body. That was a/ an _____ performance because he broke the world record.
- He is such an easygoing man. He never studies his lessons. Last year he failed. That didn't affect him a bit. Still he has no _____.
- People from Thrace love drinking alcohol a lot. They _____ 2 million bottles of rakı and wine a year. That's a record.
- Sorry, the model you've asked is not _____ at the moment! But soon it will come to our chop. Then you can come and ask for it!
- Eastern Turkey is famous for the _____ of its people because they are free from the stress of crowds, traffic and pollution. The most important of all is that they live in a clean environment and eat natural food.

AÖ1 METİN-6

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. worries	b. longevity	c. available	d. eyesight
e. consume	f. amazing	g. expert	h. mountainous

1. Campodimele is a small village of 850 people in Italy. More than 120 people are aged between 75 and 99 there- such an amazing number that the World Health Organization sent scientists to the village to investigate. They tried to discover the secret of _____ of these people.
2. If you want to live longer, you should have no stress or _____. You shouldn't be easily affected by some sad or unlucky events.
3. Smith: Let's go into that bookstore. Maybe we can find the book we are looking for.
James: All right!
Smith: Excuse me, sir! Do you have a book called 'Strike Back' ?
The Shop Assistant: Yes, sir. That book is _____ on the next shelf.
4. I am nearsighted. I can't see distant objects clearly. So I don't have sharp _____.
5. He has stomach-ache because he has eaten a lot of fried chicken and _____ ten glasses of beer.
6. During his training, he would lift 150 kilos. But he lifted 160 kilos in the European Weightlifting Championship yesterday. That was great. Everybody admired such a / an _____ performance.
7. He is an excellent English teacher. Last year he got 670 in TOEFL exam. He is considered to be a / an _____ in teaching English.
8. If there are a lot of mountains in an area, this area is called _____.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. worries	b. longevity	c. available	d. eyesight
e. consume	f. amazing	g. expert	h. mountainous

1. The Marmara Region is flat. There are many fertile fields there. This region is not _____ because there are only a few mountains such as Yıldız, Koru and Kaz Mountains.
2. He sees himself as a/ an _____. Go and ask him a difficult question. He can't give you a clear answer because he doesn't know much about Maths.
3. Last year we went to Egypt. We visited pyramids. I have never seen such a / an _____ beauty in my life.
4. Susan: How many cups of coffee do you _____ a day?
Jane: Almost five.
Susan: You're kidding! Too much coffee is harmful!
5. I have a good _____. I can shoot an enemy soldier on his head at 200 meters. I don't miss.
6. M-1 and M3-A1 rifles are still _____ in the Turkish Army. They are ready to use although they are very old models.
7. Hardworking and taking regular exercise are the main factors in _____. A good hour's walk, getting up early and working till evening can help you live longer.
8. He is a very lazy and easygoing boy. He hates going to school and getting up early. He doesn't have any _____ about his future.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. worries	b. longevity	c. available	d. eyesight
e. consume	f. amazing	g. expert	h. mountainous

1. If a man takes care of his nutrition and has no stress or _____, it is possible that he will live longer.
2. If you go on reading a book in dim light, you will have to wear eyeglasses. Be sure that your _____ will grow poorer because of the tiredness of your eyes.
3. He was the footballer who ran the most during the match. He ran without stopping for 60 minutes and _____ all his energy. In the sixtieth minute he was substituted for another player.
4. That area is very high. Without any equipment, you can't cross this _____ area. Up to now only mountaineers have been able to do this.
5. Christian Barnard was a / an _____ in medicine. He did the first heart transplantation.
6. Mary: Have you ever seen the Niagara Falls ?
Jane: No. But I want to see it.
Mary: I advise you to go there next summer. It was such a wonderful and _____ landscape.
7. George: I am curious about why _____ of the people in villages is higher than that of the people in cities.
Bob: The answer is simple. There is stress, pollution and terrible traffic which shorten people's lives in cities.
8. James: We need sugar, butter and flour to make pancakes. Do we have them ?
Tim: We have sugar and butter. But flour is not _____.
James: So I'll go and buy some flour.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. worries	b. longevity	c. available	d. eyesight
e. consume	f. amazing	g. expert	h. mountainous

1. Ali is seventeen. He will take the university entrance examination this year but he neither cares about it nor has any _____. He spends his time watching TV, dating girls and going to cafes.
2. To some extent, _____ depends on how well you take care of your life. If you keep yourself away from stress, live in a clean and silent environment and take care of your diet, you can live longer. Also genetic factors determine how long you will live.
3. The cadets who are chosen as candidates for the Air Forces Academy must be sharp-eyed. If a candidate is diagnosed as having poor _____, he is eliminated. Then he studies at the Land Forces Academy.
4. Our school has approximately 1500 cadets. There are many buildings here such as classrooms, laboratories, a running track, an infirmary, headquarters. But a swimming pool is not _____.
5. The struggle of the Turkish Army with the terrorist organization lasted more than fifteen years. The major reasons for it are the terrorists' using guerrilla tactics and the land of combat. It was such a _____ area that it was difficult to follow the terrorists and find their hiding grounds.
6. I hate watching Maraton on Show TV on Sundays because the presenters talk nonsense and do nothing but blame the people involved in football so easily. One of them is an old referee. Listening to his talk, you may consider him to be a / an _____ in football. But most of his ideas are made-up.
7. The Danish are famous for their drinking habits. They _____ millions of bottles of beer per year.
8. Last week I had guests from Izmir. We took a sightseeing tour in Istanbul. It was their first visit to Istanbul. I took them to the Prince's Islands. When we were on the way back home, they told me that the landscapes they saw were _____. They were enchanted.

ÖN-TEST- 4

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1. facilities		
2. recreation		
3. nervously		
4. critic		
5. article		
6. evidence		
7. examine		
8. update		
9. want ad		
10. employment agency		
11. hire		
12. résumé		
13. career		
14. setting		
15. manage		

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

A MURDER MYSTERY: THE CRITIC IN THE STORM*

Edward Grimsley, the world-famous detective, was spending his vacation on a small Craibbean island. There were beautiful beaches and facilities for water sports and other recreation near his hotel. In addition, at Grimsley's hotel, there was a meeting of people in the restaurant business. Because Grimsley enjoyed good food almost as much as he enjoyed a good mystery, the island was the perfect place for Grimsley's vacation. The only disadvantage was the time of the year: the hurricane season.

On Grimsley's second night at the hotel, a powerful storm hit the sleepy little island. Strong winds and heavy rains chased the tourists inside, and as a result most people were sitting nervously in their rooms. So, Grimsley was surprised by the knock on his door at 11:00 p.m., at the height of the hurricane.

The hotel manager was standing there. He looked worried. His hands were shaking, and he was biting his lip. The wind outside was very loud; so, when he spoke, he had to shout.

"Mr. Grimsley," he said, "we have a problem here at the hotel. I know this is your vacation, but you are a detective, and I hope you can help us. A hotel guest died this evening: Mr. Ambrose Pennwright."

"The famous food critic?" asked Grimsley. "Well, well. Mr. Pennwright is—er, was—quite well-known for his newspaper articles about restaurants. This is very interesting. How did he die?"

The manager shrugged his shoulders and looked a little lost. "Of course," he said, "it's possible that he had a heart attack. But I'm afraid that possibly someone murdered him. The telephone lines are down from the storm, so we can't call the police yet. Can you help us?"

Grimsley followed the manager to the room of the unfortunate restaurant critic to examine the evidence. Ambrose Pennwright's very large body was lying face down on the floor next to a small table. A bottle of wine, a glass, a dish with cheese, and a butter knife were on the table, but there didn't seem to be a gun, a sharp knife, or any other weapon anywhere. Nothing in the room seemed out of place, but Grimsley felt there was something strange about the atmosphere. He examined the body for a minute, and he saw that Pennwright was not bleeding. There was a small piece of cheese on the critic's lower lip.

"Who found the body?" Grimsley asked the manager. "And who last saw him alive?"

"Please come with me," the manager said. "There are several people in my office. You should discuss the situation with them."

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore: The McGraw-Hill International Editions

TT

METİN-7

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1) facilities	a. Kanıt, delil
2. ____	2) recreation	b. (özel bir hizmet için yapılmış) yer, tesis
3. ____	3) nervously	c. eğlence
4. ____	4) critic	d. eleştirmen
5. ____	5) article	e. dikkatle gözden geçirmek, incelemek, tetkik etmek
6. ____	6) evidence	f. heyecanlı, endişeli, sınırları gergin bir şekilde
7. ____	7) examine	g. makale, yazı

UT

METİN-7

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.

Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. article	b. recreation	c. critic	d. examine
e. facilities	f. nervously	g. evidence	

1. Gym, swimming pool, running track and tennis courts in our school are sports _____.
2. Things that you do to enjoy yourself are called _____.
3. Behaving _____ means reacting to things anxiously and excitedly.
4. A food _____ is a person who knows a lot about foods and criticizes them.
5. Piece of writing in a newspaper is called _____.
6. _____ of murder means facts or physical signs that help to prove murder.
7. If a doctor _____ you, he looks into your body to check if you are healthy.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. articles	b. recreation	c. critic	d. examine
e. facilities	f. nervously	g. evidence	

1. According to James Bingham, a famous film _____, 'Ghost Ship' is the worst film which has ever been made.
2. I like reading political news. I prefer Hurriyet newspaper. Especially Emin Çölaşan is my favorite. His _____ are always about current political affairs.
3. The murderer is a perfect one. He killed Dr. Watson without leaving any trace behind. The police still investigate it but have not found any _____ about the identity of the murderer up to now.
4. Kuleli Military High School seems to be a big school. But when you consider the number of students there, which is about 1500, it is not so big. It doesn't have many _____. It has only one football pitch, one running track and two gymnasiums. Unfortunately it doesn't have a pool.
5. I've had a splitting headache recently. So I went to doctor yesterday and he _____ me carefully and told me that it was not so serious as I expected and I had to rest for a week.
6. Jasmine Beach Hotel is a five-star hotel in Kemer. You can have great fun there because it provides you with a lot of _____ such as swimming, playing football, bungee jumping and dancing etc.
7. As far as I understand, that was a bad meeting for him. The board members didn't accept his proposal (teklif). Then he left the room. He came out of it so _____ that he bumped into the secretary. Unfortunately the poor woman fell down and started to cry.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. article	b. recreation	c. critic	d. examine
e. facilities	f. nervously	g. evidence	

1. Yesterday a bank on Maple Street was robbed. According to witnesses, who were in the bank, the robbers were wearing dark suits and tie. They were middle-aged and had dark hair. Police started an investigation using this _____ that the witnesses told.
2. After the poor man had been beaten to death, he was killed. A girl who was crossing the wooden bridge discovered the dead body. Then she called the police. Afterwards the police came and _____ the body carefully.
3. I don't have fun on holiday because the hotel we are staying in is bad. The only _____ is swimming and dancing. But last year the hotel we stayed in was terrific. We enjoyed ourselves a lot because it provided us with swimming, playing football and basketball, and animations.
4. Atilla Dorsay, who is a famous Turkish film _____, gave only three stars to the newly shown film, "O Şimdi Asker".
5. Yesterday I read a / an _____ on a newspaper. It told that the US bombardments would go on till they got hold of Saddam Hussein.
6. Frank: How many _____ are there in your school?
Tim: There are a lot. These are gymnasium, swimming pool, two tennis courts, a football pitch.
7. When he missed his flight, he shouted at the boarding staff angrily. But he didn't get anything. He would have to wait for the next flight tomorrow. So he left the airport _____ because he also missed one of the most urgent meetings of the company.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. article	b. recreation	c. critic	d. examine
e. facilities	f. nervously	g. evidence	

1. Archaeologists discovered an Iceman under the snow on Xnepo mountain yesterday. They _____ the body carefully and saw no great changes on it.
2. A burglar broke into my neighbor's house. She immediately called the police. The police came and found out the burglar's fingerprints on the case. I think these fingerprints will be a valuable piece of _____.
3. Swimming, beach football and beach volley are kinds of _____ you can have at this holiday village.
4. Neil: Jason looks so excited and anxious. Why ?
Fran: Because his mother is going to have an operation tomorrow.
Neil: Oh, I see. That's why he has talked to so _____ when I asked him about the deadline of our project.
5. Jack: Have you read this week's Newsweek ?
Michael: Not yet.
Jack: I think you should read it as soon as possible. There is a wonderful _____ by Tony Jones who is an opponent of Iraq war. He wrote about the cruelty and violence of war.
6. The _____ of Galatasaray SK are in Florya. There are 4 football pitches, a swimming pool, a gymnasium and a big fitness center there.
7. James McBoyle is not a good _____ because whenever he criticizes some popular films negatively, they attract large crowds of audience.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. recreation	b. examine	c. nervously	d. facilities
e. evidence	f. critic	g. article	

1. Mr. Higgins, who was a famous tycoon, was kidnapped by a gang last month. Yesterday he was found dead on the outskirts of Melbury. The police _____ the body thoroughly and found out some signs of torture on it.
2. Turgay Şeren and Can Bartu, who frequently appear on TV on weekends, are popular football personalities. They are also good _____ because people take them seriously and the programs they take part in have very high ratings.
3. On Monday, our office was robbed by an unidentified robber. The robber left no trace or _____ so it will be really hard to identify him. He must be a professional.
4. Kensington High School is an old school. If you had seen it five years ago, you would be really surprised at what you see now. The school has changed tremendously because many new _____ such as a running track, a swimming pool and a gym have been built there.
5. Today I have read a / an _____ Hurriyet, which is about the poor conditions the Iraqis live in. They are miserable and helpless. I feel pity on them.
6. Yesterday we had a very difficult English test. Today our teacher has checked our papers and came into class so _____ that we immediately understood in an instant that he was not pleased with our results.
7. I went to Copenhagen for buisness last week. The hotel I stayed in was not as I expected it to be. I didn't enjoy myself because it was a three-star hotel and there wasn't much _____ in it. I got very angry with my company because of it.

METİN-8

Kod:

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

FINDING THE IDEAL JOB*

You are out of work.

You hate your job.

You aren't satisfied with your career.

You are looking for your first job. Where do you start ?

If you are like most Americans, you'll probably send your résumé (CV) to a lot of companies. A résumé tells about somebody's background, such as education, hometown, skills, etc. You might answer want ads every Sunday. Or you might go to employment agencies. But experts say you won't have much luck. People find jobs only five to fifteen percent of the time when they use these methods. So, what can you do?

One thing you can do is read Richard Nelson Bolles's *What Color Is Your Parachute ? A Practical Manual for Job Hunters and Career Changers*. Bolles is an expert in the field of job hunting. He has helped thousands of people find jobs and careers. This book is different from other job-hunting manuals. Bolles doesn't help you to find just another job. Instead, he helps you find your ideal job: a job that fits who you are, a job that is satisfying to you. What kind of job is ideal for you ? If you don't know the answer, Bolles says, you can't find your ideal job. You need to have a clear picture in your mind of the job you want. The book has many exercises to help you draw this picture.

Bolles says that you must think about three things:

1. *Your skills:* What do you like to do ? What do you do well ? Do you like talking ? Helping people? Teaching ? Reading and writing ? Using computers? Working with your hands ? Bolles asks you to think about all your skills, not only "work skills". For example, a mother of four children is probably good at managing people (children!). She may be a good manager.
2. *Job setting:* Where do you like to work? Do you like to work outside ? At home? In an office? Alone or with others? What kind of people do you like to work with ?
3. *Job rewards:* How much money do you need ? How much money do you want ? What else do you want from a job ? What would make you feel good about a job ?

After Bolles helps you decide on your ideal job, he gives you specific, useful advice on how to find the job. His exercises teach you how to find companies and how to introduce yourself. The chapter on job interviews is full of useful information and suggestions. For example, most people go to interviews asking themselves the question "How do I get the company to hire me ?" Bolles thinks this is the wrong question. Instead, he wants you to ask yourself, "Do I really want to work for this company?"

What Color Is Your Parachute? Was written in 1970. But the information is updated every year. So, if you are looking for a job, or if you have a job but want a new one, remember: Don't just send copies of your résumé. Don't just answer want ads. And don't wait for friends to get you a job. Instead, buy this book and do a job hunt the right way.

* HAUGNES, Natasha- Beth Maher (1998), NORTHSTAR: FOCUS ON READING AND WRITING, BASIC, New York: Longman

TT**METİN-8****YÖNERGE:** Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir.

1. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1.	1. update	a. Özgeçmiş
2.	2. want ad	b. Kariyer
3.	3. employment agency	c. Yönetmek, idare etmek
4.	4. hire	d. Ortam, mekan
5.	5. résumé	e. Modernleştirmek, güncelleştirmek
6.	6. career	f. Küçük ilan, iş ilanı
7.	7. setting	g. (Birisini) işe almak
8.	8. manage	h. İş bulma ajansı

UT**METİN-8****YÖNERGE:** Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız

a. update	b. want ads	c. résumé	d. setting
e. hire	f. employment agency	g. career	h. manage

- 1) Most companies ask for a(n) _____ so they can read about you before they talk to you in person.
- 2) A woman called Katlyn applied for the job. She has the most experience. She will be a great teacher. Let's _____ her. It will be very good to give her the job.
- 3) She needed a job, so she decided to look at the _____.
- 4) My friend, Jack looked for a job for a year after he had graduated from Civil Engineering. In the end he decided to go to a / an _____ as a last resort.
- 5) He was a computer programmer for ten years. Then he became a manager. Suddenly, she had to _____ all the people he worked with.
- 6) I have been using my computer for about 6 years. But now it is very old. I want to follow the fast-changing technology. So I will _____ my computer and turn it into a new model.
- 7) She is a very successful businesswoman. She started working as a typist in a lawyer's office. She improved herself a lot. Now she is working for a car company. She has a very good _____ now.
- 8) Where do you want to work ? When you think about working in such a terrible office where there aren't any friendly people, you can go mad. I think that job _____ isn't good for you.

a. update	b. want ads	c. résumé	d. settings
e. hire	f. employment agency	g. career	h. manage

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. Before you apply for a job, you must write your _____ in which you talk about your personality, work experience, and education.
2. Before I graduated from the university, I had started to look at all the _____ in newspapers.
3. This year Fatih Terim seems to be unsuccessful. His footballers go against his tactics during matches and have had awful performance so far. Compared to his old achievement, Terim can't _____ his team well this year.
4. I started to work as an office boy in this company. God helped me and now I am the manager of the company. I have a great and amazing _____ that everybody admires.
5. A Mexican restaurant needed a chef last month. Fifteen people applied for the job. After careful selection, the manager _____ a man who is middle-aged and skillful at food service.
6. It is hard to find a job in this city. Knocking the door of every company won't benefit you. If you want to make the things easier for yourself, go to a / an _____ to find job opportunities.
7. Our refrigerator and washing machine became very old and started to break down frequently. So we decided to _____ them last week. So we bought new ones.
8. What I really liked in this film is the places where it was made. The _____ were well-chosen and attractive.

a. update	b. want ads	c. résumé	d. settings
e. hire	f. employment agency	g. career	h. manage

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. The coursebooks we teach have grown old because we bought them seven years ago. New books appear in the market every year. It is really necessary to _____ these old books.
2. Job opportunities for geologists are very limited in Turkey. I graduated from geology department in 1999. I'm still looking for a job. I haven't seen any _____ in newspapers up to now.
3. There was a / an _____ on Townsend Street, which was very popular for the job applicants.
4. Music is so loud and noise is coming from upstairs. I have a very important exam tomorrow. But I can't concentrate on my lesson in such a noisy _____.
5. Last year three teachers resigned in our school. The school needed to fill in their position. Seventy teachers applied for the vacant positions. The head teacher interviewed them one by one. In the end she _____ the most skillful candidates.
6. I have lots of things to write in my _____ because I have been doing different jobs for fifteen years and I had my education abroad. I have many skills such as translating into 5 different languages, computer programming and presenting programmes on TV.
7. Although she is a very young lady, she _____ the company very well. Since she is a very intelligent, determined and disciplined lady, everybody respects her and likes her management.
8. Kristine Medical Co. is an American company where I have been working since 1996. Next summer they are going to send me abroad for in-service training. I will stay there for five months. I am very happy with my company because it offers _____ opportunities. And I hope to promote next year.

a. update	b. want ads	c. résumé	d. settings
e. hire	f. employment agency	g. career	h. manage

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. The bellboy that we _____ last week turned out to be a wanted thief. I saw his photo on a newspaper and informed him to the police.
2. If you want to find a good job in a good company, you must write your _____ carefully because when it is well written, it draws the manager's attention and puts you one step forward in selection process.
3. Unemployment is increasing day by day because of the economic crisis in 2001. When you try to search for a good job, you often fail because there aren't any good job opportunities on newspapers. I don't think a/an _____ will help you a lot during this crisis.
4. The office I'm working in has such a calm and friendly _____ and atmosphere that whenever I go in it, everybody welcomes me.
5. The Turkish newspapers are full of _____ especially on Sundays. For example, Hurriyet newspaper gives an extra newspaper called "Human Resources". It provides many opportunities for those who are looking for jobs.
6. When I took over the business from my father who was a very old man, everybody had a question: "Could he _____ such a big company ? " The doubts were all right because there were 5000 workers of the company. But now you see everything going well. I am proud of being a successful boss.
7. We have just _____ the old computers because they would often break down and decrease our productivity. Also they would drive us mad. Such a renovation really worked.
8. I am a molecular biologist. Since the number of unemployed people is increasing day by day and my field is a new one in Turkey, _____ opportunities are limited here. I will go abroad and try to do my best there.

a. want ads
e. update

b. résumé
f. hire

c. settings
g. career

d. manage
h. employment agency

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

1. Jessica: Jack, our furniture has worn out. I think it is high time that we _____ it.
Jack: I agree with you. Let's go to a furniture shop and change them with a new one tomorrow.
2. I graduated from Agricultural Engineering Department in 2001. I'm still jobless. Even _____ on newspapers aren't of any help. I think there is no possibility of finding a job related to my field in Turkey.
3. Many companies look for experienced people for their vacant positions. If you are a new graduate without having much to write in your _____, you don't have much chance to find a job so easily.
4. Betty: What do you think is the most important thing in a job?
Kim: I think where you work and what kind of place is your office are the most important aspects of a job.
Betty: So, you mean the _____.
Kim: Yes, I do. Also the friends you work with must be good.
5. The woman whom I _____ as an accountant last year turned out to be a thief. I thought I made a careful and meticulous selection among all the applicants. But now I am repentant for employing her.
6. Don't look for a job blindly. In Jasonry, there are many _____ which will help you find a job that is suitable for your peronality. In these offices there career counselors who give you valuable advice about the type of job you're looking for.
7. There are 5,000 workers in this factory. Mr. Harper, who is a skillful man, is the boss. It is not difficult for him to _____ all the business.
8. When you ask many intelligent and auspicious undergraduates in Turkey about their view of the future, they will say that they want to go abroad to _____ goals because foreign countries like the USA and Canada provide them with high-quality and well-paid jobs.

ÖN-TEST- 4

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcüklerden bildiklerinizin yanına (+) işareti koyunuz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

1. widow		
2. get divorced		
3. fall apart		
4. two-paycheck family		
5. adoptive family		
6. extended family		
7. financial		
8. nuclear family		
9. blended family		
10. decline		
11. traditional		
12. cancer		
13. herbicide		
14. weed		
15. pesticide		
16. produce		
17. ripen		
18. artificial		
19. concerned about		

METİN-9

Kod:

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

THE CHANGING FAMILY*

At the beginning of the twentieth century, many people thought that the American family was falling apart- in other words, they thought it was dying. A century later, we know that this wasn't the case. However, although the family is still alive in the United States, its size and shape are very different from 100 years ago.

In the late 1800s and early 1900s, there were mainly two types of families in the United States: the extended and the nuclear. The extended family usually includes grandparents, parents, and children living under the same roof. The nuclear family consists of only parents and children. As people began to move to other parts of the country to find better jobs, the nuclear family became the most common family structure, or unit.

Today, there are many different kinds of families. Some people live in "traditional" families, that is, a stay-home mother, a working father, and their own biological children. Others live in two-paycheck families (where both parents work outside the home), single-parent families (a mother or father living with the children), adoptive or foster families (where adults take care of children that are not biologically theirs), blended families (where man and woman who were married before marry again and combine the children from previous marriages into new families), childless families, and so on.

What caused the structure of the family to change ? In the early 1900s, the birthrate began to decline and the divorce rate began to rise. Women were suddenly choosing to go to college and take jobs outside the home. The "1930s and 1940s were difficult years for most families in the United States. Many families face serious financial, or money problems during the Great Depression, when many people lost their jobs. During World War II (1939-1945), 5 million women were left alone to take care of their homes and their children. Because many men were at war, thousands of these "war widows" had to go to work outside the home. Most women worked long hours at hard jobs, especially in factories.

During the next decade, the situation changed. There were fewer divorces and people married at a younger age and had more children than the old generation. It was unusual for a mother to work outside the home during the years when her children were growing up. Families began leaving cities and moving into single-family homes in the suburbs. The traditional family seemed to be returning.

There are many people today who would like the "traditional" family to return. However, less than 10% of families in the 1990s fall into this category. In fact, the single-parent household—once unusual—has replaced the "traditional" family as the typical family in the USA. If we can look back into past, however, the family structure will probably change again in the twenty-first century.

* KIRN, Elaine- Pamela Hartmann (1996), INTERACTIONS ONE, A READING SKILLS BOOK, Singapore: The McGraw-Hill International Editions

TT**METİN-9****YÖNERGE:**

Aşağıdaki sözcükler okuduğunuz metinden seçilmiştir. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1. widow	a. Karma aile
2. ____	2. get divorced	b. Azalmak, düşmek, çökmek
3. ____	3. fall apart	c. Çekirdek aile
4. ____	4. two-paycheck family	d. Mali
5. ____	5. adoptive family	e. Dağılmak, bölünmek, parçalanmak
6. ____	6. extended family	f. Anne, baba, çocuklar ve büyükebeveynlerden oluşan büyük aile
7. ____	7. financial	g. Evlat edinmiş aile
8. ____	8. nuclear family	h. Anne ve babanın her ikisinde ev dışında bir işte çalıştığı aile yapısı
9. ____	9. blended family	i. Dul kadın
10. ____	10. decline	j. Geleneksel
11. ____	11. traditional	k. Boşanmak

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz.
Uygun

sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. widow	b. divorced	c. fall apart	d. traditional
e. adoptive family	f. extended family	g. two-paycheck family	h. financial
i. nuclear family	j. blended family	k. decline	

- 1) My family consists of my parents and my brother and me. My family is a / an _____ then.
- 2) It is difficult to bring up children in _____ where parents work outside home.
- 3) To live with grandparents is an old tradition. Such _____ can't be seen everywhere.
- 4) Because medicine is developing day by day, people live longer. So, while the birthrate is increasing, the deathrate _____.
- 5) A woman whose husband died and who has not married again is called _____.
- 6) After 10 years of marriage, the Johnsons who were supposedly a happy family got _____ last month.
- 7) It is very strange to me that a woman and a man with children marry and set up a new family. I can't imagine how the children will join that _____.
- 8) I'm a gynecologist. I know a husband and a wife who wanted to have a baby two years ago. But it is impossible for them to have it because of the husband's problem. Then they adopted a child who is five years old. They become a/ an _____.
- 9) In the past, women's role in society was very limited. Today it is different. Now women go to work and make money. Many women have left their _____ role as wife and mother.
- 10) One of the reasons why some couples separate is about money. Sometimes, there is a crisis in the country. The husband has to leave his job. If the wife doesn't work, then _____ crisis starts in the family. This ends in divorce.
- 11) Everything is changing in the world. Things become older as the earth rotates. When we leave old things behind, we start living with the new ones. But some people, especially the old, don't like the idea of having new things around. They consider it a threat to the society. They think the society will _____ with the coming of these new things.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. widow	b. divorced	c. fall apart	d. traditional
e. adoptive family	f. extended family	g. two-paycheck family	h. financial
i. nuclear family	j. blended family	k. decline	

- Her husband died in the II. World War. Then she became a / an _____. She didn't marry again.
- It has just been two years since they got married. They decided to separate because they thought there was a lack of harmony between them. Fortunately they don't have any children. Last week they got _____.
- All the economists in Turkey became anxious about the war between Iraq and the USA. They hoped that no _____ problems would arise. Otherwise our country would go through a big threat of economic crisis.
- 40% of the people in the USA support war on Iraq but the rest doesn't. There were great demonstrations on the streets of New York yesterday. I think the country will _____ because of a bloody war.
- If the population of the world doesn't _____ in the next twenty years, the world food production won't be enough to feed 50 % of the world population.
- I grew up in a / an _____. My family consisted of my parents and grandparents.
- We lived far from my grandparents. They were in Kars but we were in Istanbul during my childhood. My family was a / an _____ because there were only my parents and me.
- Jonathan is an unlucky boy because his parents divorced two years ago and then his father got married to a woman who has two daughters. That woman mistreats Jonathan. Poor Jonathan! Living in a / an _____ must be really hard for him!
- I have never felt the warmth of my parents. My father, a businessman, would fly abroad three times a week and my mother, a secretary, would come home very late. I don't want to raise my children in such a / an _____.
- Mr. And Mrs. Grisham couldn't have a baby. Last year they went to an orphanage and saw a poor 5-year-old boy who needs parents' care and love. The boy was given to them. Now they are a / an _____.
- With the coming of industrialisation, all the society went through a big change. It affected our attitudes and behaviors, the way we eat and get dressed and our celebrations. I thought the _____ way of life would disappear in a short time.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. widow	b. divorced	c. fall apart	d. traditional
e. adoptive family	f. extended family	g. two-paycheck family	h. financial
i. nuclear family	j. blended family	k. decline	

1. If both parents work outside the home, this family is a / an _____.
2. Doctors said that it did not seem possible for the Bricksons to have a baby. Then they had been dreaming to have a baby for a long time. Their dreams came true when they adopted a baby. Now they are a / an _____.
3. Last summer my wife and I went to Mexico. We had great fun there. The only thing we didn't like was Mexican food. When I compare it to Turkish cuisine, _____ Mexican food is terrible.
4. Mr.Jackson lost his job because his company was closed last month. He had a lot of debts that he couldn't pay. Nowadays he has been going through a big _____ crisis.
5. Mr.Greg, who has a son, divorced his wife six years ago. Like him, Mrs.Peggy, who has two sons, lost her husband two years ago. Mr.Greg and Mrs.Peggy are going to get married soon. I hope this new _____ will bring happiness to them.
6. Nobody believed their eyes when Mr. and Mrs.Sinclair went to court and got _____ after a 30-year marriage. According to Mrs.Sinclair's claims, Mr.Sinclair has an illegitimate baby from his secretary. That is the reason why they broke up.
7. If a family includes only parents and their children, this is a / an _____.
8. The Johnsons are a / an _____ because there 7 members in the family. They are father, mother, grandparents, two sons and a daughter.
9. The birth rate in Turkey must immediately be controlled and limited. Otherwise the country's resources won't be enough for the next generations. If the birth rate _____, most of the problems can be solved.
10. Mrs.Albee got married ten years ago but lost her husband last year. Now she is a / an _____.
11. In our team there are two conflicting ideas about our trainer. One group says that the trainer must keep his position and others want him to be fired. I think if our trainer leaves, our team is going to _____ soon. Moreover the cup dream will be over. I don't want it to happen.

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. widow	b. divorced	c. fall apart	d. traditional
e. adoptive family	f. extended family	g. two-paycheck family	h. financial
i. nuclear family	j. blended family	k. decline	

- Now his power has begun to _____ because he is very old now. Only can he walk with a stick.
- Ashley: How many people are there in you family ?
Mary: Five. My family include my parents, my grandparents and me.
Ashley: Oh! Yours is a / an _____.
- The _____ role of women is staying at home and looking after children. But now it has changed. Modern women go to university and work outside home and seek career opportunities.
- In our school, there are two groups of teachers, one of whom supports the conventional view of education and the others the contemporary view. Both sides are not a bit flexible for the other view. I don't want our school to _____ because of the clashing views.
- I get on with Jack well although he is not my real brother. Different mothers gave birth to us. My father divorced my mother five years ago and married Jenny Anson. Jack is Jenny's son. Now we are living in a / an _____.
- In a / an _____, adults take care of children that are not biologically theirs.
- A/ an _____ consists of only parents and children.
- In 1969 Gina's husband went to war but never returned. She became a / an _____ and spent all her life in poor conditions.
- It is incredible to hear such a perfect couple got _____. They were a wonderful match. Unfortunately I hear such news of separation in these days.
- In a / an _____ adults take care of children that are not biologically theirs.
- Our company has many _____ problems. Last week it had to fire 50 workers. Also our salary haven't been paid yet.

AÖ4

METİN-9

YÖNERGE: Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun sözcükle doldurunuz. Uygun sözcüğün başındaki harfi boşluğa yazınız.

a. financial	b. decline	c. fall apart	d. traditional
e. divorced	f. widow	g. nuclear family	h. two-paycheck family
i. blended family	j. extended family	k. adoptive family	

1. Wars cause many women to be left alone and become _____. Most of them send their husbands to war knowing that probably they will not return.
2. Technology has altered changed the _____ way of life. For some people, especially the old, it is very difficult to adopt new manners and machines.
3. For a married man to lose his job is the biggest disillusionment that he can ever feel. If the wife doesn't work outside the home and earn money, the family may go through _____ problems, which result in quarrels and separation of the couples.
4. Mary lives in a / an _____. Her family include her parents, her grandparents and herself.
5. I'm the only child of my family. My mother is a housewife. My father is a bank clerk. That is all my family. It is a / an _____.
6. Joshua had hard times in his childhood. He needed his mother's care a lot but she was working outside the home at that time. His father would fly abroad twice a week. I wouldn't want to live in such a / an _____.
7. Due to *imporvemenets* in medicine, the life expectancy of people increased. It affected both their birth rate and death rate. The birth rate increases whereas the death rate _____.
8. For the couples who have long lasting struggles for having a baby but fail to do so, it is a good idea to make a homeless child a member of the family. As far as I know there are many happy _____.
9. Mr. Parker, who lost his wife in 1993, has a daughter. Last year he married to Mrs. Allen, who lost her husband in 1998 and has two daughters. Now they have a / an _____.
10. Mr. And Mrs Justin had been married for two years. But some unsolved problems between them got bigger and bigger. In the end they got _____. Now they live alone.
11. The voices against the mismanagement of the company have been raising day by day. The company has already _____. Now there are two clashing groups. One group supports the present administration but the other wants a radical change in it.

YÖNERGE: Metni dikkatlice okuyunuz. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını metindeki bağlam ipuçları aracılığıyla bulmaya çalışınız.

ASK MR.GREEN: Organic Produce versus NonOrganic Produce*

Dear Confused Shopper,

You're right. Sometimes organic produce doesn't look as nice as nonorganic produce, and it generally costs up to 50 percent more. Let me explain why.

Since about 1950, farmers have used chemicals to grow their fruits and vegetables. They use pesticides to kill insects that eat their plants. They use herbicides to kill the weeds that kill their plants. These chemicals are a great help to farmers. By using them, farmers can grow more produce on the same amount of land. This means that shoppers can find more produce in the stores.

Farmers even use chemicals to artificially ripen fruits and vegetables. Most tomatoes, for example, are picked from the vine while they are still green. They turn red when chemicals are added to the box as it goes to the supermarket. Because produce can be picked early, it can travel long distances to stores. As a result, we can find most kinds of fruits and vegetables all year long.

Some people argue, however, that there are problems with using all these chemicals. When we eat produce, we're also eating a little bit of the chemicals. Over time, these chemicals build up in our bodies. Some scientists believe that this build up of chemicals can even cause cancer. Because of worries like these, some farmers now grow produce the old-fashioned way- without chemicals. We call this kind of produce "organic."

Organic produce is more expensive than other produce for several reasons. Many organic farmers can't grow as much produce as other farmers. Their farms tend to be smaller, and, of course, they don't use herbicides and pesticides. And because no chemicals are used, the produce has to arrive at the store very soon after it's picked. This, too, costs money.

Is organic produce worth the extra cost? Should you buy organic produce or nonorganic produce? That's up to you. But, if you are not familiar with organic produce, you might want to try it. More and more shoppers are buying organic produce. And many of these shoppers say that they are not just concerned about their health. They say organic fruits and vegetables taste fresher and better.

* HAUGNES, Natasha- Beth Maher (1998), NORTHSTAR: FOCUS ON READING AND WRITING, BASIC, New York: Longman

TT**METİN-10**

YÖNERGE: Aşağıdaki sözcükler okuduğumuz metinden seçilmiştir. Soldaki sütunda yer alan sözcükleri sağdaki sözlük tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. ____	1. cancer	a. Meyve, sebze gibi ürünler
2. ____	2. herbicide	b. Kaygılanmak, endişe duymak, merak etmek
3. ____	3. weed	c. Doğal olmayan, suni
4. ____	4. pesticide	d. Kanser hastalığı
5. ____	5. produce	e. Olgunlaştırmak, ham meyveyi ya da sebzeyi yenilebilir hale getirmek
6. ____	6. ripen	f. Zararlı böcekleri - özellikle tarladaki ürünlere zarar veren böcekleri - öldürmek için kullanılan kimyevi madde
7. ____	7. artificial	g. Yabani ot, zararlı ot
8. ____	8. concerned about	h. Yabani otları öldürmek için kullanılan kimyevi madde

UT**METİN-10**

1. YÖNERGE: Aşağıdaki tabloyu kutudan okuduğunuz metne göre kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz. Tablodaki boşluklara kutudaki sözcüklerin başındaki harfi yazınız.

a. cancer	b. herbicides	c. weeds	d. produce	e. pesticides
-----------	---------------	----------	------------	---------------

A) CHEMICALS	B) _____	C) PLANTS	D) ILLNESSES
1. _____	1. apples	1. flowers	1. the flu
2. _____	2. oranges	2. vegetables	2. a cold
	3. broccoli	3. trees	3. AIDS
	4. lettuce	4. _____	4. _____

2. YÖNERGE. Aşağıdaki boşlukları kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz. Boşluklara, sözcüklerin başındaki harfi koyunuz.

a. ripen	b. artificial	c. concerned about
----------	---------------	--------------------

- 1) He smokes two packs of cigarettes a day. This is very harmful for his body. He kills himself slowly. I'm sure that he is not _____ his life.
- 2) Carrot is natural. Caramel color is not natural but _____.
- 3) Farmers pick green bananas from trees. They sell them to greengrocers. The greengrocers use chemical to _____ the green bananas. In a short time, the bananas become yellow.

AÖ1

METİN-10

YÖNERGE: Aşağıdaki tabloyu kutudan okuduğunuz metne göre kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz.

a. ripen	b. concerned about	c. pesticides	d. artificial
e. weeds	f. cancer	g. produce	h. herbicides

1. Fruit, vegetables and other things that farmers grow are called _____.
2. If you are _____ your health, don't eat non-organic produce, smoke or drink alcohol. If you keep my advice, you may live longer.
3. _____ is a chemical used for killing wild plants that damage crops.
4. If something is unnatural and made and used by people, it is _____.
5. _____ is a serious illness caused by a group of cells in the body increasing in an uncontrolled way.
6. _____ is a wild plant growing where it is not wanted (in garden or in a field).
7. Using some chemicals, farmers _____ green bananas and green tomatoes. Their color turn into red. Then they become ready to eat.
8. _____ is a chemical used for killing insects, especially those that damage crops.

AÖ2

METİN-10

YÖNERGE: Aşağıdaki tabloyu kutudan okuduğunuz metne göre kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz.

a. ripen	b. concerned about	c. pesticides	d. artificial
e. weeds	f. cancer	g. produce	h. herbicides

1. Farmers use _____ to kill insects that eat their plants.
2. Virtual reality does not happen in a natural environment. It is a three-dimensional and _____ environment.
3. He neither smokes nor drinks alcohol. He is very careful and _____ his health. Furthermore her takes a great care of his diet.
4. All day long Mr.Brown deals with the flowers in his garden. He is very careful about the maintenance of the flowers. That's why whenever he sees _____ which damage the flowers, he picks them off.
5. Mr.Bingham is a farmer. He says that he picks tomatoes from the vine while they are green. He uses chemicals to _____ them. They turn red when these chemicals are added.
6. He would smoke two packs of cigarettes a day. He never cared about any warnings about his health. In the end his lungs became _____. He lived for two years after he got this terminal disease. Then he died.
7. Farmers use _____ to kill the weeds.
8. Organic _____ is better for your health than non-organic one because it is produced naturally.

YÖNERGE: Aşağıdaki tabloyu kutudan okuduğunuz metne göre kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz.

a. ripen	b. concerned about	c. pesticide	d. artificial
e. weeds	f. cancer	g. produce	h. herbicide

1. My friend advised me to use Whizbom to cope with the insects that damage the crops in my field. According to him, Whizbom is a good _____.
2. Chemicals which are used to grow fruits and vegetables are not natural but _____.
3. No chemicals are used when organic _____ is grown.
4. Some farmers use chemicals to _____ fruits and vegetables. However these fruits and vegetables don't taste good. Although tomatoes turn red and bananas and citrus fruits turn yellow, I don't like their taste.
5. People who drink alcohol and smoke a lot have a high risk of becoming _____. This disease frequently ends in death.
6. There are a lot of _____ in my garden which I want to remove because they damage the flowers I grow.
7. Jim Creek is a mountaineer. Two weeks ago he left home for a big challenge. That was climbing up the peak of Mount Kironx in Mongolia. Jim's parents haven't got any news from thier son since he left home. They are really _____ their son's life.
8. In order to protect the colorful roses from weeds in my garden, I use MaxonWax every day. MaxonWax is a high-quality _____.

AÖ4

METİN-10

YÖNERGE: Aşağıdaki tabloyu kutudan okuduğunuz metne göre kutudan uygun sözcükleri seçerek doldurunuz.

a. artificial	b. pesticides	c. weeds	d. herbicides
e. cancer	f. produce	g. concerned about	h. weeds

1. Tina: I don't know how to cope with all these harmful insects in my field.
Susan: Go to a chemist and buy _____.
2. Tim: What can I do to kill these harmful and useless plants in my garden ?
Jim: Go to a chemist and buy _____.
3. The rich who are _____ their money, invest it in some trustworthy banks. In such a volatile economy, most of the Turkish people need some dependable ways of investment.
4. Being exposed to ultraviolet rays a lot causes skin _____. Don't sunbathe between 11:30 and 17:00 in the summer when there is the scorching sun.
5. Non-organic _____ is not as good as organic one because there many chemicias in it.
6. Mr. Keller is a retired officer. He spends his free time reading books, wandering around the city and watering the flowers in his garden. The thing that he hates the most is picking off the _____ which are unwanted plants.
7. Some fruits and vegetables are picked before the due time. They undergo a process in which they _____ and become ready to eat.
8. In order to get more crops, farmers use _____ fertilizers although they are not natural and to some extent dangerous for our health.

11. KAYNAKÇA

ADAMS, J. A. (1982), HUMAN MEMORY, New York: Mc-Graw Hill

ALTMAN, J. (2002), " Building Vocabulary: Guessing Meaning From Context", THE LANGUAGE TEACHER ONLINE, 265.01, s. 1-2

AMES, W.S. (1966), "The Development of A Classification Scheme of Contextual Aids.", READING RESEARCH QUARTERLY 2, 1, s. 57-82. [18.1]

ANDERSON, R. C. — P. Freebody (1981), " Vocabulary Knowledge", J.T. Guthrie (Ed.), COMPREHENSION AND TEACHING: RESEARCH REVIEWS içinde (s. 77-117), Newark, DE: International Reading Association

ANDERSON, P.W. — L. Fielding (1988), "Growth in Reading and How Children Spend Their Time Outside of School," READING RESEARCH QUARTERLY, 23, s. 285-303

BARNETT, M. (1989), MORE THAN MEETS THE EYE, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents

BEAUGRANDE, R. — A. Dressler, W. Ulrich (1981), EINFÜHRUNG IN DIE TEXT LINGUISTIK, Tübingen: Niemeyer

BECK, I. L. — M. G. McKeown, E. S. McCaslin (1983), "Vocabulary Development: All Contexts Are Not Created Equal", THE ELEMENTARY SCHOOL JOURNAL, 83, s. 177-181

BECK, I. — M.G. McKeown (1996), "Conditions of Vocabulary Acquisition," R.Barr, M.Camail, P.Mosenthal ve P.D.Pearson, THE HANDBOOK OF READING RESEARCH içinde, 2, s. 789-814, Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates

BEHEYDT, L. (1987), " The Semantization of Vocabulary in Foreign Language Learning", SYSTEM, 15, s. 55-67

BENSOUSSAN, M. (1983), "Dictionaries and Tests of EFL Reading Comprehension", ELT JOURNAL, 37,4, s. 341-345.

BENSOUSSAN, B. — B.Laufer (1984), "Lexical Guessing in Context in EFL Reading Comprehension," JOURNAL OF RESEARCH IN READING, 7, s. 15-32.

BIALYSTOK, E. (1983), "Inferencing: Testing The "Hypothesis-Testing" Hypothesis", H. W. Seliger & M. H. Long (Eds.), CLASSROOM ORIENTED RESEARCH IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION içinde, (s. 104-123). Rowley, MA: Newbury House

BLAKEMORE, D. (1992), UNDERSTANDING UTTERANCES: AN INTRODUCTION TO PRAGMATICS, Oxford: Blackwell

BLOOMFIELD, L. (1942), OUTLINE GUIDE FOR THE PRACTICAL STUDY OF FOREIGN LANGUAGES, Baltimore: LSA Publ.

BOSSERS, B. (1992), READING IN TWO LANGUAGES: A STUDY OF READING COMPREHENSION IN DUTCH AS A SECOND LANGUAGE AND IN TURKISH AS A FIRST LANGUAGE, Rotterdam: Drukkerij Van Driel

BROWN, H. D. (1972), "Cognitive Pruning and Second Language Acquisition", THE MODERN LANGUAGE JOURNAL, 56 (4), s. 218-227

BROWN, G. — G. Yule (1983), DISCOURSE ANALYSIS, Cambridge: C.U.P.

BUDIU, R. (1997), " Learning Words In Context: A Survey", yayınlanmamış araştırma <<http://citeseer.nj.nec.com/466875.html> > 20.05.2003

CARNINE, D. — E. J. Kameenui, G.Coyle (1984), "Utilization of Contextual Information in Determining The Meaning of Unfamiliar Words," READING RESEARCH QUARTERLY, 19 (2), s. 188-204.

CARTON, A. (1971), "Inferencing: A Process In Using and Learning Language", P.Pimsleur & T.Quinn (Eds.) PAPERS FROM THE SECOND INTERNATIONAL CONGRESS OF APPLIED LINGUISTICS, Cambridge: 1969 içinde s. 45-48, New York: Cambridge University Press

CHALL, J.S. (1987), "Two Vocabularies For Reading: Recognition and Meaning," M.G. McKeown & M.E. Curtis, THE NATURE OF VOCABULARY ACQUISITION içinde s. 7-17, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

CHAUDRON, C. (1985), " A Method For Examining The Input/ Intake Distinction", S.Gass & C.Madden (Eds.), INPUT IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION içinde s. 285-300, Rowley, MA: Newbury House

COADY, J. (1993), " Research on ESL/EFL Vocabulary Acquisition: Putting It in Context", T.Huckin, M.Haynes, & J.Coady (Eds.), SECOND LANGUAGE READING AND VOCABULARY LEARNING içinde s. 3-23. Norwood, NJ: Ablex

COADY, J. — T. Huckin (1997), "SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION, Cambridge: Cambridge University Press

COHEN, D. (1968), " The Effect of Literature On Vocabulary and Reading Achievement", ELEMENTARY ENGLISH, 45, s.209-217

CRONBACH, L. J. (1942), " An Analysis of Tecniques For Diagnostic Vocabulary Testing ", JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH, 36, s. 206-217

DAY,R. — C. Omura & M. Hiramatsu (1991), "Incidental EFL Vocabulary Learning and Reading," READING IN A FOREIGN LANGUAGE, 7 (2), s. 541-551.

DE BOT, K. — T. S. Paribakht, M. B. Wesche (1997), "Toward A Lexical Processing Model For The Study Of Second Language Vocabulary Acquisition: Evidence From ESL Reading" STUDIES IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION, 19, s. 309-329

DE GLOPPER, K. (1996), EFFECTS OF THE TRAINING OF A WORD LEARNING STRATEGY IN MOTHER TONGUE AND FOREIGN LANGUAGE, 11. Dünya Uygulamalı Dilbilim Kongresi'nde (AILA) sunulan bildiri, Jyvaskyla, Finlandiya

DEIGHTON, L.C. (1959), VOCABULARY DEVELOPMENT IN THE CLASSROOM, New York: Teachers College, Columbia University

DEMİRCAN. Ö. (1990), YABANCI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ, İstanbul

DENNING, K. — W. Leben (1995), ENGLISH VOCABULARY ELEMENTS, Oxford: Oxford University Pres

DILLER, K. (1978), THE LANGUAGE TEACHING CONTROVERSY, Rowley, Mass.: Newbury House

DUBIN, F. — E. Olshtain (1993), "Predicting Word Meanings From Contextual Clues: Evidence From L1 Readers" Huckin, T., Haynes, M. ve Coady, J. (eds.) (s.181-202).

DYCUS, D. (1997), " Guessing Word Meaning From Context: Should We Encourage It ? ", LITERACY ACROSS CULTURES, 1 / 2, s. 1-5

ELIVIAN, J. (1938), "Word Perception and Word Meaning in Student Reading in The Intermediate Grades", EDUCATION, 59, s. 1-56

ELLEY, W. B. (1989), " Vocabulary Acquisition From Listening to Stories", READING RESEARCH QUARTERLY, 24, s. 174-187

ELLIS, N. C. (1994), " Consciousness In Second Language Learning: Psychological Perspectives On The Role Of Conscious Processes In Vocabulary Acquisition" AILA REVIEW, 11, s. 37-56

FRASER, C.A. (1999), "Lexical Processing Strategy Use and Vocabulary Learning Through Reading." STUDIES IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION, 21, s. 225-241

GAIRNS, R. — S. Redman (1986), WORKING WITH WORDS: A GUIDE TO TEACHING AND LEARNING VOCABULARY, Melbourne: Cambridge University Press

GASS, S. (1988), " Integrating Research Areas: A Framework For Second Language Studies ", APPLIED LINGUISTICS, 9, s. 198-217

—— (1997), "INPUT, INTERACTION AND THE SECOND LANGUAGE LEARNER, Hillsdale, NJ: Erlbaum

GEORGE, H.V. (1983), CLASSIFICATION, COMMUNICATION, TEACHING AND LEARNING, English Language Institute, Victoria University of Wellington.

GRABE, W. — F. L. Stoller (1997), " Reading and Vocabulary Development in a Second Language: A Case Study," J.Coady & T. Huckin, SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION içinde, s. 98-122, Cambridge: Cambridge University Press

HAASTRUP, K. (1991), " LEXICAL INFERENCING PROCEDURES OR TALKING ABOUT WORDS, Tübingen: Gunter Narr Verlag

HAGUE, S.A. (1987), "Vocabulary Instruction: What L2 Can Learn From L1," FOREIGN LANGUAGE ANNALS, s. 217-225

HARLEY, B. (1996), "Introduction: Vocabulary Learning and Teaching in a Second Language," THE CANADIAN MODERN LANGUAGE REVIEW, 53 (1), S. 1-12

HATCH, E. — C. Brown (1995), VOCABULARY, SEMANTICS, AND LANGUAGE EDUCATION, Cambridge: Cambridge University Press.

HAYNES, M. (1984), "Patterns And Perils Of Guessing In Second Language Reading", J. Handscombe, R. A. Orem & B. P. Taylor (Eds.), TESOL' 83 içinde, s. 163-176, Washington, DC: TESOL Publication

HAYNES, M., — I. Baker (1993), " American and Chinese Readers Learning From Lexical Familiarizations in English Text", T. Huckin, M. Haynes, J. Coady (Eds.), SECOND LANGUAGE READING AND VOCABULARY LEARNING içinde, s. 130-150, Norwood, NJ: Ablex

HERMAN, P. A. — R. C. Anderson, P. E. Pearson, W. E. Nagy (1987), " Incidental Acquisition of Word Meaning From Expositions With Varied Text Features", READING RESEARCH QUARTERLY, 22, s. 253-284

HIRSH, D. —, P. Nation (1992), " What Vocabulary Size is Needed To Read Unsimplified Texts For Pleasure ? ", READING IN A FOREIGN LANGUAGE, 8 (2), s. 689-696

HOLMES, J. — R. G. Ramos (1993), " False Friends and Reckless Guessers: Observing Cognate Recognition Strategies", T.Huckin, M.Haynes ve J.Coady (eds.), SECOND LANGUAGE READING AND VOCABULARY içinde, s. 86-108, Norwood NJ: Ablex

HUCKIN, T. — J. Coady (1999), "Incidental Vocabulary Acquisition in a Second Language: A Review," STUDIES IN A SECOND LANGUAGE ACQUISITION, 21, s. 181-193

HULSTIJN, J. H. (1992), "Retention of Inferred or Given Word Meanings: Experiments In Incidental Vocabulary Learning" VOCABULARY AND APPLIED LINGUISTICS, s. 113-25

HULSTIJN, J. H. — M. Hollander, T. Greidanus (1996), " Incidental Vocabulary Learning By Advanced Foreign Language Students: The Influence of Marginal Glosses, Dictionary Use, and Reoccurrence of Unknown Words," THE MODERN LANGUAGE JOURNAL, 80 (3), s. 327-339

JENKINS, J.R. — R. Dixon (1983) " Vocabulary Learning," CONTEMPORARY EDUCATIONAL PSYCHOLOGY, 8, s. 237-260

JENKINS, J.R. — M. Stein, K. Wysocki (1984), "Learning Vocabulary Through Reading", AMERICAN EDUCATIONAL RESEARCH JOURNAL, 21, s. 767-788

JOE, A. (1995), TEXT-BASED TASKS AND INCIDENTAL VOCABULARY LEARNING, Wellington, New Zealand: English Language Institute

JOHNSON, D. — J. Bauman (1984), " Word Identification", P. D. Pearson (Eds.), HANDBOOK OF READING RESEARCH içinde, s. 583-608, New York & London: Longman

JOHNSON-LAIRD, P. N. (1983), MENTAL MODELS, Cambridge , Mass. : Harvard University Press

KOREN, S. (1997), "Quality Versus Convenience: Comparison of Modern Dictionaries From The Researcher's, Teacher's and Learner's Points of View", TESL-EJ 2 (3), s.1-16.

——— (1999) " Vocabulary Instruction Through Hypertext: Are There Advantages Over Conventional Methods of Teaching ? " TESL-EJ, 4 (1), s. 1-18

KRASHEN, S. D. (1985), THE INPUT HYPOTHESIS, London: Longman

——— (1989) "We Acquire Vocabulary and Spelling By Reading: Additional Evidence For The Input Hypothesis" THE MODERN LANGUAGE JOURNAL, 73, s. 443-463.

KRUSE, A. F. (1979), "Vocabulary in Context", ELT JOURNAL, 33, 3, s. 207-213

LARSEN-FREEMAN, D. (1986), TECHNIQUES AND PRINCIPLES IN LANGUAGE TEACHING, New York, NY: Oxford University Press

LAUFER, B. (1990) " Why Are Some Words More Difficult Than Others ? Some Intralexical Factors That Affect The Learning of Words" INTERNATIONAL REVIEW OF APPLIED LINGUISTICS IN LANGUAGE TEACHING, 28 (4), s. 293-307.

———, (1997) " The Lexical Plight In Second Language Reading: Words You Don't Know, Words You Think You Know, and Words You Can't Guess" J. Coady & T. Huckin (Eds.), SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION içinde, s. 20-34, Cambridge: Cambridge University Press

LAUFER, B. (1992a), " How Much Lexis is Necessary For Reading Comprehension ? ", H. Bejoint & P. Arnaud (Eds.), VOCABULARY AND APPLIED LINGUISTICS içinde, s. 126-132, London: MacMillan

—— (1992b), "Reading in a Foreign Language? How Does L2 Lexical Knowledge Interact With The Reader's General Academic Ability ?" JOURNAL OF RESEARCH IN READING 15 (2), s. 95-103.

LAUFER, B. — D. D. Sim (1985a), " Taking The Easy Way Out: Non-use and Misuse of Clues in EFL Reading ", ENGLISH TEACHING FORUM 23 (2), s. 7-10.

—— (1985b), "Measuring and Explaining The Threshold Needed For English For Academic Purposes Texts", FOREIGN LANGUAGE ANNALS 1(8), s. 405-413.

LAWSON, M. J. — D. Hogben (1996), " The Vocabulary-Learning Strategies of Foreign Language Students", LANGUAGE LEARNING, 46:1, Mart 1996, s. 101-135

LEUNG, C.B. — J.J. Pikalski (1990), "Incidental Learning of Word Meanings By Kindergarten And First-Grade Children Through Repeated Read Aloud Events", J.Zutell, S. McCormick, M.Connoily, ve P.O'Keefe (Eds.), LITERACY THEORY AND RESEARCH FROM MULTIPLE PERSPECTIVES içinde (Thirty-ninth yearbook of the National Reading Conference), s. 231-239 [13.1], Chicago: National Reading Conference

LI, X. (1988), "Effects of Contextual Cues On Inferring and Remembering Meanings of Words", APPLIED LINGUISTICS, 9, s. 402-413

LIU, N. — I.S.P. Nation (1985), " Factors Affecting Guessing Vocabulary in Context", RELC Journal, 16 (1), s. 33-42.

MATTHEODAKIS (2002), "Incidental Approaches to Vocabulary Learning",
< [http:// virtuals.compulink.gr/tesolmth/Mattheodakis.ppt](http://virtuals.compulink.gr/tesolmth/Mattheodakis.ppt) > 10.02.2003

MEARA, P. (1982), "Vocabulary Acquisition: A Neglected Aspect of Language Learning", V.Kinsella (Ed.), SURVEYS I: EIGHT STATE-OF-THE-ART ARTICLES ON KEY AREAS IN LANGUAGE TEACHING içinde, s. 100-126, Cambridge: Cambridge University Press

—— (1996), " The Dimensions of Lexical Competence", G. Brown, K. Malmkjaer & J. Williams (Eds.), PERFORMANCE AND COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION içinde, s. 35-53, Cambridge: Cambridge University Press.

MEUTSH, D. (1987), LITERATUR VERSTEHEN: EINE EMPIRISCHE STUDIE, Braunschweig: Friedrich Vieweg & Sohn

MONDRIA, J. — M. Wit-de Boer (1991) "The Effects of Contextual Richness On The Guessability and The Retention of Words In a Foreign Language" *APPLIED LINGUISTICS*, 12 (3), s. 249-267.

MOSS, G. (1992), "Cognate Recognition: Its Importance in The Teaching of ESP Reading Courses to Spanish Speakers", *ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES*, 11, s. 141-158

NAGY, W.E. (1997) "On The Role of Context In First and Second Language Vocabulary Acquisition", N.Schmitt & M. McCarthy, *VOCABULARY: DESCRIPTION, ACQUISITION, AND PEDAGOGY* içinde, s. 64-83, Cambridge: Cambridge University Press

NAGY, W.E.— R. C. Anderson (1984) "How Many Words Are There In Printed School English ?" *READING RESEARCH QUARTERLY*, 20 (2), s. 233-253

NAGY, W.E.— P. A. Herman, R. C. Anderson (1985), "Learning Words From Context" *READING RESEARCH QUARTERLY*, 20, s. 233-253

NAGY, W.E.— J. A. Scott (1990), "Word Schemas: Expectations About The Form and The Meaning of New Words", *COGNITION AND INSTRUCTIONS*, 7, s. 105-127

NATION, I. S. P. (1980), "Strategies For Receptive Vocabulary Learning", *RELC JOURNAL SUPPLEMENT GUIDELINES*, 3, s. 18-23

——— (1990), *TEACHING AND LEARNING VOCABULARY*, Rowley, MA: Newbury House

——— (2001), *LEARNING VOCABULARY IN ANOTHER LANGUAGE*, Cambridge University Press

NATION, I. S. P. — J. Coady (1988), "Vocabulary and Reading", R.Carter & M. McCarthy (Eds.), *VOCABULARY AND LANGUAGE TEACHING* içinde, (s. 97-110). London: Longman

NATION, I. S. P.— K. Hwang (1995), "Where Would General Service Vocabulary Stop and Special Purposes Vocabulary Begin ?", *SYSTEM*, 23, s. 35-41

NATTINGER, J. (1988), "Some Current Trends in Vocabulary Teaching", R.Carter & M. McCarthy (Eds.), *VOCABULARY AND LANGUAGE TEACHING* içinde, (s. 62-82). London: Longman

OXFORD, R. — D. Crookhall (1988), *LEARNING STRATEGIES*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall

———, (1990), "Vocabulary Learning: A Critical Analysis of Techniques" *TESL CANADA JOURNAL*, 7 (2), s. 9-30.

OXFORD, R. — R. J. Scarcella (1994), "Second Language Vocabulary Learning Among Adults: State of The Art in Vocabulary Instruction", *SYSTEM*, 22, s. 231-243

PARIBAKHT, T. S. — M. Wesche (1997), "Vocabulary Enhancement Activities and Reading For Meaning In Second Language Vocabulary Acquisition" *SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION*, s. 174-200, Cambridge: Cambridge University Press

———, (1999), "Reading and "Incidental" L2 Vocabulary Acquisition: An Introspective Study of Lexical Inferencing" *STUDIES IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION*, 21, s. 195-221

PARRY, K. (1993), "Too Many Words: Learning The Vocabulary of An Academic Subject", T. Huckin, M.Haynes, & J.Coady (Eds.), *SECOND LANGUAGE READING AND VOCABULARY LEARNING* içinde, s. 109-129, Norwood, NJ: Ablex

———, (1997), "Vocabulary and Comprehension: Two Portraits", J. Coady & T.Huckin (Eds.), *SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION: A RATIONALE FOR PEDAGOGY* içinde, s. 55-68, New York: Cambridge University Press.

PRINCE, P. (1996), "Second Language Vocabulary Learning: The Role of Context Versus Translations As A Function of Proficiency", *THE MODERN LANGUAGE JOURNAL*, 80, s. 478-493

QIAN, D. D. (1998), *DEPTH OF VOCABULARY KNOWLEDGE: ASSESSING ITS ROLE IN ADULTS' READING COMPREHENSION IN ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE: Yayınlanmamış Doktora Tezi*, University of Toronto, Toronto, Ontario, Canada

——— (1999), "Assessing The Roles of Depth and Breadth of Vocabulary Knowledge in Reading Comprehension" *CANADIAN MODERN LANGUAGE REVIEW*, 56, s. 282-308

READ, J. (1988), "Measuring The Vocabulary Knowledge Of Second Language Learners", *RELC JOURNAL*, 19 (2), s. 12-25

——— (1989), "Towards A Deeper Assessment Of Vocabulary Knowledge",

8. Uluslararası Uygulamalı Dilbilim Kongresinde sunulmuş bildiri (Sydney, New South Wales, Australia, 16-21 Ağustos 1987). Washington, DC: ERIC Clearing House on Languages and Linguistics. (ERIC Document Reproduction Service No. ED301048)

—— (2000), *ASSESSING VOCABULARY*, Cambridge, England: Cambridge University Press

RICHARDS, J. (1976), "The Role of Vocabulary Teaching" *TESOL QUARTERLY*, 10 (1), s. 77-89.

RICKHEIT, G. — C. Habel (1995), *FOCUS AND COHERENCE IN DISCOURSE PROCESSING*, Berlin / New York: de Gruyter

RYDER, R.J. (1987), " Teaching Vocabulary Through External Context Clues", *JOURNAL OF READING*, 30, s. 61-64

SARAGI, T. — P. Nation, G. Meister (1978), " Vocabulary Learning and Reading", *SYSTEM*, 6, s. 72-80

SCHATZ, E. K. — R. S. Baldwin (1986), "Context Clues are Unreliable Predictors of Word Meanings" *READING RESEARCH QUARTERLY*, 21, s. 439-453

SHEFELBINE, J. (1990), " Student Factors Related to Variability In Learning Word Meanings In Context", *JOURNAL OF READING BEHAVIOR*, 22, s. 71-99

SCHMITT, N. — D. Schmitt (1995), "Vocabulary Notebooks: Theoretical Underpinnings and Practical Suggestions ", *ELT JOURNAL*, 49, s. 133-143

SCHMITT, N. (2000), *VOCABULARY IN LANGUAGE TEACHING*, Cambridge: Cambridge University Press

STAHL, S.A. (1999), *VOCABULARY DEVELOPMENT*, Cambridge, MA: Brookline Books.

STERNBERG, R. J. (1987), "Most Vocabulary is Learnt From Context", *THE NATURE OF VOCABULARY ACQUISITION*, s. 89-105, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum

STERNBERG, R. J.— J. S. Powell (1983), " Comprehending Verbal Comprehension", *AMERICAN PSYCHOLOGIST*, 38, s. 878-893

TAYLOR, L. (1990), TEACHING AND LEARNING VOCABULARY, New York, NY: Prentice-Hall, s. 1-75

TUDOR, I. — F. Hafiz (1989), "Extensive Reading As A Means of Input To L2 Learning ", JOURNAL OF RESEARCH IN READING, 12 (2), s. 164-178

TWADDEL, F. (1980), " Vocabulary Expansion in The TESOL Classroom", K. Croft (Ed.), READINGS IN ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE: FOR TEACHERS AND TEACHER TRAINERS (2. BASKI, s. 439-457). Cambridge, MA: Wintrop

VAN DAALEN-KAPTEIJNS, M. — M. Elshout-Mohr, K. De Glopper (2001), "Deriving The Meaning of Unknown Words From Multiple Contexts" LANGUAGE LEARNING, 51 (1), s. 145-181

VAN DICK, T. A. — W. Kintsch (1983), STRATEGIES OF DISCOURSE COMPREHENSION, San Diego, CA: Academic Press

WALKER, C. (2001), " Activity Theory and Second Language Vocabulary Acquisition", JOURNAL OF UNDERGRADUATE RESEARCH, Ocak 2001, s. 1-4

WESCHE, M. (1994), " Input and Interaction in Second Language Acquisition", C.Gallaway & B.Richards (Eds.), INPUT AND INTERACTION IN LANGUAGE ACQUISITION içinde, s. 219-249, New York: Cambridge University Press

WESCHE, M. — T. S. Paribakht (1996), " Assessing Second Language Vocabulary: Depth Versus Breadth", THE CANADIAN MODERN LANGUAGE REVIEW, 53, s. 13-40

WEST, M. (1953), A GENERAL SERVICE LIST OF ENGLISH WORDS, London: Longman, Green and Co.

WEST, R. F. — K.E. Stanovich (1991), "The Incidental Acquisition of Information From Reading", PSYCHOLOGICAL SCIENCE, 2 (5), s. 325-329

WODINSKY, M. — P. Nation (1988), "Learning From Graded Readers", READING IN A FOREIGN LANGUAGE, 5 (1), s. 155-161

XUE, G.— I.S.P. Nation (1984), "A University Word List", LANGUAGE LEARNING AND COMMUNICATION 3, 2, s.215-229

YING, Y.S. (2001), " Acquiring Vocabulary Through A Context-based Approach", FORUM, 39 (1), Ocak-Mart 2001, s. 18-24

ZHIHONG, Y. (2000), " Learning Words", FORUM, 38 (3), Temmuz-Eylül 2000, s. 18-23

ZIMMERMAN, C. B. (1997), "Historical Trends In Second Language Vocabulary Instruction"
SECOND LANGUAGE VOCABULARY ACQUISITION,s.5-19, Cambridge: Cambridge University
Press

